

ISSN 2321-015X
Vol. 8, 2019 (SCARJ)

Sonari College Academic and Research Journal

সোণারি মহাবিদ্যালয় বিদ্যায়তনিক আৰু গৱেষণা পত্ৰিকা

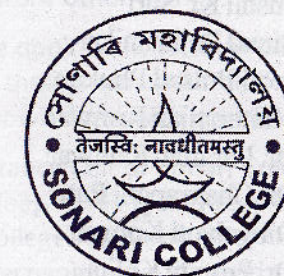
Sonari College Research Consultancy Cell

ISSN 2321-015X
Vol. 8 2019 (SCARJ)

**SONARI COLLEGE ACADEMIC
AND
RESEARCH JOURNAL**

সোণারি মহাবিদ্যালয় বিদ্যাতনিক আৰু গৱেষণা পত্ৰিকা

Sonari College Research Consultancy Cell

Sonari College Academic and Research Journal (Annual)
published by Sonari College Research Consultancy Cell, Sonari College,
Sonari, Dist.- Charaideo, Assam, India, PIN - 785690

Editorial Board

Advisors : Dr. Bimal Ch. Gogoi, Principal
Dilip Ranjan Baruah, Vice Principal
Mintu Gogoi, Coordinator, IQAC

Editors : Dr. Sunil Dutta
Dr. Raghunath Kagyung

Members : Dr. Rana Konwar
Sushil Kr. Suri
Binud Rajkhanikar
Jyoti Prasad Phukan
Manuranjan Konwar
Dr. Paranan Konwar
Dr. Chakrapani Patir
Dibyajyoti Konwar
Dr. Pronita Kalita
Padmakumari Gogoi
Lindy Lou Goodwin

Price : Rs. 200/-

Printed at : Pahi Offset Press, Moranhat, Sivasagar
E-mail: pahioffsetmoran@gmail.com
Phone: 03754229424

Disclaimer : The responsibility for the facts, data furnished in the articles and conclusions drawn is entirely that of the author (s).

সোণাৰি মহাবিদ্যালয় বিদ্যাত্মক আৰু গৱেষণা পত্ৰিকা

Principal's Column

In Karmayoga, the third chapter of Bhāgwat Gitā, Sri Krishna says that action is life and inaction is equal to death. No one can live without action. The activity of an Academician or Researcher reflects in his creative writings, publications of research papers in a research journal shows researcher's continuous efforts towards knowledge and academic growth. Logical thinking without prejudices, presuppositions leads to proper study and research. Only logical thinking separates man from other animals in the world.

Generally, people don't want to think or use his brain, but researchers and academicians apply their brains with dedicated thinking and contributes towards the ocean of knowledge which enriches the human race.

Research Consultancy Cell of Sonari College is trying to encourage researchers, teachers for deep thinking and research by publishing their papers, articles in the "Sonari College Academic and Research Journal." The SCARJ is becoming able to get a recognition in the field of research and academic journals.

On the publication of the Vol. 8 of Sonari College Academic and Research Journal, I congratulate the editorial board together with the contributors of this volume. I hope SCARJ will reach its highest achievement in future with continuous efforts for excellence.

(Dr. Bimal Ch. Gogoi)
Principal

সম্পাদকীয়

গৱেষণা কৰ্ম হৈছে অতিকৈ জটিল কাম। সাধাৰণ ছাত্ৰ বা শিক্ষক এজনে এনে কাম কৰিব নোৱাৰে বা কৰাটো উচিতো নহয়। কাৰণ, গভীৰ অধ্যয়ন, সুস্থ চিন্তা আৰু প্ৰণালীবদ্ধ বিশ্লেষণ অবিহনে গৱেষণা কৰ্ম সম্ভৱ হৈ নুঠে। ইয়াৰ লগতে সমল সংগ্ৰহৰ প্ৰসংগও গৱেষণা-কৰ্মৰ সৈতে ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ আছে। প্ৰস্তাৱাৰ সৈতে সম্পৰ্ক স্থাপন, তথ্য সংগ্ৰহ, তথ্য দাতাৰ লগত সংযোগ স্থাপন আদি বিভিন্ন প্ৰসংগও গৱেষণা কৰ্মৰ লগত এৰাব নোৱাৰা সম্পৰ্ক আছে। এই দিশবিলাকৰ অবিহনে গৱেষণা ক্ষেত্ৰত সফলতা আশা কৰিব নোৱাৰি।

উল্লিখিত দিশবিলাকৰ লগত সাধাৰণ ছাত্ৰ, শিক্ষক বা লেখকে সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিবলৈ আগ্ৰহ প্ৰকাশ নকৰে। এই অৰ্থতে গৱেষণা কৰ্ম সকলোৰে বাবে নহয় বা সকলোৰে এই কামত সফলতা অৰ্জন কৰিব নোৱাৰে।

পৰম আনন্দৰ কথা যে, 'সোণাৰি মহাবিদ্যালয় বিদ্যায়তনিক আৰু গৱেষণা পত্ৰিকা' অষ্টম সংখ্যা (Sonari College Academic and Research Journal, Vol. 8)-টি সৰ্বমুঠ ৩০ গৰাকী গৱেষকৰ তথ্য-সমৃদ্ধ আৰু প্ৰণালীবদ্ধ গৱেষণা-পত্ৰৰে সজাই তোলা হৈছে। ইয়াৰে ১৯ খন ইংৰাজী ভাষাত আৰু ১১ খন অসমীয়া ভাষাত লিখিত। এই আপাহতে আটাইকেইগৰাকী গৱেষকলৈ আমাৰ তৰফৰ পৰা ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলোঁ। লগতে পত্ৰিকাখনৰ লগত প্ৰত্যক্ষ-পৰোক্ষভাৱে জড়িত সম্পাদনা সমিতি, মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ, পাহি অফিচটো প্ৰেছৰ স্বত্বাধিকাৰী তথা কৰ্মচাৰীবৃন্দ - সংশ্লিষ্ট সকলো পক্ষলৈকে কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিলোঁ।

পত্ৰিকাখন সম্পাদনা কৰিবলৈ আমি খুব কম সময় পাইছিলোঁ। সেইয়ে, আমি অশেষ যত্ন কৰা সত্ত্বেও পত্ৰিকাখন আৰু ভাল কৰাৰ থল থাকি গ'ল। তথাপিও আমি আশাবাদী, এই গৱেষণা-পত্ৰকেইখনে গৱেষণাৰ ক্ষেত্ৰৰ নতুন পথৰ সন্ধান দিব।

ইতি—

ড° সুনীল দত্ত

ড° ৰঘুনাথ কাগয়ুং

সম্পাদকদ্বয়

সোণাৰি মহাবিদ্যালয় বিদ্যায়তনিক আৰু গৱেষণা পত্ৰিকা
অষ্টম সংখ্যা, ২০১৯

CONTENTS

Sl.No.	Topic	Page No.
1.	Kolkata Graffiti in late 60's and infrapolitics: resistance as a tool to 'de-generate' art form - Dhruvadi Ghosh	7-14
2.	An Empirical Analysis of Growth, Structural Changes and Inter-sectoral Linkages in India - Dr. Paranan Konwar	15-26
3.	Export and Economic Growth in India : An Empirical Investigation in the Post-reform Era - Nirmali Borkakoty	27-37
4.	Translation in the Age of Globalization: Problems and Prospects - Dr. Anita Konwar	38-43
5.	Cognitive Perspective of Lev Semyonich Vygotsky and Child's Development - Dr. Pronita Kalita	44-53
6.	The Women Missionaries of the American Baptist Mission in Assam - Lindy Goodwin	54-59
7.	Sankardeva: Whether a Sociologist or Not - Dr. Jyoti Prasad Saikia	60-64
8.	Internally Displaced Persons and Basic Human Security: An Overview - Dr. Chakra Pani Patir	65-76
9.	Higher Education: Restructuring and Strategies for Women's Empowerment - Mrs. Era Dutta Borah	77-86
10.	Modern Life and It's Complexities: A Reading of Eugene Ionesco's absurd play, <i>The Bald Soprano</i> - Abhilasha Phukon	87-91
11.	Understanding the Historical Background of the Deori Community - Lucky Chetia	92-102
12.	Women Empowerment - Deepika Boruah	103-106
13.	Efficacy of lime $Ca(OH)_2$ extracts against <i>Culex quinquefasciatus</i> Say (Diptera : Culicidae) - Pubali Borah	107-115
14.	Importance of Reference Services in College Libraries: A Brief Discussion - Dr. Nijumoni Changmai	116-119
15.	Analyzing Superstition as a Theme in the Play, <i>The Emperor Jones</i> - Nabajyoti Dutta	120-122
16.	The Missing: An Ethnic Tribe of North- East India and their Significant Folk Song 'Kaban' - Dr. Raghunath Kagyung	123-134

Sl.No.	Topic	Page No.
17.	The Ethnic Identity and Cultural Revivalism among the Ahoms in the Post-colonial Period: A Historical Study - Abhishikha Bailing	135-146
18.	Ethnomedicinal Plants used by Traditional Healers in Lakhimpur District, Assam - Dr. Rajib Kagyung and Raktima Medhi	147-157
19.	Nationalism and Beyond: The Dalai Lama and Indo-Chinese Relation in <i>Om Mane Padme Hum</i> and <i>The Captives</i> - Dr. Sunil Dutta	158-173
20.	অসমত ভাষিক সংঘাত : কাৰক আৰু প্ৰতিকৰ - ড° ধ্ৰুৱজ্যোতি নাথ	১৭৪-১৮১
21.	বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্যত জাতীয় চেতনা - ড° গায়ত্ৰী চুতীয়া বৰদলৈ	১৮২-১৮৮
22.	মাজুলীৰ মালো সম্প্ৰদায় আৰু এওঁলোকৰ মাজত প্ৰচলিত জন্ম-মৃত্যু সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ - ড° হৰেন হাজৰিকা	১৮৯-১৯৭
23.	আধ্যাত্মিক জ্ঞান, বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভঙ্গী, সংশয়বাদ আৰু নিৰীশ্বৰবাদ - ড° যুগল খাৰঘৰীয়া	১৯৮-২০২
24.	চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ গদ্যশৈলী - পদ্মকুমাৰী গগৈ	২০৩-২১২
25.	অগ্ৰভূমিতা : ভাষাৰ এক সৃষ্টিশীল প্ৰয়োগ - বেখামণি গগৈ	২১৩-২২০
26.	মনুষ্যত্ব প্ৰতিষ্ঠাৰ উজ্জ্বল নিদৰ্শন আৰু অৰুণ শৰ্মাৰ 'আশীৰ্বাদৰ বং' - ড° ভাস্কৰজ্যোতি গগৈ	২২১-২২৬
27.	অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সবাহ : এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন - ড° শান্তনা দুৱৰা সন্দিকৈ	২২৭-২৩৪
28.	টাই আইতনসকলৰ সাজপাৰ : এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন - বিদ্যাৰ্থ বড়া	২৩৫-২৪৭
29.	প্ৰাৰ্থনাৰ বৈজ্ঞানিক ভিত্তি, যুৱ প্ৰজন্মৰ ৰুচিবোধ আৰু কিছু আনুসঙ্গিক দিশ - যতীন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া	২৪৮-২৫১
30.	মিচিং সমাজত প্ৰচলিত মানুহ সম্পৰ্কিত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস - জেল সিং য়েইন	২৫২-২৬১
31.	জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰ আৰু ভাৰতত ইয়াৰ ইতিহাস : এক চমু অৱলোকন - ড° বিনীতা শইকীয়া গগৈ	২৬২-২৬৪

Kolkata Graffiti in late 60's and infrapolitics: resistance as a tool to 'de-generate' art form

Dhrupadi Ghosh

Research Scholar, Jamia Millia Islamia University
New Delhi

I am writing this paper at the very juncture of history when one country is planning surgical strike on the other. Like Nazi Germany's *Blitzkrieg* that was a military tactic through a lightning war to confuse the enemies the war mongers here are silently paralysing a land and its people while slowly sculpting a policed society. The walls between lands are fearing the new age warfare as they want to protect their people who are destructible of this strange vulnerability of constant trauma and separation. Let's look at a painting palette that is divided in little compartments so that the colours don't mix up unintentionally. There are porcelain or plastic walls to divide blue from yellow and avoid an accidental green. Two countries are divided by a no man's land or meshes of barbed wire through which the flood water may flow from one land to the other unrestrictedly. Between restriction and accidental stands the wall of thought beyond the borderlines of destination. In one poster of *William Kentridge*, an artist from South Africa it was written that *You Will Find No New land, You Will Find No Other Sea*¹. What if a war lands in no man's land and bereave the isolation to receive a prick? The lands that never existed without conflict always bore the history of a strange melancholia. This melancholia has never been the finest feature when the physiognomy of retaliation is considered. The equation of land thus flows from its phonetic to the tactile lucidity of soil, its permanence and a lot of temporary erosions. A wall defines an area that either stands freely without getting conditioned or stands in solitude under security folds. Precisely the lands on both the sides of the wall are differently woven with their own restrictions and anxiety. The walls often accompany the divided lands and reflect their disquiet inviting the layers of

pigments on them. The inscriptions on wrecks of Roman *catcombs*² or those surface scratch that survive in modern day Turkey the directness of text and images always travelled as a shelter to the warrior. As the history invades the role of warrior too alters from a collective to a loner. Thus graffiti has a history to layer out a surface in a very personal way. Someone may read it as a disturbance to the real surface or that idea could be contradicted when a real surface shreds its artificiality through a very private message that pushes the comfort zone of present calm. This calm could be often misunderstood as peace that is a forced silence. From the Churches of Jerusalem to the ancient land of Pompeii, graffiti could not stay only as the surface entity but the messengers of a hidden intuition that grew like parasite when the presence was not loud yet felt. *Thierry Noir*³ a Graffiti artist in 80s smeared the desolate presence of the partition wall with the images of lost cartoonish faces, very biological, often geometric with other imageries that remind of the *Dada* nihilism and bright chronicles of weird expressions. He painted the long strip saying *Red Dope on Rabbits* in August 1985 to illustrate a bleak expression of life of those who lived on the *death strip*⁴ around *Potsdamer Platz* who had nowhere to go after the fall of *Berlin Wall*. Soldiers from East Germany tried to catch the artist many times as his face was known but failed as the artist never replied to them and escaped to paint the walls of resistance. *Wings of Desire* a romantic fantasy by *Wim Wenders* finds one of its important locations in the background of the painted wall with elongated huge eyed portraits and conversing weird satirical faces resembling the people in *George Grosz's* paintings projecting café indoors or streets. Interesting is when graffiti is used as a locale to substantiate a presence or a contradiction of history through other medium. They might be portrayed as the legitimisation through other means, be it movie camera, viewfinder or indirect interaction. When *Thierry Noir* collaborated with *Christophe Bouchet* the language of the massive wall again unintentionally altered in the depiction of one of the Aesop's fables. In their version of hare and tortoise the hare won which appeared frontally to face the viewer. This wall also reflected the signs and pieces of artworks that were once scandalous in white cubes. *Marcel Duchamp's Fountain*, a urinal on display that once challenged the parameter of gallery art was reverberated again on the *Berlin Wall* as a refuge to the non-institutional. The strip accommodates *Joan Miro*, *Picasso*, *Haring* in the forms and their details where the perceptions are juxtaposed on top of the other as the direction of layers unfurl from its mere objectivity. This wall froze fleeting moments, differently allocated normativity in the moments of crisis and new age cold war, exodus and persecuted love stories. When the graffiti mix with the *Lou Reed's* tune to

Berlin between action and melancholia the public places join in to the collected human minds holding back layers of public memories of metropolis Dada, the movement and its energetic cafes. In later years there has been *anti-social behaviour act*⁵ in West that legally tried to tame graffiti and termed it illegal which resulted spending billions of pounds for sanitisation. The phase between act of painting and clean-up, there are days, even months during when the citizens and immigrants pass by while framing a unified background of vibrant aerosols defying the line of licit and illicit. These days are to be assorted together with slight regards to the traditional rules but at the same time imprinting the traces of caves and later civilisations where the striking power of language and *expressivism*⁶ don't only interpret a motion confined in its decoration. In Second World War the V on the Spanish walls or P against the anti-Franco authoritarian regime shook the status quo of neglect and aggression. 1961-89, a period marking 'genial' of expressions on *Berlin Wall* created an epistemic reality of exodus to resist its authorisation. As a separating wall stands between Palestine and Israel, the graffiti often done by western tourists fail to talk about a land under occupation. In a 2017 online news portal *trt world* shows that the 'security fence' allows the American President Donald Trump to write a letter to *Eminem*⁷ on the seven hundred kilometre long wall that divides the occupied West Bank from Israel. The Palestinians failed to connect with the graffiti as they thought it to be a counter propaganda a publication of pro-American thought that doesn't connect to the unit of pain and exodus, domination and illegal occupation. They fail to resonate the perennial conflict. In May 1968, in the students uprising in France, two young activists *Antoine* and *Gérard Guégan*, behind the barricades of *Censier* de-encrypted history to the human imagination. In the *Sorbonne University* or outside the campus the mass student protest against police atrocities the slogans like 'be realistic, ask for the impossible' started appearing as the propaganda materials and on the walls of a city under psychological renovation. In those ten years of 1920s to 30s the Socialist artists from Mexico, *Frida*, *Rivera*, *Alfaro Siquieros*, and *Orozco* painted essential realism on huge walls as propaganda that later turned art. The divide between art and non-art, fetishizing court to capitalism artists always travelled in isolation. Though they often worked as social performers they often failed to establish strict cultural connectivity with rules and regimentation. The gigantic murals at the former chapel of *National School of Agriculture* the land and productivity, peasants holding the hammer and sickle all got depicted in their own compartments unifying the whole surface like a paint palette. It was not in the hands of the socialist realist artists to restrict the paintings only to propaganda. They

immediately suffered from the cultural disconnect the moment the onus of regimentation shifted. New iconography emerged in *Chicano Movement* of 1960s where fight for identity and dignity infiltrated a forced crisis. This movement for emancipation occupied the topsy-turvy of the walls that were relentlessly trying to equate life to rights. In late 70's, graffiti like 'we are not a minority' with the image of Che Guevara, his finger pointed to reach out to people in society established a need to add them to his struggle. If graffiti is called as 'oppositional speech acts', the idea of 'free spaces' to it where oppositional frames can be actually developed can again be re-identified as confirms Sociologist *Francesca Polletta*⁸. In Communist Poland the social actors engaged in graffiti as the tool to resistance during the ongoing movement and also at the strikes at the Lenin shipyard, 1988. The slogans were written in black enamel paints. Those reminded of the German Expressionist use of direct thick patches of colour or the French film posters from 1966. The *avant-garde* artists from *Dada* movement to 1970s to the underground graffiti of 1980s continuing to the 90s and the era of *Banksy*, the popular Graffiti warrior, the art of conflict constantly altered the idea of beauty through methods of juxtaposition and shock. As beauty was replaced by the arbitrariness of images following an uncertainty, the culture of *infrapolitics* developed as a fresh experience. As mentioned by James C. Scott graffiti stood between the messenger and the ground of politics. As graffiti dissolves to a combination of real and imagined the idea of *Guillaume Marche*⁹ who penned that graffiti primarily is the infrapolitical system of resistance, never had to fly from a logic of intense and universal.

Guerrilla gardeners, the croppers from village occupied the urban space merging a line of legal and illegal. Can it really be merged sans conflict? If the locus shifts from the performer to the occupier, would not that be a question in a world of exaggerated fantasy? The mercury of anonymity intensifies where the streets become the participants in footages of everyday life, rehabilitation and resettlements. *Benjamin Shepard* tells that the street always walks two steps forward to theory while the intervention in public spaces is concerned. A depersonalised approach to personal act came into account holding the hand of graffiti. When through some actor institutional occupation is legitimised the warrior is responsible to break its control. The constant struggle of destabilised connection between authors and viewers, the scriptural manifestation of social movements, and the emancipation of nocturnal aloofness associate where lies the social dementia in a policed society. Be it vagabonds the anti-revolutionary force or the thieves they leave marks on wall to prohibit their non-existence. The revolutionary force and the political

elements leave symbols in disguise to occupy walls in form of concrete or fragmented demands and shout outs. Post to the period they all become celebration against the act of abandoning. American artist *Claes Oldenburg* imagines a man standing in a station where everything appears to be grey and depressed and unexpectedly the trains with graffiti slips in which immediately animates the space like a huge bouquet that comes from Latin America. It was quoted in Fitzpatrick 187 when people memorised a rupture on shabby walls that confronted the stigma, fear and discomfort of rule that subsides in a beheaded reality of war. The expression on walls are not the actual movements but the sounds and noises to counter a regimentation that is too unreal to confront. As a dynamic cultural claim for space graffiti has been a form to be riddled over and again, puzzled and finally experimented in habitation through the aspiring units that are organically pressed against the bodies of walls to consciously break hierarchy. Hence there lies a corporeal dimension in the approach of projection where the 'purity' of art form remains in dialogues of visual of *infrapolitics*. As the walls don't portray the 'conditioned to view' area. The organic forms that derive from subconscious walk past the very restriction of execution. The stage of subconscious is not aloof from the culture of barricading. Thus we wait for an alternative to appear as the avenger to the urban consciousness surrounded by walls and barricades where human relations are frail beneath the carpet of open market.

When we walk past the walls of North Kolkata near *Marhatta Bridge*¹⁰ and reach a location where two old houses face each other in conversation what we trace back are old letters derived from unskilled hands are covering the walls with coal tar. They survived sanitation. The language of aggression appeared like a propaganda poster, like 'no more war' by *Kathe Kollwitz*, painted after First World War where a human is seen raising his arm in rage. Adjacent to *Badridas Temple Street* the human roots were found in inexperienced hands, in swift writings asking for annihilation of brokers against revolutionaries and celebration of *China's Cultural Revolution*. The late 60's political graffiti in northern part of Kolkata are all sanitised except these two interacting houses. How the cursives appeared as a people's art form of social resistance on neighbourhood walls, how dilemma itself generated a different viewership, were all seeded to the soil of upsurge for land and dignity. Local pockets, amateurish hand and determined flow broke vagueness of ages where only the landlords and money lenders had the command on lands. These graffiti were introspective to the movement. The history of collaborators could not be spared on the surface where *Red Jacobins*¹¹ were building a movement where the idea of creative seeing became a social

gesture of breaching orthodoxy. Seeing as a 'total act' as *Einstein* once mentioned combined with the fundamentals of aesthetics and the suddenness of an act of polity. Historically graffiti is recognised here as an infiltrating tool to critical self-reflection. It performed as a dominant art form against a despotism of a particular social class. Someone might call it a 'de-generate art' that was termed by German Nazi Party to describe modern art. Interestingly they also held an exposition vilifying *de-generate art* in 1937 where Adolf Hitler and Ziegler appreciated the Dada art works that were trapped in hate comments to satisfy Nazi conscience. Graffiti acted on the walls of old Bengali households like an illegal occupier since it was not commissioned and crafted. It survived sanitisation for more than five decades reinforcing a historical time that involves dystopia of a surveillance society and tumult of a physically recorded space. This particular art form aims to dominate a dialectical discourse of art and resistance. These walls were to propagate certain political thoughts through a direct interaction process to incorporate action against annihilation in playful script and was used as a mode for political mobilisation against a social paralysis. The abuse in language was a direct threat to the collaborators of the movement. It was explained in writing, if the Chinese Cultural Revolution can't be upheld and collaborators try to tame the momentum of the movement then they will be left to be eaten by stray dogs. These features of abusive language were maybe countering the staleness of ruling elites but it also created the irritants to the sense organs to face the objective of the aesthetics and application that could not blend in a traditional way. It was like cutting off artist abruptly from a surface projecting a dissolute protest against beauty. This unrest was not in abstraction as the act of doing the graffiti is itself the responsible feature for action. We don't know whether the pictorial, poetic and the 'philosophical' embedded in the moment of triumph post graffiti, during the act of fleeing of an artist. One interesting part of this visual is though arisen out of society this art form was never alienated from the people. What is to be looked into, how this form of art is seen as counter conformist where human emancipation bridges discontent of everyday life.

Keu khabe aar Keu khabena ta hobena ta hobena, (someone will get to eat while the other will starve, we won't let that happen again) appeared near gate number four of *Jadavpur University campus* that was later sanitised by the authority. *Let the Wall Fall*, was a graffiti done by USDF, a revolutionary students' wing in Bengal, dripped the red enamel paint across the peeled concrete wall which was a divider between the narrowed pavement and some official's building. Or in College Street another place in North Kolkata which is primarily a university area casing huge walls, it was written *hungry mob is*

angry mob. *Arnold Hauser* in his book *Social History of Art* shows that how a painting can walk out of the doors to the dawn of real life. These graffiti between history and imagining the local stand at the edges of art where a stalemate situation is countered through a collective mechanism of emancipation. A big section of USSR propaganda lied on the artists like *Stepanova*, *Lissitzky*, *Rodchenko* from Socialist Realism to convey what is left there to be glorified. But the Naxalbari movement of late 60's on walls as *infrapolitics* appeared like the cultural dynamite to recruit a domination against police repression. These graffiti don't carry the calmness of a demand statement neither a poem but this agitation of language itself draw a metaphor where emancipation occurs in a form of subjectivity. This art served other purpose than resources to procure food. They often came up like agitprop accommodating the movements of self-determination around the world. When the students wrote the words for nation's right to self-determination, Kashmir, Manipur and Nagaland, the walls of a people's land ramified in multiple emotions. Through these walls in *Kolkata* a space was recorded that instilled real time. Political graffiti found timbre through alleys and roads documenting possession of a movement. From owning a movement to the rise of public opinion, as *Habermas* once penned, the existing notion of revolutionaries through a social spectacle the order and restrictions of higher authority got challenged. The walls were to resort to alternative force to nurture power in peoples' hands. In *Democracy and Public sphere* *Habermas* discussed on shifts and struggle and shifts of opinion in public sphere. The history consolidates where the reminiscence of migratory dialogues accommodates a physical space in incessant shift. From *Bhimbetka*¹² cave hunting scene to *Altamira*¹³ bison to which *Picasso* reacted, the investigation process of an intimate graffiti was constantly reproduced as evidence of strategically executed form, from the surface scratches to the contestation of everyday life under compulsion. The reflection of unwanted hand writings like some underbridge romance came up in late 60's Bengal to celebrate Spring Thunder over India announced by Radio Peking in 1967. Naxalbari movement ignited the search for an address that peeled off the existing hesitation and confusion. Movements are inconsistent and this inconsistency bears the romance of public places that blur and appear in cultural transferrals. Dada movement did set a trend towards nihilism with the sounds like *yes yes in da da* against a displacement of life. An alternative power structure was born to counter the prevailing. The bad boys of history travelled from 13th century Egypt to the 60s walls with the different war dynamics, not to invade but to retaliate against a manufactured hopelessness. The alternative war dynamics

of graffiti was there to stop war. On the other front we call the legitimised legal ones as the counter form against the cultural dynamite. This war of graffiti was not patriarchal. It was neither for mechanical reconciliation but certain politics that invented newer forms of collective accent to which *Ranciere* in his *Disensus on Politics and Aesthetics* said a sense of common world is building. Between repressive state apparatus and isolation an artist like *the adventurer* of *George Grosz* in 1917 transforms the new world order through the dream experience of building the new shapes around border where figures of speech and motifs intersect to break a unity for the sake of it.

00000

Footnotes :

1. Collected from an exhibition in Seagull Media Resource Centre, Kolkata.
2. Underground burial grounds.
3. First French artist to paint the Berlin wall.
4. 27-mile share of the barrier splitting Berlin into east and west involved of two concrete walls between which was a "death strip" 52003 Parliament of UK
6. Where moral terms don't denote to real.
7. American rapper
8. Professor of Sociology at the University of California
9. Professor of American studies
10. Maratha Ditch was a British project to make Calcutta secure against Marathas
11. Source: Thermidor and Russian revolution, 1921
12. Rock shelter in Madhya Pradesh of Paleolithic and Mesolithic period
13. Upper Palaeolithic period cave
Picasso commented as "after Altamira everything is decadence". Even though Paul Bahnargued that Picasso was minimally influenced by Ice Age work

Reference:

- Barnicot, John (1972) : A Concise History of Posters, Great Britain: Thames and Hudson, Jerrold and Sons Ltd
- Scott, James C (1990): Domination and the Arts of Resistance, UK: Yale University Press
- Scott, James C (1990): Weapons of the Weak, UK: Yale University Press

An Empirical Analysis of Growth, Structural Changes and Inter-sectoral Linkages in India

Dr. Paranan Konwar

Assistant Professor, Department of Economics
Sonari College, Sonari

1. Introduction

India as a democratic, multi-religious and multi-cultural country with mixed economy focuses on five years plans for all-round development of land and people of the nation. India is on growth turnpike. With 17.9 per cent of total world population India's share in aggregate world GDP of the World has been estimated to be 7.0 per cent in Purchasing Power Parity (PPP) terms during 2015. Of course, the contribution of the neighbouring China to world GDP is 17.3 per cent in 2015 (IMF, 2016:207; Gol, 2016:1).

New political mandate with reform-to-transform agenda, decisive shifts in policy measures and favorable external environment propel India onto a double-digit growth trajectory. After big-bang reforms in the early 1990s, India has followed gradualism and evolutionary transition rather than shock therapy (Ahluwalia, 1993). Thus, focus is on growth with a persistent, encompassing, and creative incrementalism aiming at creating opportunity and reducing vulnerability. Government has taken pro-poor, proactive and provides (minimum income) and protects (against adverse shocks) policy measures for wiping every tear from every eye of weaker and vulnerable section of the society (Gol, 2015:1). New BJP government follows the policy of reform-led growth advocated by Jagdish Bhagwati and Arvind Panagariya (2014) against the policy of state-led redistribution followed by Amartya Sen and his collaborator Jean Drèze.

The rapid and consistent rise in share of services in production and employment in most of the countries of the world has evoked theoretical and empirical discussion on the emergence of de-industrialisation and service

economy in a number of developing economies with low level of per capita income. The growing share of the services sector in the GDP of India signifies the importance of the sector to the economy. The phenomenon of the robust growth of services sector in India and structural shift to a services dominated economy is often described as “disproportionality” or “excess growth of services” (Bhattacharya & Mitra, 1989, 1990, 1997) or “services revolution” (Gordon & Gupta, 2004) or “Services-led growth”. The services sector in India currently occupies more than half of her GDP. Thus this process of tertiarisation of the Indian economy has been supported by a decline in the share of the primary sector and a more or less constant share of the secondary sector over the years.

The sectoral composition of India has undergone a structural shift in terms of the changes in the shares of agricultural, industrial and services sector in the GDP over the decades. The country which was primarily an agro-based economy during the 1970s has emerged as predominant in the services sector during the 1990s. The shift causes significant changes in the production and demand linkages among the three sectors and momentous ramifications in the development process of Indian (Sastri et al, 2003: 2390). The transition of Indian economy to a high-growth pathway during the 1990s is said to be triggered by accelerated growth of services sector that has apparently been fostered by new economic policy.

2. Objectives

The objective of this paper is to empirically examine the nature and direction of linkages between primary, secondary and tertiary sectors and their long-run equilibrium relationship in the post independence period from 1950-51 to 2013-14. This paper makes a comprehensive investigation into trends of growth rates and relative shares of different sectors in Indian economy. Based on empirical findings, we suggest some possible policy measures to achieve higher growth rates.

3. Methodology and Data Sources

Data used in the present study are collected from the *Handbook of Statistics on Indi-an Economy* by the Reserve Bank of India (RBI, 2016) and Central Statistics Office (CSO). All data are annual figures covering the 1950-51 to 2013-14 period and variables are measured (at constant price) with base year 2004-05 prices. Thus, the data consists of a time series of 63 years since India's First Plan Period.

The Central Statistics Office (CSO) has recently revised the national accounts aggregates by shifting to the new base of 2011-12 from the earlier base of 2004-05. The new set of information cannot be compared with the information and analysis based on the 2004-05 series (Economic Survey, 2014-15:4). So we use only the data available on the 2004-05 series in causality analysis.

4. Results and Discussion

4.1 Sectoral Composition of GDP and Structural Changes

When a country shifts from being a largely agrarian economy to one based on services or industry, it is said to have undergone “structural change”(IMF, 2013). Structural change in an economy takes place mainly along two dimensions: one along sectoral shares and another along work force shares engaged in these sectors. In addition to labour and capital, the technological changes play an important role, in the structural change (Joshi, 2013:1). The structure of the economy has also undergone significant changes over time. During the 1950s agriculture was the dominant sector of the economy and accounted for the largest share in GDP. However the whole scenario changed subsequently, and the services sector emerged as the major sector in the economy. The share of agriculture in GDP has continued to consistently decline over the past six decades (from 53.1 per cent in 1950-51 to 15.4 per cent in 2015-16); industry has risen, but not substantially (from 16.6 per cent in 1950-51 to 31.3 per cent in 2015-16), while services contributed enormously during this period (30.3 per cent in 1950-51 to 53.4 per cent in 2015-16). It is because, in contrast with volatile growth in agricultural and industrial sectors throughout the planning periods, the growth in services sector has trended upwards, accelerating from 3.29 per cent in 1951-51 to 8.9 per cent in 2015-16.

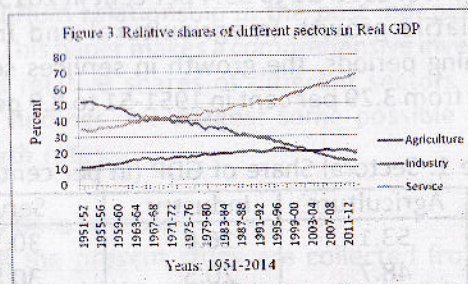
Table 1: Sectoral Share of GDP (in per cent)

Years	Agriculture	Industry	Services
1950-51	53.1	16.6	30.3
1960-61	48.7	20.5	30.8
1970-71	42.3	24.0	33.8
1980-81	36.1	25.9	38.0
1990-91	29.6	27.7	42.7
2000-01	22.3	27.3	50.4
2011-12	18.9	32.9	48.2
2012-13 (2RE)	17.7	32.3	50.0

2013-14 (2RE)	17.5	31.6	51.0
2014-15 (1RE)	16.3	31.2	52.5
2015-16 (PE)	15.4	31.3	53.4

Source: Central Statistics Office (CSO). Notes: 2RE means second revised estimate, 1RE indicates first revised estimate and PE implies provisional estimate.

The share of agriculture sector in GDP was estimated to be higher as compared to that of industrial and services sector during the period from 1950-51 to 1963-64. Between 1965-66 and 1971-72 share of both agricultural and services sector was around 41 per cent each to real GDP. Since 1972-73 till to date the share of services sector in GDP exceeded that of industrial and services sector. From table it is evident that the share of the industry sector in GDP increasing by around 11.1 percentage points from 16.6 per cent in 1950-91 to 27.7 per cent in 1990-91. Similarly, the share of the services sector increased by 12.4 percentage points from 30.3 per cent to 42.7 per cent during the period from 1950-51 to 1990-91. After adoption of new economic policy or LPG (Liberalization, Privatization and Globalization) policy there was a remarkable change in structure of Indian economy. It caused rapid growth in shares of services sector in GDP followed by industrial sector. In contrast, it led to decline in the share of agricultural sector in real GDP. The entire decline in share of agriculture has been balanced by an increase in share of the services sector (Economic survey 2011-12:8)

4.2 Growth and Shares of Sectors in Gross Value Added (GVA)

The table 2 portrays the growth and share in GVA at constant (2011-12) basic prices (per cent). The Gross Value Added (GVA), which broadly reflects the supply or production side of the economy registered an increase in the growth rate from 5.0 per cent in 2012-13 to 7.2 per cent in 2015-16 affirming the positive trends in the economy (Economic Survey, 2015-16:7).

Growth in the agriculture sector in 2015-16 has continued to be lower due to unfavourable monsoon rains. During 2015-16, growth in industry is estimated to have accelerated on account of improvement in manufacturing activity. The manufacturing activity registered continuous and robust growth during the period from 2012-13 to 2015-16; while the mining & quarrying, electricity, gas, water supply, & other utility services and construction activities, are witnessing a deceleration in growth. Growth in the services sector moderated slightly in 2015-16 at 8.9 per cent as compared to 10.3 per cent in 2014-15, but still remains robust as the main driver of Indian economy.

Table 2: Growth and Share in GVA at Constant (2011-12) Basic Prices (per cent)

Sectors	2012-13**		2013-14**		2014-15*		2015-16#	
	Growth	Share	Growth	Share	Growth	Share	Growth	Share
I. Agriculture, Forestry & Fishing	1.6	17.7	4.2	17.5	-0.2	16.3	1.2	15.4
II. Industry	1.8	32.3	5.0	31.6	5.9	31.2	7.4	31.3
Mining & Quarrying	-2.9	3.0	3.0	2.9	10.8	3.0	7.4	3.1
Manufacturing	6.4	18.3	5.6	17.4	5.5	17.1	9.3	17.5
Electricity, gas, water supply, & other utility services	1.1	2.4	4.7	2.2	8.0	2.2	6.6	2.2
Construction	-5.1	8.6	4.6	9.0	4.4	8.8	3.9	8.5
III. Services	8.5	50.0	7.8	51.0	10.3	52.5	8.9	53.4
Trade, repair, hotels & restaurants, transport etc.	9.8	18.0	7.8	18.4	9.8	18.9	9.0	19.2
Financial services, Real estate etc.	8.8	19.5	10.1	20.3	10.6	21.0	10.3	21.6
Public administration etc.	6.2	12.5	4.5	12.3	10.7	12.7	6.6	12.6
GVA at basic prices	5.0	100.0	6.3	100.0	7.1	100.0	7.2	100.0
GDP (at market prices)	5.1		6.6		7.2		7.6	

Source: Central Statistics Office (CSO). Notes: Trade, repair, hotels & restaurants, transport etc. comprises Trade, repair, hotels and restaurants, transport, storage, communication & services related to broadcasting. Financial services, real estate etc comprise financial services,

real estate, ownership of dwelling and professional services. Public administration etc. comprises public administration and defense, other services**. *, # means second revised estimates, first revised estimates and provisional estimates.

The contribution of agriculture sector to gross value added (GVA) has dropped by 2.3 percent points from 17.7 per cent to 15.4 per cent between 2012-13 and 2015-16. The share of the industrial sector as well has declined by 1.0 percent points during the period from 2012-13 to 2015-16. Such deceleration in share of these two sectors in GDP accelerates the shares of service sector in the economy. The service sector continues to lead growth over the decades, manufacturing activity shows revival in industrial sector and agricultural sector has continuously witnessed subdued growth and shares.

4.3 Econometric Analysis of Inter-Sectoral Linkages in India

4.3.1 Structural Changes or Trend in the Sectoral Share in GDP

The semi-log regression on a time trend related to three sectors is presented in table 3. It is evident from the table that the co-efficients of time are highly significant in case of the three regressions. It signifies the existence of significant trends in the sectoral shares in GDP. The coefficient of time is negative for the agricultural sector, but that for industrial and services sector is positive. Statistically all are shown as highly significant. It suggests that the share of the agricultural sector has fallen sharply and those of industrial and services sector have risen over the study period.

Table 3: The Estimated OLS Result of Sectoral Shares in GDP

	Agriculture	Industry	Service
Coefficient	-0.020484	0.008929	0.010749
Standard error	0.000668	0.000591	0.000196
t-statistic	-30.64518	15.11130	54.90942
(p-value)	(0.00000)	(0.00000)	(0.00000)
R-squared	0.939008	0.789184	0.980169

4.3.2 Inter-linkages: Long-run Analysis based on Cointegration Test and Error Correction Model (ECM)

Before testing for co-integration, we tested for unit roots to find the stationarity properties of each series of the data. Augmented Dickey Fuller (ADF) and Phillips Perron (PP) were used on each of the three time series data. Table 4 presents the results of ADF test and PP test on each variable, viz.

AGR, IND and SER at level and at first difference. The lag length for ADF tests was selected to ensure that the residuals were white noise.

To determine the stationarity property of the variable, the unit root test was used for their levels. The table 4 shows that the null hypothesis of a unit root cannot be rejected for the given variables at their levels. To determine the stationarity property of the variables, the same test was applied to the first differences. Based on these results, the null hypothesis that the series have unit roots in their differences is rejected implying that the two series are stationary at their first differences, that is, they are integrated of the order one i.e I(1).

Table 4: Unit Root Tests

Variable	Augmented Dickey Fuller (ADF)		Phillips Perron (PP)	
	Level		First Difference	
	Constant Without Trend	Constant With Trend	Constant Without Trend	Constant With Trend
AGR	2.808009 (1)	-0.328608 (1)	1.632591 [0]	-0.798035 [3]
IND	-2.925436 (0)	-0.761468 (0)	-3.221614** [2]	-0.241098 [4]
SER	0.202720 (2)	-2.455751 (1)	0.898762 [7]	-3.277915 [3]
AGR	-11.00365*** (0)	-12.11224*** (0)	-10.61775*** [4]	-12.53706*** [2]
IND	-8.236554*** (0)	-9.588499*** (0)	-8.236187*** [3]	-10.04745*** [4]
SER	-7.917523*** (1)	-7.853308*** (1)	-11.48069*** [5]	-11.57909*** [6]

Note: *** and ** denotes significant at 1%, and 5% significance level, respectively. The figure in parenthesis (...) represents optimum lag length selected based on Akaike Information Criterion. The figure in bracket [...] represents the Bandwidth used in the KPSS test selected based on Newey-West Bandwidth criterion.

Note: *** and ** denotes significant at 1%, and 5% significance level, respectively. The figure in parenthesis (...) represents optimum lag length selected based on Akaike Information Criterion. The figure in bracket [...] represents the Bandwidth used in the KPSS test selected based on Newey-West Bandwidth criterion.

Selection of the Optimum Lag Length

Before undertaking cointegration tests, we first need to determine the number of lags that will be used in the underlying vector autoregression (VAR) model. The relevant order of lags used in the VAR model was determined using the Akaike information criterion (AIC), Schwarz information criterion (SC), Hannan-Quinn information criterion (HQ). Table 5 presents the lag specification results and the number of lags determined is one.

Table 5: Lag Selection Based on VAR Lag Length Criteria

Table 5: Lag Selection Based on VAR Lag Length Criteria						
Lag	LogL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	157.9853	NA	7.54e-08	-5.048698	-4.910280	-4.994451
1	472.0658	576.6724	4.30e-12*	-14.82183	-14.12974*	-14.55059*
2	488.2483	27.58980*	4.31e-12	-14.82781*	-13.58205	-14.33959

Notes: * indicates lag order selected by the criterion LR: sequential modified LR test statistic (each test at 5% level) FPE: Final prediction error AIC: Akaike information criterion SC: Schwarz information criterion HQ: Hannan-Quinn information criterion

Johansen-Juselius Co-integration Test

Table 6 shows the results of Johansen-Juselius Cointegration Tests under the null hypothesis of no co-integration. The results indicate that both Trace test and Max-Eigen test are statistically significant to reject the null hypothesis of the zero co-integrating vectors. This implies that the variables are co-integrated. It indicates that there is equilibrium long term relationship among AGR, IND and SER in India in the period of study.

Table 6: Johansen-Juselius Cointegration Tests

Hypothesis		Trace	Max-Eigen	Critical Values (5%)	
Null	Alternative	Statistic	Statistic	Trace	Max-Eigen
$r=0$	$r=1$	62.20859	41.32153	29.79707***	21.13162***
$r \leq 1$	$r=2$	20.88706	20.82433	15.49471***	14.26460***
$r \leq 2$	$r=3$	0.062733	0.062733	3.841466	3.841466

Note: *** ** and * denotes significant at 1%, 5% and 10% significance levels.

Table 6: Johansen-Juselius Cointegration Tests

Hypothesis		Trace	Max-Eigen	Critical Values (5%)	
Null	Alternative	Statistic	Statistic	Trace	Max-Eigen
$r=0$	$r=1$	62.20859	41.32153	29.79707***	21.13162***
$r \leq 1$	$r=2$	20.88706	20.82433	15.49471***	14.26460***

rd" 2 r=3 0.062733 0.062733 3.841466 3.841466

Note: ***, ** and * denotes significant at 1%, 5% and 10% significance levels.

Granger Causality Test Results under VECM

The direction of causality can be divided into short and long run causation. We therefore explore the dynamic Granger causality in the Vector Error Correction Model (VECM) specification to obtain both short-run and long-run direction. The estimate of long-run equation along short-run dynamic ECM equation is presented below. In the long-run equation, the coefficient of IND is positive and statistically significant at 1 % whereas the coefficient of SER is negative and statistically significant at 1 %. It indicates that a 1 % increase in IND increases AGR by 81.12 per cent.

i) Agricultural, Industrial and Services Sector

The estimated coefficient of the error term (ECT_{t-1}) indicates the speed of adjustment of the AGR towards the equilibrium state. The state corrects approximately 6.99 per cent of their error during one year.

Long run Equation

$\ln AGR_{t-1} = 13.96831 + 0.811252 \ln IND_{t-1} - 3.341750 \ln SER_{t-1}$
 SE (0.17016) (0.18796)
 t-statistics [-4.76751] [17.7791] Significant at 5 % level. P-value.

ECM Equation:

$\ln AGR_t = -0.069918 ECT_{t-1} - 0.327779 \ln AGR_{t-1} - 0.039332 \ln IND_{t-1} + 0.236129 \ln SER_{t-1} - 0.030605$
 R-squared = 0.209427; Adjusted R-squared = 0.152957; Durbin-Watson statistic = 2.104974

The significant negative coefficient of error correction term (-0.0699) for causality from IND and SER to AGR implies that the variable is not overshooting and thus the long run relationship is attainable in AGR equation. Thus, if the system is exposed to a shock, it will be converge to the long run equilibrium at 06.99 % per year. In the long run, industrial and services sector act as an engine of growth of agricultural sector. The coefficient of short-run dynamic causal relationship among AGR, IND and SER are statistically insignificant. That is, IND and SER have a positive and statistically insignificant impact in the short-run on AGR.

ii) Industrial, Agricultural, and Services Sector

The estimate of short-run dynamic ECM equation indicates that approximately 4.86 per cent is being corrected in the current year. It suggests that one year lag IND is positively associated with present year's IND.

Long run Equation

$$\ln \text{IND}_{t-1} = -17.21820 + 1.232662 \ln \text{AGR}_{t-1} + 4.119249 \ln \text{SER}_{t-1}$$

SE	(0.29737)	(0.57144)	
t-statistics	[-4.14521]	[-7.20858]	Significant at 5 % level. P-value.

ECM Equation:

$$\ln \text{IND}_t = 0.048638 - 0.042702 \ln + 0.107182 \ln - 0.290200 \ln + 0.013814$$

R-squared = 0.240794 ; Adjusted R-squared = 0.186564 ; Durbin-Watson statistic = 2.051408

The value of the coefficient of the ECT for causality from AGR and SER to IND is 0.048638 that is positive and significant. It implies that 04.86 % of disequilibrium is corrected within the current year. It indicates that growth of AGR and SER force growth of IND in India in the long-run. The results for any short-run dynamic causal relationship between AGR and IND and SER are found statistically insignificant indicating that in the short-run AGR, IND and SER donot influence each other.

iii) Services, Agricultural, and Industrial Sector

The estimated coefficient of the error term (ECT_{t-1}) that indicates the speed of adjustment of the SER towards the equilibrium state, suggests that the state corrects approximately 05.02 per cent of their error during one year.

Long run Equation

$$\ln \text{SER}_{t-1} = 4.179938 - 0.299244 \ln \text{AGR}_{t-1} + 0.242763 \ln \text{IND}_{t-1}$$

SE	(0.02300)	(0.04001)	
t-statistics	[13.0105]	[-6.06706]	Significant at 5 % level. P-value.

ECM Equation:

$$\ln = -0.050166 - 0.184856 \ln - 0.011645 \ln - 0.139034 \ln + 0.013903$$

R-squared = 0.096892 ; Adjusted R-squared = 0.032385 ; Durbin-Watson statistic = 1.896

The coefficient of the ECT for causality from AGR, IND to SER is found statistically insignificant. In the long run growth of AGR and IND doesnot influence the growth of SER in India. The coefficient of short-run dynamic causal relationship between AGR, IND and SER are also statistically insignificant. It indicates there is no short-run causality among AGR, IND and SER in any direction.

We can come to conclusion that in the long-run industrial and services sector have positive influences on agricultural sector in India. Simultaneously, growth in agricultural and services sectors has impact on industrial sectors. But, agricultural and industrial sector donot influence the services sector in the long-run.

5. Conclusions

The study empirically investigates the inter-sectoral linkages in India using the vector autoregressive (VAR) model over the period 1950-51 to 2013-14. This paper also makes an attempt to examine the trends of growth rates and relative shares of different sectors in Indian economy. The study reveals that the continuous deceleration in share of the agricultural sector and the moderate increase in the share in industrial sector in gross domestic product (GDP) and gross value-added (GVA) cause robust acceleration in the shares of service sector in the economy. India registered robust and stable growth in services sector as compared to that of industrial sector and volatile growth rate of agricultural sector. The Johansen-Juselius co-integration test shows the long-run equilibrium relationship among the agricultural, industrial and services sectors. The causality test reveals that there exists unidirectional causality running from the industrial sector and services sector to agricultural sector and from the agricultural sector and services sector to industrial sector in the long-run. No evidence of short-run causality among the sectors. The nature of relationship between agriculture and industry, and between industry and services are positive. But, there exists a negative relationship between agriculture and services sector. The findings suggest that government policy should focus on agriculture and industry for sustainable, faster and inclusive growth of India in the long-run. It should be kept in mind that the flash of growth at the cost of sustainability is detrimental to our economy. On the other hand depending solely on service sector, which is a temporal and fragile phenomenon, there is a looming danger of sudden collapse of the economy unless it is cushioned by a strong agricultural and manufacturing base.

00000

References

- Ahluwalia, M S (1993, June): India's Economic Reforms (Inaugural address presented in the Seminar on India's Economic Reforms at Merton College, Oxford, and updated to include developments upto March 1994).
- Bhagwati, J and A Panagariya (2014): *India's Tryst with Destiny: Debunking Myths that Undermine Progress and Addressing the Challenges* (Noida, India: Collins Business).
- Bhattacharya, B B and A Mitra (1989): "Industry-Agriculture Growth Rates: Widening Disparity: An Explanation", *Economic and Political Weekly*, Vol 24, Issue 34, pp 1963-1965+1968-1970
- Bhattacharya, B B and A Mitra (1990): "Excess growth of Tertiary Sector in Indian Economy: Issues and implications", *Economic and Political Weekly*, Vol 25, Issue 44, pp 2445-2450.
- Bhattacharya, B B and A Mitra (1997): "Changing Composition of Employment in Tertiary Sector: A Cross-Country Analysis", *Economic & Political Weekly*, Vol 32, Issue 11, pp 529-34.
- Government of India. (2015): *Economic survey 2014-15* (New Delhi: Ministry of Finance).
- Government of India. (2016): *Economic survey 2015-16* (New Delhi: Ministry of Finance).
- IMF(2013): "IMF Survey", IMF, Washington, D C, accessed from <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2013/INT062813A.htm>.
- IMF.(October, 2016): *World Economic Outlook: Subdued Demand: Symptoms and Remedies* (Washington: IMF).
- Joshi, M (2013): *Input-Output Analysis of Tertiary Sector in India* (Thesis) (Patiala: Department Of Economics, Punjabi University).
- RBI (2016): "Handbook of Statistics on Indian Economy", Reserve Bank of India, accessed from <http://www.rbi.org.in>, 25 December.
- Sastry, D, B Singh, K Bhattacharya and N K Unnikrishnan (2003): "Sectoral Linkages and Growth: Prospects Reflection on the Indian Economy", *Economic & Political Weekly*, 14 June, Vol 38, Issue 24, pp 2390-97.

Export and Economic Growth in India : An Empirical Investigation in the Post-reform Era

Nirmali Borkakoty
Sapekhati, Charaideo

1. Introduction

The trend towards market economy in almost all the countries of world has increased the role of exports in developmental efforts. Expansion of exports may lead to larger output and employment. It allows fuller utilisation of capacity, increased exploitation of economies of scale and separation of production pattern from domestic demand. At micro level, exports make provision for important outlets for a number of industries. Development economists have long recognized the potential impact of export-led strategy in the growth process of national income. The Export-Led Growth Hypothesis (ELGH) postulates that export expansion is one of the key determinants of economic growth. Ramos (2001) suggests that the hypothesis of export-led growth (ELG) is substantiated by the following four arguments: first, export growth leads to an expansion of production and employment by the foreign trade multiplier. Second, the foreign exchange made available by export growth allows the importation of capital goods, which, in turn, increase the production potential of an economy. Third, the volume of and the competition in export markets cause economies of scale and an acceleration of technical progress in production. Fourth, given the three arguments mentioned above, the observed strong correlation of export and production growth is interpreted as empirical evidence in favour of the ELGH.

A number of studies have been conducted to examine the export - growth relationship in an attempt to provide policy recommendations geared

towards enhancing growth of exports and subsequently economic growth of countries. However, the export-growth nexus has exhibited mixed results in case of different countries. The results for time series data covering 1950-1981 for 37 LDC's obtained by Jung and Marshall (1985) did not support the export led economic growth in 33 countries except in Egypt, Costa Rica, Indonesia and Ecuador. Ukpolo (1994) did a study of 8 African LDC's over the period 1969-1988 using time series data for each of the countries. The findings showed a unidirectional causality running from non-manufactured exports to output. Ismail and Harjito (2003) empirically tested the relationship between export and economic growth in the case of ASEAN countries over the period 1966-2000 using a co-integration and causality framework. They found that exports and economic growth are integrated in Indonesia and Singapore while, in other countries there exists a short run relationship between exports and economic growth. Secondly, a two-way causality relationship between exports and economic growth was found in Indonesia and the Philippines and a unidirectional causality running from exports to economic growth was found in case of Singapore. Shirazi (2004) also found the existence of a unidirectional relationship that runs from exports to output in case of Pakistan during the period 1960-2003. Medina-Smith (2000) tested the ELGH in case of Costa Rica for the period 1950-1997. The study found that the ELGH is valid in case of the country; however, the empirical results also showed that physical investment and population mainly drove Costa Rica's overall economic performance from 1950 onwards.

The foreign trade policy regime of the developing countries was governed by import substitution policies until the mid-1970s. But in late 1980s developing countries had to make a decision to go either for export promotion measures or import substitution policies where many developing countries opted for export promotion measures ahead of import substitution (Sharma and Dhiman, 2014). It was hoped that expansion of exports would lead to better resource allocation, creation of economies of scale and production efficiency through technological development, capital formation and employment generation (Shirazi and Manap, 2005). India's export policy in the pre-reform period has been classified by Bimal Jalan, the former Governor of Reserve Bank of India, into three phases. The first phase covered up to the first oil shock of 1973, was mostly characterised by export pessimism with a stagnant demand for exports. The second phase covered the period starting from 1973 and continued for a decade. In this phase, exports were accorded high priority and the policies were followed accordingly. The third phase

covered roughly the latter half of the Sixth Plan and the whole of the Seventh Plan. During this period, export promotion experienced a more positive approach and the Government of India enhanced incentives for export production and exports were incorporated as an integral part of industrial and development policies. With the onset of liberalisation in 1991, the importance of globalisation through trade and taking exports as engine of growth of the economy has been broadly recognised in the country. The Government of India has undertaken various export promotion schemes to boost up export sales growth and has established various institutions to assist the export trade sector. These organizations do not directly involve in trade activity but they provide organizational support to the exporters and help them to promote their export business. Presently, when the country is close to complete three decades of the initiation of economic reforms and it is moving through radical policy changes in order to become a more liberalised economy, it will be interesting to understand whether India's exports have any effect on the country's economic growth as per the expectation. In this context, this study attempts to examine the relationship between export growth and economic growth in India in the post-reform era.

The rest of the paper has been designed as follows: Section 2 outlines the objective of the study. In section 3 the methodology of the study has been specified. Section 4 gives an overview of the trends in the growth of India's exports; section 5 includes the results of the empirical analysis and its discussions and finally the section 6 concludes the study.

2. Objective

The objective of this study is to examine the relationship between export and economic growth in India over the post-reform era and to test the validity of Export-Led Growth hypothesis in the economy during this period.

3. Data Sources and Methodology

The required data for the purpose of this study were sought from published reports of Ministry of Statistics and Programme Implementation (MoSPI) and Handbook of Statistics on Indian Economy, RBI, for the period elapsed between 1991-92 and 2017-18. Data which are collected for this analysis are: the values of Exports from India (in Crores) and the values of Gross Domestic Product (GDP) in Crores. In this study, export and GDP are converted into real terms for analytical purpose. Real export and real GDP are the indicators for export growth and economic growth respectively.

The model used to investigate the relationship between export and economic growth in case of India can be formulated as:

$$\text{Growth} = f(X) \quad (1)$$

Where, growth represents economic growth of India measured by real GDP and X stands for value of real exports.

The equation can be specified as:

$$\text{RGDP}_t = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 \text{RX}_t + U_t \quad (2)$$

Where, RGDP= Natural log of Real GDP

RX= natural log of Real Exports

\hat{a}_0 is the intercept term of the model

\hat{a}_1 is the slope coefficient for RX

U_t is the error term

t stands for current time period

In its non-linear form the model can be re-written as:

$$\ln \text{RGDP}_t = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 \ln \text{RX}_t + U_t \quad (3)$$

The study was conducted by using Vector Auto-Regression (VAR) model with the appropriate techniques for the work of the analysis to test the null hypothesis and the alternative hypothesis which are:

H_0 : There is no relationship between real export and real GDP growth in India.

H_1 : There is a causal relationship exists between real export and India's real GDP growth.

The empirical model used to test the causality between export and economic growth by the technique of VAR can be specified as:

$$\ln \text{RGDP}_t = \hat{a} + \sum_{j=1}^k \hat{a}_j \ln \text{RX}_{t-j} + \sum_{j=1}^k \hat{a}_j \ln \text{RGDP}_{t-j} + U_t \quad (4)$$

$$\ln \text{RX}_t = \hat{a}_1 + \sum_{j=1}^k \hat{a}_2 \ln \text{RGDP}_{t-j} + \hat{a}_3 \ln \text{RX}_{t-j} + U_t \quad (5)$$

This study approaches the issue of export-economic growth relationship in India through the following steps:

Step 1: Testing for Unit Root in lnRGDP and lnRX by applying Augmented Dickey-Fuller (ADF) test.

Step 2: Testing for Cointegration between lnRGDP and lnRX by applying Johansen's Test for cointegration.

Step 3: Application of VAR model and Granger Causality Test.

4. Trend in the growth of India's exports

The progress of Indian economy in terms of exporting goods has been remarkable since the mid 1990s. The exports from India are broadly classified into four categories, namely, primary products, manufactured products, petroleum products and other products. Table 2 presents the annual growth of exports under different heads from 1991-92 to 2017-18. In this study, trend in the growth of India's exports has been analysed with the help of Annual Growth Rate (AGR) expressed in percentage for smooth comparison.

Table 1: Trend in the growth of India's exports (1991-92 to 2017-18 (In percent))

YEAR	AGRp	AGRm	AGRpp	AGRo	AGRx
1991-92					
1992-93	6.26	6.77	14.83	-12.64	3.76
1993-94	26.91	18.65	-16.46	80.35	19.97
1994-95	6.08	22.50	4.80	9.96	18.4
1995-96	39.17	16.38	8.83	14.46	20.75
1996-97	10.72	3.65	6.19	0.62	5.27
1997-98	4.33	7.85	-26.77	23.69	4.59
1998-99	9.88	-2.84	-74.66	-2.33	-5.11
1999-00	-5.83	15.21	-56.49	32.90	10.85
2000-01	9.23	15.55	4706.43	125.58	21.01
2001-02	0.52	-2.81	13.34	-4.47	-1.65
2002-03	21.53	20.60	21.58	1.53	20.29
2003-04	13.73	20.49	38.50	57.70	21.1
2004-05	36.88	25.24	95.87	20.33	30.85
2005-06	20.84	19.48	66.53	10.97	23.41
2006-07	20.20	17.03	60.10	26.39	22.62
2007-08	39.96	21.27	52.21	26.39	28.87
2008-09	-8.04	19.59	-2.88	130.99	13.74
2009-10	4.19	-6.47	2.34	-3.04	-3.53
2010-11	24.43	37.17	47.13	109.50	40.49
2011-12	39.82	17.36	35.10	-1.27	21.83
2012-13	0.60	-0.92	7.59	-44.23	-1.82
2013-14	-16.86	2.31	4.79	139.99	4.67

2014-15	-5.44	5.29	-10.11	-22.26	-1.29
2015-16	-16.96	-7.62	-46.43	-3.86	-15.49
2016-17	8.52	6.30	3.94	-7.89	5.17
2017-18	16.49	7.80	18.45	6.78	9.98

Notes: AGRp, AGRm, AGRpp, AGRo, AGRx denotes Annual Growth Rate of primary products, manufactured products, petroleum products, other products and total exports respectively. Growth rates are expressed in percentage.

Source: Author's calculation based on Handbook of statistics on Indian Economy, various issues, RBI;

Table 1 reveals the trend in growth of exports in India during the study period. India's total exports have increased from Rs. 44042 Crores in 1991-92 to Rs. 1955541 Crores in 2017-18. However, the increase has not been uniform over the years. There is some welcome evidence of a new dynamism of India's export performance aided by a more supportive domestic industrial policy during the initial year of the study period. After that it has been increased in real terms but the annual growth rate was reduced in subsequent years till 1994-95. In the year 1994-95 manufactured exports recorded 22.50 percent growth whereas export of primary products and petroleum products were lower than the previous period's growth. However, the export of manufactured products had registered lower growth in the year 1995-96 over 1994-95. On the other hand, export of primary products, petroleum products and other products had increased by 39.17 percent, 8.83 percent and 14.46 percent respectively in the same period. The overall exports were increased by 20.75 percent during 1995-96 over the previous period. There was a gradual decline in annual growth of India's exports from the next period and exports had registered a negative growth in the year 1998-99. The exports witnessed a sharp upward trend in the year 1999-2000 due to favourable terms of trade for non-oil exporting countries and the improved profit margins for the domestic industry in the national markets. However, this trend did not last long and during the period 2001-02, the growth rate of exports perished by 1.65 per cent. The slowdown in exports could be attributed to a marked deceleration in world output and trade. Exports recorded a robust growth of 20.29 per cent during 2002-03. The growth of exports in the year 2009-10 was negative which was the minimum in the entire decade of 2000-10 and it may due to the negative growth in both the exports of manufactured products as well as other products. Moreover, the economic slowdown experienced by the countries during this period was another important reason for decline in exports. It

revived in the next year with the 40.49 percent growth and it was the maximum during the entire study period. In the present decade, exports of the country have registered negative growth during 2012-13, 2014-15 and 2015-16 respectively. The rate of decline in exports was the highest in 2015-16 i.e. a decrease of 15.49 percent over the previous period which was also the maximum rate of decline during the entire study period. However, it has started to increase gradually from the next period. It is revealed that there is greater volatility in the growth of primary products exports during the study period. Exports of manufactured products recorded impressive growth in many years during the study period. The export of petroleum products also maintained remarkable growth during the later part of the study period.

The shares of exports in GDP throughout the study period have been presented on the Table 2. It is observed that export to GDP ratio had been gradually increasing since 1991-92 to till 2013-14 however, in recent years the share of exports in GDP is declining. The recent fall in export share since 2013-14 can be attributed to some structural factors like low technological adaptability and absence of technology intensive foreign investment; fluctuations in oil prices resulting in lower amount of foreign exchange earnings and slowdown of demand in global markets and moderation in commodity prices.

Table 2: Export to GDP Ratio in India (1991-92 to 2017-18)

(In percent)

YEAR	Export to GDP Ratio	YEAR	Export to GDP Ratio	YEAR	Export to GDP Ratio
1991-92	7.18	2001-02	9.96	2011-12	17.47
1992-93	7.63	2002-03	11.28	2012-13	17.41
1993-94	8.53	2003-04	11.56	2013-14	18.19
1994-95	8.65	2004-05	12.63	2014-15	15.21
1995-96	9.51	2005-06	13.46	2015-16	12.46
1996-97	9.13	2006-07	14.46	2016-17	12.04
1997-98	8.99	2007-08	14.31	2017-18	11.44
1998-99	8.37	2008-09	15.85		
1999-00	8.59	2009-10	13.84		
2000-01	10.58	2010-11	15.77		

Source: Author's calculation based on Handbook of statistics on Indian Economy, various issues), RBI; MoSPI, GOI.

5. Results of the empirical analysis and discussion

5.1 Stationarity analysis

The first step of the analysis on the relationship between export and economic growth in India was to check for stationarity of variables. For this purpose, a univariate analysis of the two time series i.e. real GDP (RGDP) and real exports (RX) was carried out by testing for the presence of a unit root with the help of the Augmented Dickey-Fuller (ADF) test. The results of the ADF tests are summarised in the Table 3.

Table 3: Stationarity analysis: Results of ADF tests

Results of ADF tests in level of lnRGDP and lnRX

lnRGDP lnRX

Without trend -0.859 -1.057

With trend -2.752 -0.756

Result **Non-Stationary Non-Stationary**

Results of ADF tests at First Difference of lnRGDP and lnRX

Δ_1 lnRGDP Δ_1 lnRX

Without trend -5.396*** -3.664**

With trend -5.341*** -3.774**

Result **Stationary I(1) Stationary I(1)**

Note: ** and *** indicates significance at 5 % and 1% level respectively.

Source: Author's estimation. It can be seen from the table 3 that RGDP and RX are two non-stationary time series in level as the null hypothesis of a unit root cannot be rejected. The results of the ADF tests at the first differences of lnRGDP (Δ_1 lnRGDP) and lnRX (Δ_1 lnRX) show that the two time series are stationary implying they are integrated of order one.

5.2 Co-integration analysis

Two time series are said to be co-integrated if they have a long-term or equilibrium relationship between them. Before proceeding for further analysis, RGDP and RX were tested for co-integration by using Johansen co-integration test. The optimal lag structure of the VAR was selected on the basis of Akaike's information criterion (AIC), Schwarz's Bayesian information criterion (SBIC) and Hannan and Quinn information criterion (HQIC). The results of the co-integration analysis are presented in the Table 4. It can be seen from the table that the calculated trace statistics and max-eigenvalues are smaller than their critical values; therefore, the null hypothesis cannot be rejected. Thus, the two series are not co-integrated. It can be concluded that real exports and real GDP do not have long-term equilibrium relationship over the study period.

Table 4: Johansen's test for cointegrating vectors

H_0 = There is no co-integration between lnRGDP and lnRX. H_1 = lnRGDP and lnRX are cointegrated.

Hypothesised no. of Co-integrating relationships Trace statistic Max-Eigenvalue

$r=0$ 10.3912 (15.41) 9.3743 (14.07)

$r=1$ 1.0169 (3.76) 1.0169 (3.76)

Notes: r indicates the number of co-integrating relationships. Figures in parentheses indicate critical values of Trace and Max-Eigenvalue.

Source: Author's estimation

5.3 Application of VAR: Granger causality test

In the next step VAR- model was applied in order to determine the causality direction between exports (RX) and economic growth (RGDP). The causality can be of four types – firstly, no causal relationship between exports and economic growth; secondly, unidirectional causality from exports to economic growth; thirdly, unidirectional causality from economic growth to exports and, fourthly, a bi-directional causality. The results of the Granger causality test are presented in the Table 5. It can be seen from the Table 5 that unidirectional causality from RX to RGDP exists in case of India during the study period.

Table 5: Results of the Granger causality test

Observation=26, Lag=1

Time period	Hypothesis	F-Statistic	Direction of causality
1991-92 to 2017-18	RX does not Granger cause RGDP	9.304 ***	
(0.002) RX → RGDP			
	RGDP does not Granger cause RX	0.4942 (0.483)	No Causation

Note: Figures in parentheses are the p-values; *** indicates significant at 1% level.

Source: Author's estimation. The estimated pair of regression equation can be fitted as:

$$\ln RGDP_t = -0.6782807 + 0.4274872 \ln RX_{t-1} + 0.5991125 \ln RGDP_{t-1} \quad (6)$$

$$SE = (0.5010723) \quad (0.1401485) \quad (0.1246623)$$

$$p = (0.176) \quad (0.002)$$

(0.000)

$$\ln RX_t = 0.2662203 - 0.0539101 \ln RGDP_{t-1} + 1.033729 \ln RX_{t-1} \quad (7)$$

SE =	(0.863683)	(0.768247)	(0.863686)
P=	(0.389)	(0.483)	(0.000)

The equation (6) reveals that lagged values of real exports (lnRX) has strong positive effect on real GDP growth. The growth of real GDP is also significantly influenced by its own previous year's value. The unidirectional causality running from real exports (RX) to real GDP and the statistically significant effect of real export on real GDP growth supports the validity of export-led growth hypothesis in case of India over the study period. The growth of real exports however, does not significantly influenced by lagged valued of real GDP (equation -7) and results of the Granger Causality test also revealed the neutral causality from real GDP to real exports.

6. Conclusion

This study investigated the relationship between export and economic growth in India over the period 1991-92 to 2017-18 using VAR model and Granger Causality test. The variables considered for this purpose were real exports and real GDP. The results showed that these two time series were non-stationary in level and stationary in the first difference. The Johansen's Cointegration test revealed that there was no long-term equilibrium relationship between real export and real GDP during the study period. However, a unidirectional causality running from export to GDP was found in case of India. The VAR results revealed a strong effect of the lagged values of real exports along with the lagged values of real GDP on economic growth (real GDP). Thus, the findings of this study support the validity of Export-led Growth in India during the study period.

The findings of this study have important policy implications. The strong positive effect of exports on economic growth implies that the policies should be designed to encourage export production and in view of recent decline in exports it is utmost necessary on the part of the Government to adapt corrective measures to boost up India's exports so as to avoid any deteriorating effect on economic growth of the economy.

00000

References

- Handbook of Statistics on Indian economy, Reserve Bank of India.
- Ismail, A.G. and Harjito, D.A. (2003). Exports and economic growth: The causality test for ASEAN countries. *Jurnal Ekonomi Pembangunan*, 8(2), 89-95.

- Jung, W.S. and Marshall, P.J. (1985). Exports, growth and causality in developing countries. *Journal of Development Economics*, 18, 1-12.
- Medina-Smith, E.J. (2000). Is the export-led growth hypothesis valid for developing countries? A case study of Costa Rica. Study series no. 7. Policy issues in International Trade and Commodities, United Nations Conference on Trade and Development.
- Ramos, F.F.R. (2001). Exports, imports, and economic growth in Portugal: Evidence from causality and cointegration analysis. *Economic Modelling*, 18, 613-623.
- Sharma, M. and Dhiman, R. (2014). Study of post-reform period of Indian exports: A review. *Review of Business and Technology Research*, 11(1) retrieved from <http://www.researchgate.net/publication/277918122>.
- Shirazi, N. S. and Manap, T.A.A. (2004). Exports and economic growth nexus: The case of Pakistan. *Pakistan Development Review*, 43(4), 563-58.
- Shirazi, M. and Manap, T.A.A. (2005). Export-led growth hypothesis: Further econometric evidence from South Asia. *The Developing Economies*, 43 (4), 472-88.
- Ukpolo, V. (1994). Export composition and growth of selected low-income African countries: evidence from time-series data. *Applied Economics*, 26, 445-449.

Translation in the Age of Globalization: Problems and Prospects

Dr. Anita Konwar

Assistant Professor, Dept. of English
Sonari College, Sonari

Introduction:

Translation is the communication of the meaning of a source-language text by means of an equivalent target-language text. Translation involves taking a text in one language and producing a version of it in another language. Translation is normally from other languages into the translator's native language. It is part art and part science, and translators are faced with a variety of challenges. The important thing is that translation is the transfer of meaning from one language to another. It is not the transfer of words from language to language. One must translate the meaning of what is being said, rather than do it word-for-word. This is because languages are not just different words. Different languages also have different grammar, different word orders, sometimes even words for which other languages do not have any equivalents. The increasingly global and multicultural world has rendered translation more and more important both as an actual, material practice and as a cultural phenomenon to be critically analyzed. The relative increase in human contact across linguistic-cultural boundaries, be they regional, national, continental, etc. that has occurred in the late twentieth and early twenty-first centuries has generated, in turn, an increased need for communication across boundaries. Despite the equivalence suggested by bilingual dictionaries, it is common knowledge that people do not say precisely the same things in different languages. Facial and corporeal gestures differ. Often colors are not designated similarly in unrelated languages. The social functions of the various meals of the day may be wildly dissimilar in various parts of the world. And

when one combines infinitely multiplied commonplace terms such as these with the difficulties presented in interpreting such abstract notions as political sovereignty and individual identity from one language to another, one begins to glimpse both the difficulty and the vital interest of translating across languages.

Since the 1980s, translation as practice and as theory has become central to comparative literature. Traditionally, this was not the case: the discipline, founded largely in the United States by post-war European émigrés, devoted itself almost exclusively to the European languages and demanded that all texts be read in the original language. But as the canon has expanded to include many non-European literatures, including various creole and hybrid literatures and oratures, scholars have acknowledged the necessity of using translations in research as well as in teaching. Whereas it used to be the case that most major African literary works could be read in either French or English, such is not the case of writers such as Ngugi wa Thiong'o, whose African languages also require translation. Along with the practical turn to translation in comparative literature has come, not surprisingly, the critical and theoretical assessment of translation in the context of globalization, multiculturalism, cultural hybridity, post-colonial theory, and an emphasis on interdisciplinarity. With its interest in crossing the borders between languages, cultures, and national literatures, comparative literature is implicitly committed to performing and also to assessing theoretically the function and value of "translation" in the widest sense of the term.

Objective and methodology:

The objective of this paper is to analyze the problems and prospects of translation in the Age of Globalization. The methodology applied in the paper is analytical method.

Analysis:

Problems of translation:

Translators need an in-depth knowledge of two languages, and need to be familiar with the subjects of the texts they are translating. This is especially true for translation in such fields as technology, science, law and medicine. When translating literature, poetry, songs and similar material translators need to be familiar not only with the two languages involved, but also with the cultures of the people who speak them. One problem literary translators face is what to do with culture-specific references – they could

translate them literally and provide footnotes or other explanations for readers not familiar with the source culture, or try to find equivalents specific to the target culture. Translation is a very big and complicated field. There are some other problem areas related to translation:

Understatements and euphemisms:

One should be aware of the cultural differences in languages. Some languages like to hide unpleasant facts beneath understatements or euphemism. Euphemisms are mild or inoffensive words which are used in the place of harsh or hurtful words. Some speakers might use humour in one situation which another language would not permit. Again, one must understand the meaning in context.

Linking words:

Words such as "although", "but", "from", "even" and a host of others are usually very important in English, as they are used to show the relationships between the words in sentences. Getting these small words wrong can alter entirely the sense of the sentence.

Verbs:

These can sometimes cause problems in their different forms. There are, for example, quite distinct meanings for the words "can", "may", "must" and "should". If one is not sure, it is best to avoid the construction altogether and say it a different way.

Accuracy:

Some languages are more accurate than others in certain areas. For example, many language groups in Papua New Guinea have more than 10 different words for varieties of sweet potato. The Inuit Indians of Canada have different words for 20 separate things which in English we just call "snow". English is not a precise language in many areas. The translator should be aware that a vagueness in English may not be acceptable in another language. For example, one can say "Doctor Smith" in English, whereas in Chinese one has to know the gender of the doctor to translate the word "doctor".

Ambiguity:

Sometimes the exact meaning in the source language is left ambiguous on purpose, in which case one should try to keep it that way. This is especially

so when reporting claims, accusations and hearsay evidence in such things as police stories. For example, a person might be charged in English with "unlawful carnal knowledge", which usually means a sexual offence against a person under the age of consent. One should not translate that as "rape of a child" or "sodomy of a little boy" or any other specific sexual act unless that is part of the charge. It is better in this case to use a phrase similar to "a sexual offence against a young person".

Names and titles:

There is still a debate about the need of translating names from one language into another. For example, if a translator should retain the English title "Education Department" or translate it into something like "office for schools"? Of course, a lot depends on how the rest of the community use the term, especially those people who are most closely involved, such as the Education Department itself. The newspaper, radio or television station may have a policy on this. One should get together to decide on a policy, taking into account how the community in general deals with names and titles. There are two ways people use names or titles. The first is to *identify* the place or person, the second is to *describe* their function. It is usual to leave untranslated names which act as signposts for people, but translate those names which describe a function. For example, one would not translate the word "Baker" in the name "Baker Street", because it acts as a signpost, but one would probably translate the name "Police Station". If a language used by one's community is also used elsewhere in the world, one should remain aware of how it is spoken in other countries. For example, French may be commonly used in one's society, so one need to keep up-to-date with how French is used in other French-speaking countries.

Prospects of translation and globalization:

Translation is considered as one of the means, among other communicative activities, to shape, reflect and negotiate with the social context; that is, the social context interacts with translation activities. There is no doubt that the situation of translation in the world has undergone radical changes over the past decade. These changes are directly or indirectly related to the changes in human communication, pushed by technology, tourism, international finance, and economy. The scope of communication is expanding: more modes, forms, media, and channels are available and used for making

Translation has a significant role to play in the Age of globalization.

a) Translation is inevitable for companies which operate in multiple countries. Sometimes they need to pass information or collect data from all the employees or branches across the world. In this scenario, it is necessary that they translate the information to and fro. Moreover, in scenarios where they need to negotiate terms with international governments or other local companies for tie-ups, they need to have proper translation of proposals and demands.

b) In today's world, international diplomacy is the most important of all external affairs. Many a times the world leaders are expected to present their ideas on situations arising in other parts of the world. It is important that those ideas are translated properly when expressed; else they can result in major catastrophes. Moreover, international dialogues on different matters rest heavily on successful translation.

c) Translation of various art forms like music, films and literature from a region is necessary for global understanding of a region and its life. The plight of Palestine refugees, the poverty in Brazilian streets, the colorful life in Spanish cities and the myths and legends of ancient India are spreading across the world, riding on the shoulder of good translation. Translated films and subtitled films generate more revenue for global film industry, while translated music and literature provides added royalties to the artists. Recognition from the world stage and international fame is an added bonus.

d) World events can only be transmitted accurately if the correct information is received by news agencies. This involves proper translation of news coming from local bodies and regional centers. Unless proper translation is done, the news will be ambiguous and unreliable.

e) The global citizenship can only be achieved through sharing and caring. Different people around the world use different languages and are most comfortable handling their online activities in their own regional languages, but they translate their thoughts in English, so that global friends can understand them.

f) Tourists around the world complain of being short-changed and tricked, as they are unfamiliar with the destinations. The primary reason for such negative experiences is the absence of proper translation. If proper translation along with genuine guidance is provided to tourists, the quality of a particular region will be enhanced as a tourist friendly destination.

This not only makes the country as a popular tourist destination, but also helps in increasing the revenue of the country.

Conclusion:

Globalization has had an enormous impact on people's lives and cultures. It has always been an important aspect of translation. Translation is becoming a more important tool to enhance understanding between cultures. Cultures that readers are traditionally not familiar with have become more familiar as a result of globalization. The practice of foreignising or exoticizing translation has changed as a result of globalization. The source and target cultures are so different that translators face a considerable challenge in enabling readers to understand the source culture. Globalization has made it possible to include lesser known cultures and languages. Globalization is linked to English being a lingua franca; the language is said to be used at conferences and seen as the main language in the new technologies. The use of English as a global language is an important trend in world communication. Globalization is placed in the context of changes in economics, science, technology, and society. Globalization and technology are very helpful to translators in that translators have more access to online information, such as dictionaries of lesser-known languages.

00000

Works Cited:

- Dollerup, Cay. "Issues Today, Challenges for Tomorrow: Translation and English as the International Lingua Franca." *The Changing Scene in World Language*. Ed. Marian B. Labrum. Amsterdam: John Benjamins, 1997.
- Nida, E. A. "Translation in the Information Age." *The Changing Scene in World Languages*. Ed. Marian B. Labrum. Amsterdam: John Benjamins, 1997.
- Venuti, Lawrence. *The Translation Studies Reader*. London: Routledge, 2001.

Cognitive Perspective of Lev Semyonich Vygotsky and Child's Development

Dr. Pronita Kalita

Assistant Professor, Department of Education,
Sonari College, Sonari

1.0. Introduction:

Change is inevitable on this Earth, and human civilization has gone through a vast course of change throughout the centuries. With the rise and growth of human civilization, human thinking and numerous theories, related to human thoughts evolved with remarkable differences and still novel ideas and theories are being introduced to get a closer look into human nature and nurture.

Psychology is a very important part of the study of human nature. It is the study of human behaviour. In every individual there are three prominent aspects of behaviour- cognitive aspect, psycho-motor, and affective. Among these, cognitive aspect or perspective or individual development helps the individual to adjust his behaviour to the ever-changing environmental conditions or to enable him to accomplish a task that needs complex cognitive abilities. In this respect, Vygotsky's name is uttered with great reverence whose theory of cognitive perspective or theory of social cognitive development may be considered as the most relevant and important cognitive theory in the contemporary social context.

A brief life-sketch of Lev Semyonich Vygotsky

A humanist and intellectual, Lev S. Vygotsky was born in 1896 in Orsha, in the Russian Empire (now known as Belarus). He was influenced by his cousin Devid Vygotsky and tutored by Solomon Ashpiz. Fluent in French and German, he studied philosophy and literature at Shanyavsky People's University while completing a master's degree in law at Moscow University. Returning home in 1917, he taught at various institutes, and began reading widely in psychology and education. He later worked extensively on ideas about cognitive development. In 1934 Vygotsky died of tuberculosis just at the age of 37, in Moscow.

Vygotsky was a pioneering psychologist and highly prolific author, well known for his 6 volumes work began with *Psychology of Art* (1925). In 1934 he completed his last work, *Thought and Language* (or *Thinking and Speech*). In his brief ten-year career, interrupted by severe bouts of tuberculosis, Vygotsky's demanding schedule included lecturing throughout the U.S.S.R., organizing research projects, and conducting clinical work. His writing, undertaken late at night and during his hospitalizations, was banned in the U.S.S.R. in 1936 for twenty years for "bourgeois thinking." This charge originated from the fact that Vygotsky had incorporated ideas from European and American anthropologists, linguists, psychologists, and zoologists into his work.

2.0. Objectives of this study

The main objectives of this study are-

- 1.1. To provide a brief concept of Cognitive Perspective of psychology.
- 1.2. To focus on the different factors influencing the Cognitive development of children.
- 1.3. To discuss on Vygotsky's theory of cognitive development
- 1.4. To analyse the merits and demerits of Vygotsky's theory of cognitive development
- 1.5. To make a discussion on practical application of Vygotsky's theory of cognitive development in the present context.

3.0. Methods of the study

In this study, basically descriptive method has been used for discussion or highlighting of the main features. The data have been collected from secondary sources such as scholars' views written in different books of psychology, qualitative books, journals, periodicals and from internet, and provided in this paper after through self analysis.

4.0. What is Cognitive Perspective of psychology?

Cognitive perspective of psychology or cognitive process or cognitive development is one of the complex parts in the process of child development. The child development consists of three processes (i) Biological processes (ii) Cognitive and (iii) Socio-evolution processes.

Cognitive development is not merely acquiring knowledge and adding to it. Knowledge is barren until it is accompanied by understanding and wisdom. Cognitive is also described as intellectual or mental development. According to J.S. Bruner (1964) "Intellectual development is the capacity to deal with several choices at the same time." Cognitive development includes various aspects such as development of concepts, perception, language, memory,

reasoning, thinking, imagination and intelligence, creativity and problem solving.

There are different factors influencing the Cognitive development of children:

(i) Heredity – affected by the inherited intelligence and the individual experience.

(ii) Physical Growth – A healthy person is likely to have a better cognition than a person who has poor physique.

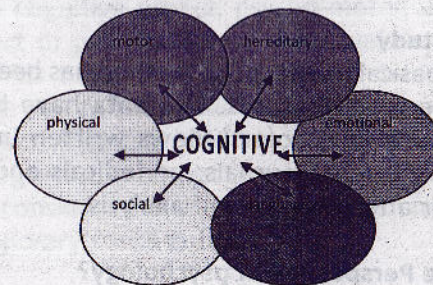
(iii) Physical Environment – Fresh air, sufficient light and ample space has a great bearing on cognition.

(iv) Family Environment – The kind of discussion held in the family, type of reading material available in the family also affects the cognitive development.

(v) Socio-Economic Status of the family also affects the Children's mental development, what type of developmental facility provided to them. But there are some exceptions also.

(vi) School Environment – The quality of the school and its physical and human resources also affect the cognitive development of the child.

Cognitive development/process is not static in one specific stage of development. It is a continuous/gradual painstaking process that goes on from birth to death; but it is not an automatic process.

Interrelationship of Cognitive development with other aspects of Development.

5.0. Vygotsky's Theory of cognitive development

Vygotsky began to work in psychology shortly after the Russian revolution. The new philosophy of the Marxist emphasized socialism and collectivism. Sharing and co-operation was encouraged, and the success of any individual was seen as reflecting the success of the culture. Vygotsky was influenced by these new trends of thinking and he made a socio-cultural approach to study

human development. For him, the individual's development is a result of his or her culture. Development, in Vygotsky's theory, applies mainly to mental development, such as thought, language and reasoning process. These abilities were understood to develop through social interactions with others (especially parents, peers, and teachers) and therefore represented the shared knowledge of the culture.

Vygotsky's theory of cognitive development is also well known as theory of social cognitive development. It is complimentary to Bandura's Social learning theory. In contrast to other cognitive perspectives, Vygotsky accorded a central role to culture and social interaction in the development of complex thinking. In addition, he advocated the study of children's unfolding development of cognitive processes, and pioneered a research method to accomplish this purpose. He also contributed ideas to pedology (child study) and defectology (special education) that anticipated current views.

An important concept in Vygotsky's theory is that the potential for cognitive development is limited to a certain time span. He believed strongly that community play a strong role in the process of "making meaning". Piaget mentioned that child's learning takes place after development. Opposing this idea, Vygotsky put forward his view that children's learning occurs because of social interaction and can happen before development.

Vygotsky believed that there were four key elements to a child's learning mechanism –

(i) Inter-subjective: It can be thought of as shared understanding particularly between a child and an adult.

(ii) Internalization: It is the process where a child converts potential development into actual development through social interaction.

(iii) Mediation: It is where learner develops higher mental processes such as verbal thinking and categorized perception.

(iv) ZPD (Zone of proximal development): Vygotsky defines ZPD as "the distance between the actual developmental level as determined by independent problem solving and the level of potential development as determined through problem solving under adult guidance or in collaboration with more capable peers."

In the social development theory Vygotsky has taken three developmental approaches to understand the child's cognitive functioning. Vygotsky's theory is one of the foundations of constructivism. The major themes are –

(i) Inter-psychological and Intra-psychological approach.

Inter-psychological approach or social interaction plays a fundamental role in the processes of cognitive development. In contrast to Jean Piaget's

understanding of child development in which development necessarily precedes learning, Vygotsky felt social learning precedes development. He states that every function in the child's cultural development appears twice – first, on the social level or between people and secondly inside the child or the individual level.

In inter-psychological approach, according to Vygotsky, young children use language not only for social communication but also to plan, guide and monitor their behaviour in a self-regulatory fashion. The use of language for self regulation is called inner speech or private speech. For Piaget, private speech was egocentric and immature, but for Vygotsky it was an important tool of thought during the early childhood year. Vygotsky focused on the idea that all mental functions have external or social origins. Children must use language to communicate with others, before they can focus inward (focus on their own thoughts). Children also must communicate externally and use language for a long period of time before the transition from external to internal speech takes place. This transition period occurs between the ages of three to seven years and involves talking to oneself. After a while the self talk becomes second nature to children and they can act without verbalizing. When this occurs children have internalized their egocentric speech in the form of inner speech, which becomes their thoughts. In this matter Vygotsky argued that the children who use lot of private speech represent early transition to be more socially communicative than who do not.

(2) Zone of Proximal Development and scaffolding:

ZPD is the most influential concept provided by Lev. S. Vygotsky and he observed that learning leads development and the children's cognitive task can be completed in collaboration with an adult or an advanced peer.

According to Vygotsky Z.P.D is – “The distance between the actual developmental level as determined by independent problem solving and the level of potential development as determined through problem solving under adult guidance or in collaboration with more capable peers.”

The ZPD is the difference between what a learner can do without assistance and what he can do with assistance. The actual developmental level represents retrospective (to learn in past) mental development, while ZPD represent prospective{fulfilled in future}mental development.

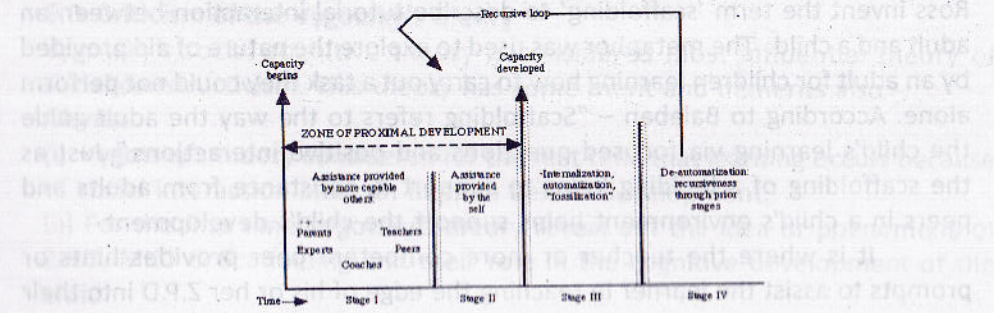
Vygotsky defines that the ZPD has four learning stages. These stages range between the lower limit of what the student has the potential of accomplishing.

Stage 1: Assistance provided by more capable others (coaches, experts, teachers).

Stage 2: Assistance by self.

Stage 3: Internalization automatization (Fossilization)

Stage 4: de-automatization, recursiveness through prior stages.

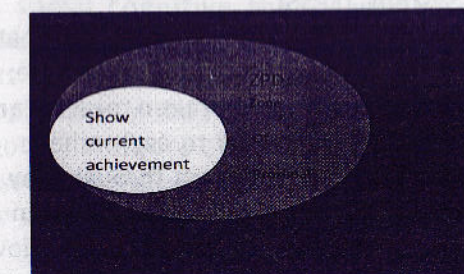

The important aspect of Vygotsky's theory is that the instruction is more efficient when students engage in activities within a supportive learning environment and when they receive appropriate guidance that is mediated by tools. Tools may be a mentor peers, computers, etc.

For example – A new bicycle rider has faced lot of technical problems to handle the cycling. If, in the meantime someone, adult or peer shows the appropriate techniques of bicycle ridding then it will be easier for the new rider to learn.

In this example – The new rider when he/she tries to tackle the balancing and controlling of cycle she/he is in Zone of proximal Development (ZPD). The adults or peers who teaches is the M.K.O (More Knowledgeable others)

And the techniques instructions and specific tools which are used by the peers (MKO) are the Scaffolding. The following diagram presents the child's learning process in cognitive development.

Scaffolding:

Scaffolding is often used in connection with Z.P.D and both are closely related. Vygotsky himself did not coin the term. In 1976 Wood, Bruner and Ross invent the term 'scaffolding' to describe tutorial interaction between an adult and a child. The metaphor was used to explore the nature of aid provided by an adult for children learning how to carry out a task they could not perform alone. According to Balaban – "Scaffolding refers to the way the adult guide the child's learning via focused questions and positive interactions." Just as the scaffolding of a building helps to support it, assistance from adults and peers in a child's environment helps support the child's development.

It is where the teacher or more competent peer provides hints or prompts to assist the learner in reaching the edge of his or her Z.P.D into their classroom activities and providing group-work involving children of different abilities who can help each other learn. Scaffolding does not have to be a person – it can be a computer or graphing calculator. The use of technology as a scaffolding tool besides human being is criticized in the context that technology localizes a child and therefore it prevents that child from receiving valuable social interaction. But its merit is that technology enables students to explore their own Zone of Proximal Development without the assistance of a teacher or peer. Dialogue as an important tool of scaffolding in the ZPD is emphasized in Vygotsky's theory.

(iii) MKO (More knowledgeable others)

The MKO refers to anyone who has a better understanding, experience or a higher ability level than the learner in respect to a particular task, process, or concept. The MKO is normally thought of as being a teacher, coach or older adult, but the MKO could also be peers, a younger person or even computers. Some companies support employees in the service by such Electronic Performance Support System. (EPSS)

Two essential features of Vygotsky's theory are that the learning and developmental processes don't happen at the same time; the development processes comes after learning has taken place; and learning and developmental processes are never equal to each other.

Vygotsky believed that children learn through play. He opined, "Play creates a Zone of proximal development of the child. In play child always behaves beyond his average age, above his daily behaviour; in play it is as though he were a head taller than himself." Another aspect of play that Vygotsky referred to was the development of social rules that develop from

the side of different family members and peers through different playing situation.

6.0. Criticism of the Vygotsky's theory

Vygotsky's social cognitive theory is considered most influential theory of social constructivism. This theory has some merit and demerits also –

Merits:

- (i) Vygotsky's theory considered for the first time that learning occurs because of social interaction and can happen before development.
- (ii) For the first time Vygotsky's theory reveal out the idea or phenomena of Z.P.D, MKO & Scaffolding and their role in the cognitive development of the child.
- (iii) In the social cognitive theory of Vygotsky, one important analysis is done about the private speech or inner speech of the children.
- (iv) Emphasis on the play as learning phenomena of the child is another important aspect of Vygotsky's theory which helps the child to earn social acceptable rule and regulation and provide opportunity for their development of inter-psychological and intra-psychological aspect.

Demerit/Criticism:

- (i) Vygotsky's theory is later criticized for his over emphasis on the role language in thinking.
- (ii) Some psychologist criticized Vygotsky's theory for his notion about role of MKO, arguing that some children may become lazy and seek help or become utterly dependent in spite of having the ability to do a task on their own.
- (iii) The school of Vygotsky and specifically his cultural historical psychology was much criticized during his life time as well as after his death. The criticism was done mainly for ignoring the role of practice and practical, object bound activity.
- (iv) Vygotsky's social cognitive theory was also criticized by Soviet psychologists, Sergei Rubinstein and his followers for his notion about mediation and its development in the works of students.

7.0. Practical Application in the Present Context

In applying Vygotsky's theory of social cognitive development, Kearsley suggests the importance keeping the following principles in mind. –

- (i) Full cognitive development requires social interaction.
- (ii) Cognitive development is limited to a certain range at any given age.

In the general school system many school have traditionally held a transmissionist or instructionist model in which a teacher or lecturer 'transmits' information to students. But Vygotsky's theory provides learning contexts in which students play an active role in learning. Role of the teacher and student are therefore shifted, as a teacher should collaborate with his or her students in order to help facilitate meaning construction in students. Teachers in Vygotsky's classroom would favor guided participation in which they structure the learning activity, provide helpful hints or instructions that are carefully tailored to the child's current abilities, monitor the learner's progress gradually turning over more of the mental activity to their pupils, and promote cooperative learning exercises. Learning therefore becomes a mutual/reciprocal experience for the students and teacher.

(a) Use the ZPD: In the school or other social circumstances a students can reach the goal or earn skill & knowledge more preferably through close collaboration or in ZPD. Once the goal is achieved, it can become the foundation for the development of a new ZPD.

(b) Use Scaffolding: Scaffolding is useful to the children when they need help with self initiated learning activities, to move to a higher level of skill & knowledge.

(c) Use MKO, peers as teachers: It emphasizes on peer tutoring in different circumstances. Children also earn benefit from the support and guidance of more skilled peers to achieve the goal.

(d) Encourage collaborative learning and recognize that learning involves a community of learners. Peer, adults, teachers, parents, etc. work together in a community of learners rather than the child learning as an isolated individual.

(e) Consideration of the cultural context of learning for the cognitive development of the child is an important applicable aspect of Vygotsky's theory.

(f) Another important aspect of Vygotsky's theory is the system of monitoring and encouraging children to use private/inner speech. It develops the internalization and self regulative skill of the learner.

(g) Vygotsky opposed the idea of assessing the child's I.Q and other formal, standardized test to know the children's learning and their readiness to learn; rather he argued that assessment should focus on determining the student's zone of proximal development.

An application of Vygotsky's concept of the ZPD is the one – on – one tutoring provided by Newzeland teachers in the **Reading Recovery Program.**

8.0. Conclusion

Vygotsky's theory is a social constructivist approach which emphasis the social context of learning and that knowledge is mutually built and constructed. In spite of some merits and demerits Vygotsky's notion of ZPD, MKO, Scaffolding and private speech has more relevance in the present educational, social & cultural circumstances. In the complex social structure with availability of different instructional media, it is necessary for every child to develop their own self regulatory nature to adjust any kind of situation. Parents, teachers, adults, must provide their collaboration to the children in their knowledge and experience gathering process implementing the cognitive theory of Vygotsky in a proper way. Obviously the MKO needs to be very skillful and clever in its implementation paying special notice to the fact that the children are not taking an unfair opportunity to escape any given task. They also should be careful not to block the spontaneous creativity as well as experience gathering process of the new learners.

00000

References

1. Santrock John. W.: Educationally Psychology: Second Edition: Mcgraw Hill Publication
2. Aggarwal J. C.: Child Development and Process of Learning: Shipra Publication.
3. Retrived from - [https:// www.simplypsychology.org](https://www.simplypsychology.org)

The Women Missionaries of the American Baptist Mission in Assam

Lindy Goodwin

Assistant Professor, Department Of History

Sonari College, Sonari

Introduction

The American Baptist Mission arrived in Assam due to the initiative taken by Francis Jenkins, the longest serving Commissioner of Assam (1834-1861). Though he did have a religious inclination however his political motives in facilitating the beginning of work by the American Baptist Mission are more significant. Jenkins decided that the pacification of the hostile frontier tribes such as the Khamtis and the Singphos could be possible with the help of the missionaries through the medium of education and religion. He was advised by William H. Pearce of the British Baptist Missionary Society in Calcutta to invite the American Baptist missionaries who were already working in Burma to Assam.¹ The American Baptist Mission was requested of the same and accepting the invitation on 23rd March, 1836, two American Baptists, Nathan Brown and Oliver Cutter who were working in Moulmein in Burma arrived at Sadiya bringing along their families and a printing press. They were later joined by Miles Bronson. It is mentionable that the actual objective of Brown and Cutter was to reach the Shan tribes of Northern Burma and South China by first Christianizing the Shans living around Sadiya and the frontier tribes. This objective could not be attained due to numerous problems and the mission decided to concentrate on evangelism and Christianization of the tribes of the Brahmaputra Valley instead. Accordingly work was started in Sadiya. Gradually mission stations were established in Sibsagar, Nowgong and Guwahati. The mission undertook evangelistic work not only among the hill

tribes of erstwhile Assam but also in the plains. Apart from formal education they also carried out social welfare works like opening of orphanages, old age homes, widow and child care centres etc. The Assam Baptist Mission also provided medical services. Not only did they open hospitals and dispensaries but they also worked for the development of medical education in Assam. Along with formal education steps were taken to develop vocational and technical education in the state as well. It was due to the efforts of the American Baptist Mission that western education developed in Assam. But even more important is the mission's contribution towards the development and conservation of the Assamese language. Nathan Brown, Oliver Cutter and others translated several tracts into Assamese. They encouraged writing in Assamese through the Orunodoi which was the first Assamese magazine published in 1846 from the Baptist Mission Press set up in Sibsagar by the missionaries.

Contribution of Women Missionaries

Despite their religious motive which was conversion of the people of Assam, the work of the American Baptist Mission is commendable. A significant part of this work was carried out by women missionaries. Their role and contribution has always been overshadowed by that of their male counterparts but must be acknowledged because had it not been for the perseverance, sacrifice of the women missionaries the missions would not have achieved as much as they did. Women have always been significant in the history of Christian missions. And this was the case with the women missionaries who came to Assam as well. Men sent as missionaries to Assam were often accompanied by their wives or sisters as companions. In fact the first Christian women missionaries to come to Assam belonged to the American Baptist Mission. Eliza Brown and Harriet Cutter arrived with their husbands Nathan Brown and Oliver Cutter in Sadiya as early as 1836 and took care of the first mission school started there. Other mentionable missionary wives were Ruth Bronson (wife of Miles Bronson), Jane Barker (wife of Cyrus Barker), Mary Mead Clark (wife of Edward winter Clark), Mrs. A.K.Gurney (wife of Rev.A.K.Gurney), Jessie Fremont Moore (wife of P.H.Moore) etc. Stationed with their husbands at different places in Assam these women contributed in equal measure to evangelization and education as their husbands. In the beginning women were only sent as missionaries to accompany their husbands. So the married women were the first to arrive as missionaries. However gradually the Mission societies started sending single or unmarried

women missionaries as they displayed equal zeal and competence as their male counterparts. In the words of Jane Haggis, 'The recruitment of single women as lady missionaries marked the beginning of a process of incorporation and professionalization of women's work'² Amongst the single unmarried ladies who arrived and pursued women's work with vigor in Assam mention may be made of Rhoda M Bronson (the first single woman missionary to arrive in Assam), Isabella Watson, Anna K. Brandt, Elizabeth Vickland and Orrell Keeler etc.

Influencing the native Assamese women was not an easy task as they belonged to the inner domain of the society. Ladies of the higher castes hardly ventured out of their homes and within the household they lived in separate guarded spaces referred to as *zenanas*. This practice was seen not only amongst the Muslims but also amongst Hindu high caste Brahmin families and royal families. Thus it was almost impossible for the male missionaries to reach out to the native women in the inner domains. Hence involvement of the missionary women i.e wives of the missionaries and single ladies was necessary.³ It was observed that it was comparatively easier for the women missionaries to enter into the native households for the spread of religion and education.⁴ Ms. Orrell Keeler's work in the Zenana is mentionable. She wrote that Zenana work was challenging the high caste women instructed by their husbands offered much opposition to Christian teachings. In many cases all they could teach these women was needlework as they were not allowed to or interested in learning about the Bible or other subjects.⁵ Missionary societies established by American Baptist women in America like the Woman's Baptist Foreign Missionary Society (WBFMS) in Boston in 1871, sent many women missionaries to serve in North East India. These societies are remarkable for the fact that it was due to the initiative taken by them that single American women were begun to be sent as missionaries to India. This led to the coming of more women missionaries to North East India in the nineteenth century. These women though held ideas of the 'appropriate' role of women in the church and society; however they were also influenced by the women's movement which began to develop in America in the nineteenth century.⁶ This might explain why the women missionaries took interest in work focusing on women's issues specifically education of women and girls. All missionary wives were engaged in education. This observation was made by Miles Bronson in his diary entry in 1838.⁷ Mentionable were the educational activities of Eliza Brown and Harriet Cutter at Jaipur, Jane Barker at Sibsagar and the works of Ruth Bronson among the Nagas at Namsang. These women

also carried out other literary works such as translation and compilation of textbooks in Assamese and other regional languages. For instance Mary Mead Clark produced the first Ao Naga Grammar., Mrs. P.E. Moore translated the Sunday School Lessons to Mikir, Eliza Brown translated a primer to Assamese while Harriet Cutter translated scripture history to Assamese. For this they had to first painstakingly learn the languages and undertake examinations in the same. The women made special provision for girl students and in addition to general subjects, sewing, knitting and singing was also included. Medical work and work for the destitute girls was also mentionable. The work of the women missionaries in the Nowgong Orphan Institute, Gauhati Boarding School for girls and other such institutes is also mentionable. Another sphere in which American Baptist women missionaries, both wives and unmarried, were very active was in the establishment of women's organization within the churches and associations that came into existence as a result of the mission's work. The missionary wives were thus among the most active in promoting this work.⁸

Theological Training of Women

Despite their undeniable contributions to the progress of missionary work, women were never accorded positions in Church ministries or in ordained posts due to the patriarchal nature of the Church order. So they could never actually preach as ministers, but continued to function as teachers in the mission and Bible schools, and were responsible for welfare institutes and societies. The proceedings of the annual meetings of The American Baptist Foreign Mission Society and the Reports of the Assam Baptist Mission is proof of women's active participation not only in the meetings but as a whole in the mission field.⁹ For instance in the report of the Assam Baptist Mission we find detailed accounts written by the women missionaries themselves of the prospects and progress made in the various institutions they were in charge of like the Mission Girls' School and Women's Hospital and the Reeder Memorial Home for widows and orphans at Satribari, Guwahati; the Mission Girls Training School at Nowgong, the Mission Girls School at Golaghat, the Gale Memorial Bible Training School, the Impur Mission Training School and the Jorhat Christian Schools etc. These institutions were all centers of primary education for giving training to women and girls to prepare them for leadership and managerial roles. The role of the Bible women in this context is mentionable. They were the women who moved from village to village and house to house to preach and teach about the Bible and Christianity. Being the

gentler sex they were welcomed into the families of the local people who were otherwise wary of the male missionaries. It was upon this foundation that women began to increasingly come forward to receive theological education and training in Assam. Presently there are a large number of women attending Theological institutions to obtain degrees in Christian theology. Women students usually join Mission schools or welfare organizations and rarely Churches in ministerial positions. According to F.S.Downs "It was the theologically trained women who first brought the insights of the modern feminist movement to North East India."¹⁰ The position of local or indigenous women and girls who came forward to receive theological education and to convert to Christianity is also an important subject to be considered. It was often that Assamese and other tribal women had to face persecution from society and lose their inheritance rights (if any) due to this reason. Elizabeth Vickland, a single lady missionary who came to Assam around 1915 and was actively involved in mission education for girls at Nowgong and Golaghat had written about this very matter in her books *Through Judy's Eyes, With Christ in Assam* and *Daughter of Brahma: A Tale of the Brahmaputra Country*.¹¹

Conclusion

To conclude we can say that the contribution of the women missionaries of the American Baptist Mission in Assam is undeniable. The establishment of most of the mission girl schools can be credited to the efforts of these women missionaries. If not for their contributions to and encouragement of formal education for girls and women would not be as developed in Assam as it was today. Their medical and sanitation campaigns also provided better health awareness and facilities to improve maternal and child care. The concept of women's organizations in Assam was encouraged by these women missionaries as they set an example by forming such organizations amongst themselves. It was also due to the activities started by them that their potential as prospective leaders was recognized and women in Assam began to come forward for proper theological training.

00000

(Footnotes)

1. Frederick.S.Downs., Christianity In North-East India: Historical Perspectives, ISPCK New Delhi & CLC,Guwahati,1983,p.62

2. Haggis, Jane. White Women and Colonialism: Towards a Non-Recuperative History in *Feminist Postcolonial Theory, A Reader*. Ed. Reina Lewis and Sara Mills. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2003. p. 161-189
3. Nguille, Adani, Christian missionary perspective and their role in the transformation of Lotha Naga women in North East India 1885-1950, Phd Thesis, Assam University, Silchar, 2010. p.11(Introduction).
4. Phukan, Sudipta., Christianity and Women: A Glimpse at E. Elizabeth Vickland's *Daughter of Brahma: A Tale of the Brahmaputra Country*, The Criterion An International Journal in English, Issue 12, February,2013.p.1
5. Orrell Keeler's Report in the the 10th Annual Report of the Women 's Baptist Foreign Mission Society, p.72.
6. Aphuno Chase Roy., American Baptist Women Missionaries in North-East India, Christian Literature Centre, Guwahati,2013,p.1.
7. Baptist Missionary Magazine 19:3, March 1939, p.56.
8. Op cit, Adani Nguille.p.11
9. American Baptist Work in Assam, The Work of the Assam Baptist Mission as reported by the Missionaries at the Jorhat Conference, December 1926.
10. Frederick S Downs., The Christian Impact on the Status of Women in North East India, H.K.Barpujari Endowment Lecture, North Eastern Hill University Publications,1996.
11. Op cit. Phukan, Sudipta., Christianity and Women.

Sankardeva : Whether a Sociologist or Not

Dr. Jyoti Prasad Saikia

Chairperson, Dr Bhupen Hazarika Centre for Performing Arts
Dibrugarh University.

A persona, who with his extra-ordinary acumen endowed an enviable stature to the greater Assamese society by anchoring it solidly on a lofty pedestal by dint of his multi-dimensional talents. He has been considered as 'Guru' of Assamese society. He preached Vaisnavism and propounded his faith of devotion on the basis of the Bhagavata – Purana, the Padma-Purana, the Visnu-Purana and the like, where Krishna-Visnu is identified as the supreme Being. He was a knowledgeable and achieved vast knowledge of epic texts, especially all the Sastras. He is one and only great guru Srimanta Sankardev who is addressed as 'mahapurukh'. Therefore candidly speaking; it is indeed a daunting task for me to mention his multi-dimensional qualities in a few lines. On the other hand, discussion about his contribution is not a new matter in the both academic and non-academic discourses. Even a good number of eminent resource persons of Sankardeva have been dedicating themselves to study his activities from different perspectives. Many intellectuals have been influenced by his ideology and activities. Sankardeva is still being considered by all as a savior of the Subaltern. His bhakti movement redeemed the people of the oppressed society from the bondage of brahmana priesthood. His religious movement unified the people of different castes and communities into one common bond as Assamese (Dutta : 1990). Lakshminath Bezbaruah, an icon of Assamese literature, mentions in the introduction to his work that Sankardeva went against the tyrannical Raja (king) and powerful evil-minded Brahmins and propagated his religion fearlessly at the risk of his life, (Bezbaruah: 1914). Prof. D. Nath, a historian also mentions the Bhakti

Movement stressed upon relaxation of caste distinctions in the field of religious practices, and edifications of the masses in the religious scriptures. (Nath: 2012). As like intellectuals, a huge number of common people followed him and allowed themselves to sit together in their religious pursuit and in other social spheres as well (Dutta:1990). They also strived to make an egalitarian Assamese society under his guidance. He was highly honoured by one and all. In spite of this, we know, Sankardeva had been able to influence common people through songs, music and drama which he employed to make a new egalitarian society. He tried to visualize a liberated society through improvement of their creativity in cultural activities. Significantly, his creation 'Bhowna', a theatrical performance, given a new path to Assamese society. Candidly realizing it brought the morals from the scriptures to the mind of men; it gave them pleasure and creativity and an opportunity to assemble, and more importantly, it infused within them a cultural spirit. (Nath:2012). No doubt at all Sankardeva was a path-maker of Assamese society. He sought to make himself as the savior of mankind. But I personally always raise a question about him and that is whether he is a sociologist or not. I think he may be considered as a great sociologist throughout the history. Sociology as discipline has a logic of its state of existence. It is sociology, which embodies social knowledge, to reflect and comprehend societal phenomena and social reality in all their heterogeneity and complex with reference to contradictions that trigger processes of change and transformation in the society and its institutions (Mukherji :2006). Sankardeva also focused on social knowledge and used his understanding of this knowledge to reflect and comprehend social reality. He wished to analyse social phenomena and talked about social change by making a casteless egalitarian human society. During his time, history reveals, it was a very much caste-ridden society controlled by high caste people. People were held in great fear lest they 'low caste' (Neog : 2007). In this context Sankardeva strived to eradicate casteism and appealed for equality and fraternity among people. Significantly, more or less Assamese people at all strata had been influenced by him and they became free from deeply rooted caste system. Sankardeva propagated the ideology of equality and fraternity in connection of his philosophy. He says "KiratKachari/ Khasi Garu Miri/ JavanKankaGowal/ Asomnuluka/ RajakaTuruk/ KuvachMlechaChandala,/ Anojatanari/ Krishna bhakatara/ SangatePabitra hay. (Bhagawata – 1270/1271). He established a new social order which includes truth, faith and social justice. He showed everybody in practice how to inculcate equality and fraternity. He patronized a great message which is based on non-violence to all. This was certainly a purer and a more spiritual form of religion than what the Sakta cults with their cruelty of bloodshed and the

semi Hinduised animistic religion of Mangoloid masses could offer (SunitiChetterjee). Sankardeva also appealed masses to offer their love and respect to animals like dogs, foxes, asses etc. Apart from his cultural activities, he created some text consisting of song, poem and drama. Where analysis of social phenomenas have been clearly depicted. He was a realist, philosopher – preacher who focused mostly on objectivity in his texts. He expressed his reaction against disharmony, chaos and rigid orthodox medieval society. He wanted to make masses free from any kind of ignorance and tried to give them complete emancipation from fear and anarchy. Sankardeva wished to unite them for the uplift of people in individual as well as in societal level. Throughout the history, it is noticed that sociologists have been analysing social phenomena for human social bond on the basis of total conformity. When sociologists talks about social relationship, in true, it is primarily concerned with individual conscience and existence. This individual conscience is responsible to all social phenomena as it is a subject of transformation to collective conscience. Sankardeva proposed an ordered society with social justice. But justice as a concept or an ideology did not assume more prominence before industrial revolution in the west. According to some writers, Tapperelli first used the term 'Social Justice' in 1845 when Europe started to consciously introduce some sort of distributive justice in their societies. "Social justice postulates that society is responsible for the undeserved suffering of its members and as such society as a whole should repair the deprivation and should construct social means to ensure that such harm is avoided (Nayar : 2008). It is quite interesting that Sankardeva, before Tapperelli, talked about social justice through his philosophical statements and activities. He was not in favour of underserved suffering and emphasized on equal justice for a ordered society. Even he never supported the categorization of people as lower and higher in case of wealth, colour, birth and sex. He respected the womenfolk from his inmost corner of the heart. In this manner he was a great sociologist who interpreted the unnecessary stratification of human society and sufficiently focused on role and status of human being in society. He wanted to reject all social milieu and analysed the oppression/exploitation of men by men, i.e. 'individual over individual' in sociological discourse. Sankardeva gave birth to an ideal of love, wisdom, tenderness, compassion, delicate intellectual and ethical perceptions and creativity in spiritual life on the basis of the ancient Krishna-cult of the agro-industrial stage of Indian civilization. (chakravarti : 1996). Faith on 'Krishna' also one of the commitments to solar cult (saurasanskriti) and on the otherhand; when we go through the epic texts, it is clearly depicted that Krishna is the Saviour of the oppressed, poor and subaltern. So, this faith is

also one kind of means to save the masses from any oppression and tool to inspire them for volition. He 'brought Assam a new life, letters and a state. He gave to Assam a new discipline of faith in a single Divinity' and assembled all people, irrespective of caste and creed, under the same banner. Sankardeva, in true sense, enriched people's life in a pot. His ideology is still relevant and besides his activities as social reformer, he was a sociologist. I personally admit that all the activities of Sankardeva were only the method to make 'imagination' among people for an egalitarian and ordered human society. But how can I prove my statement and who will be with me to consider Sankardeva as sociologist? What is the identity of a sociologist? It is a common assumption that sociologists study society scientifically but in this context how can we say that social anthropologists never deal with society scientifically? 'It seems that Indian sociologists and social anthropologists are unusually afflicted by disciplinary angst' (Uberoi et. al: 2000:2). Some writers wish to say that the word 'social' is strictly connected with sociology when social anthropologists are more attracted by the 'field view' rather than 'text view', but it is a matter of debate. Even there has been repeated debate on the identity and scope of sociologist at different points of time. Here I want to look at a persistent question about Sankardeva whether he may be considered as sociologist or not. Therefore, in light of this I have to observe the matters related to identify of sociology. Prominent sociologist and social intellectual Maitrayee Chaudhuri (2016) pointed out the three common ways that the identity of sociology is understood and there are : (i) by the object of inquiry, (ii) by the method of investigation and development of techniques, and (iii) by its close link to social work and policy deemed appropriate to solve social problems. Sankardeva had preached neo-vaisnava movement which brought about a change in the religious sphere. He studied Brahmanical rites and rituals which obtained a dominant status among the masses. During his time these rites and rituals attracted the masses and overpowered them through magic and sorcery. "It is said that the period preceding the advent of Sankardeva was the darkest one in history in point of all round deterioration. (Dutta: 1990:38) but Sankardeva strived to change the so called religious beliefs and established the doctrine of Bhakti cult. His new faith had drawn the attention to the people and accepted without hesitation. Sankardeva created his literature to spread this new message for new social order. So, it is true that Sankardeva inquired the religion, caste, family as most 'residual' topics in his texts and activities. These topic generally deemed left out from ambit of other social science and include all of these in sociology as a matter of inquiry. Second, Sankardeva used the new method of investigation and study the human society, cultural activities have been propounded to understand the social phenomena. One

can study the perception of others through cultural activities which is not properly appeared to present day social scientists in terms of Sankardeva. I believe that Sankardeva wanted to investigate the society first and then started his movement to build an egalitarian society through Bhakti cult. In light of this, I have been keeping a long standing question regarding his technique to inquire the society which is even my vantage point to consider Sankardeva as sociologist. But it is not a casual and simple task for anyone to say without deep study of Sankardeva. It also requires a new dimension in methodological discourse. Third, Sankardeva's work is closely connected to social work and all of his works have been used to solve social problem. As I mentioned above, caste-ridden society was itself a social problem where lower caste people were behaved inhumanly, but his ideology of equality and fraternity are available in his texts and activities which gave a new direction to make or egalitarian human society. He strongly rescued the suffers and rose voiced for the right of subalterns. He tried to uplift them in all aspects. So, what was done by him to low caste people or subalterns were to give them an identity, a voice, and, above all, a distinct way of life. It was his glorified work to solve a social problem which is also concerned matter for a sociologist. Supporting my own understanding, I find out many writings where Ambedkar, Gandhiji, Dadavai Naoraji and so many social activists have been considered as 'Indian Sociologist'. The concept of 'Dalit Liberalism' of Ambedkar, 'Non-Violence' of Gandhiji, 'Drain Theory' of Naoraji are being accepted as the content of sociology as discipline. If they are considered as sociologist, why not think for Sankardeva? No doubt at all, Sankardeva is a well known social reformer and did the same as like Paramhansho, Sankarchyjee, Dayananda Swaraswati and so on. But my prime contention of this writing is that social scientist can inquire more and more about Sankardeva's text and activities from sociological point of view as he was strictly concerned with term 'social' which is to be studied by a sociologist. Therefore it is my appeal to all for making strong effort to find out sociological components in Sankardeva's works which may give new dimension in 'Sankardeva studies'. I believe that Great persona Sankardeva's life and deeds would prove to be the Lord Star for he future progeny and one day student, scholar and academician of sociology would be crazy to recall Sankardeva as a great 'Indian Sociologist'.

00000

Internally Displaced Persons and Basic Human Security: An Overview

Dr. Chakra Pani Patir

Assistant Professor, Department of Pol. Science

Sonari College, Sonari

Introduction:

The issue of Internally Displaced Persons (IDPs) has drawn attention of social scientists and policy analysts since the last few decades. Most important aspect of this phenomenon is that it alienates people from their home, land, food and livelihood. It has been noticed that every year millions of people have been uprooted in their own countries for various man-made and natural factors and leads them to multidimensional human insecurity. Today the IDPs are the largest 'at risk' population of the world and has emerged as one of the most pressing human security issues for mankind. But it has been noticed that this most vulnerable and marginalized social group very often remain out of human security discourse. In view of this, the present paper has made an endeavor to highlight the issue of internally displaced persons from human security perspectives.

Methodology:

The present study is an analytical in nature mainly based on secondary sources. For this end, mainly the secondary sources are applied. The relevant books, journals, magazines, periodicals, daily newspapers and so on are used as secondary sources to uphold the findings.

Discussion:

The phrase 'IDPs' is of quite recent origin in academic domains. Being forced migrated community the status of IDPs is very akin to refugees and usually both the terms are used synonymously. But many social scientists are deliberately trying to differentiate it from the refugees, as the IDPs mean

another vulnerable group of people; though they share some uniform characteristics with the refugees. A lot of studies and discussions have focused on refugees, but there is hardly any mention of IDPs. For instance, The *Oxford English Reference Dictionary*² defines that a 'displaced Persons' is a person who is forced to leave his or her home country because of war, persecution etc. But the same dictionary defines the 'refugee' as a person taking refuge, especially in foreign country from war or persecution or natural disaster. In the same way *The Chambers Dictionary*² explains 'displaced person' as a person forced from his or her country by war, revolution, persecution or oppression and as refugee and stateless person. The same source describes 'refugee' as a person who flees for refuge to another country, especially from religious or political persecution. So, the lexical interpretations of 'displaced persons' have given almost same meaning of 'refugees'. Significantly, the above mentioned sources are silent about the term 'IDPs'. On the other hand, there is neither any international law nor any municipal law to define the IDPs. That is why most of time the phrase 'internal refugee' or 'in-country refugee' is used to refer to the IDPs. Empirically both the terms refer to the two different types of unprotected, helpless and marginalized group of people. In fact, the IDPs mean the persons who are forcefully displaced and who flee from one place to another within the territory of their own country. They are unable to cross the international state borders and intrude to other country where they could receive the protection and assistance. The reasons for their displacement may be numerous, i.e. armed conflict, foreign aggression, occupation, internal upheavals, torture, terrorism, developmental or natural causes but their conditions are similar to that of the refugees. Both are desperately in need of protection and assistance. The only difference between the refugees and IDPs is that the former are persons without documents there by giving rise to uncertainty as their nationality status and even of their domicile. The condition of the IDPs may be more precarious than that of the refugees due to the fact that they are forced to remain in unsafe areas where they cannot have access to adequate food, pure drinking water and other basic needs of life. In simple words, it may be concluded that when a group of uprooted persons take shelter in foreign countries they are known as refugees and while they remain within their own country, they are categorized as IDPs.

Throughout history, and in every part of the world, people have been uprooted by persecution, conflict or environmental disaster. Various studies reveal that the frequency, size and dire consequences of this global problem have been increasing subsequently in recent time. The humanitarian

community is increasingly aware about this humane problem. Over the last decades the world has witnessed an enormous increase in the number of IDPs in. Yet there is no comparable structure for supporting the IDPs. It is noteworthy that The United Nations High Commission for Refugees (UNHCR) has a mandate to assist only refugees. So, the need of an international mechanism to address the problem of the IDPs is felt to be very urgent. Only recently the international community has developed a mechanism that is popularly known as UN Guiding Principles on Internal Displacement. Therefore, in order to fill this gap the UN Secretary General in 1992 appointed Dr. Francis Deng of Sudan as Special Representative for IDPs. In 1998, Dr. Deng presented this guiding principle after a diligent effort. This document contains thirty principles to guide governments and non-governmental organizations in providing protection and assistance of the IDPs.³

The UN Guiding Principles on Internal Displacement not only lay down the rights of the IDPs relevant to the needs they encounter in different stages of displacement and provides a handy scheme to design a national policy or law on displaced persons by the concerned states but also it has developed an acceptable definition of 'IDPs'. The Guiding Principle has defined the IDPs as "Persons or group of persons who have been forced to flee or to leave their homes or places of habitual residence, in particular as a result of or in order to avoid the effects of armed conflict, situation of generalized violence, violation of human rights or natural or human-made disasters, and who have not crossed an internationally recognized state border".⁴

From the above definition we find three categories of IDPs:-

- a) Conflict induced IDPs.
- b) Natural disaster/calamity induced IDPs.
- c) Man-made or development induced IDPs.

IDPs generated from various conflicts or violent activities i.e. war, armed conflict, persecution, racial conflict, communal violence, ethnic conflict etc. are included under the conflict induced IDPs. Environmental disasters like, earthquakes, tsunamis, volcanic eruptions, cyclones, landslides, droughts, deforestation, desertification, flood and erosion lead to the creation of a vast magnitude of IDPs in the world each year, which may be categorized as natural disaster/calamity induced IDPs.

Besides, many developmental activities generate a large number of IDPs. At present, it is a well-accepted fact that though the development projects lead to the qualitative changes and stability in political and economic lives of various classes and communities, it also degrades the socio-economic

and cultural lives of many marginalized social groups of the same society. Thus, development is neither neutral nor equal rather it is biased and unequal. In many cases it is brutal, ruthless and inhuman. It is evident that in many developing countries, land is being systematically appropriated in an attempt to fuel economic growth. In many cases local inhabitants are simply told to leave their land or are forcibly evicted from it. The IDPs resulting from industrialization, urbanization, construction of dams, highways, railways, mines, energy pipelines are counted under man-made or development induced IDPs.

Involuntary displacement directly attacks on the basic human security issues of men. Studies show that the displaced persons become very vulnerable and marginalized social group after the forceful ejection from their home and original habitats. The forced displacement from their home and habitat creates a very pathetic atmosphere as they face immense loss to the life sustaining resources, social networks, neighbors and access to common property rights. The involuntary deprivations of the life sustain system leads the IDPs towards the state of massive deficit of the basic rights and amenities for human survival. It exhibits that some undesired external forces compel the marginalized section of the society to flee from their native places and which imposes a very painful and helpless life circle for them. An acute crisis of basic human security awaits them. This evidently shows that the forced migrated communities are alienated from their livelihood including land, food, occupation and house and go without any assistance and protection. In reality, the refugee crisis anywhere often receives considerable international attention when a large number of refugees cross into neighboring countries and their arrival sets off a chain of events that result in extensive international involvement. But on the contrary, when people are displaced within their own country's border then such involvements fail to draw similar attention. The crisis neither receives national nor international attention and most of the times the victims go unnoticed, unprotected and unassisted. And it is very pertinent to be noted that though in general assumption the issue of IDPs is very similar with refugees but in reality the plight or status of the IDPs is even worse than that of the refugee as the former cannot cross international borders and has to seek help from that authority which is very often responsible for their displacement. And no national government wants external involvement in what they consider to be a national affair.

Internal displacement causes a very traumatic effect on life and livelihood of the victims. The IDPs are deprived of their 'right to life with

dignity' after exodus from their most important possessions- land, home and livelihood. The significant aspect of the forced migrated deprivation is that it leads to the decline in their social and economic status and to extreme poverty and social disarticulation. Investigations on IDPs reveal that most of the victims of the population displacement are agro-based people. The lands which are the only source of their livelihood are taken away by the government in the name of developmental purpose or become unsafe for their survival due to various conflicts or may be destroyed by natural calamities. So, the situation of landlessness totally removes their main sources of income and pushes them to the state of destitution. Experience reveals that landlessness and joblessness increase after displacement which leads them to occupational shift from cultivation to daily wage earners, domestic servants and so on ultimately resulting in the decline in their socio-economic status and to a situation of impoverishment and marginalization. In Northeast India, it has been witnessed that the condition of landless peasants, after the forceful ejection from their native places has become very painful. The lands are fundamental foundation upon which their productive system and the livelihood are based. So, the alienation from their lands is the principal form of de-capitalization and pauperization of the IDPs. The loss of the main sources of livelihood brings massive crisis of survival. Empirical investigations on uprooted communities depict that they do not get adequate food to eat, access to safe drinking water and even enough cloth to cover themselves. Even, many of them die because of starvation.

This evidently highlights that the occupational shift from cultivation to daily wage earnings and other degrading professions become endemic among the IDPs. The lands, their basic source of livelihood, are lost for from them forever after their displacement. So, occupational shift becomes a natural outcome among the IDPs. This condition is very much common among the IDPs in Assam especially induced by floods and erosions. The persons who had maintained a dignified life based on their lands are transformed into economically destitute and socially rootless after their involuntary migration. Apart from being daily wage earners even many of them become vagrants. Along with occupational shift the problem of migrated laborers also emerges among the IDPs. It has been noticed that, most of time it becomes impossible for them to cater to their basic needs within their locality, and under such circumstances many members of the displaced families are bound to go to other places in search of work. From field studies, it is seen that many displaced persons in Northeast India are working as daily wage earners i.e. rickshaw

puller, *motia*, domestic servants, *thela-wala* etc. in many parts of the region. In such a situation displaced families tend to become vulnerable.

Forced migration leads to homelessness. The IDPs remain homeless within their own country. That is why Samir Kr. Das⁵ has referred to them as 'homelessness at home'. In fact, IDPs are a result of the loss of their home and homestead places and their condition begins to worsen after their displacement. Various researches on population displacement show that the IDPs are persons who flee from their houses either for various man-made or natural activities i.e. conflict, violence, development activities or by natural disasters, especially floods and erosions, these people are compelled to stay at relief camps or to be sheltered at the road sides or high embankments in very unsafe and unhygienic atmosphere. Various reports on IDPs of the Northeast India show that millions of displaced people still remain homeless in this region for many years. Most of them, are taking shelter in various relief camps for many decades and a great chunk of them are also living at roadsides, on high embankments in sub-human condition. Even the government does not provide enough food items, drinking water, medicines and other basic services for the displaced persons who are sheltered at various relief camps. It is very pathetic to see that the temporarily set up relief camps or their sheltered places become permanent address for the uprooted people. For instance, in Assam millions of displaced people induced by various natural and anthropogenic factors are living in government sponsored relief camps, roadsides, dykes, high embankments and so on for decades in dehumanized condition. And it is astonishing to see that the condition of these unfortunate people is becoming to more alarming for lack of rehabilitation and resettlement.

Mass exodus causes a very negative impact on health. IDPs become mentally and physically very weak due to destitution and alienation. It induces social stress and psychological trauma. Lack of food, non-availability of safe drinking water, absence of adequate place for housing and dearth of cloth to protect their body worsen their physical and mental strength. They also suffer from malnutrition. Studies show that the number of deaths due to malnutrition and disease are very high among IDPs. Among them the infants, children, women and the elderly are the weakest segments. Besides, deprivation from minimum health service makes the situation more critical. It is surprise to see that many displaced persons in the Northeast, even living at government sponsored relief camps, die of hunger and lack in basic health services. Studies

reveal that there are no immunization programmes for the children in the relief camps and many of them die because of simple diseases.

Involuntary displacement substantially degrades the social status of the IDPs. Studies show that the act of forced migration not only completely destroys the economic lives of the victims but it also causes very severe impact on the social and cultural lives of the IDPs. The forceful ejection from ancestral lands totally de-establishes the long standing social establishments of the IDPs. It fragments and destroys community life, social organizations, kinships, families, neighborhood and the social order. The fracture of long established community, the dismantling production system, scattered kinship group/family, destruction of all community support systems create a state of massive socio-economic and cultural insecurity. Such insecurity results in marginalization or, what Cernea⁶ calls, social disarticulation. Experience shows that the displaced communities constitute one of the largest excluded groups in the society. And it is noteworthy that very often their occurrences remain unnoticed from the public realm. Hence, they experience a high degree of alienation and deprivation from the larger society. On the other hand, investigations on the issue of population displacement highlight that the worst sufferers of crisis are the socio-economically and politically most disadvantageous communities. So, the problem of displacement heightens their marginality, vulnerability and social exclusions of the already marginalized and vulnerable community of the society. Moreover, the adoption of nomadic life style in search of livelihood and shelter makes them undesirably unwanted and strange in the eyes of the hosts. Ultimately displaced persons become people of nowhere within their own places.

The impoverishment and marginalization further intensify social and cultural insecurity of the IDPs. The alienation from their livelihood disrupts their traditional life style, social networks and cultural practices and causes social and cultural dislocation. It thereby distances them from the traditional identity attached to their land and dispossesses them of their cultural heritage, spiritual beliefs, history, legend and myths. Being de-attached from their culture and tradition, their traditional knowledge and skills start to decrease. This notable feature is very usually seen among the uprooted indigenous people of the Northeast India. Ethnic groups that take pride in their traditional knowledge, skill and their rich culture, start to decay gradually after their displacement. In this way, the result of forced displacement totally robs the social and cultural dignity of the IDPs.

The act of forced displacement also impinges on the political aspects of the IDPs. They become politically insignificant community. This devaluation resulted from their economic destitution and social disarticulation. Being scattered, voiceless and unorganized people they start to deprive of the basic political rights enshrined by the constitution. Investigations reveal that the IDPs are not only deprived of various schemes and policies initiated by the government for the benefit of the poor and weak section of the society but also most often they are debar from the most important democratic right-right to vote. It has been noticed that most of time the IDPs are not counted as voters in the relocated places. In an investigation Goswami⁷ highlights that the persons displaced by the Bodo militants in Kokrajhar and Chirang districts of Assam have not returned to their places from which they were displaced due to fear of loss of life and limb. And because they are enlisted in the electoral lists from where displaced, they have not been able to vote since 1993. Again, because they are enlisted as belonging to those villages from which they were uprooted, benefits which they could have otherwise availed of- like the facilities under the below poverty line schemes of the state-are closed to them. It is also reported that the Reang IDPs from Mizoram, who have been living in camps in Tripura for many years, were debarred from postal voting in the election state assembly of 2008 due to the lack of proper arrangement. The Reang IDPs also alleged that voter identity cards have not been issued to 7,262 Reang IDPs (*The Times of India, Northeast Issue* November 27, 2008).

Sometimes the issue of IDPs creates major political turmoil viz. the crisis of citizenship and voting right. This serious issue has been plaguing among the Chakma and the Hajong refugees in Arunachal Pradesh for the last few decades. It is noteworthy that the Chakma and the Hajong refugees who were settled in Arunachal Pradesh under the sponsorship of the Government of India in the mid 1960s are now facing a serious threat to their existence due to sharpening Arunachali identity. They, even after having lived in Arunachal Pradesh for about five decades, still remain as 'stateless community' waiting endlessly for an elusive citizenship.⁸

Involuntary displacements bring different kinds of problems to the affected people depending on time and circumstances. The consequences of displacement are felt differently by men, women and children as issues of livelihood, education and health are different for each group due to age and sex. Among the displaced communities women and children are in the majority as well as very vulnerable segments. The condition of women becomes very

pathetic after their displacement. The forced to seek refuge either at relief camps or roadsides, dykes, high embankments so on without privacy humiliate them. The plight of homelessness, foodlessness and other basic needs of human survival completely rob their privacy and dignity. Investigations highlight that the women IDPs suffer from acute health deterioration due the lack of food items, shelter and psychological trauma. Moreover, the absence of primary health service and care makes their condition more vulnerable. In such situation, the condition of the mother of babies and pregnant women become very pitiable. Instances show that consequences of forced displacement mortality rate of women IDPs during delivery as well as among the new born babies subsequently go high.

Women displacees are more vulnerable to violence at every stage of their displacement. They not only lose their privacy and dignity but very often they become easy prey to sexual abuse and human trafficking. Even at the relief camps they do not have any privacy and security. In his case study Barman has highlighted the pathetic conditions of women IDPs from lower Assam, victimized by the Bodo Movement. He has mentioned that due to the fear of rape and other atrocities women IDPs cannot go out of the camps to work and even within the camps they are not secure and usually become victims of sexual harassment. Besides, they are in the camps are highly vulnerable to trafficking. There are number of news reports of women trafficking from the IDPs of lower Assam. And many of them adopted prostitution as the last option for their survival along the national highway 37.

It is worth mentioning that though women are the worst victims of population displacement, yet their issues are virtually overlooked. Most often the displaced women face discrimination in having access to relief supplies, education and training and usually have little or no possibility of participating in income generating and employment opportunity. The womenfolk have to face these problems more intensely than their male counterparts. Sri Lankan social scientist, Mario Gomez comments that the refugee women are first to address the question of income generation and many other coping mechanisms precisely because it is their responsibility to put food in the mouths of their family and fight for their survival. Yet rehabilitation and care is hardly ever built on the premise of gender sensitivity.⁹

Involuntary displacement also creates a very painful condition for the children IDPs- children whom mankind owes the best it has to give. Every child is entitled to adequate nutrition, medical care, education, housing and recreation. They should get adequate opportunity to develop physically,

mentally, morally, socially, in a healthy and moral manner. But investigations show that the forced displacement takes away all the basic rights and amenities that should be possessed by a child. They are deprived of primary health care, safe drinking water, primary education and other fundamental facilities of human development. It is seen in Northeast India, many children taking shelter at relief camps have died due to starvation, malnutrition and various diseases. They do not get minimal food to eat, no facility for safe drinking water and no provision of primary education. Besides, the emergence of child labors is very usual among the IDPs because of extreme poverty. Usually they are engaged as domestic servants, hotel boys and so on. Most often the children are become a big burden for their parents. It is reported that in Assam many children IDPs have been sold out by their parents their due to extreme poverty and helplessness.¹⁰

Conclusion:

Displaced persons start to face from multifaceted human insecurity. Plight of displacement makes them landlessness, foodlessness, homelessness and jobless. Like the refugees the IDPs are also most often ejected from their home and land, and are usually forced to live at relief camps. But they are not treated as refugees as unlike refugees they have not crossed any international state border. Therefore, they are not entitled to the protection guaranteed by the international community to the refugees. Moreover, many nation-states cannot provide protection to the IDPs, and even they too are unwilling to seek international help and protection, because it affects their prestige as a 'nation-state' and its 'sovereignty'. Therefore, most often IDPs have to survive in dehumanized condition due to lack of humanitarian assistances from the state and other non-state actors. Hence, in certain situation, the status of the IDPs is worse than that of the refugees due to apathy of their own state and the absence of international protection.

The traumatic condition resulted from forced displacement is very heart-rending. The trauma created by population displacement may differ according to time and circumstances, but they share some universal characteristics. Various researches and experiments on population displacement have highlighted some important common characteristics shared by the IDPs threaten their human security/basic human rights. In this regard, it can be cited to the leading World Bank consultant and policy analyst Micheal M Cernea's model called the Impoverishment, Risk and Rehabilitation Model. According to him model, the various kinds of risks that threaten the survival

of the IDPs are- landlessness, joblessness, homelessness, marginalization, food insecurity, increased morbidity and mortality, loss of common property resources and service and social disarticulation.¹¹

Empirically, the emergence of IDPs is the result of high degree of violation of human rights of the vulnerable sections of the society and their conditions become more alarming after their displacement. The vast magnitude of human rights violations within their own country becomes endemic for them. In-depth examinations on population displacement and human rights indicate that IDPs are the final outcome, owing to the massive violation of basic human securities of the weaker section people in society and their life move towards more insecurity and vulnerability after their flee. In this regard, human rights violation on the IDPs can be viewed as pre-displacement violation and post-displacement violation. So, the maintenance of basic human security is the only way to prevent the occurrence of this humanitarian crisis.

Inconceivably, the issues of IDPs have not received public attention in spite of the apparent concern for human rights of the vulnerable and the marginalized. As a consequence, they are generally excluded from the discourses of human security. So, barring sporadic attention from the government, the civil society and from media they suffer silently and stoically. Hence, due to lack of care, assistance and rehabilitation they lead a life in squalor. So, it is responsibility for the social scientists, policy analysts, media and the civil society to come forward to highlight this issue and pressurize the state authorities as well as the international agencies to take adequate steps to mitigate this critical human insecurity issue.

00000

References:

1. *Oxford English Reference Dictionary* (Indian Edition) Oxford University Press: 2008.
2. *The Chambers Dictionary- New Edition*, New Delhi: Allied Chambers (India) Limited- 1996. Pp-486 and 1448.
3. Baruah, Sanjib., Aruojoyoti Das and Abinash Lahkar *Dekhar Bhitarte Huwalsthanshuty Hamparkiyu Rashtra Sanghar Nitihomuah* (In Assamese) Guwahati: Centre for Northeast India, South and Southeast Asia studies, Omeo Kumar Das Institute of Social Change and Development. 2005.

4. Haokip, K.K. 'Ethnic Conflicts and internal Displacement in Manipur' in C. Joshua Thomas (ed) *Dimensions of Displaced People in North-East India*. Dew/New Delhi: 2002.
5. Das, S.K. 'India: Homelessness at Home' in Paula Banarjee, Sabyasachi Basu Roy Chaudhury and Samir Kr. Das (eds) *Internal Displacement in South Asia* New Delhi: Sage Publications, 2005.
6. Cernea, Michael M. 'Risk, Safeguards, and Reconstruction: A Model for Population Displacement and Resettlement' in Michael M. Cernea and Christopher McDowell (eds.) *Risks and Reconstruction: Experiences of Resettlers and Refugees* Washington D.C: The World Bank. 2000.
7. Goswami, Uddipana. 'Nobody's People: Muslim IDPs in Western Assam' in Samir Kr. Das (ed) *Blisters on Their Feet- Tales of Internally Displaced Persons in India's North East*. New Delhi: Sage Publications, 2008. P- 187.
8. Hussain, Monirul. 'State Development and Population Displacement in North-East India' in C. Joshua Thomas (ed) *Dimensions of Displaced People in North-East India* New Delhi: Regency Publications, 2002.
9. Banarjee, Paula. *Women and Forced Migration* Kolkata: Mahanirban Culcutta Research Group, 2006.
10. Hussain, Monirul. 'State, Identity Movement and Internal Displacement in the North-East' in *Economic and Political Weekly* Vol. XXV No. 51, 2000.
11. Cernea, Michael M. 2000. Op. cit.

Higher Education: Restructuring and Strategies for Women's Empowerment

Mrs. Era Dutta Borah

Assistant Professor, Department of Education
Sonari Commerce College, Sonari

Abstract

Education plays a catalytic role in a country's socio-economic development and is one of the principal means available for a deeper and harmonious form of human development reducing poverty, ignorance and exclusion. Higher Education, which is a training ground for a professional, research-based, career-oriented future, must be respected as a potential instrument for bringing about social transformation and ensuring the success of democracy. Education must be provided to all categories of citizens by breaking down constraints and barriers. Once students have completed primary and secondary education, attention must focus on increasing participation of men and women equally in the field of Higher Education. Gender discrimination has been a major obstacle in granting equal opportunity for women in Higher Education. It has been identified as a crucial category and deserves attention in the education-equality paradigm. Today, women's education has become an issue of debate within which it is now necessary to shift the focus from women's intellectual development to women's autonomy in decision-making, freedom of expression and control over resources. Empowerment is the manifestation of a redistribution of power that challenges patriarchal ideology, transforming the institutions that reinforce or perpetuate gender discrimination.

Introduction.

Higher Education, which is a training ground for a professional, research-based, career-oriented future, must be respected as a potential instrument for bringing about social transformation and ensuring the success of democracy.

Higher education means the education beyond the level of secondary education. It is often assumed that education imparted by the colleges or universities are higher education. But in fact higher educational institutions include Professional Schools in the field of Law, Theology, Medicine, Business, Music and Art. It also includes other institutions like Teachers Training School and Technological Institutions. Moreover, institutions for training of highly skilled specialists in the field of economics, science, technology and culture of various types of higher schools are treated as Higher Educational Institutions.

Education must be provided to all categories of citizens by breaking down constraints and barriers. Once students have completed primary and secondary education, attention must focus on increasing participation of men and women equally in the field of Higher Education. The Indian National Policy of Education recognizes this when it states 'Wider women's access to vocational, technical and professional education at all levels, breaking gender stereotypes, will ensure better financial stability for women and lead to national development'.

Women empowerment

"To educate your women first and leave them to themselves, they will tell you what reforms are necessary." — Swami Vivekananda.

Women are part of our socio-economic system. They uphold our rich cultural and traditional values as they have a strong bond with the society. As we all know that education is must for everyone but unfortunately, in this male dominating society, the education of women has been neglected for a long time. Mostly people think that to spend money on daughters would be vain. Now, we see the change in people's mentality that they are worried about the future of their daughters and they are ready to give the same place to position their daughters as they want for their sons. But in rural areas, we see that there are negligible changes in rural people's thinking. Most of the villagers provide education to their daughters but not as much as they want for their sons. If their daughters learn to read or write the letters or count the

money, they think that it is sufficient and feel proud that they have done their duty very well.

Gender discrimination has been a major obstacle in granting equal opportunity for women in Higher Education. It has been identified as a crucial category and deserves attention in the education-equality paradigm. Today, women's education has become an issue of debate within which it is now necessary to shift the focus from women's intellectual development to women's autonomy in decision-making, freedom of expression and control over resources.

A higher women literacy rate improves the quality of life both at home and outside home, by encouraging and promoting education of children, especially female children, and helps in reducing the infant mortality rate. It is true that empowerment can be gained with the help of education because it gives the knowledge of right and wrong, truth and lie.

The parameters of empowerment have been identified as :

1. Developing ability for critical thinking;
2. Fostering decision-making and action through collective processes;
3. Ensuring equal participation in developmental processes;
4. Enhancing self-esteem and self confidence in women.

The time has arrived to realize the relevance, in a rapidly developing country like India, of education for leadership-building, especially for women something which can be achieved only through Higher Education.

Objectives of the study

The main objectives of this study were as follows,

1. To study present status of women in Higher education.
2. To identify the issues and challenges of women higher education.
3. To recommended strategies for problems.

Methodology of the study

This study had been intended to study the present status, problems and suggest the remedies based on secondary data. The data had been collected from official website of UGC HRD recent economic survey of India, other related research papers, books and publish works.

Need and significance of the study.

Traditional concepts acknowledge Higher Education as an instrument of personal development, by expanding an individuals intellectual horizons,

interests and potential for empowerment and a better quality of life. It has also been taken to be a vehicle of social engineering that conforms people to social values. Theodore Schultz and Mary Baker emphasized the role of Higher Education in the transformation of human beings to human capital.

Almost half of the population in India is occupied by women. They are the half of the human resources. But it is very unfortunate to say that for long years there have been a strong bias against women and thereby there is a tendency to deny equal socio-economic opportunity for them. This neglecting attitude towards women is prominent in many respects particularly in the field of education. None can deny the fact that education is the fundamental for the socio-economic development of the country. But Women access in the domain of education has not been fairly treated.

Theoretically the need of higher education for both males and females is the same. But practically it could be said that female education is more important than that of male. In this connection I may refer a statement of philosopher – president and noted educationist Dr. S.Radhakrishnan(1949). He says “there cannot be educated people without educated women, the opportunity should be passed on to the next generation.” Women education has two aspects- individual aspect and social aspect.

It is education which increases women's abilities to deal with the problems of her life, her family, her society and her nation. Education increases confidence in a woman. An Educated woman can easily understand the demerits of early marriage and high birth rate. They have the attitude of gender parity among their children right from health care, nutrition, education and even career.

The fruits of education are enjoyed not only by the women concerned but it passes to her family in later life. The three specific needs related to women and Higher Education are –(a) Recognition of women as an essential human resource base of each country. (b) A strong commitment to equip women with the necessary range of managerial skills empowering them in their decision making role, (c) Institution of a feminine leadership model suited to the needs of social development across all sectors.

Status of Women in Higher Education

There is a wide disparity in the GER of higher education across states and the Gross Attendance Ratio (GAR) in urban and rural areas. Total enrolment of students in regular mode in Higher Education Institutes in India is around

241.8 lakh, with 15.87 million boys(55.7%) and 12.69 million girls(44.2%) of total enrolment (Source: All India survey on Higher Education,2013)

Table .1 Male-Female Literacy Rates in India-as Percentage of population

Year	Male	Female	Percentage
1971	45.95	21.97	34.45
1981	53.45	28.46	41.42
1991	64.13	39.29	52.21
2001	75.85	51.16	65.38
2011	82.14	65.46	74.04

Table.2 Men &Women student growth in higher education from 1951-52 to 2011-13

Year	Men (000S)	Women (000S)	Total enrolment (000S)	Women Percent of all students
1951-52	157	17	174	10.00
1955-56	252	43	295	14.60
1960-61	368	89	557	16.00
1965-66	849	218	1067	20.40
1970-71	1563	391	1954	20.00
1975-76	2131	595	2426	24.50
1980-81	2003	749	2752	27.20
1985-86	2512	1059	3571	29.60
1990-91	2986	1439	4425	32.50
1995-96	4235	2191	6426	34.10
2000-01	4988	3012	8001	37.60
2005-06	6562	4466	11028	40.20
2012-13	13468	10687	24180	44.20

Source: Enrolment of women in higher education (Selected Educational Statistics 2005–06; University Grants Commission, Annual Report, various years)

*Statistical Report- registrar.uoregon.edu/statistics/reports.

In terms of gender, enrolment is skewed as 55.7% comprises males, while only 44.3% of the enrolment is females, indicating significant gender disparity. The GER for males (20.8) is higher than GER for females (17.9). Gender Parity Index (GPI) in enrolment is the ratio of the number of female students enrolled to the number of male students.

A GPI that varies between 0 and 1 typically means a disparity in favour of males whereas a GPI greater than 1 indicates a disparity in favour of females. In general, at the national level, the number of girls enrolled is less than their counterparts (0.86).

However, the female-male ratio in education has been steadily improving over the years.

Main factors Influencing Women In Completing Higher Education

There are different factors which are responsible for influencing women in completing higher education. Some of these are mentioned below.

- (a) In comparison with men, women are more firm in their mission of success. So in education stream also they are strongly motivated to succeed.
- (b) As they are firm in their mission of success. So their performance is also remarkable. Thus on the basis of their merit they occupy the domain of higher education.
- (c) Now a day the tendency of prejudice against women has been reduced and this help women to enter in the domain of higher education.
- (d) Increased number of higher educational institutions helped women to complete their higher studies.
- (e) There are some courses which provide scholarship facilities for women. This also help many poor female students to complete their higher studies.
- (f) There are many institutions which have time provision of hostel facilities for girl's students. This is also an important factor for girl students to complete their higher studies.
- (g) Educational institutions meant for girls attracted many conservative families to get admitted their wards in higher educational institutions.
- (h) Expectation for education-based employment is very high amongst women. This factor works very silently in completing their higher studies.
- (i) In some cases women students get inspiration from the teachers working in higher educational institutions which help them to complete their higher studies.
- (j) Women zeal to take equal responsibility of the family pushes them to complete their higher studies.

- (k) It cannot be denied that lucrative pay scale for the employees working in higher educational institutions attracted women in higher studies.
- (l) In most cases women are dependent on male both in economically and in decision making and as such they suffer more to get relief this, they go studies for higher studies.
- (m) In some cases highly educated women are considered as equivalent to is 'dowry' of a bride.

Above all, it is fact that outlook of modern society has been changed in many respects which helps women to complete their higher studies.

But in spite of these it is true that women participation in higher education amongst schedule caste, schedule tribe (both plain and hill) and Muslim community is much lower in comparison with other communities. This is also a serious matter for our country. The government of India should have to take special initiative for the improvement of higher education among these communities.

Strategies of Women Empowerment through Higher Education.

The Indian National Policy on Education (NPE) is a landmark in the approach to women's education when it proclaims: 'The Education System will play a positive interventionist role in the empowerment of women. It will foster the development of new values through redesigned curricula, textbooks, training and orientation of teachers, decision makers and administrators'. The programme implementation explains women's empowerment through collective reflection and decision-making. For this Higher Education needs to take responsibility for:

- ✍ Cultivation of positive self-image and self-confidence;
- ✍ Developing capacity for critical thinking;
- ✍ Achieving group cohesion and fostering decision-making and action;
- ✍ Providing women's centres in Agricultural and Home Science Colleges;
- ✍ Providing Continuing Education and Correspondence Centres for organizing vocational and literary skills;
- ✍ Revamping the Industrial Training Institutes in terms of diversification of trades and courses, keeping in view the job potential, facilities for vocational counselling, imparting information about credit, banking, entrepreneurial development and access to women's technical education;
- ✍ Providing Women's Studies Research centres to identify issues and areas and organize seminars and workshops to discuss and analyze

women-related issues and disseminate information and encourage interaction with students and the general public through the media.

- ✍ Providing classes on legal literacy, programmes for women's socio-economic development delivered via media, adult education and information and training support;
- ✍ A more relevant and responsive curriculum catering to the cultural and occupational needs of women.
- ✍ Meeting the expenses of higher education for the rural, backward sections with incentives like scholarships and frees places.
- ✍ Meeting the requirement of achieving full integration of women within the democratic and developmental efforts of the country.

Gender-fair Education

The main challenge to women's Higher Education is to provide gender-fair education to all citizens. Gender-fair education involves an aggressive move away from emphasis on separate and complementary spheres for men and women and on gender-stereotyped careers to expanded options and outcomes. The attainment of equality, rights, and empowerment should not be accidental or simply an offshoot of a good education but rather an explicit, overarching goal in a healthy social environment.

Some major instruments of gender-fair education are

- ✍ affirmative action and quota systems, aggressive recruitment of female faculty and administrators, reform programs to remove bias from curricula and teaching materials, gender-sensitivity training for teachers and counsellors, a review of policies and procedures for possible gender bias, and active recruitment of women into non-traditional fields of study;
- ✍ identification and projection of role models among faculty, administrators, and alumnae; systematic inclusion of women among speakers and resource persons.
- ✍ gender studies programs that are platforms for awareness generation in addition to offering courses that involve research, design and conduct training programs and establish links with women's nongovernmental organizations and activists for women's empowerment.

Gender-fair women's Higher Education should be the transformation of women's lives as well as the transformation of society itself.

Suggestions for Promoting Women Higher Education Participation in Higher Education-

- (a) Introduce attractive scholarships for both financially poor students and meritorious students to encourage women students in higher education.
- (b) Provide counselling for both family and person concerned at the secondary stage of education.
- (c) Make skill-oriented higher education.
- (d) Establish non-traditional curricular for women and extend state support for this
- (f) Education policy has to be taken to facilitate women participation in higher education.
- (g) Established more female educational institutions.
- (h) Provide Bank loan facilities for women students.
- (i) Establish higher educational institutions in rural and urban areas.
- (j) Check sexual harassment within and outside institutions (k) Increase women teachers in co-educational institutions of higher education.
- (l) Increase women representations in decision making bodies of higher educational institutions.
- (m) Establish equal opportunity commissions for higher educational institutions.
- (n) Introduce stipends scholarships and fellowships for women studying in higher institutions.
- (o) Government should formulate and implement policies for stopping drop out of girl students in secondary and lower classes.
- (p) Establish post-secondary vocational training institutions for promoting the entry of women in higher education.
- (q) In many cases early marriage leads to withdrawal of women from higher studies. This must be stopped.
- (r) Increase hostel facilities for women students.
- (s) Above all, attitudes for the male oriented society must be changed. This will undoubtedly help in increasing women participation in higher education.

Conclusion.

Higher Education of women plays a crucial role in releasing their energy and creativity and enabling them to meet the complex challenges of the present world. In acknowledging them as potential human resources, investment must be made in developing their capacity in terms of education,

skill development, and technology transfers through technical training. Special emphasis needs to be given to Research and Development of appropriate scaled-down occupations engaging women in large proportions. Illiteracy and cultural barriers need to be removed without any further delay. For women to make personal strides forward, a synergy of effort, concentration, planning and cohesive functioning at the Higher Education level will create possibilities of a different future. By extending women's visibility and their self-sustaining ability, Higher Education must train them to become leaders with decision-making capacities to achieve the best for themselves and the country.

00000

References

1. Swami, Raju Narayana (2012). Higher Education as a tool for rural women empowerment. University News 50(39), 1-7.
2. Enrolment of women in higher education (Selected Educational Statistics 2005-06; University Grants Commission, Annual Report, various years)
3. Women Empowerment- Issues And Challenges- Vol.1, Issue.12, Sept; 12pp.1-4 ISSN:- 2249-894X
4. N.L.Gupta(2003) Women's Education Through Ages, Concept Publications Co, New Delhi.
5. R.K .Rao(2001) Women and Education, Kalpaz Publications, Delhi
6. Deepti Gupta; Higher Education in India; Structure, Statistics and Challenges
7. Desai, A.S.(1999) Women in higher education and national development University News, AIU, Vol.39, No.9, March 1, 1999;
8. Selected Educational Statistics.(2005-06) Ministry of Human Resource Development, Govt. of India, New DELHI.
9. MHRD Annual Report on higher education in India 2009-10.
10. Arya, Anita .(2000). Indian Women-Education and Empowerment. Delhi; Gunjan Publishing House.
10. Banerjee, Anita and Sen. Rajkumar.(2006). Women and Economic Development. Delhi; Deep and Deep Publishers.
11. Benerjee, Shruti.(2009). Role of Women in Development Sector. Calcutta Adhayanam Publisher

Modern Life and It's Complexities: A Reading of Eugene Ionesco's absurd play, *The Bald Soprano*

Abhilasha Phukan
Cotton University

Abstract

A play with profound absurdity "The Bald Soprano" by Eugene Ionesco explores the mundanity and alienation prevalent in human life in the modern society. The characters are confused, isolated even after being under the same roof. Their conversations are highly mechanical in nature with existing bourgeois and conformist ideologies. There are also occasional glances of women subjugation. This paper attempts to study the complexities of human life represented in the play subsequent to the post war period.

Keyword: mundanity, alienation, confusion, subjugation, modern society.

Eugene Ionesco's 'The Bald Soprano' was a translated version of the French play 'La Cantatrice Chauve' published in 1954. It can be referred as an absurd play. The term 'Theatre of the Absurd' was introduced by Martin Esslin in his book called *The Theatre of the Absurd* in 1962. It comprised of the works of several dramatists which emerged during the Second World War and its aftermath. Many people regarded the Theatre of the Absurd as a commentary to the World War II. The massive destruction which was the poisonous fruit of the war and the following trauma represented the hollowness and meaninglessness of life. Countries waged war against each other and killed their own kind. This provides the foundations for existentialism which was one of the significant themes of Absurd drama. In Existentialism, it is widely viewed that life starts without any specific reason, and is lived through with lack of energy and desire, and it ends by chance. It is defined as irrational, meaningless and absurd. (Islam and Islam 30) Ionesco's works dealt with

absurdist motifs and symbols and represented stark social realities of the post-war period which were mainly social estrangement and lack of communication. "His genuine masterpiece *The Chairs* (1952) labelled a tragic face focused on an elderly couple who passed the time telling each other stories. As they drone on, an audience assembles and begins to swamp the stage, but it is entirely composed of chairs—perhaps this is an indication of the emptiness of narrative, perhaps it is a satire on the narrative of the theatrical act." (Dickson) In his another play *Rhinoceros* there is an unexplainable transformation of people into rhinos. "The play has been interpreted in various ways: as a work denouncing totalitarianism and conformist, exposing ideology and representing absurdity." (Zutshi 1) Irrationality and meaninglessness is something which is represented in Ionesco's plays. The play *The Bald Soprano* was unconventional in nature with a wide range of irrational conversations among the characters. The play rejected the traditional plot, character development, and focused on creating an anarchic brand of comedy. The play is labelled as an 'Anti-play' which represents confusion and bewilderment. The play is a representative absurd drama which was composed in the post-war period. "While watching the world succumb to the totalitarianisms of World War II, Ionesco realized a foe beyond the surface level of language: logic. Ionesco's dealing with death and logic with his everyday life were reflected directly into his writing." ("The Alienation of a Human Grandeur" 186). The mechanical way of life, death of emotions and confusion was reflected through the characters of Mr. and Mrs. Smith, Mr. and Mrs. Martin. The characters suffer from isolation and confusion which was also reflected in the society of the modern period. "The play protested the dehumanizing effects of modern society—the age of mechanics in which the individuals were reduced to a statistical entity or Mr. Zero" ("The Alienation of a Human Grandeur" 186).

Ionesco's foray into the theatrical space was a matter of chance. In copying sentences from an English Primer in order to learn the language, Ionesco saw how the clichés and truisms illuminated a truth about life and language: "a strange phenomenon took place. I don't know how the text began imperceptibly to change before my eyes, and in spite of me. The very simple, luminously clear statements I had copied diligently, expanded and overflowed." As he introduces two characters, the couple Mr. and Mrs. Smith, and putting these sentences in their mouths, Ionesco found his own voice, articulating a truth he wished to communicate through theatre. He describes *La Cantatrice Chauve* as an "anti-play; that is a parody of a play, a comedy of a comedy". (Esslin 135)

The highlighting feature of the Absurd plays is its meaninglessness and withdrawal from language. The language used in the play was exaggerated, illogical and repeated several times. The opening scene emphasized too much on the 'English' setting with English evening, English armchair, English slippers, English pipe and several other 'English' objects.

Scene: A middle class English interior, with English armchair. An English evening. Mr. Smith, an Englishman, seated in his English armchair and wearing English slippers, is smoking an English fire. He is wearing English spectacles and a small Gray moustache.....English clock strikes 17 English strikes. (*The Bald Soprano* 8).

There are meaningless clichés by Mr. Smith in the play. "Ionesco later explained- I don't know how the text changed before my eyes. The clichés and truisms of conversations which had once made sense gave way to pseudo-cliches and pseudo truisms; and in the end language disintegrated into disjointed fragments of words". (Ionesco 1) The disintegrated and fragmented language is also representative of the human nature in the modern society which is full of pseudoism. Even the mundane anecdotes such as a man reading a newspaper are described vividly in the play. It portrays human complexities which make modern man forget the essential subjects and rather indulges in focusing the nonessential subjects. "The essential gimmick is the ironic contradiction of the deed by the attitude of the doer- sense is spoken as nonsense and arguments grow from agreements, and disagreements pass unnoticed" (Barbour 277). The play also displays the complexities of identification through the characters of Bobby Watson whose whole family is known by the same name.

Mrs. Smith: It is his wife that I mean. She is called Bobby too, Bobby Watson. Since they both have the same name, you could never tell one from the other when you saw them together. It was only after his death that you could really tell which was which.

Mr. Smith: Bobby and Bobby like their parents. Bobby Watson's uncle, old Bobby Watson, is a rich man and very fond of the boy. He might very well pay for Bobby's education. (*The Bald Soprano* 13)

The absurd character of Bobby Watson is paradoxical in nature which creates utter confusion. "Such a play as *The Bald Soprano* can only be understood as the unfolding of human existence. The characters, absent from themselves become interchangeable as the lines they speak". (Doubrowsky 5). Ionesco tries to represent the complexities of modern society with the characters. The characters hardly have any individuality or even lack a name. They are addressed as 'Smiths and Martins.' "The characters arouse the emotions of confusion, conflicts and tension which may seem nonsensical but

they also give expression to some of the basic issues of our age in a uniquely efficient and meaningful manner" (Esslin 4). The characters of Mr. and Mrs. Martin change their personalities several times in the play. When they are first introduced in the play, they are strangers who realized that they are husband and wife. Then again they resume to be strangers. If we interpret on a deeper level that the characters of the Martins represent the modern isolated lives of the bourgeois class where a couple can live under the same roof without even really knowing each other. It represents the complicity of modern relationships. The characters are forgetful in nature. Mr. Smith is also assumed to be a silent and calm person which contrast with his personality as the play advances. These complexities of personality can also be attributed to our modern society where relationships and integration of people are also inconsistent in nature. The modern era resulted in disintegrated relationships, lack of intimacy and loss of ideals. Since Ionesco's works often critique the socio-political conditions, this play can also be interpreted as a critique of the modern way of life comprising irrationality and uncertainty.

Apart from the emotional and psychological complexities, the play also represented the treatment of gender roles. The beginning of the play describes the unresponsive attitude of Mr. Smith towards his wife. He is also found questioning about women's lifestyle with a sarcastic tone. "Mr. Smith: But what would say if you saw man acting like woman do, smoking all day long, powdering, roughing their lips, drinking whisky?" (*The Bald Soprano* 14). His generalization about women is confined to the idea of makeup and indulging in addiction. Mr. Martin's comment on women away standing for each other hints about women's unified struggle for rights in the time where the play is set.

The play also portrays how the social class structure is existent in the modern society. The Martins and the Fire chief comment sarcastically the maid's desire to tell a story. She is reminded of her social status and were reluctant to hear her speak as the bourgeois class did not feel her story to be worth listening.

Mary: I hope, madam and sir will excuse me ...and these ladies and gentleman too ... I would like ...I would like ...to tell you a story, myself.

Mrs. Martin: What is she saying?

Mr. Martin I believe that our friends maid is going crazy ...she wants to tell us a story, too.

Fire Chief: Who does she think she is? (*The Bald Soprano* 34).

At the concluding scene of the play we see Martins seated like the Smiths repeating their dialogues. This interchangeably and repetition of dialogue presents the fact that human relationships are circular in nature and

universal to all. "The Smiths the Martin's can no longer think because they can no longer be moved, can no longer feel passions; because they can no longer be, they can become anybody, anything, for having lost their identity, they assume the identity of others"; (Ionesco 13). The idea of displaced identity which Ionesco speaks about is very relevant to the modern society which constitutes lack of emotions where people assume to be different from their actual reality. Human are struck with the artificiality "In *Soprano* the characters are dying and the language is the true protagonist. What happens in *Soprano* is parallel and homologous to what happens in society." ("Alienation of Human Grandeur" 197). Ionesco's play is a critique on the decadence and stupidity of the life of bourgeois society which indulges itself in meaningless endeavors. The events portrayed in the play is very much relatable to modern life embroiled with multifarious issues which may seem trivial to us but carry certain significance in our existence.

00000

References:

1. Dickson, Andrew. "Theatre of the Absurd." *British Library*, 7 Sep. 2017. www.bl.uk/20th-century-literature/articles/nonse-talk-theatre-of-the-absurd. Accessed 23 July 2019.
2. Doubrovsky, J.S. "Ionesco and the comic of Absurdity" *Yale French Studies*, No.23, 1959, pp 3-10, www.jstor.org/stable/2929266; Accessed 13 July 2019.
3. Esslin, Martin. "The Theatre of The Absurd" *The Tulane Drama Review*, Vol. 4, No.4, 1960; pp. 3-15
4. Ionesco, Eugène, and Donald Allen. *The Bald Soprano and other Plays*. Grove Press, 1958.
5. Ionesco, Eugène. "The tragedy of language and How an English Primer became my first Play" *The Tulane Drama Review*, Vol.4, No.3, 1960, pp. 10-13, www.jstor.org/stable/1124841. Accessed: 13 July 2019.
6. Islam, Md. Sahidul, and Muhammad Nurul Islam. "Albert Camus' Meursault in the Outsider: An Existential Hero And Beyond." *IOSR Journal of Humanities and Social Science (IOSR-JHSS)*, vol.23, no.1, 2018, pp. 30-34
7. "The Alienation of a Human Grandeur" *Shodhganga*, www.shodhganga.inflibnet.ac.in. Accessed 23 July 2019.
8. Zutshi, Monica. "Who is afraid of Humans?: Absurdity and Affirmation in Eugene Ionesco's Rhinoceros". *Lapis Lazuli An International Literary Journal* Vol.3/ No.1/ Spring 2013; pp. 1-13

Understanding the Historical Background of the Deori Community

Lucky Chetia

Assistant Professor, Dept. of Political Science
Sonari College, Sonari

India is a land of heterogeneous peoples. Each and every people of the country are divided into some smaller groups. Among the groups, *tribe* is also an important one. As such, some scholars opine that India has been a land of innumerable tribes since the time immemorial. The term *tribe* originated around the time of Greek and early formation of Roman Empire.¹ It is derived from the Latin word *tribus*. Earlier the Romans used the term to designate the divisions in the society. In Asia and Africa, it has become popular during the expansion of colonialism. *Tribes* are the groups of people with special attachments to land, kinship, ties, unique culture and religious belief that differentiate and separate them from the mainstream. Anthropological literature characterizes a *tribe* as (i) inhabit in hilly or hill clad areas and forest or forest clad areas. (ii) Isolated or semi-isolated from the wider community. (iii) having economic self-sufficiency i.e. subsistence economy, with no surplus production (iv) backward technology (v) lack of division of labour (vi) having mechanical solidarity (vii) economic exchange based on reciprocity or on barter (viii) political autonomy or having their own political system (ix) egalitarian values (x) having religious faith (xi) a sense of belongingness to the community.² The general masses commonly use the term *Adivasi* to describe it. However, the colonial ruler noticed that the *tribes* are the degraded people in Indian society. So, they recognized them as *backward tribe* under the Government of India Act 1935. In 1950, with the enactment of India's Constitution these *backward tribes* were referred to as *Scheduled Tribe*.

Therefore, a scheduled tribe is primarily an administrative and constitutional concept. Article 342 of the Indian Constitution has dealt with it. According to this Article, a special provision has been provided to protect the interest of these communities on the basis of certain criteria. To look after the matter, an advisory committee was formed known as *Lokur Committee* in 1965. The *Lokur Committee* (1965) has taken primordial traits, distinctive culture, geographical isolation, shyness of contract with the society at large and backwardness as the important criteria for testing the eligibility of a *tribe* as *Scheduled Tribe*.³ The tribal population of India is greater than that of any other country in the world. According to 2011 census, the tribal population in India constitutes 8.6% of the total population. Among them 89.97% live in rural area and 10.03% in urban areas. The sex ratio of the scheduled tribe population is 990 females per 1000 males.

It is also important to mention here that tribal people are the indigenous people of a particular area. There is lack of specific definition about indigenous people. But scholars of the social sciences have defined 'indigenous people' variously. According to a section of them, Indigenous people are those having a historical continuity with pre invasion and pre-colonial societies that developed in their territories consider themselves distinct from other sections of the societies. The most important characteristics of the Indigenous people are (i) a priority in time (ii) the voluntary perpetuation of cultural distinctiveness (iii) an experience of subjugation, marginalization and dispossession (iv) self-identification.⁴ The international organizations like UNO, ILO and World Bank also tried to focus the Indigenous people and their rights. The UNO has observed 1994-2004 as first and 2005-2014 as second International Decade of the World's Indigenous People. And since then the whole world observes International Indigenous Day on 9th August in every year. But fact is that they are the most adversely affected ethnic group due to development projects like dams, factories and mines. More or less same condition is faced by the tribal people in Assam too.

II

In Assam, it has been seen that there are mainly two types of scheduled tribes people e.g. the plains tribes and hills tribes. They are classified on the basis of their territory, language, occupation, physical characteristics and cultural contact. The common perception is that the hills People live in the hilly area while the plains people live in the plains area. The hills tribes are Chakma, Garo, Hajong, Lakhar, Mikir, Naga, Shayam, Khasi, Kuki, Karbi, Dimasa.

The concept of Plains Tribes was developed by the British in the year of 1930 which helped them to make difference between the hills people and the plains people.⁵ Most of the tribal population of Assam belong to plains tribes. The plains tribes include the Bodo, Rabha, Sonowal Kachari, Mising, Deori, Tiwa, Thengal Kachari, Mech, Hojai etc. Among these, the Bodos are the largest plains tribes in Assam. All of them have their own customs, traditions, historical background and so on. Moreover, their historical background and original settlements are also different from each other. Therefore, it is desirable to know the historical background of the tribes living in Assam.

However, historical background of the every community depends more or less on written and unwritten documents of the ancient period, views of the oldest person of the community, folklore and the view of the researchers. Like that, the historical backdrop of the Deori people is also not exception which basically depends upon some kind of unwritten documents and folk-songs, religious books of the ancient period which provide information regarding their origin⁶. But, the fact is that they do not have their own written history at present. So, the social scientists and historians sometimes make different views regarding the origin of Deori. They sing in a *husari geet* which is related to their history.

Aremat arilo, Kheremat dharilo,

Joydhamat patilo Than / Joydham

Parbator para sai pathiyalo,

Sadiyar Putala ghura.

(left at Arem, held at Kherem,

Set up "Than" at Joydham/

Look through the mountain of Joydham,

The Hobby-Horse of Sadiya

Nevertheless, it is believed that the forefathers of the Deoris came to India in the dim and distant past from the North East Asia i.e. from China, Tibet and Siberia and they are the branches of the great Mongoloid stock⁷. They settled down in the valleys of the river Brahmaputra in Manas Saruvar, Lacha, Swati, Arem-Kherem, Mabiya, Pichala, Jaydam Pahar etc. in the pre-historic period as per legend and folk-lore of the Deoris⁸. The Deori people believe that they lived in Kundil (Sadiya) in the pre-historic period. Kundil was the capital of 'Bidarva kingdom' ruled by the king Bhismaka, the king of Chutiya.⁹ From the time of immemorial it flourishes glorious history of ancient period. This region was a part of *Soumarpith* of ancient Kamrupa. In the time of *Mahabharata* king Bhismak ruled over it.

During the regime of Bhismak, the Deoris came into existence when he (Bhismak) the king of *Bidarva* (capital Kundil), appointed four persons to perform religious functions for the wellbeing of the peoples of Bidarva.¹⁰ They were the Deori people whom the king *Bhismak* made them as royal priest of chutiya. Before the end of regime of king *Bhismak* in Kundil or *Bidarva* kingdom, devastating natural calamities took place in the area which forced the Deori people to migrate to Himalayas.¹¹ First they reached *Manas Saruvar* and they lived there for several years. They again migrated to the hills towards Tibet and reached *Lahasa*. In *Lahasa*, the Deori people inhabited many years and thereafter went to the *Swati Saruvar* where they lived many years on the bank of it.¹² After *Swati Saruvar* they again came back to their original place in Sadiya and Joydam. Indeed, the Deori people are of the opinion that in their way back they settled in Sadiya. The historians and researchers have argued to establish this truth in their own way. According to the book titled *Mataks and their Kingdom*, the Deoris had their abode on the bank of the Kundil River which flows through Sadiya (Chapakhowa) area and their kingdom was known as *Chutan* in the North Eastern region of the Brahmaputra valley.¹³ According to the R.M. Nath, "A section of Deoris, who lived originally in the neighborhood of Swat lake to the north of *Himalayas* and to the east of great *Manas* lake immigrated to the south along the course of the *Subansiri* river that connect the *Lohit* river to the northeast (present North-Lakhimpur sub division) in the middle of the seventh century A.D, while the king of the Varman Dynasty were the ruling Kamrupa."¹⁴ But P.C. Choudhury held the view that the Tibeto-Burmans of which the Deoris were a part entered *Assam through the courses of the river Brahmaputra, Chinduin, Irrawaddy, Salween, Mekong, Menam and mountain passes of Assam and Burma through Northeast and Southeast*.¹⁵ The Deori people's self-explanation is that they had come to Sadiya before the first century. W.B Brown also opined that originally the Deori people lived in Sadiya. It is only about a century ago that they moved to their present habitat and some of them still occasionally visit Sadiya for religious purpose.¹⁶ According to G.C Deori, *the Deoris entered into the Northeast of Assam from Himalayas and settled in Sadiya*¹⁷. E.A Gait-a historian also mentioned that the old inhabitants of the Deoris located along the bank of *Kundil River* that flowed to the east of Sadiya.¹⁸ Dr Ravi- an anthropologist mentioned that they were Aryan and entered Assam through the North-East corridor of India. The Deori are the first Aryan entered Assam before 13th century. It proves that the earliest place of the Deori settlement in Assam was Sadiya. It is also important to note here that the Kundil, capital of Bidarava was renamed as Sadiya during the

period of Ratnadhajpal, the king of Chutiya.¹⁹ However, since the Deori belong to Tibeto-Burman group of the Sino-Tibetan language speaking tribe, it can be assumed that they came from the land which could be located somewhere in Far East Asia.²⁰ Indibor Deori, a Deori intelligentsia in his writing affirmed that the Deoris are ethnically affiliated to the great Tibeto-Burman tribes of Northeast India.²¹ It is true that there is a great deal of resemblances in physical appearance and colour of the Deoris with the people of Shan tribes like Khampti, Singphoo, Tai Phake etc.

While living in Sadiya the Deoris got themselves divided into four khels (clans/groups).²² These were the *Barganya Deori khel*, *Tengapania Deori khel*, *Dibangiya Deori Khel* and *Patarganya Deori Khel*. Each of the khel originated from a name of either particular river or place. While the *Borgayan Deori khel* was living on the bank of the river Barnadi, the *Tengaponiya* on the bank of the river Tengapani, the *Patorgoyan* settled on the foothills area of Pat Sadiya, the *Dibongiya Khel* was living on the banks of the river Dibang. The *Dibongiys* are regarded as one of the major division among the four khels of the Deori. They are also popularly known as *Jimochru* which has been probably derived from the word *Jimochanya* (Jimo-Chan-Ya) or vice-versa. Each of the Deori khel has their own clans.²³ The clans of the *Dibongiys* are – (i) Sundario (ii) Patriyo (iii) Airiyo (iv) Chario (v) Chitigayo (vi) Kumotayo (vii) Chukrangyo (viii) Dupiyayo (ix) Murangyo (x) Teliyayo (xi) Lagachuyo and (xii) Kalia – Chakuyo. 'Midiya' is the so-called name of the *Borgoyan Deori Khel*. The major clans of the *Borgoyan Deori khel* – (i) Ikucharu (ii) Chimucharu (iii) Hizaru (iv) Busaru (v) Luparu (vi) Gosaru. There are seven clans of the *Tengaponiya Deori Khel* – (i) Machiotika (ii) Bikarmiyatika (iii) Kutiyatika (iv) Chakucharutika (v) Pagimegeratika (vi) Papartiatika and (vii) Chenaboriatik.

On the basis of historical document it is known that the Deoris were initially appointed as the royal priest of Chutiya Kingdom. As such, they used to perform religious functions for the well being of the chutiya community at large. As a part of their religious functions, they established *Four Shaal* to worship the Goddess Tamreswari.²⁴ A traditional Deori song also indicates about the *Four Shaal* of the Deori.²⁵ The Shaals are (i) *Tamreswari Mai Shaal* or *Kechaikhati* or *Pisa Dema* – the copper temple/ daughter of Siva and Parvati – the eater of raw flesh, to whom human sacrifices were offered. Her temple was near *Chunpura* or the Brahmaputra. (ii) *Balia Baba Shaal* or *Son of Siva and Parvati* (iii) *Kundi Mama Shaal* or *Siva-Parvati* or *Gira Girasi* or *Buha-Buhi Shaal* (iv) *Patar Shaal*.²⁶

III

According to the Chutiya language *De* means great, wise and *O* and *R* means respectively male and female. Hence, the meaning of *Deori* is the great or wise male and female.²⁷ A section of the Deori people also believe that the term *Deori* means a person who distributed the articles among the participants in a religious or a social function. They describe the meaning of *De-U-Ri* like as the first part means *purusa* (man) while the second part means *Prakiti* (nature). So, the *Deori* consider themselves to be the descendents and worshipper of *Prakiti* (nature). Linguistically, the term *Deori* rooted in the word *De + Ari* means the *elder priest* and *Ari* is the word evolved from the Pali word. On the other hand, the word *Ario* suggesting its roots in the sages who resided in the Aranya i.e forest, *Dai or De* in all Thai, Myan-merese and the languages of South China suggest that they were either *wise or elder*.²⁸ According to *Hemkosh*²⁹ – an Assamese dictionary the word *Deori* refers to an officer of a temple one who distributes to the people what was offered to an *Idol*. It also stands for a *tribe* inhabited in the plains areas of Assam. But according to J.K. Borgohain the term *Deori* is the combination of *De* and *Ri* which mean great or strong or superior and name of a tribe respectively.³⁰ According to the Deori worshippers, the term *Deori* is the union of the three parts of the word *De-U-Ri* which means worshipper of god and goddess together.³¹ B. K. Kakoti wrote, *The Deories are a new Indo-Aryan formation connected with Devagihika*.³² In this connection authors like E.T Dalton³³, E.A Gait³⁴, U.N Goswami³⁵, P.Saikia³⁶ and Hem Borua³⁷ also subscribe the similar view that the Deoris were the priestly section of the Chutiyas. According to the *Chandra Kanta Abhidhan* (1933) *Deori* is an aboriginal tribe originally resident of the hills but now inhabiting the plains of upper Assam.³⁸ Some historians say that the Deoris are one of the four divisions of the Chutiyas. These are *Hindu Chutiya*, *Ahom Chutiya*, *Borahi Chutiya* and *Deori Chutiya*.

In fact, Deoris were respected as priests or worshippers even after the annexation of the Chutiya kingdom by the Ahom king Suhungmung in 1523 AD.³⁹ The Chutiya families were forced to dispart into various places by the Ahom king as a state policy, but the Deoris continued their positions in the shrines of Sadiya. The Ahom king Chuhungmung Dihingia handed over the power to Fansengmung Borgohain to regulate Sadiya area. He was appointed as Sadiya Khowa Gohain by the King.⁴⁰ The study reveals that the Ahoms with the help of *Sadiya Khowa Gohain* had arranged religious functions for the happiness and prosperity of the whole community. In 1523 B.C, *Sadiya Khowa Gohain* recognized the Deoris as royal priest of the Ahoms and they performed

their duties nearby areas with royal Ahom patronage.⁴¹ Before Chuhungmung Dihingia, Sukapha also became impressed by the religious functions of the Deoris. According to Dr. Puspa Gogoi-an Ahom leader Sukapha witnessed the religious functions of the De-O-RA (Deori). He witnessed some similarities between the Tai and De-O-Ra such as Goddess Pisasi is the same Goddess Me-Nang of Tai. On the other hand, Pisasi Dema is same Goddess Fi-lang.⁴² Interestingly, the Chutiyas still believe that in the first decade of 16th century Ahom invaded Chutiya empire and captured their State but some of the Chutiya people fled away to avoid terrorism but some of them managed to keep marital relationship with the Ahom and hence the mixed group like *Deori Cutiya*, *Deori Ahom* and *Deori Borahi* evolved.

During the Ahom kingdom, the Deori priests were offered *Devottar* and '*Brahmottar* land by Sadiyakhwa Gohain. The famous Tamreswari Mandir, where even human sacrifice used to be performed by the *Bargoña Deori* high priests, found mention in classical Hindu Shastra where it was termed as *Eastern Kamakhya Dikkarbasini* etc. The successive royal powers which had sway over Kundil or Sadiya area in different ages allowed the Deoris to continue their worship at the shrines. Thus, historical evidences show that the Deoris continued to worship as priests at these temples of Sadiya. But, Ahom King Gaurinath Singha(1780-1794 AD) put a halt on human sacrifice under royal eyes at Tamreswari Mandir and refused to accept traditional annual *Nirmali* (blessings) from the Deori high priests.⁴³ The Deori people said that it was one of the causes for which the Ahoms lost their kingdom at the hand of Khamptis in 1794.

In 1794 A.D, the Moamoria rebellion started between the Ahoms and the Moamoria.⁴⁴ The Moamoria rebellion widely spread up to Sadiya and the Khamptis, who were Buddhists, took the opportunity to occupy Sadiya from the Ahoms.⁴⁵ The Khamptis captured the region from the Sadiya Khwa Gohain and appointed two rulers known as *Buha Raja* and *Deka Raja*.⁴⁶ After that the Khamptis under the leadership of Chao Uailong Kingkham created an environment of terror among the Deori people. Consequently, the Deoris felt insecure in Sadiya because the Khamptis killed chief priests Kendukolai Bordeori in the Tamreswari temple. On the other hand, some of the temples were destroyed due to natural calamities. Without royal patronage they had no resources to repair the Tamreswari and other temples of the region that were damaged. The Deoris felt not only insecure but also insulted due to this incident. They had no alternative way to repair the damaged temples. Apart from, the Khamptis had the separate religious faith and beliefs because they

basically belong to Buddhist religion which also became a great threat for the Deori. But the Ahom reoccupied Sadiya from the Khamptis in 1800 A.D.⁴⁷ After few years later, the Burmese (Maans) started to invade Assam. They attacked three times consecutively in the year of 1817, 1819, and 1821. During the invasion, the Burmese harassed the common people inexpressibly and by their barbarous and inhuman conduct, more than one half of the state's total people lost their lives. At the same time, the Singphoo and Khamptis once again tried to occupy Sadiya and they captured the area till 1837.⁴⁸ It is important to mention here that the Deoris had faced a lot of problems such as Burmese's (Maan) invasion as well as inhuman treatment, Singphoo's oppression upon their people and the Khampti's terror-stricken environment made it compulsory for the Deoris to leave their original settlement. Thereafter, the Deoris gradually left their permanent settlement at Sadiya and moved towards the south of the Brahmaputra Valley. Thus, most of the Deori people had to move away from Sadiya-Kundil area to the plains of Upper Assam.⁴⁹

After leaving Sadiya, the four khels of the Deori crossed the river Brahmaputra by boats without knowing anything about their main destination.⁵⁰ The *Dibongia* reached Swampy areas of Dihand River. After that, *Dibongiya Deori khel*, first settled on the bank of the river Dihand (name of the place Hilani) and later, they shifted to the south of the *Rangdai Chapasia*.⁵¹ The *Borgonya Deori khel* came to the bank of the river Kundilpani and Jianmari nearby Gharmora river followed by their movement towards Rangdai Chapasia and met the *Dibangiya Deori khel*. On the other hand, *Tengapania Deori Khel* also crossed the river Tengapani and reached Tinimuni Ghat and while crossing, they met the other two khels of the Deoris. But the boat of the Patargoyan moved in different direction and got themselves lost.⁵² The rest three khels of the Deori again came together and settled down on the southern bank of the Brahmaputra river. The Deori people said that the three khels of the Deori used to live there by making a *Chois* (camp) on the boats.⁵³

In this way, three khels of the Deori again moved in different direction. All of them went down to the *Dhola* River and crossed Rongdoi,⁵⁴ Chauldhuwa and stayed few months in *Mahmora*, *Laimekuri*, *Tarajan* and *Nagaguli*.⁵⁵ They again started their journey and crossed the Brahmaputra river and reached the northern bank of Brahmaputra river and settled down *Chengajan*, *Dhunaguri Chapari* and *Nalanipam* which were the bank of the river *Sisi* and *Bangalmari*. At the same time, they looked for another place to live in. The *Dibongiyas* came to the bank of *Ghunahuti* river. The *Tengaponiyas* came to the bank of Kohra river and the *Bargoyans* to the *Kaithang* river. Thus, as a part

of their journey the three khels again shifted to Majuli and settled down in the three different riverside area.⁵⁶ The Deori people believe that the *Tengaponiya khel* settled on the bank of the *Morihukan Suti*, The *Dibongiya khel* on the bank of the *Borpukhuri* and the *Bargonya khel* on the bank of the *Borgonya*.⁵⁷ Thus, with the passage of time, the number of their population increased which forced them to look for a better place for their better living. As a result, some of Dibongiya people again moved to *Dikrong* of Narayanpur (presently under the Lakhimpur district) and Dergoan⁵⁸ and rest of the *Dibongiys* went to *Bhaghchung* and *Shilpota* in Upper Assam. Thus, they were not found living permanently in a given place for a long time. As a mobile tribe, they again came in *Sisimukh*, *Deorighat*, *Baghsung* and lived there in for a few years. Being faced with recurring flood problem they left many places and once again came back to *Dihingmukh*. But some families of the *Tengaponiya khel* also settled down in *Dihingmukh* and a few number of families came to *Ghegheli* and *Kolowlua* (now Dibrugarh District) and settled down there.⁵⁹ Due to growth of their numerical strength, natural calamities like big earthquake of 1950, the devastating recurring floods and land erosion the Deoris again moved in different places of upper Assam seeking a safe and better abode⁶⁰. The natural calamities easily affected them because they lived in the riverside area. That is why, the natural calamities caused considerable destruction like house, cultivation and other properties easily. The villages of *Borgaon*, *Tengapani* and *Ghegheli* of *Dihingmukh* were completely dismantled by these calamities. Some of them went to Sunpura of Sadiya, while a few of them went to *Dhunaguri*, *Akajan* and *Raipathar* (now Dhemaji District). Some got settled in *Panidihing* specially those who were living in *Tengapani*.

Others got scattered in different places of Assam that included *Gohpur*, *Sonitpur*, *Namsai*, *Raipathar*, *Phulguri* of *Narayanpur*, *Barbam*, *Sisimukh* of *Dhemaji*, *Upardeori* and *Namdeori* of *Jorhat*. In such a way, the Deori people migrated and settled in different areas of Assam for which a number of their villages came up and resultantly gradually they got involved in the process of assimilation within the greater Assamese society.⁶¹ It can however, be reiterated that during the Chutiya and Ahom regime, the Deori people maintained a social status as a priest. As such, they being the priest class contributed their respective share towards the growth and development of the composite Assamese society.

00000

Notes and References:

1. Sahu, Chaturbhuj, *Some Glimpses of the Tribe* in Sahu, Chaturbhuj (ed) book *Tribal Culture and Identity*, Sarup & Sons, New Delhi, 1998, p. 2
2. Choudury, Sukant K, *Tribal Identity*, Rawat Publications, Jaipur, 2004, p. 5
3. Nath, Monuj Kumar, *Asomar Janajati Rajniti*, Guwahati, 2013, p.21
4. Ibid, p. 27
5. Ibid, p. 48
6. It is one of the traditional songs of the Deoris. It proves that in the pre historic period they lived in Arem-Kherem, Jydam pahar etc. After that they settled in Sadiya
7. *Why Separate Autonomy for Deori*, Demand and justification (a pamphlet) by All Assam Deori Students' union. Lakhimpur, 1995, p.4
8. Ibid
9. Deori Padedhar, *Deori Sanskriti Itihakh*, Kiran Prakakhan, Dhemaji, 2011, p. 15
10. Ibid, p. 12
11. Deori, Sujata, *Migration and Cultural Transmission of Deori*, unpublished thesis, Nehu, 2009, p.65
12. Ibid
13. Deori Padedhar, opcit., p.54
14. R.M. Nath, *The Background of Assamese Culture*, Guwahati, 1978, p.68
15. Choudhury, P.C, *The History of Civilization of the people of Assam up to the 12th century*, Guwahati, 1959, p.83
16. Borah, Madhab, *Origin of Deori in The Assam Tribune*, September 21, 2007
17. Ibid
18. Gait, E.A, *A History of Assam*, Second Edition, Guwahati, 1926, p.41
19. Deori, Padedhar, op.cit., p. 46
20. *Why separate autonomy for Deori*, op.cit., p.5
21. Deori, Bedkanta, *Sadiyari, Atit, Bartaman Aru Bhabishayat in Jangphai* published by Deori Sahitya Sabha, Dhemaji, 2006 p.19
22. Gait, E.A, op.cit., pp.42-43
23. Deori, Bedkanta, op.cit., p.21
24. Deori, Padedhar, op.cit., p. 13
25. Ibid, p. 12
26. Ibid, p. 13
27. Deori, Nandeswar & Deori, Karobi, *Deori Lok Sanskriti Ruprekha*, Kiran Prakakhan, Dhemaji, 2009, p. 12
28. <http://www.Vedanti.com>

29. Borua, Hem Chandra, *Hemkosh, an Assamese Dictionary*, New Delhi, 1996, p.515, 6th edition.
30. Borgohain, J.K, *Bhobishoyatoloi Chaku Diya Proyujan*, in Deori, Mahadav jyoti(ed) *Deoghar, Sibsagar*, 1989, pp.2-3
31. Goswami, U.N, *Deori Chutiya Sadharan Porichaya* in Bhattacharjee, P.C (ed) *Asomar Janajati*, Guwahati, 1991, p.87
32. Kakoti, B.K, *Mother Goddess Kamakhya*, Guwahati, 1987, p.45
33. Dalton, E.T, *Tribal History of Eastern India*, New Delhi, 1978, p.78
34. Gait, E.A, op.cit., p.40.
35. Ibid.
36. Saikia, P, *The Dibongias*, New Delhi, 1976, p.1
37. Boruah, Hem, *The Red River and the Blue Hills*, Guwahati 1984, p.53
38. *Chandrakanta Abhidhan*, Guwahati University, Guwahati, 2003, p.480
39. *The Assam Tribune*, Guwahati, 2008, p.3
40. Deori, Padedhar, Op.cit., p. 53
41. Ibid
42. Gogoi, Dr. Puspa, *Chawlung Sukapha*, Kiran Prakashan, Dhemaji, 2013, p. 164
43. *The Assam Tribune*, op.cit., p. 3
44. Ibid
45. Ibid
46. Ibid
47. Ibid
48. Ibid
49. Deori, Dambarudhar, *Deori Sanskriti*, Sivasagar, 1964, p.25
50. Ibid
51. Deori, Bedakanta, op.cit., p.22
52. Deori Padedhar, op.cit., p. 100
53. Deori, Dambarudhar, op.cit., p.102
54. Ibid
55. Ibid
56. Ibid
57. Ibid
58. Ibid, p. 26
59. Ibid
60. Ibid
61. *Why Separate Autonomy for Deori*, op.cit., p.6

Women Empowerment

Deepika Boruah

Asstt. Professor, Dept. of Education

Sonari College, Sonari

Introduction

Empowerment is a multi-dimensional process which should enable individuals or a group of individual to realize their full identity and powers in all spheres of life.

According to Rappaport's (1984) "Empowerment is viewed as a process the mechanism by which people, organization, and communities gain mastery over their lives."

Women Empowerment

Women empowerment means giving equal status to women with man, making them economically independent, self-reliant, and socio-politically conscious and decision makers.

Pandit Jawaharlal Nehru said that, "To awake the people, it is women, who must be awakened, once she is on the move, the family moves, the village moves and the nation moves."

Swami Vivekananda quoted that, "There is no chance for the welfare of the world unless the condition of women is improves, It is not possible for a bird to fly on only one wing."

According to UNESCO Gender Empowerment Index, "A person become empowered when she is able to make decision for herself and for others, socially and politically."

So Women Empowerment is emancipation of women from the vicious grips of social, economical, political, caste and gender-based discrimination. It means granting women the freedom to make life choice. Women empowerment strives for certain basic and fundamental rights for women, broadly termed as women rights. They roughly include, the right: to bodily integrity and autonomy; to be free from sexual violence; to vote; to hold public office; to enter into legal contracts; to have equal rights in family law to work :to have reproductive rights; to education and more. Women empowerment does not mean 'deifying women' rather it means replacing patriarchy with parity. In this regard, there are various facets of women empowerment, such as given hereunder:-

Human Rights or Individual Rights: A woman is a being with senses, imagination and thoughts; she should be able to express them freely. Individual empowerment means to have the self-confidence to articulate and assert the power to negotiate and decide.

Social Women Empowerment: A critical aspect of social empowerment of women is the promotion of gender equality. Gender equality implies a society in which women and men enjoy the same opportunities, outcomes, rights and obligation in all spheres of life.

Legal Women Empowerment: It suggests the provision of an effective legal structure which is supportive of women empowerment. It means addressing the gaps between what the law prescribes and what actually occurs.

Educational Women Empowerment: It means empowering women with the knowledge, skills, and self-confidence necessary to participate fully in the development process. It means making women aware of their rights and developing a confidence to claim them.

Political Women Empowerment: It means the existence of a political system favoring the participating in and control by the women of the political decision-making process and in governance.

Economical and Occupational empowerment: It implies a better quality of material life through sustainable livelihoods owned and managed by women. It means reducing their financial dependence on their male counterparts by making them a significant part of the human resource.

Women must possess the self worth, confidence and freedom to choose what they may with regard to their private and professional choice alike. Better education, awareness and right to free expression has stimulated the confidence among women to fight against the wrong. Empowering women is very important because:

- To get rid of poverty & illiteracy.
- To completely remove domestic violence & sexual exploitation & crime against women.
- To promote overall development of society and country.
- To grant economic independence of women this will help in eradicating poverty.
- Promote women to lead & use their intelligence & immense talent resource.
- Economic benefits with more earning.
- It helps in ruling out unemployment.

The Position of Women in India:

The position enjoyed by women in the Rig-Vedic period deteriorated in the later Vedic civilization. Women were denied the right to education and widow remarriage. They were denied the right to inheritance and ownership of property. Many social evils like child marriage and dowry system surfaced and started to engulf women. During Gupta period, the status of women immensely deteriorated. Dowry became an institution and Sati Pratha became prominent.

During the British Raj, many social reformers such as Raja Rammohun Roy, Dishware Chandra Vidyasagar, and Jyotirao Phule started agitations for the empowerment of women. Their efforts led to the abolition of Sati and formulation of the Widow Remarriage Act. Later, stalwarts like Mahatma Gandhi and Pt. Nehru advocated women right. As a result of their concentrated efforts, the status of women in social, economic and political life began to elevate in the Indian society.

Various policies and Schemes:

The Government of India is running various welfare schemes and policies, both at State and Central levels for the empowerment of women. Some of the major programs and measures include Swadhar (1995), Swayam Siddha (2001), and SWADHAR Greh Scheme (2001), Support to Training and Employment programme for WOMEN (2003), Sabla Scheme (2010), Indira Gandhi Matruva Sahyog yojana (2010), National Mission for Empowerment of women (October 2011), Rajib Gandhi National Creche Scheme (2012), and Beti Padhao, Beti Bachao Scheme (22 January 2015), Women helpline Scheme (1 April 2015) etc. All such policies and programs focus on social, economic and educational empowerment of women across various age groups.

Conclusion:

Women's empowerment is vital to sustainable development and the realization of human right for all. The world is going through major process of transformation. In this contemporary society and the one other need is to change the condition of women through women empowerment. In this male dominated society, the change in attitude of society towards the women can improve the development of the society and can help in the professional growth of the country as well as the world and make the world beautiful. The empowerment of women can change the face of world in various aspect as well as the behavior of human being which can create various opportunity for the individuals as well as country's growth.

000000

References:

<https://www.quora.com>

<https://www.iaspaper.net>

https://www.bank_examstoday.com

Efficacy of lime $\text{Ca}(\text{OH})_2$ extracts against *Culex quinquefasciatus* Say (Diptera : Culicidae)

Pubali Borah

Assistant Professor, Department of Zoology
Sonari College, Sonari

ABSTRACT

Culex quinquefasciatus is one of the most potential vectors which transmitted lymphatic filariasis, and Japanese encephalitis. These diseases create a major health problem in many parts of the tropical world. So, its control is very important for prevent the diseases. The aim of the present study, to test the effect of lime extract against *Culex quinquefasciatus* mosquito larvae under laboratory condition. At low concentrations of lime extract, effect at 24 h was sub lethal; post 24 h manifestations exhibited as severe deformities and mortality. As the concentration of $\text{Ca}(\text{OH})_2$ increased the larval mortality also increased and pupation success was significantly reduced. Most of the mortality was observed in the larval stage than pupal stage. This is the first ever study on the effect of lime in mosquito control. As lime is easily available thing in Assam as well as all over India, it is a safer and much easier alternative to many other available control tactics.

Key words: *Culex quinquefasciatus*, lymphatic filariasis, Japanese cephalitis, lime extract, deformities.

INTRODUCTION

Mosquitoes are medically important insects as they are the carriers of several important pathogens- viral, bacterial and protozoan that cause infection in man and several other vertebrates. Mosquitoes transmit various diseases like dengue, chikungunya, yellow fever, lymphatic filariasis, Japanese

encephalitis, malaria, zika virus diseases, etc. Vector borne diseases caused by mosquito are one of the major health problems in most countries. Female *Anopheles* mosquito transmits malaria; *Aedes aegypti* and some other species of *Aedes* mosquito transmit dengue, chikungunya, zika viruses while *Culex* mosquito transmits lymphatic filariasis, Japanese encephalitis in India. These diseases not only cause mortality and morbidity among the human but also affect the socio economical status of the country. More than 4500 species of mosquitoes have been recorded to be distributed throughout the world, belonging to 34 genera, but most common being *Aedes*, *Anopheles* and *Culex* (Ghosh et al., 2013). *Culex* and *Aedes* belongs to Culicidae family while *Anopheles* belongs to Anophelidae family. These mosquitoes are most commonly identified according to their morphological characteristics.

Culex quinquefasciatus is medium sized, brown colored, thoracic legs and wing veins are generally covered with brown scales. The abdomen is often covered with brown or blackish scales. At resting state, body lies about parallel with the resting surface or proboscis and body at an angle to one another. The tip of the female abdomen is blunt. Female and male *Culex* mosquitoes are identified through their mouth parts. They completed their life cycle in four stages-Eggs, Larva, Pupa and Adult. It is the most potential vector for transmission of lymphatic filariasis, and Japanese encephalitis. Lymphatic filariasis is caused by filarial nematodes, including *Wuchereria bancrofti* and *Brugia malayi*. As *Culex* mosquito carries different diseases, so its control is very important for prevent the diseases transmission.

Lime is also known as calcium hydroxide Ca(OH)_2 . At ambient temperature, calcium hydroxide dissolves in pure water to produce an alkaline solution with pH of about 12.4. Some vegetables growers use hydrate lime as an insect repellent.

OBJECTIVE OF THE STUDY

The main objective of the study as follows:-

1. To study Percent of mortality of mosquito larvae.
2. To study any deformities in the larvae and pupae.
3. To study the larval duration and any behavioral changes in the mosquito larvae.

MATERIALS AND METHODS

Mosquito collection and rearing: *Culex quinquefasciatus* mosquito eggs and larvae were collected and reared in plastic container covered with muslin

cloth. They were allowed to grow in the same water from which they were collected upto the early 4th larval instar.

Extract preparation:

The lime extract was prepared by mixing with powder lime and distilled water with different concentration. Different concentration of lime extract prepared as 0mg/100ml(control), 10mg/100ml, 20mg/100ml, 30mg/100ml, 40mg/100ml, 50mg/100ml, 60mg/100ml, 70mg/100ml.

Larval treatment:

For each treatment, 30 ml of prepared concentration was taken in the test containers and 20 early fourth instar larvae were transferred into it. Each test concentration was replicated 3 times. Distilled water was used as a control with the same number of larvae as that of other test concentrations. After the 24hr treatment the extracts were replaced with water. Mortalities of larvae were recorded after 24hr of exposure. However, all treated larvae were kept for further observation till adult emergence for any deformities. The dead larvae or pupae were observed under microscope (10X) for any deformities. The percentage mortality was reported from the average of three replicates. Mosquito larvae were fed with a diet of Brewer's yeast and dog biscuits in a ratio of 3:1. All the experiments were carried out at $27 \pm 3^\circ\text{C}$ during March-early May 2017.

Statistical analysis:

Data on mortality after 24 hr of treatment were subjected to One way ANOVA and means were compared using Tukey's multiple comparison test by Origin Pro 8 program. Mortality in the treatment was corrected against any mortality in the controls using Abbott's formula (1925). The corrected mortality was subjected to log-probit regression analysis and LC_{50} was calculated. Results with $P < 0.05$ were considered to be statistically significant.

Results

Larval Mortality:

From the experiment we observed that there is a positive correlation between the concentration of the test extracts with that of the larval mortality (Table 1, Fig. 1). Larval mortality increased with the increasing concentration. Mortality above 20mg/100ml was significantly higher ($P < 0.05$) than as observed in control. Though an increase in mortality was observed at 10mg/100ml and

20mg/100ml concentrations but the differences were not statistically significant ($P>0.05$). Moreover, the mortality at 50mg/100ml was very high ($P<0.05$) as compared to all the other lower concentrations.

At low concentrations, effect at 24 h was sublethal; post 24 h manifestations exhibited as severe deformities and mortality. As the concentration of Ca(OH)_2 increased the larval mortality also increased and pupation success was significantly reduced in the high concentration. Most of the mortality was observed in the larval stage than pupal stage.

Table 1. Mortality observed at 24 hr after lime treatment

Conc (mg/100ml)	Percent Mortality ¹			Mean \pm SE ²
	R1	R2	R3	
0	5	5	10	6.67 \pm 1.67 ^a
10	10	30	20	20.00 \pm 5.77 ^a
20	30	30	20	26.67 \pm 3.33 ^{ab}
30	40	50	40	43.33 \pm 3.33 ^{bc}
40	50	40	70	53.33 \pm 8.82 ^c
50	80	80	70	76.67 \pm 3.33 ^d
60	100	100	90	96.67 \pm 3.33 ^{de}
70	100	100	100	100 \pm 0 ^e

Note: 1. Each replicate consisted of 20 early fourth instar larvae
2. Means followed by different superscripts differ significantly ($P<0.05$)

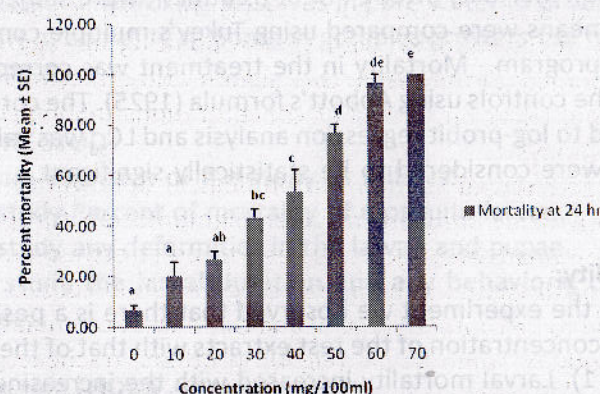

Fig. 1 Percent mortality of fourth larval instar of *Cx. quinquefasciatus* at 24 hr after exposures of different concentrations of lime. Bars followed by different

superscripts differ significantly ($P<0.05$)

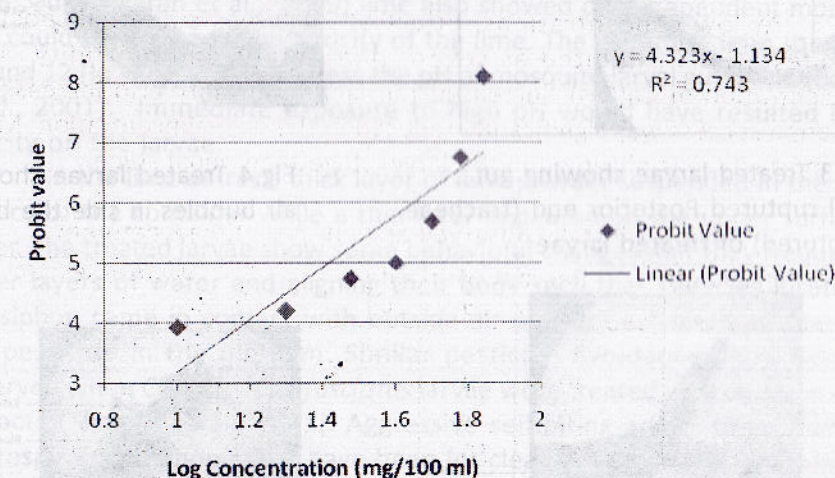

Fig: 2 Log-probit graph of effect of lime on *Cx. quinquefasciatus*

From the above calculation we found the antilog of the LC_{50} value is 1.42. Hence the LC_{50} value is the antilog of 1.42 is 26.30 mg/100ml.

Deformities in different larval stages: In the control larvae no deformities were seen in them. Larval period in fourth instars was around 6 days. 7% mortality was observed in control at 24 hr after exposure.

Some treated larvae showed some behavioral changes such as frequenting upper layers of the medium with siphon pointing up, aggressive self-biting and auto-grooming of the respiratory siphon. No effect was observed on the larval duration. However, at higher concentrations ($>50\text{mg}/100\text{ml}$), all larvae died before 4 days.

Treated larvae showed several morphological deformities on head, thorax and abdomen. They showed irregular pigmentation throughout the body, particularly on head, and neck was seen to be stretched out from head (Fig. 5). In some dead larvae, body appeared greenish in colour. The gut wall was also observed to be ruptured (Fig. 3) and there was accumulation of air bubbles inside the body of some larvae (Fig. 4); in others, tracheae got ruptured (Fig. 6). Thoracic region was bloated (Fig. 5). In some dead pupal stage also bubbles were seen inside the body. Mortality also seen at the larval pupal intermediate stage (Fig. 7)

Fig.3 Treated larvae showing gut wall ruptured Posterior end (tracheae ruptured) of treated larvae

Fig.4 Treated larvae showing air bubbles in side the body

Fig.5 Anterior end (bloated thoracic region) of treated larvae

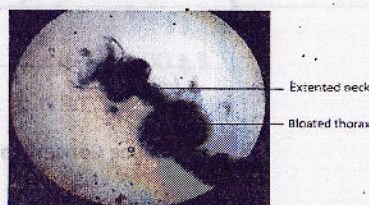

Fig.6 Anterior end (bloated thoracic region) of treated larvae

Fig.7 Larval pupal Intermode

DISCUSSION

A preliminary screening of lime extract was conducted against the early fourth instar larval stages of *Culex. quinquefasciatus*. This is the first ever study on the effect of lime in mosquito control. However, there are many studies on

other plant derived materials such as neem, pongamia, tulsi as in mosquito control (Reena et al., 2002, Thareja et al., 2017).

Like many other chemical pesticides and phytochemicals (Cetin & Yanikoglu, 2006; Gunasekaran et al., 2009) lime also showed dose-dependent mortality. This could be as due to the toxicity of the lime. The pH of the lime solution is around 12 (In Wikipedia) whereas the pH of mosquito larval gut is ~11 (Boudko et al., 2001). Immediate exposure to high pH would have resulted in the toxicity on the larvae.

In the lime extract, thick layer of lime powder suspended in the lower surface of the container while a thin layer appeared on the upper surface of water. The treated larvae show some behavioral changes that they frequenting upper layers of water and aligning their body such that spiracles located on the siphon came in contact with outside air possibly exhibited avoidance of the pesticide in the medium. Similar pesticide avoidance behaviour was observed when *Cule. quinquefasciatus* larvae were treated with aqueous neem extracts (Thareja et al., 2017). Aggressive self-biting and auto-grooming of the respiratory siphon might have been for clearing the clogged spiracles and siphon surface so as to maintain its stability and steady flow of air (Thareja et al., 2017). Gut wall rupture of the larvae could be due to the abrasive nature of the lime (Hockenyos, 1939) which would have further resulted in the accumulation of air bubbles inside the body. Another morphological deformity observed in some larvae was bulbous thorax; this could have been due to the swallowing of water needed for the larvae to moult but due to unexplained effect of lime the fluid retention was observed which is observed during insect moulting. Such larvae could not survive. Further observations revealed that lime also affected anatomy of tracheal system that interfere with the physiological functioning of the respiratory system leading to mortality of larvae, indicative of lime as a respiratory poison. The formation of larval-pupal intermediates indicated the inhibition of pupation possibly due to molting disruption (Gunasekaran et al., 2009; Thareja et al., 2017) which led to mortality. Though the effect of lime as molting disruptor has not been documented so far in the literature but the present findings open up new vistas for research in this area that may clearly indicate the role of lime or calcium in insect moulting.

Mosquito menace is a global and a household problem. So the focus on this study was to find out an economical control method that could be both used by local people, and could be integrated into vector control programme without the use of very sophisticated technologies. Lime is easily available

throughout the country. Lime extract can be made and used by local people to control the breeding of mosquitoes in anthropogenic habitat, especially in urbanized areas.

CONCLUSION

This study is a preliminary study on the effect of lime of in mosquito larva which showed promising results against mosquito larvae. Among the numerous process to control them, one of the best technique of preventing mosquito breeding is to kill them their breeding place or in their larval stage. The effectiveness of lime for the control of mosquito is economical, safer and much easier as compared to many other synthetic pesticides and is eco friendly too.

This is the first study on the effect of limen extract in mosquito control. Due to its easy availability it can be well recommended to be one of the ways of mosquito control programe.

ACKNOWLEDGEMENT

I would like to render my sincere thanks to Dr. Anjana Singha Naorem for her valuable guidance, suggestions critically reviewing the project right from the start of the project till end and inspiration to keep going with full dedication. I would also like to express my gratitude to all the faculty members of the department of Zoology, Sonari College for their constant words of encouragement. I am also thankful to my friends and my family to help me do my project in many ways.

00000

BIBLIOGRAPHY

- Borah, R., et al. "Larvicidal efficacy of *Toddalia asiatica* (Linn.) Lam against two mosquito vectors *Aedes aegypti* and *Culex quinquefasciatus*." *African Journal of Biotechnology* 9.17 (2010): 2527-2530.
- Boudko, DMITRI Y., et al. "In situ analysis of pH gradients in mosquito larvae using non-invasive, self-referencing, pH-sensitive microelectrodes." *Journal of Experimental Biology* 204.4 (2001): 691-699.

- Cetin, Huseyin, and Atila Yanikoglu. "A study of the larvicidal activity of *Origanum* (Labiatae) species from southwest Turkey." *Journal of Vector ecology* 31.1 (2006): 118-123.
- Chaithong, Udom, et al. "Larvicidal effect of pepper plants on *Aedes aegypti* (L.)(Diptera: Culicidae)." *Journal of Vector Ecology* 31.1 (2006): 138-144.
- Ghosh, Anupam, Nandita Chowdhury, and Goutam Chandra. "Plant extracts as potential mosquito larvicides." *The Indian journal of medical research* 135.5 (2012): 581.
- Gunasekaran, K., T. Vijayakumar, and M. Kalyanasundaram. "Larvicidal & emergence inhibitory activities of NeemAzal T/S 1.2 per cent EC against vectors of malaria, filariasis & dengue." *Indian Journal of Medical Research* 130.2 (2009): 138.
- https://en.m.wikipedia.org/wiki/Calcium_hydroxide. retrieved on 14/05/2017
- Manimaran, A., et al. "Larvicidal and knockdown effects of some essential oils against *Culex quinquefasciatus* Say, *Aedes aegypti* (L.) and *Anopheles stephensi* (Liston)." *Advances in Bioscience and Biotechnology* 3.07 (2012): 855.
- Reena, Singh R., and B. K. Sinha. "Evaluation of *Pongamia pinnata* seed extracts as an insecticide against American bollworm *Helicoverpa armigera* (Hubner)." *Int J Agric Sci* 4.6 (2012): 257-261.
- Thareja, Vimla, et al. "Overwintering sites and strategies of *Culex quinquefasciatus* (Diptera: Culicidae) larvae and impact of neem seed kernel aqueous suspension (NSKAS) and other eco-friendly tools on them." (2017).
- Van Riper III, Charles, et al. "The epizootiology and ecological significance of malaria in Hawaiian land birds." *Ecological monographs* 56.4 (1986): 327-344.

Importance of Reference Services in College Libraries: A Brief Discussion

Dr. Nijumoni Changmai

Asstt. Librarian

Sonari College, Sonari

1. Introduction:

A College library plays an important role in higher education system. It is regarded as the heart of academic institution. Like heart, college library supplied different type of purified information to different categories of users including students, teachers and non-teaching staff of an academic institution. It is expected to support the objective of the college. It must adequately serve the needs and requirements of the teachers and students towards reading, study and research. On the other hand, college libraries need to identify and adopt quality services and benchmarks to fulfill the needs of users. The Kothari commission has considered the library as "Intellectual Workshop" for the users. In present context, due to globalization college libraries expanding day by day. The main motto of a college library is to promote effective and interactive access and use of information resources for all users. Colleges are regarded as the doorstep of higher education and libraries in college are the primary information source for learning process. Reference service is considered as the backbone of the library services. A good reference services depicts good collection. Two types of reference services distinguished in libraries are direct reference services and indirect reference services. Direct reference service is a face to face process in which reference librarian answers the users question directly. These services consist of information services and library instruction. In such services librarian individually help the users to retrieve the information. Though the reference service has been considered as the primary service of the library in modern

days render variety of services, apart from the reference services, to the teaching community, student community, researchers and all other who are in need of various information in various fields.

2. Need and Importance of Reference Services:

According to Ranganathan, right contact means, "contact between the right reader and the right book at the right time and in the right personal way." He is of the view that the establishment of such a contact is "the only available and effective method" of discharging the function of converting the users into habitual users. He has named this method as reference service. Thus he adds that "Reference service is the establishing of contact between reader and book by personal service". Here personal service means service to each user to help him to find documents, provided needed information which would meet his/her requirements. During the recent years, the application of computer, production of data bases and introduction of information networks has greatly changed the approach and attitudes towards reference/information services. Reference service handles inquiry and assists user in find the information they require, access it and use it to meet their needs. According to Kumar (2003), reference service helps to establish contact between a user and the right documents at the right time, thereby saving the time of the user. A reference service includes question answering services, and information and referral services identifying related web resources inside or outside. Those services are designed to provide information to user in response to identified needs. Instruction services can range from FAQ (Frequently ask question) to citation guide. SDI (selective Dissemination of Information) services, legal notice, and news service are considered as guidance or advisory services. An important part of reference service is in charge the reference interview, which involves a personal discussion between a user and a reference librarian. On the other hand, that reference service especially college library will conduct classes for user education programme to help them searching the right information by using correct Boolean searching, databases and OPAC(Online Public Access). User education programme is very important in order to assist them search information according to their needs without having any problem. The tremendous growth and continuous development of technology has decrease the number of user using traditional library services as well as reference services. There is pro and contra when technology makes everything easier. Technology developments have effected not only the formats and sources of the

information, but also how and where to provide library services. Libraries and their resources have partially moved to the virtual world of internet. As a result, library user can access the resources from outside the physical library. In effort to reach users accessing the libraries via their computers, many libraries and library consortia are extending their services to include virtual reference. Technology now allows users to submit their queries to the library at any time from any place in the world.

3. Reference Section:

Every well organized, college library is organized into a number of sections or departments. One of the sections is called a reference section. Reference section provides reference services. In narrow sense, it may be expected to provide answers to the queries of the user. But in broader sense, it may have to provide a variety of services, and perform functions necessary to help the users including providing information services on demand and in anticipation, providing instructions in the use of library, selection of documents, organization of reference material etc.

4. Reference User:

There are various terms, which are employed to refer to those who use library. These include terms like clients, patron, reader, user, customer, inquirer, member etc. However we shall prefer the term "user" because it indicates use of the library and its resources. Generally a college library users are may be gentle, aggressive, and meek, but when a user comes to the library for the first time, we would need to be taken care of by a human being. On the other hand, it is essential for a librarian is to convert potential users into habitual user and establish a desired kind of contact between the user and the document.

5. Reference Documents:

It is rather difficult to define as to what a reference documents is. However we may make an attempt to understand the use of the term from a practical point of view. Documents which are designed to be consulted or referred to from time to time for a specific piece of information. Ordinarily these do not lend themselves to continuous reading. Therefore we may recognize the following kinds of reference books:

Dictionaries, Encyclopedias, Biographical sources, Yearbooks, Almanacs and supplements to encyclopedias, Geographical sources (Gazetteers, Guide

books, atlases, maps, and globes), Directories, Current sources (handbooks, manual and sources of statistics), Bibliographies, Indexing services and Abstracting services, and Audio-visual sources etc.

6. Reference Librarian:

A reference librarian must establish contact a right reader and a right book. In the performance of job, reference staff is expected to use the total resources of the library and also the resources available outside the library. The outside resources may include an individual or information centre. If local resources are not found helpful, than national or international resources can be made use of. Due to the availability of modern technology, it is becoming increasingly possible to use outside resources effectively. Reference librarian possess a wide range of intellectual interests, desire to assist the users, flair for organizing documents, ability to search literature and adequate knowledge of the resources of the library. The role of reference librarian is an extremely important one. The reputation of a modern library to a large extent depends upon the quality of reference service provided by it.

7. Conclusion:

The reference service, we have seen, is an essential service provided by a college library. It plays an important role in satisfying the laws of library science. It helps to maximize the use of library, whereby, it can greatly help in meeting the objectives of a college library. Reference service involves spirit of humanism, which aims at establishing right contact between right user and right documents at the right time. A good reference service is bound to encourage the use of the library. This can lead to library support from all quarters.

00000

Reference Book:

1. Kumar, Kishan, (2000) *Library Manual*. Vikash publishing House ; Delhi.
2. Truemans, (2018) *Library and Information Science Guidebook*. Danika publishing Company; Newdelhi.
3. Singh, G and Arora, T. (2010) Use of e-resources in college libraries of Delhi. *Library Herald*, 48(4), 363-375.
4. www.wikipedia.org

Analyzing Superstition as a Theme in the Play, *The Emperor Jones*

Nabajyoti Dutta

Asstt. Professor, Deptt. of English
Sonari College, Sonari

Superstition is an irrational belief arising from ignorance or fear. Superstition contradicts natural science. Superstition is a dominant theme in the play *The Emperor Jones*. The elements found in the play that are superstition in nature are tom tom sound, the legend of the silver bullet, the witch doctor and the crocodile god etc.

The action of the play begins in the afternoon of the most crucial day in the life of the protagonist. The play *The Emperor Jones* has a classical simplicity, an austerity. We learn of Jones's past through the cockney trader Smithers. Jones's murders, committed in the past are presented on the stage as his hallucinations. The action begins in the afternoon and ends by the dawn of the next day. The scene of action is at first, the Palace of Jones and then the Great Forest, at a short distance from there. There is only one single action, and the movement is swift and straight forward without any sub plots, episodes and digressions.

According to the general view, the White represents culture while the Black superstition. But, in the play there are few more steps. Jones is black but to some extent seems to be rational and mentally white. As Fanon says, "the colonized is elevated above his jungle status in proportion to his adoption of the mother country's cultural standards. He becomes whiter as he renounces his blackness, his jungle." On the other hand, the Blacks can be rational because they prove themselves more practical than Jones in the play.

The beating of tom- tom is a ritual of the African natives but seems to be superstition as the natives think that beating the drum can kill the emperor. The tom- tom sound at a distance, gradually increasing in intensity and rapidity of movement has been effectively used to convince the world of its reality, it

coincides with the increasing terrors of the protagonist. This captures the attention of the audience and creates suspense. The tom-tom also becomes a force like the Great Forest which influences both character and action. It symbolizes the pervasive and inescapable presence of the primitive. The tom – tom was beaten to exercise devils and evil spirits and also to cast spells to destroy some enemy. The natives continuously beat the drum in order to invite their spirit which is also a fact of superstition.

As Jones, begins to become more exhausted and frightened, he hallucinates all types of images. the drumbeats follow his rising and falling fear, the sound alone terrifies him, it puts a spell on him. Thus, we can say that as a form of black image the drum beats appear to be chasing Jones, and responding to his anxiety. It is as the natives who declared war on him with their dance are spiritually haunting him through the sound of the drum beats, killing him without ever touching him. When the drum beats stop, so does the Emperor's heart beat.

The legend of the silver bullet is a part of the power game played by Jones to exploit the ignorant natives. But, by the end of play, the African natives proved more rational by killing Jones only by a silver bullet. In this sense, we can say that Jones himself has a superstitious belief about the silver bullet as he previously felt that the natives would never be able to mould a silver one. Moreover, the Emperor once left the palace, takes the first step in his fear. In his journey, it is not actually the ghosts that increase Jones's fear but his state of unconsciousness excites Jones' terror. Jones says that he is not scared of superstitious fears, or ghosts as he puts his words to Smithers: "Does yo' s'pect I'se silly enuff tp b'lieve in ghosts an'ha'nts an' all dat ole woman's talk? G'long white man! you ain't talking to me. (The Emperor Jones, 391) Even then he prayed god to protect him from the evils during his hard times because he was scared. He played both the role of an African as well as an American.

Jones' contempt for the "low-flung bush niggers" whom he dominates and exploits is directed particularly towards their superstitious beliefs. It is through the cunning manipulation of these superstitions that Jones has been able to "take de pot on a bob-tailed flush" – that is to gain control over the natives despite his lack of material power. Criticism has indicated various ideas associated with the silver bullet- as a symbol of White civilization, of Jones' violence, and of Jones' fate. In the light of the above analysis another meaning becomes even more prominent: that of Jones's autonomy. When Smithers forces him to take into account the possibility of his failing to escape, Jones

confirms what he had said earlier: "I've got five lead bullets in dis gun good enuff fo' common bush niggers? and after dat i got de silver bullet left to cheat'em out o' gittin' me" (The Emperor Jones, 1041). The silver bullet stands, therefore, for Jones's ultimate refusal to submit to any form of social sanction, by choosing, if necessary, to kill himself in order to make his life remain upto very last moment the concretization of his own individual will.

There are some superstitious in African rituals in general. Rituals like albinism have led attacks on men, women, and especially children under the influence of witchcraft and superstition. The superstitious views designed by ancient spiritual beliefs reinforced by local witch-doctors have carried ritualistic practices and mythical beliefs. In The Emperor Jones, a witch-doctor appears who dances and chants as if casting a spell. Jones's voice joins in the incantation. The witch-doctor orders Jones to go to it. He must be sacrificed to appease the forces of evil symbolized by the crocodile. Jones completely loses his head and fires the remaining silver bullet at the crocodile. In this play, a gradual regression and disintegration of the central figure and his return to his primitive state takes place. Travis Bogard feels this drama as a theological melodrama where the dark crocodile god whose creature Jones rightful is, he rejects under the Christian influence takes vengeance on him. (Contour in Time. 142). Jones's ordeal brings him, in Scene Five, to return to his Christian God, and to beg forgiveness for his sins of killing two men and stealing everything he could from his "subjects". He begs his "Lawd" to preserve him from ghosts, and during Scene Seven, when the witch doctor is about to offer him as appeasement to the crocodile god, he calls out four times for mercy and protection from his Christian God.

The element of fear is also a dominant emotion throughout the play, The Emperor Jones. In the jungle, the Emperor's fears take shape-first as vague but sinister forms, which are replaced by personal, than racial memories.

00000

The Mising¹: An Ethnic Tribe of North- East India and their Significant Folk Song 'Kaban'

Dr. Raghunath Kagyung

Associate Professor, Deptt. of Assamese

Sonari College, Sonari

Abstract

One of the categories of Mising folk-song is 'Kaban'. Mising folk-songs have been broadly classified in five categories- ceremonial folk-songs, colloquial folk-songs, lamenting folk-songs, work related folk-songs and different subject related folk-songs. One of the most remarkable categories is lamenting folk-song or Kaban Nitom². The main subject matter of Kaban is the remembrance of past life. The moments of joy of childhood, the laughing and crying of youth and sweet moments of married life have been described in kind and painful manner. Sometimes, the expression of one's sorrow becomes the theme of Kaban. Kaban is mainly a song. That is why, through song only it gets its soul. Kaban is the form of expression of pathetic feelings.

1.0 Introduction

North- East India's one of the most enriched tribe is the Mising tribe. Mising tribe is the bearer of wealthy tradition, generous heritage and multicolored and rich culture. North- west China's Ho-Wang-Ho and Yang- Chi- Kiang river basin is Mising tribe's ancient home. From here, they got shifted and started to get established in ancient Assam's Adi (Aabor) mountain. Aabor Mountain is presently situated in Arunachal Pradesh. In 11th century, they got established in Assam from Arunachal Pradesh.

Mising society is mainly a patriarchal society. Mising people love to live nearby river basins where they live in Changghor (a house over a raised platform). Those who are living nearby Brahmaputra, Suwansiri, Disang, Dikhow, Dikrong, and Jhanji etc. rivers are mainly agriculture- oriented people.

In Mising society, a woman equally works with men. Though, agriculture is their main source of livelihood, but they are not solely dependent on it. For, economic independence, they rear ducks, pigeons, hen, pig, cow etc. Along with this, some poor family earn their living by selling Aapong (a kind of local drink).

From various sources, it has come to light that Misings have originated from Mongolian tribe. In ancient time, Mising tribe used to live within a zone called NEFA (North East Frontier Agency). In ancient time, this zone was included in Assam, but now it is known as Arunachal Pradesh. Discarding mountainous region, they started to live in the plain areas of Assam. Even though, Assam is their mainland of civilization, but some Mising people are still established in Arunachal Pradesh.

From linguist's point of view, Mising language is a sub- category of North Assam's language which is included in large Chinese- Tibetan language family. But, due to the lack of any script, Mising literature could not flourish. But, recently they have percept Roman script for linguistic and due to its application, the storehouse of Mising literature is getting rich.

Mising folk- literature is very rich and prosperous. In one hand, where their literature about the picturesque mountainous livelihood has got exposure due to their experience the pleasant company of other different ethnic groups, but on the other hand; their descriptive experiences get reflected in folk- literature due to their close relationship with different linguistic and religious group.

Mising folk- literature is equally ancient like Mising tribe. Before, printing or writing process, their conversation or spoken language was the only means of expression. That is why; we can say that Mising folk- literature can be called history of Mising life.

The Mising folk- literature was mainly established by the illiterate farmers, not the literate and intelligent one. Those illiterate people who hugged village life are expressing their feelings in folk- literature at different ages and situations. We can know about Mising tribe and their birth, living places, eating habits, dressing, religious outlook etc. in their religious song (Miri-Aa-Bang and Mibu-Aa-Bang) and seasonal song (Birdug Nitom). In Oinitom, Kaban, Chalak (Riddle), Luche- Lukar (Proverb) and Luchak (Proverb), the amazing picture of Mising folk- life and folk- mindset gets exposed.

The extent of Mising folk- literature is very large. Difference and diversity of language, originality of spirit and remarkable manifestation of style is one of its own qualities. In Mising folk-literature, Kaban is one of the popular and multicolored folk- songs.

2.0 Methodology

2.1 Objective of the Study

The detailed study of Kaban is the main objective of this study. The main aim of the study is to find out the different sides of Kaban songs.

2.2 Data Collection

The data which has been used in writing this research article have been collected through field study. The data has been also collected by visiting Mising settlements in Assam and Arunachal Pradesh. Some Mising folk-songs related books have been used as secondary data for the study.

2.3 Analysis

Analytical research methodology has been used to carry out the study. The data has been collected through analytical study method to find out the new dimensions of Kaban. Research discovery of new dimensions of Kaban and its original characteristics have been shown in the Findings.

3.0 Origin of Kaban

From transitional point of view, we can say that 'Kaban' has originated from the term 'Kab', which in Mising means crying. Therefore, Kab (crying) and Aan, both give us the term 'Kaban'. Through Kaban song, the emotions of pain, sorrow and compassion of Mising people has got displayed.

Kaban of Mising folk- literature is actually the tragedy of the common people which is a factor of its origin. Like Oinitam, Aabang, Bihrignitam, Midangnitam, Kaninamnitam etc., Kaban is mostly popular in the colloquial form. Pain and sorrow is lifelong company of a common man. To get this expressed, Mising people took the help of 'Kaban'.

People cry when they lost their near and dear ones. Their lamenting, with the passage of time got the name Kaban. Even everybody cries after the demise of someone, but it has different patterns. Some cry instantly, some cry expressing their pain and sorrow. This expression of pain and sorrow in the form a song is 'Kaban' where one laments. Kaban is famous in its oral form only. Even though it has undergone change due to its transformation from one person to another, but its central theme has not been changed.

4.0 Theme of Kaban

Kaban's central theme is pathetic expression of sorrowful life. Sorrow can come in one's life from different sides like due to bad luck, one's deeds;

unintentional or unconscious mistakes of parents; loosing someone very close (friends, relatives etc.) etc. Apart from these, if someone does not get the life s/he wants, then also pain can come into one's life. These are the main subjects or themes of Kaban. One of the themes from these becomes the central subject of a Kaban song.

Pain, sadness and tear- these are the three essential components of Kaban. One component cannot get separated from the other and if it gets, then it will not stand in its triangular form. The main moving force behind the Kaban is included only in these three components. Apart from these, frustration and sigh also gives Kaban another form.

5.0 Classification of Kaban

Kaban can be broadly divided into two categories:

- i). Daying Kaban,
- ii). Kijar Kaban.

i). Daying Kaban (i.e. story- based Kaban)

In Mising society, even innumerable story-based Kaban are popular in colloquial form, but some of them are yet to be rescued. Daying Kaban is popular from a very long time. Popular from many decades in colloquial form, this Kaban has got different form in different forms.

Daying Kaban is actually story-content Mising folk-song. Here, the contents are presented in the form of a song. It has three main parts- introduction or the beginning; middle part and the climax or the ending. At the climax part it goes to its extreme point of sadness which can touch anybody's soul. There is another remarkable aspect of this Kaban is that these songs are as same as Assamese story, poetry or ballad. The difference between Assamese ballad and the introductory content of Daying Kaban is very less. But, it also does not mean that this Kaban has been originated by following Assamese ballads. Contents of song, presentation style and expression of social life and its color, makes this Kaban a unique one and shows its originality. Story-based Kaban can be sub- categorized as:

- a) Song of Gela- Gaam
- b) Song of Binod- Pipali
- c) Song of Teba- Tekang
- d) Song of Deobar- Dentali and
- e) Song of Padmi

Song of Gela- Gaam

Song of Gela-Gaam is one of the significant Kaban in story-based Kaban of Misings. Its song and story is very famous in Mising society. Actually, there is a beautiful story in it which makes it popular even today. A brief description of the story goes like this-

"The time was that of British rule in India. There was a courageous, strong and intelligent man called Gela. Due to his qualities, non-mising people were jealous of him and they planned to put him in a trap. One day, non-mising people went to the English officer and told him that Gela is conspiring against him. Without judging anything, the officer ordered his arrest and sent him to Kaliapani(a deserted place which has been imagined by the singer), far from Assam. Gela, Gaam(his wife) and his children, feeling the pain of separation, cried together before leaving of Gela. Even listening to their painful crying, the officer sent him to Kaliapani. But, after spending many days in Kaliapani, one day Gela was able to escape from jail and came back to Assam in the ship of the officer. He got re-united with his family and this time the officer forgave him."

This is the main theme of Gela-Gaam song. Gela's tragic life, separation from family and reunion- these contents become heart-touching and more appealing when presented in the form of a song and the story progresses from introduction, middle part to the climax.

Song of Binod- Pipali

In Mising society, another Kaban is very popular, that is the love-story of Binod-Pipali. The story goes like this-

"There was a handsome boy called Binod and a beautiful girl called Pipali. Pipali was a Mising girl and Binod was non-mising. Both were deeply in love with each other and wanted to get married. But, in ancient times, Mising society did not support inter-caste marriage and that is why, did not give consent to their marriage. Love is heaven. Thinking this, both of them took the path of self-immolation in the wish that they will get re-united in their next birth."

The Kaban which has been composed taking the description of pure love of Binod-Pipali, self-immolation and reunion in their next birth, is very popular. The main content of this Kaban is the expression of painful crying of Binod-Pipali where they wish to get re-united in their next birth. People express it in singing a painful song.

Other Daying Kaban's

Till now, other types of Daying Kaban which have been discovered are Song of Teba- Tekang, Song of Deobar- Dentali and Song of Padmi. The subject of the Song of Teba- Tekang is their illegal love affair. As it has been composed from real-life situations, some critics do not want to give it the status of a Kaban. Taking the love-story of Deobar-Dentali, painful and devoicing life of Padmi, 'Song of Deobar- Dentali' and 'Song of Padami' named Kaban have been composed. These two songs have been composed by an unidentified poet. That is why; these got the form of Kaban.

ii). Kijar Kaban (i.e. descriptive Kaban)

Another category of Kaban is descriptive folk- song. These folk- songs are presented in the form of describing the subject. Songs are mainly introduced in a scattered manner. Presence of well- designed and well-coordinated plot is almost absent. Scattered memoirs which are being ruminated, is one of its quality. The music of the songs are very heart- touching. Even there is a resemblance of one of the part of lamenting Kaban with the other, but the dissimilarity of subject is very clear. The parts are very small, but each part and its subject have its own style of presentation and originality. So, we can say that these songs are the history of sweet and sour moments of life.

Descriptive Kaban has been divided into five parts. They are:

- a). Daba Kaban
- b). Meba Kaban
- c). Yaban Kaban
- d). Yamne Kaban and
- e). Mepa Kaban

A) Daba Kaban

Daba Kaban is a pathetic- rhetorical folk- song where one sings about one's unsuccessful life. A person dreams of colorful life which s/he wants to live. But, everybody's dream does not get its path. Mising people think two reasons for this consequence. They are:

From one's own fate and

From parents' or one's unintentional mistake

A singer sings a story where s/he accuses his/her own fate and thinks that his/her life has become miserable due to his/her bad luck and curse of his/her parents and that is why s/he is having an unjustified sufferings. This is 'Daba

Kaban' and it uses pathetic music to express one's feeling. In these song's, expression of parents' grief and one's fate gets exposed. Unconscious Mising youth makes god and his/her parents responsible for this. Its sweet sound gets reflected in Daba Kaban's pathetic- rhetorical song.

Pathetic-rhetorical form is the main foundation of Daba Kaban. For example, a song goes like this:

"When my mother gave me birth,

Did she put her hands where she should not have?

Did she touch there where she should not have?

That is why I am suffering this?"

Kaban has three sub-categories; they are- Baane Kaban, Tumba Kaban and Pumchu Kaban.

'Bane' means unmarried man/woman. An unmarried man sings a song of his unfulfilled life and an unmarried woman expressing her unfulfilled youthful life in a painful manner. This is Baane Kaban.

'Tumba' means widow and widower. A widow recalls her sweet old memoirs with her husband and a widower with his wife. A song which is sung by recollecting those memoirs is Tumba Kaban.

'Pumchu Kaban' is a song of an unsuccessful life. A person holds the almighty responsible for his/her unsuccessful marriage and separation. Thus, a song which is sung describing the sufferings, make this Kaban a more sensible and sensitive one:

B) Meba Kaban

Meba Kaban is the musical expression of futile love. Meba which is Yahme in Mising means youth or young people. Young people fall in love with each other and dreams of a sweet life ahead. But, unluckily their dream gets broken. Instead of union, they get separated. This separation brings pain and suffering. They remember their sweet old days and thinking of those moments, they sing a song in a mourning tone. This is the main subject of Meba Kaban. As it is mainly sung by the young people, it is also called 'Shi-Shang Kaban'; 'Mimbir Kaban' and 'Yahme Kaban' (Shi-Shang means young boy, girl or youth, Mimbir means young women and Yahme means young man).

A song goes like this-

"Kamjing Lakkeba Reiye Lakkeba

Pitpa Lakkeba Jeyange Lakkeba

Ainom Aalige Kahlige Chutagai

Ainom Aangabe Kahngab Chutagai

Aiya Dehpinem Pinman Bachutai
Ainom Dehpangem Panman Bachutai
Ainom Dangkunka Giman Bachutai
Chibio Dangkunka Giman Bachutai."

(From childhood, you have got into my eyes. From then I have loved you. Making house of sand and cooking rice of sand, I had drunk Aapong with you. Our love is still going on through our eyes).

C) Yaban Kaban

A folk-song which is sung by remembering the good deeds of a dead person is 'Yaban Kaban'. It is also called 'Chirug Kaban'. If arising compassion is the main motive of a Kaban, then Yaban Kaban is the excellent Kaban of Misings. Crying is the main theme of a Kaban. Actually, Yabans are not songs but lamenting. Heart-touching stories have been composed in the form of a song which is presented in a special tone and that is why these have been included in the category of a song.

When someone lost near and dear ones, his/her heart fills with pain and emptiness. One cannot accept the fact that they have lost someone. One laments to the extreme due to the suffering of losing someone forever. This is 'Yaban'. This is also called 'Kabnam'. Kab is crying and that is why Kabnam is lamenting song. On the other hand, it can also be called 'Medir' (sorrow, pain) Kaban because here pain reaches its extreme point which gets expressed in a song like:

"Maa(mother), whom will I call Maa from today?
Whom will I tell my feelings?
With whom will I sit and share my problems?
Who will support me in my hard times?"

D) Yamne Kaban

Though 'Yamne Kaban' is related with marriage, but it is not a marriage folk-song. Yamne Kaban is actually a Kaban. 'Yamne' means bride. From birth, the relationship of a mother and daughter is comparatively very deep. After bringing her up with lot of love and affection, going through good and bad times, one day her daughter will have to be married away. Because of this, grief strikes both of them and as a result, a mother sings in a sorrowful tone thinking of separation from her daughter. This is Yamne Kaban. It has three sub-divisions: Giyak Kaban, Meyak Kaban and Meter Kaban.

When a daughter sings in a painful tone remembering her good old days with her mother is 'Giyak Kaban'. When a mother sings thinking of separation from her daughter is 'Meyak Kaban'. Both are related to each other. On the other hand, when a husband has second marriage (Mising society does not have this kind of custom, but it sometime happens), his first wife laments in a painful manner. The song of this type is 'Meter Kaban'. Meter means end of the last hope. The hope of spending rest of her life with her husband gets shattered and that is why it is 'Meter Kaban'.

E) Mepa Kaban

Mepa Kaban is related with remembrance. 'Mepa' means to remind or recollect the old memoirs. A brother gets separated from his sister due to her marriage. They have to live at different places. When they do not meet each other for a very long time, they remember each other. Sometime they meet each other at social ceremonies like Porag, Aali-Aaye-Ligang(both are main festival of the Mising society) festival etc. Both of them remember their childhood, sweet old days and remembering those moments, both of them cry. This crying in the form of a song is Mepa Kaban.

6.0 Different subjects in lamenting folk- song of the Mising Social life in lamenting folk- songs

The description of beautiful social life of Misings gets reflected in the lamenting folk- songs. Farming is the main occupation of the Misings. Without farming they cannot even think about their social life. Mising culture, society and history have been developed from agriculture. In Kaban, Mising agriculture- oriented social life has got exposure. The young boys and girls, who are engaged in farming and the development of their sweet love, have been introduced in Mepa Kaban in a very sweet- sour form.

River and Mising social life are like two sides of a coin. Without river, Mising society cannot breath. In Kaban, river plays an important role in the description of Mising life. In Kaban; which is a sub- category of Daba Kaban, how an unmarried boy gets immersed in the love of his ladylove and imagines having a family with her, has been described.

The description of closely related parts of Mising life like agriculture, farmer, plough, hoe, harrow, paddy, dheki-ural(a traditional instrument for grinding rice) , fishing, tortoise catching, boating, weeding out rice, making and living in Changghor, worshipping Porag- Ligang- and Dabur(a ritual festival of Mising) etc. have been described in Kabans.

Love and romance in lamenting folk- songs

One of the noticeable sides of lamenting folk- song is the love and romance of young Mising people. The sweet memorable day of courtship is the main theme of Baane, Tumba and Pumchu Kaban. Meba word in Mising is Yaame which means youth or young age. One gets matured from teenage to a youth and that is why wants to fall in love like as after autumn, a tree gets life in spring season. One has a strong desire to meet his/her love. Young people get swept away in the flood of love and dreams of a sweet and beautiful life ahead. This kind of reflection of fact is the main subject of Meba Kaban.

Pain and suffering in lamenting folk- songs

As golden dreams and sweet imagination cannot be discarded from a loving couple, like that also pain of separation cannot get separated from their life too. The picture of pain and suffering which develops from the deep love of a couple can be seen in Daba Kaban.

Portrayal of separation in lamenting folk- songs

As there is always darkness below a lamp, like that there is a separation in every union. This separation can be of various colors. A loving couple may get separated from getting married due to various reasons; wife/husband's sudden death after spending some memorable married life with each other, separation of a brother from his sister after spending sweet childhood life etc. This type of separation is described in Kaban in a very pitiful and tragic form. The presentation of aspects of separation between mother- daughter and father- daughter can be seen described in a Kaban in a very compassionate manner. Yamne Kaban mainly falls in this category. An example can be cited as:

'Baaiye Baaiya Chilakalakke Chekke Ledula
Apinem Dajanchuyekune,
Chilakalakke Cheka Aasubem Pugela,
Yubjan Chuyekune.'

(From today, with whom will I eat together in the same plate? O!
Sister, who will make my bed from today and will tell me to go to sleep)

Ruminating memoirs in lamenting folk-songs

In Giyak, Meyak and Yaban Kaban, ruminating memoirs are very in splendor form. In Meba and Daying Kaban also this component is seen. In fact,

most of the lamenting folk- songs of Misings are the description of pitiful reminiscences. One laments remembering one's near and dear one after their death.

7.0 Findings

Through detailed and analytical study of Kaban, the following characteristics have come out. They are-

- a) In Mising folk-literature, Kaban is one of the remarkable categories.
- b) As a folk-literature, Kaban is of high standard.
- c) Kaban is the pathetic expression of past life of the Mising people.
- d) Sadness and tear are the main theme of Kaban.
- e) The main form of Kaban is its sadness.
- f) Even lucid language is like an ornament of Kaban, but ancient Mising language creates some complicacies in defining Kaban's original meaning.
- g) Kaban is rhythmic in nature.
- h) Kaban represents the picture of separation and not that of unification. But, before uniting, the picture of remembrance of sweet moments gets depicted.
- i) Imagination is Kaban's another theme.
- j) The folk-songs which have been written by focusing on death can be placed in Kaban. Even this kind of song is present in other communities, but Kaban is that kind of song which is sung instantly after the death of near and dear ones.

8.0 Suggestion and Conclusion

There is a relation between Kaban and the Mising people who used to live in China's *Yang-Chi-Kiang* and Assam's different river basins. If comparative study is made between the Kaban's written during living in China, Arunachal Pradesh and Assam, then there is a possibility of discovery of some of the remarkable dimensions of Kaban songs.

Basically, Kaban is a song. Comparatively, in Kaban, its musical value is more important than its literature. Actually, in literary form, it does not get visible. Instead of experiencing it in literary form, its beauty can be felt in musical form only. In other words, 'Kaban' gets its soul in musical form only. When it is presented in theoretical form, some of its aspects does not get expressed whose pleasure cannot be perceived. The main motivational force

of a Kaban is its presentation. The beauty of a song can be felt after it is sung. Without presenting in the form of a song, a Kaban is like a body without a soul.

00000

Foot note

1. The Mising: A tribal community of Assam and Arunachal Pradesh which has been mentioned in Indian Constitution as "Miri".
2. Nitom: Nitom means song in Mising language.

References

(Assamese)

- Doley, Suren(1984). *Nihtom Tuli*, Modern Printing Press, Dhemaji, 1st Edition.
- Kagyung, Bhriyumuni, ed. (1989). *Mising Sangskritir Alekhyia*, B. Kagyung, Gupinath Nagar, Guwahati-16
- Kagyung, Bhriyumuni, ed. (1987). *Asomor Janajati Geeti Sankalan*, Pathshala Sahitya Sabha, Pathshala, 1st Edition.
- Kagyung, Bhriyumuni(1989). *Tarunchandra Pamegam Rachanavali*, Asom Sahitya Sabha, Jorhat-1, 1st Edition. Vol.1.
- Kagyung, Bhriyumuni(2005). *Tarunchandra Pamegam Rachanavali*, Asom Sahitya Sabha, Jorhat-1, 1st Edition. Vol.2.
- Kumbang, D. (2005). *Chenangai Bakara*, Panchawati Sarmah, 1st Edition.
- Padun, Nahendra(2005). *Mising Lokgeet*, Mising Agom Kebang, Dhemaji, 1st Edition.

(English)

- Das, Jogesh(1972). *Folklore of Assam*, National Book Trust, New Delhi, 1st Edition.
- Dorson, Richard M. ed.(1982). *Folklore and Folklife: An Introduction*, The University of Chicago Press, Chicago and London, Paperback edition.
- Dutta, Bijan(2000). *Tribal Folk Songs of Assam*, Institute of Research for Tribals, Guwahati.
- Gait, Edward(1905). *A History of Assam*, L.B.S. Publications, Lawyer's Book Stall Building, Guwahati, Assam, 1st Edition.

(Mising)

- Doley, Suren(2003). *Leke Nihtom*, D B Publications, Dimapur, Jorhat, 2nd Edition.

The Ethnic Identity and Cultural Revivalism among the Ahoms in the Post-colonial Period: A Historical Study

Abhishikha Bailing

Assistant Professor, Deptt. of History
Sonari College, Sonari

Introduction :

In present context, the term ethnic identity is frequently uttered. Seeking for separate identity is a universal phenomenon of every ethnic group. In poly-cultural and poly-ethnic nations oppressed group of people or cultural minorities try to revive and popularize their group identity by generating awareness about their socio-cultural and political existence within and existing broad socio-cultural and political system and organize themselves with a separate identity based on their distinct culture connecting to the historical past and established themselves as group of common descent. Thus, in the process of ethnic identity formation, ethnic groups develop a cultural revivalism process by maintaining separate language, scripts, traditions, religion, belief system, dress, songs, dance forms, etc. To reorganize and reconstruct a community or ethnic group and authenticate their ethnic identity in a larger social system, revivalist group of people link their traditions to the past event and popularize them by repetition of the performances. Thus the cultural elements of language, dress, belief system, traditions, and performances are become to be established as the symbol of the identity of a particular group of people. In this regards, Hobsbawm opines that the traditions that are following by the revivalist group of people or nationalist or political institution, which are regarded as to be age old, are often quite recent in origin and uses the term to indicate those traditions as 'invented tradition'.¹(Endnotes)

References:

India is a nation that comprised of the multi-lingual, multi-cultural, multi-religious people from diverse geographical region of the subcontinent which was unified under one socio-political identity as Indian as a result of the British colonial rule, for which, since its independence, India has been facing number of demands for ethnic identity assertion by different ethnic groups. North-East India or Assam is one of the best instances. In spite of being Indian, the people of Assam identify themselves as 'Assamese' because of their cultural separateness and different historical background. Likewise, Assam is also a composition of poly-ethnic, poly-religious, poly-cultural components as well as different geographical locations. Besides these diversions the Assamese identity was formed under a historical process and local different communities and tribes encountered some events spread of Brahmanical Hinduism, advent of the Ahoms, the British colonial rule etc. In such a changing socio-political scenario, local tribal people and communities had to accept non-traditional culture and under a process of socio-cultural assimilation the Assamese identity was formed. In the Assamese identity formation process, the problem of lack of an effective project of cultural standardization different groups of tribal and non-tribal people felt to be neglected and came out to form their different ethnic identity within Assamese identity. In the post colonial period, a process of ethnic identity assertion and cultural revivalism has been developed among the different ethnic groups such as the Tai Ahoms, Chutias, Morans, Matakis etc. The Ahoms were the first community who organized themselves to safeguard their socio-political status during the colonial period and started a movement for asserting their separate ethnic identity. Thus the history of the identity movement of the Ahoms can be traced back to the colonial period, but the process of the cultural revivalism among the Ahoms basically started from the post colonial period.

Historical background the Ahom identity movement:

Historically, the Ahoms have been inhabited in Assam from the early part of the 13th century A.D. and ruled in Assam for six hundred years. The identity of the Ahoms is quite interesting and basically based on the medieval state formation process in Assam. The Ahoms were an offshoot of the Shan branch of the Tais of South East Asia who, under the leadership of Sukapha, came to the Brahmaputra valley crossing the Patkai hill in 1228 A.D.² Since then he roamed through the Brahmaputra valley from place to place and finally

placed at Charaideo in 1253 A.D. and established a Kingdom, called Ahom Kingdom. Through his journey, Sukapha proceeded by defeating and subjugating the locale tribes such as the Wangcho and Tangsa, Nagas, Borahis, Morans etc, applying both the policy of arms and conciliation and gradually expanded their kingdom almost all over the Brahmaputra valley till 17th century A.D. With the expansion of the Ahom state, the identity of the Ahoms also formed simultaneously. It is to be noted that the Ahoms were not known as the Ahom before they entered to the Brahmaputra valley. The name Ahom was given to those Tai people by the local tribes of the Brahmaputra valley. It is believed that the name of Assam is come from Ahom. As Alexander Meckenzie states "the Brahmaputra valley was invaded by a vigorous and warlike race of Burmese Shans which had by the commencement of the thirteen century wrested the whole country from its Hindu rule and arrogated to its own dynasty and people the title of "Ahom the unequalled".³ It is believed that because of their incomparable power, the local people named Sukapha and his followers as *Asam* (*a* mean not/ Un and *sam* means equal) i.e. who is unequal. This word gradually changed to *Aham* and then *Ahom*. However, those opinions make sure that the name Ahom was originated in Assam, not outside and the group of Tai people of the Shan branch, under the leadership of Sukapha who came to Brahmaputra valley in 13th century was came to known as Ahom. Since then, as a part of the Ahom state formation, the process of Ahomization of the local people was also continued which resulted the assimilation of local people with the Tai group of people and developed the Ahom identity as a ruling group of pre British Assam. Therefore basically it is said that the Ahoms are originally Tai people. But in present Assam not all the Ahom are Tai. This is the crucial part of the background of the Ahom identity. However, the Ahoms led their traditional culture with them when they advanced to the Brahmaputra valley, but they did not impose it on the local people. The Ahoms practiced their different religious traditions and beliefs under the royal patronage and also followed their traditional culture and used the Tai language officially. During the reign of the Ahom king Sudangpha Hinduism entered to the royal palace and gradually the Ahoms became Hinduised as a part of assimilation process. The Ahoms started to discard their traditional culture and it became confined to the families of the priestly class of the Ahoms.

As a ruling group the Ahoms maintained a higher position in the socio-political condition of the Brahmaputra valley during the pre colonial period. But in the colonial period the socio-political scenario was changed. With the

advent of the British the political power was lost as a result of the treaty of Yandaboo in 1826. The Ahom ruling class suddenly came to the layer of the common people under the British rule and lost their socio economic status along with the political power in the new political system. Ahom aristocrats started to maintain a distance from any matter of the British government, in the new administrative system formed by the British. They were not interested to serve as the employee under the British and not even ready to accept the British educational policies and neglected the formal education.⁴ Their negligence of the western education made them backward in the new political system and became unfit for the British administration. On the other hand, as the memory of the rule was very fresh, the British adopted a subtle device of keeping away the Ahoms from the employment opportunity, at the same time bestowing favor to intelligent non-Ahom people.⁵ In such a crucial political scenario, a new Assamese middle class was emerged as a result of British administrative changes. The caste Hindu people of Assam joined the newly opened educational institution in large numbers and qualified themselves through western education to be engaged in different government office. Thus the downfall of Ahom monarchy offered an opportunity to certain caste Hindu communities to establish their supremacy in the socio-political life of Assam under the British patronage. On the one hand due to educational backwardness the Ahom were out deprived of getting good position in British administration, on the other hand the newly emerge Assamese middle class people replace the Ahom officials in the British administration in Assam. Thus the Ahom ruling class reverted to a politically, socially, economically and educationally backward class and mere subject of the British.

Later part of the 19th century, the newly educated Ahoms youths felt their backwardness in the society. They were even class felt to be insulted and threatened by the dominance of the high caste Hindu in every aspects in the society. The two factors of one the backwardness of the community in the newly established British political system and second the negligence of the high caste Hindus of the Assamese society in every aspects forced the Ahom educated class to become conscious about their position in the society and came forward to organized the community for their better condition. Their two main aims were to secure adequate constitutional safeguard and stand against the negligence of the caste Hindu middle class. They formed the first Ahom organization in Assam, the Ahom Sabha in 1893, with Padmanath Gohainbarua as its president and from the platform of Ahom Sabha, the assertion of distinct identity of the Ahoms was started in the colonial period.

In the colonial period the articulated section of the Ahoms basically struggled for securing a safe position for the Ahoms community in the politics of Assam by demanding for constitutional safeguard of minority status, separate electorate etc. and played an important role in the politics of colonial Assam. But in the dawn of the independence the Ahom Sabha became weak which was the backbone of the Ahom identity movement and finally became almost unsuccessful in securing a share in the politics for the community. As a result, the movement became less popular as Ahoms lost their main strength i.e. the organizational power to fight against the ruling party and thus they became politically a weak community and it changed the track of the movement in the post colonial period. The Ahom leaders felt the need of cultural revivalism to articulate the community with a separate ethnic identity. The most articulated section of the Ahoms understood that there must be development of cultural identity to maintain a separate ethnic identity within the Assamese society.⁶ They became concerned about their tradition, language, religion, culture etc. and started to go back to the Tai culture and make attempt to separate themselves from the Hinduised culture. In this situation, in the second half the 20th century, the process of cultural revivalism was started with the emergence of a number of new organizations, like Tai Historical and Cultural Society (THCSA) 1955, All Assam Mohan Deodhai Bailung Sanmilan (AAMDBS) 1962, All Assam Fralung Sangha (AAFS) 1975, Ban Ok Pan Mioung Tai 1981, All Tai-Ahom Student Union (ATASU) 1988 etc.

Cultural Revivalism among the Ahoms:

The identity movement had been started among the Ahoms against the hegemony of the caste Hindu dominated Assamese middle class. The idea of revivalism was articulated among the Ahoms with the development of the ethnic identity assertion process. In the pre-independence period, the Ahoms were revived as distinct community, but they were not concerned about the culture. Only after the independence, when they became unsuccessful in capturing a position as a political power or re-establishing their social and political hegemony in Assam, they felt the need of culture unity among the Ahoms with separate identity. Therefore it was after the colonial period when the culture revivalism was introduced among the Ahoms. However B.J. Terweil mentioned in his article, "Recreating the Past: Revivalism in the North eastern India, that as the term 'revivalism' means a concerted attempt by a particular group of people to restore to use or reawaken interest in a set of old customs in order to counter act the influence of a dominant alien culture, the Ahom

priestly class had made attempt to revive their culture during the Ahom rule. In the seventeenth and eighteenth century the Ahom priests made attempt to reestablish their own tradition to stop their influence of the Hindus, because they did not accept the Hinduism, when Ahom kings followed Hinduism and patronized it.⁷ But in the identity movement of the Ahoms, the cultural revivalism was started in the post independence period.

In the revivalist movement, the articulated section of the Ahoms focused on some special aspects such as language, religion, traditions etc. to establish themselves as a separate community with some distinct features or icons. It has already been mentioned that the Ahoms were the descendants of the Tai Shan group that had been came to the Brahmaputra valley and they had been given the name; Ahom. Later on the Ahoms had increased their member with the process of Ahomization i.e. the process of assimilation with the local tribes of the Brahmaputra Valley. Therefore it is said that the Ahoms are descendent of the Tai people, but in present Assam not all Ahoms are Tai. However, in the identity assertion process the Ahoms, they tried to go back to their original identity of the Tai. As the immediate result of it, the Ahoms revivalist started to use the word 'Tai' before Ahom as prefix in the name of the community. In number of organizations of the Ahoms were named as Tai-Ahom, such as ATASU, Tai Ahom Yuva Parishad Assam etc. and the Ahoms started to introduce themselves as Tai-Ahom and go back to the Tai culture. Moreover, another development is also seen in the Ahom ethnic identity formation process i.e. the history of Ahom state in Assam is started to study from the perspective of Tai history. Padmeswar Gogoi for the first time studied the history of Ahom kingdom as the Tai kingdom in Assam in his book *The Tai and the Tai Kingdom* published in 1968. No doubt, the Ahoms are descendent of the Tai group, it is historically true. But the use of the word Tai as prefix in the name of the community is a part of the revival movement.

The articulated section of the Ahoms gave importance in preserving and developing the Tai language so that they can generate a sense of separate identity among the Ahoms in the post colonial period. Till then the Tai-Ahom language was declared as a 'dead language'.⁸ After accepting the Assamese language by the Ahoms as their mother tongue, the Tai language was confined within the priestly class of the Ahoms who were capable of deciphering the religious and other manuscript written in the Tai language. The Ahom priestly class started to recollect the Tai manuscripts and study the language. The AAMDBS, the Central Tai Academy the Ban-Ok and such organization took different step for the development of the language. Tai academy teaches Tai

language and opened up schools as its branches to teach the language and popularize it. The Ahom organizations demanded for including the Tai language in the syllabus of schools in different times. In 1964, the AATASA demanded to introduce the Tai language as classical subject in the secondary schools in that and in NEFA.⁹ Thus in different times the Ahom organizations urged such demands, such as in 1981, Ban-Ok demanded for including the language in secondary schools as elective subjects. On the basis of all those demand, the Assam government decided to introduce the language in 3rd class of 200 L.P. schools in the Dhemaji, Lakhimpur, Dibrugarh, Jorhat and Golaghat district of Assam and 150 teachers were appointed.¹⁰ However, the revivalist Ahoms became successful in establishing their language academically. Because in response to their demands, a diploma course of Tai language was introduced in Dibrugarh University in 1984. However, the Tai-Ahom language that is practiced in present day is a modern Tai language not the Tai that was used to talk by the Tai Ahom people of the days of Ahom rule. In this matter, B.J. Terweil mentions the present Ahom language as a 'pseudo Ahom language' and stated that between the language of the Ahom old documents or the language belonging to the Tai Shan language group and the language that is used by the Revivalist Ahoms as Ahom language, there are marked differences. He opines that the present Tai Ahom language became "separated from its original grammatical principles and underwent an astonishingly massive change as regards semantic".¹¹ It is seen that the Tai Ahom language emerged with a new form as a part of revivalist movement and it is reformed as a modern Tai Ahom language.

The revivalist Ahoms also emphasized on reviving and reinterpreting their old religion and culture. Historically, it is fact that the Ahoms accepted Hinduism during the Ahom rule. In the colonial period as the Ahoms were gradually discriminated socially by the high caste Hindus, gradually they felt that to have a better position they became critical of Hinduism. Thus the revivalist Ahoms have been trying to establish themselves as a non-Hindu community from the post independence period. The priestly class of the Ahoms initiated this as because they were continuing some sort of their indigenous religious rituals outside the Hinduism. First of all they emphasized on reviving their traditional ceremonies such as *Me-Dam-Me-Phi*, *Rikkhwan*, *Umpha*, *Chaklang* their marriage ceremony etc and started to celebrate all those ceremonies in public sphere. In celebration of those ceremonies, all the socio-cultural Ahom organizations took the initiative. The Ahom priestly class formed the *All Assam Fralung Sangha* to organize the Ahom community

under one religion and articulated a distinct religion to establish the community with a separate identity. The *Fralung Sangha* established the '*Fralung*' as the indigenous religion of the Ahoms. Through a notification the *Fralung Sangha* ordered their followers to mention their religion as '*Fralung*' in the forms of the National Census to be held on 1990-91.¹² In an interview with Manuranjan Phukon regarding the acceptance of their religion in official documents, he said that almost 3 lakh of people are following this *Fralung* religion. The Ahom priestly class, the *Mohan*, *Deodhai*, *Bailung*, are following the *Furalung* religion and as a result of the revivalist trend some Ahoms of non priestly class also came under the *Fralung* religion. However, a large part of the Ahoms is still following Hinduism and followers of the *Vaishnavite Satras*.

However, in the revivalist trend the Ahoms started to follow some traditions that make them distinct from the other community, especially from Hinduism. The tradition that related to the death is one of them. The Ahoms unlike the Hindu culture buried their dead bodies. The ancestor worship is another important aspect of the Ahom traditions. The Ahoms observed '*Dam-Phi*' as family ritual of ancestor worship where they offered chicken and '*Luk lao*' their traditional rice wine. This tradition of ancestor worship reached a public platform and celebrates as *Me-Dam-Me-Phi* as a result of this revivalist trend. It is true that revivalism is always based on historical fact. In this matter it is seen that the Ahom revivalism focused on historical fact that the Ahom kings celebrated *Me-Dam-Me-Phi* under royal patronize with the objective of welfare of the state. In present context also, the Ahoms demanded that *Me-Dam-Me-Phi* be celebrated as a tradition of ancestor worship to show respect to their ancestors and for the welfare of all the people of Assam. Thus other ceremonies like *Umpha*, *Rikkwan*, *Vamshawali*, *Chaklang*, *Me-Dam-Me-Phi* etc. became important and the Ahom priestly class or the *Fralung Sangha* has published some books for introducing the rites and rituals of those ceremonies so that they could maintain uniformity in celebrating those ceremonies. By organizing the rituals that are found in that manuscripts and are continued to follow by the priestly class of the Ahoms the revival movement could assert its importance. These ritual texts are known as *Khek Lai*. The re-invention of those ceremonies having features of indigenous tradition works as the symbol of the Ahom identity.

The tradition of organizing *Vamsawali* is important in the process of revivalism of the Ahoms in asserting their ethnic identity. It is a tradition of the Ahoms where the Ahom families organize their genealogy of their families

as far as possible by collecting the information. By this tradition the Ahom families try to connect themselves to the families of the origin of the Ahoms.¹³ It is also a part of the ethnic identity formation process by introducing a common ancestral lineage.

Besides, the Ahoms are also following some traditions as a part of *Fralung* religion. One of them is using the word *Chao*, *Nang* and *Dam Chao* before their name by the Ahoms whereas generally Assamese people use to write *Sri*(Mr.), *Srimati* (Miss) and *Swargiya* (Late) before their name of man, woman and dead persons respectively. Instead of this the revivalist Ahoms use the Tai words *Chao*, *Nang* and *Dam Chao* before their name by man, woman and to mean dead persons respectively. The *All Assam Fralung Sangha* had published a notification to use these words before their names in the government documents before the National census of 1990-91.¹⁴

Another trend is following the revivalist Ahoms is regarding the use of vermillion (in Assamese called *Sendur*). '*Sendur*' is a type of cosmetics of red powder the Hindu married woman use to rub on her forehead as the symbol that her husband is alive. In Assam almost all the tribes that came under the purview of Hinduism like the *Mising*, *Kachari*, *Chutia* and other caste Hindus are following the tradition of using vermillion. Even Ahom woman also use that and there is large possibility that this tradition was started to follow by the Ahoms after they have become attached with the Hinduised culture, because in Tai culture such type of tradition is not seen. Even except Hinduism in no other religion, this tradition is prevailed. But, the revivalist Ahoms don't follow this tradition as because it is the tradition of Hinduism or Brahmanical culture.¹⁵ The followers of '*Fralung religion*' frequently criticize this tradition of '*Sendur*' as the symbol of woman domination. In a writing named '*Sendurmatir Rang*' Priyabar Konwar, a follower of '*Fralung religion*' clearly urged the Ahom woman to not use '*Sendur*' to save their separate identity, especially as non-Hindu.¹⁶ However it is a custom that was entered to the tribal culture of Assam including the Ahoms as a result of sanskritization process¹⁷, but the tradition of not following the use of *Sendur* culture is also the result of reviving trend of the Ahom culture for distinct identity.¹⁸

In 1981 *Ban Ok Pup Lik Mioung Tai* introduced a new form of era called *Chukaphabda* in which the era is counted from 1228 when the first king of the Ahoms, Sukapha came to the Brahmaputra valley. In different souvenirs and journals of the Tai Ahoms wrote this type of era.¹⁹ It is also a part of the revival trend of the Ahoms. Beside these the Ahoms regard some icons like the '*Hengdan*' the sword of the Ahoms that was believed to be gifted to *Khun-*

Lung and Khun-Lai, their mythical ancestors by the *Lengdon*, the mythical lord, when they started their journey to the earth. They use the *Hengdan* in their marriage ceremony of *Chaklang*, as the important part of their traditions and their symbol of identity.²⁰ The symbol of dragon or Flying Lion is named as *Chao-Jeng-Bong-Le* in Tai language and it is the symbol of Ahom religion.²¹ This symbol is used in present day, on the dress of the Ahoms, especially on dress of men, on gates of the houses of Ahoms, wall of the houses of Ahoms also. However, all these trends are the results of revivalism and the process of ethnic identity formation by which the Ahoms are maintaining their distinctness as the part of Tai group of people of South East India.

Thus the Ahoms, in their identity movement became able to re-establish themselves as a separate community with their separate language, religion culture, traditions. Though not all the Ahoms returned to their indigenous culture and tradition and introduce themselves as Tai, being as Hindu, in the revivalist trend, some of their rituals and tradition spread up to greater level, such as *Me-Dam-Me-Phi* for which state government of Assam announced a day on 31st January as a government holiday. Likewise, the 2nd December is declared the '*Asom Divas*' to celebrate the foundation of the Ahom Kingdom in Assam. The year of 1997-98 was celebrated as 'Chao-Lung-Sukapha year' on the occasion of the 770th year of the advent of the first Ahom king Sukapha to Assam.²²

Conclusion :

The identity movement of the Ahoms has crossed more than a century and still continues. Though it was started in the colonial period focusing on generating awareness about their degradation of socio-political status to adequate a share in the politics of Assam, in the post colonial period, it became viable in the revivalist trend and the newly developed Ahom socio-cultural organizations became successful to some extent in generating a considerable sense of identity among the community. In this matter the Ahom priestly class played the most important role in reviving language, reinterpreting their culture, religion and spreading it throughout the Assamese society and creating a distinct identity within the Assamese identity. They also became able to make a relation with the people of their original homeland by their language which became helpful for it. Thus in the post independence period, the revival of the language and culture worked as the measure of the distinct Ahom identity which evolved as the base for the Ahoms for demanding from the Government any constitutional right or status, like the Scheduled Tribe status

as a distinct community in present context. However, the whole process of cultural revivalism and development of different religious and cultural traditions and some icons as the symbol of the separate ethnic identity of the Ahom can also be understood from the perspective of Hobsbawm's idea of the 'invention of tradition'.

00000

1. Eric Hobsbawm and Terence Ranger (ed.), *The Invention of Tradition*, Cambridge University Press, 1988, p. 1.
2. Padmeswar Gogoi, *The Tai and the Tai Kingdom*, Department of Publication, Gauhati University, 1968, p. 209
3. Alexander Meckenzie, *North East Frontier of Bengal*, Mittal Publication, Delhi, 1989, p.-2,
4. Debabrata sarma, *Asomiya Jatigathan Prakeiya Aru Janagosthiya Anusthansamuh*, Ekalabya Prakashan, Jorhat 2018, p. 437,
5. Girin Phukan, *Documents on Ahom Movement in Assam (DAMA)*, Institute of Tai Studies and research, Moranhat, 2015, p. -263,
6. Girin Phukan, *Dynamics of Ahom Movement*, ibid, p-xii
7. B.J. Terweil, *Recreating the Past: Revivalism in Northeastern India*, Bijdragen tot de Taal- Land-en Vol kenkunda, Deel, 152 2de Afl, 1996, pp-227-8.
8. S.K. Bhuyan, *A Comprehensive History of Assam*, (abbreviated as ACHA), Munshirram Manoharlal Publishers Pvt. Ltd., 2009, p.7
9. Memorandum to the Chief Minister of Assam on behalf of the AATASA, July25, 1964, Girin Phukan, DAMA, op. cit, p.72
10. Dhurvajyoti Bora "*Oo Mur Suriya Mat, Jatiya Bhasa Hisape Asomiya Bhasa Bikash*, Student Stores 1994, p.126.
11. B.J. Terweil, op.cit, p.284.
12. Notification published by AAFS 10/04/1990, Girin Phukan, *Ahom Andolonor Oitihakhik Dalil*, vol.-II, Institute of Tai Studies & Research, Moranhat, 2013, p.49.
13. Chao Babul Changbun Phukan, *Parichaynama*, souvenir published on the occasion of Vamsawali of Chao Khao Tek Changbun family, 2013.
14. Notification, published by AAFS, ibid, p.49
15. Chao Kamal Chandra Mohang, *Tai Ahomar (Tai Kham) Prachintam Mahaprakritik Dharma Parampara Fralong*, Sangeeta Gogoi, Um-Pha, souvenir published on the occasion of 788th celebration o Um-Pha (not dated), pp. 57-8.
16. Priyabar Konwar, *Imanbur Kotha 'Ram Ram'*, Nang Palki Konwar and Nang Pankhi Konwar, 2017, pp.10-5.

17. Sukha Baruah, *Thalua Aru Vedic Sanskritir Xaite Tai Sanskritir Binimay*, bhimkanta Baruah, (ed.) Pu-Lan-Chi, No. 6 Institute of Tai Studies and Research, Moranhath, December, 2016.
18. When I asked an Ahom priest named Deva Gogoi, who joined the *Fralung Sangha* in 1981, about the tradition of *Sendur* or vermillion, he answered that since the joining in the Sangha his family have not been following the tradition of using *Sendur*. But he said that his mother used the *Sendur* before.
19. Chao Ratna Gopal Gogoi, (ed.) *Choi-Yang*, souvenir published on the occasion of 27th annual conference of Purnachal Tai Sahitya Sabha, Tengakhat, 2008, Chao Keshab Mohan, editorial of *Kham-Seng*, quarterly journal Ban Ok Pup Lik Mioung Tai 20th years 1st issue, January, 2006, p. 3. Chao Uddipta Gogoi, Pu-Lin Pu-Thao, souvenir of 35th Me-Dam-Me-Phi organized by *Tinisukia Tai Sanskriti Charcha Kendra*, 2017.
20. Dilip Kumar Buragohain, *Hengdan aru Ahom Yugat Iyar Bibohar*, Dr. Bhimkanta Barua, (ed.) Sukhapha Samanyayar Pratik souvenir published on the occasion of inaugural ceremony of Chaolung Sukapha statue. Dibrugarh, 2011, p. 82-7
21. Banti Phukon Sonowal, *Asomdeshar Sonseriya Aitijya, Chao Cheng Ren*, the souvenir, 22nd Me-Dam-Me-Phi, Tai Kristi Vikash Kendra, Guwahati 2017, p.129
22. *Charaideo*, souvenir of the closing ceremony of 770th anniversary of Chao Lung Sukapha, 1997-98, Charaideo, 1999. Also cited by Girin Phukon, DAMA, op. cit. p. xix.

Ethnomedicinal Plants used by Traditional Healers in Lakhimpur District, Assam

Dr. Rajib Kagyung¹ and Raktima Medhi²

¹Department of Botany, ADP College, Nagaon, Assam

²Department of Herbal Science and Technology, ADP College, Nagaon

The present study was aimed to document the Ethnomedicinal plants which were used to cure different diseases by the traditional healers in Lakhimpur district, Assam. This documentary was created to address the methods of preparing traditional medicines. The study was carried out during month of January to May in 2018. The survey was conducted total 6 villages of Lakhimpur district. Lakhimpur district is situated on the North East corner of Assam and at the North Bank of the river Brahmaputra. The district lies between 26° 48' and 27° 53' Northern latitude and 93° 42' and 94° 20' East longitude (approx.). The climate of Lakhimpur district is hot, warm, humid and tropical. The average temperature is 25° C and average rainfall is 1200 mm annually. The study was mainly focused on the knowledge of traditional healers of Lakhimpur district regarding medicinal plants and their traditional beliefs. Interviews were made with traditional healers and the villages are selected on the basis of dependence on traditional healers than health institute by the villagers and where majority of tribal people live traditionally and they play an important role in conserving traditional knowledge. The questions were asked on the basis of situations, pre-prepared questionnaire, place etc. randomly. Medicines for 30 diseases were recorded and a total of 55 different plants species belonging to 50 genera and 39 different families were used to treat those diseases traditionally. Different parts of the plant are used such as leaf, shoot, root, fruit, bark, seed, rhizome etc. to treat diseases. A single plant or combinations of different plants are

used to prepare medicines. Medicines were prepared in various forms such as decoction, infusion, juice, mixture, pill etc.

Key words: Ethnomedicinal plants, traditional medicine, decoction, infusion

Introduction

Nature do not only provide fundamental needs but also life saving medicines. There are so many plants in nature which have medicinal property, are considered as medicinal plants. The Indigenous people have been depending on medicinal plants since ancient time for their primary health care needs also called traditional medicine. Now a day the popularity of medicinal plants increases due to their effectiveness and less side effect. At present many diseases don't have cure solution, many of them don't have a permanent cure solution, treatment for many critical diseases are very expensive. Though chemicals are provided to the human body to relief from a disease there is lack of self resistance or can't make immunity strong (but luckily some medicine/ treatment can stimulate immunity). To overcome these problems documentation and scientific validation of traditional claims on medicinal plants are necessary which may give valuable information to new drug development. The main objective of these study is to find out some medicinal plants which are used to treat some diseases of alimentary system and reproductive system in Lakhimpur district, Assam. The study mainly focused on the knowledge of traditional healers of Lakhimpur district regarding medicinal plants and their traditional belief.

Study area and people

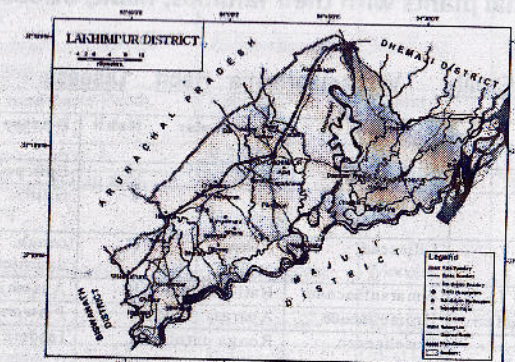
Lakhimpur district is situated on the North East corner of Assam and at the North Bank of the river Brahmaputra. It is a district of Upper Assam. The district lies between $26^{\circ}48'$ and $27^{\circ}53'$ Northern latitude and $93^{\circ}42'$ and $94^{\circ}20'$ East longitude (approx.). It is bounded on the north by Siang and Papumpare district of Arunachal Pradesh and on the east by Dhemaji district and Subansiri river. The river Brahmaputra along with the Majuli district stands on the southern side and Gahpur sub division of Biswanath district is on the west. The district covers an area of 2277 sq. Km out of which 2257 sq. km is rural and 20 sq. km is urban. The population as per census of India, 2011 is 1042137 of which 529674 are male and 512463 are female and population density is 458 inhabitants per square km. The climate of Lakhimpur district is hot, warm, humid and tropical. The average temperature is 25°C and average rainfall is 1200 mm annually. 60% of annual rainfall is received

during the months of June to September. The period of winter is from December to February, pre monsoon or summer from March to May, monsoon or rainy from June- September and post monsoon or autumn from October-November. The district has rich monsoon with highest rainfall in the month of June-July. The present study includes some villages of Lakhimpur district these are Borkhamti village of Narayanpur town, dominated by tai "Khamti" people.

Ajaraguri, Kwonar gaon, Khelmati of North Lakhimpur and 1 no. Boginadi of Boginadi town of which villagers depend on medicinal plants and easily found these medicinal plants. The district is multi-cultural and multiethnic in nature. Mostly Assamese speaking people are found in the district. Assamese ethnic groups like Ahom, Koch, Keot, Mising, Deori, Tiwa, Bodo, Khamti, Sonowal-Kachari dominates the district. Tea tribe community also called Adivasi forms nearly one-tenth of the district's population and mainly resides in the western and northern part of the district along with the foothills. Other communities include Bengali, Nepali etc.

Methodology

The study was carried out during month of January to May in 2018. The survey was conducted total 6 villages of Lakhimpur district. Regular field trips to villages were conducted during this period. Interviews are made with traditional healers and villagers about their belief on medicinal

Map showing places visited Borkhamti village, Ajaraguri, Kwonar gaon, Khelmati, Boginadi.

plants to cure diseases. The villages are selected on the basis of too much dependence on traditional healers than health institute by the villagers and where majority of tribal people live as tribal people play an important role in conserving traditional knowledge. The questions were asked on the basis of situations, pre-prepared questionnaire, place etc. randomly. They were requested to answer the questions with proper description, to show the plants they use, to show the prepared medicine. Plants were identified with the help of healers and collected for the preparation of herbarium. Photos of plants have been taken in its natural habitat for proper identification of plants.

Results

Medicines for 30 diseases were recorded and a total of 55 different plants species belonging to 50 genera and 39 different families were used to treat those diseases traditionally. Different parts of the plant are used i.e., leaf, shoot, root, fruit, bark, seed, rhizome, flower etc. to treat diseases. A single plant or combination of different plants are used to prepare medicines. Honey, sugar, water, cow's milk and palm candy are used as a carrier. Medicines are prepared in various forms such as decoction, infusion, juice, mixture, pill etc. While taking some medicines some healers don't allow to take meat, fish, spicy food, alcohol during the treatment going on.

Table1: Ethnomedicinal plants with their families, habit, diseases treated and parts used.

S.N.	Botanical name	Family	Vernacular name	Habit	Disease	Parts used
1	<i>Acorus calamus</i> L.	Acoraceae	Boch	H	Epilepsy	Rhizome
2	<i>Aegle marmelos</i> (L.) Corrêa	Rutaceae	Bel	T	Gastric	Fruit
3	<i>Allium sativum</i> L.	Liliaceae	Naharu	H	cough, dysentery	Bulb
4	<i>Amaranthus spinosus</i> L.	Amaranthaceae	Hati Khutura	H	Anaemia	Leaf
5	<i>Ananas comosus</i> (L.) Merr.	Bromeliaceae	Anaras	H	Pin worm	Leaf
6	<i>Basella rubra</i> L.	Basellaceae	Ronga puroi	C	Insomnia	Leaf and steam
7	<i>Begonia grandis</i> Dryand.	Begoniaceae	Hati tengasi	H	Unitary tract infection	Petiole
8	<i>Caesalpinia bonduc</i> (L.) Roxb.	Caesalpinaceae	Lata guti	S	Cough, Piles	Seed
9	<i>Calotropis procera</i> (Aiton) Dryand	Apocynaceae	Akon	S	Bronchial asthma	Seed

10	<i>Capsicum frutescens</i> L.	Solanaceae	Konjolokia	S	Dysentery	Fruit
11	<i>Cassia fistula</i> L.	Caesalpinaceae	Sonaru	ST	Bronchial Asthma	Seed
12	<i>Cinnamomum verum</i> J.Presl	Lauraceae	Dalchini	ST	Bronchial Asthma	Bark
13	<i>Clerodendrum indicum</i> (L.) Kuntze	Verbenaceae	Akal bir	S	Atrophy of the testicles	Root Skin
14	<i>Clerodendrum viscosum</i> Vent.	Verbenaceae	Dhopat tita	S	Hypertension	Root Skin
15	<i>Commelina benghalensis</i> L.	Commelinaceae	Kona ximolu	H	Stye	Stem
16	<i>Curcuma caesia</i> Roxb.	Zingiberaceae	Kola halodhi	H	Fracture	Rhizome
17	<i>Curcuma longa</i> L.	Zingiberaceae	Halodhi	H	Gastritis, Cough	Rhizome
18	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	Poaceae	Dubari bon	H	Menorrhagia, Dental Caries, Vomit	Shoot
19	<i>Cyperus rotundus</i> L.	Cyperaceae	Keya bon	H	Pneumonia	Seed
20	<i>Eclipta Alba</i> (L.) Hassk.	Asteraceae	Kenhraj	H	Fracture	Shoot
21	<i>Elaeocarpus varuna</i> Buch.-Ham. ex Mast	Elaeocarpaceae	Borun goch	T	Alopecia	Bark
22	<i>Elettaria cardamomum</i> (L.) Maton	Zingiberaceae	Elaichi	H	Bronchial asthma	Fruit
23	<i>Euphorbia antiquorum</i> L.	Euphorbiaceae	Siju	ST	Dysentery	Leaf
24	<i>Ficus hirta</i> Vahl	Moraceae	Dimaru	T	Vertigo	Seed
25	<i>Gossypium accuminata</i> Roxb.	Malvaceae	Kopah	S	Bronchial asthma	Seed
26	<i>Hedychium coronarium</i> J.Koeing	Zingiberaceae	Mesilung	H	Diabetes	Rhizome
27	<i>Hoya acuminata</i> Benth. ex Hook.	Apocynaceae	Gakhiroti lota	C	Jaundice	Leaf
28	<i>Jatropha curcas</i> L.	Euphorbiaceae	Bongali era	ST	Tooth ache	Stem
29	<i>Leucas plukenetii</i> Roth. Spreng.	Lamiaceae	Doron bon	H	Pneumonia, Piles, Amenorrhea	Mainroot, Leaf, Leaf
30	<i>Mallotus tetracoccus</i> (Roxb.) Kurz	Euphorbiaceae	Morolia gos	T	Pneumonia	Leaf
31	<i>Mimosa pudica</i> L.	Mimosaceae	Nilaji-bon	H	Diabetes	Root
32	<i>Mussaenda roxburghii</i> Hook. f.	Rubiaceae	Shukhloti	S	Anaemia	Leaf
33	<i>Myristica fragrans</i> Houtt.	Myristicaceae	Jaiphal	T	Bronchial asthma	Seed
34	<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz	Bignoniaceae	Bhat ghila	T	Esophagus cancer	Bark

35	<i>Oryza glutinosa</i> Lour.	Poaceae	Bora saul	H	Agalactorrhea	Fruit
36	<i>Phlogacanthus curviflorus</i> (Wall.) Nees	Acanthaceae	Tita phul	S	Enterobiasis	Leaf
37	<i>Piper betle</i> L.	Piperaceae	Pan	C	Agalactorrhea	Leaf
38	<i>Piper longum</i> L.	Piperaceae	Pipoli	C	Bronchial asthma	Seed
39	<i>Piper nigrum</i> L.	Piperaceae	Jaluk	C	Pneumonia, Cough, Amenorrhea	Fruit
40	<i>Pouzolzia zeylanica</i> (L.) Benn.	Urticaceae	Borali-bokua	H	Fracture	Shoot
41	<i>Punica granatum</i> L.	Punicaceae	Dalim	ST	Taeniasis	Bark
42	<i>Sansevieria trifasciata</i> Prain.	Asparagaceae	Haru matigumuni	H	Lower back pain	Leaf
43	<i>Sapindus mukorssi</i> Gaertn.	Sapindaceae	Monichal	T	Piles	Seed kernel
44	<i>Selaginella kraussiana</i>	Selaginellaceae	Korisuruka	H	Eczema	Whole plant
45	<i>Scoparia dulcis</i> L.	Plantaginaceae	Seni bon	H	Diabetes	Root
46	<i>Sida cordifolia</i> L.	Malvaceae	Sonborial	H	Agalactorrhea	Root
47	<i>Spilanthes paniculata</i> Wall. ex DC.	Asteraceae	Malkathi	H	Dysentery	Leaf
48	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill	Caryophyllaceae	Morolia bon	H	Sinusitis	Leaf
49	<i>Syzygium aromaticum</i> (L.) Merr. & L.M.Perry	Myrtaceae	Long	ST	Bronchia asthma	Flower bud
50	<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels.	Myrtaceae	Kola jamu	T	Diabetes	Bark
51	<i>Terminalia chebula</i> Retz.	Combretaceae	Silikha	T	Piles	Fruit
52	<i>Trigonella foenum-graecum</i> L.	Fabaceae	Methi guti	H	Piles	Seed
53	<i>Zingiber cassumunar</i> Roxb.	Zingiberaceae	Moran ada	H	Dysentery	Rhizome

NB: H, S, C, ST indicate herb, shrub, climber, small tree respectively.

Method of preparation of medicines for (1) Cardiovascular disease—Hypertension (2) Respiratory disease—Cough, Bronchial asthma, Pneumonia, Sinusitis (3) Urinary disease —Urinary tract infection (4) Alimentary disease —Gastritis, Dysentery, Jaundice, Piles (5) Disease of nervous system —Insomnia, Epilepsy (6) Skin disease — Eczema (7) Metabolic disease —Diabetes (8) Generative disease — Menorrhagia, Amenorrhea, Agalactorrhea, Atrophy of the testicles (9) Tropical disease — Enterobiasis, Taeniasis (10) Miscellaneous disease — Esophagus cancer,

Dental caries, Vertigo, Stye, Alopecia, Vomit (11) Pain (Analgesic)* – Low back pain, Body pain Anaemia are described below in order-

Hypertension

* Made an infusion (10 gm of water) of root skin of Dhopat tita (*Clerodendrum viscosum* Vent.) and taken orally in empty stomach in alternate day.

Cough

* One half of a seed of Leta guti (*Caesalpinia bonduc* (L.) Roxb.) 3 cloves of Naharu (*Allium sativum* L.) rhizome of Halodhi (*Curcuma longa* L.) and 7 fruits of Jaluk (*Piper nigrum* L.) are boiled in water with black salt and taken orally.

Bronchial asthma

* Pills are made (of diameter, about 1cm.) combining seeds of Akon (*Calotropis procera* (Aiton) Dryand), Sonaru (*Cassia fistula* L.) and Kopah (*Gossypium accuminata* Roxb.) with a grinding slab then sun dried it and taken one pill twice daily.

* Seeds of Jaiphal (*Myristica fragrans* Houtt.), seeds of Pipoli (*Piper longum* L.), fruits of Elaichi (*Elettaria cardamomum* (L.) Maton), dried stem bark(inner) of Dalchini (*Cinnamomum verum* J. Presl), Un-open flower buds of Long (*Syzygium aromaticum* (L.) Merr. & L.M.Perry) plants are boiled in water and taken half cup (by filtrate) orally.

Pneumonia

* A decoction of grinded stem bark of Morolia gos (*Mallotus tetracoccus* (Roxb.) Kurz) (with water) is made together with 5 gm of Jaluk (*Piper nigrum* L.) and taken orally. * Pills are made combining seeds (9 to 13) of Keya bon (*Cyperus rotundus* L.) and main root (3no.s) of Doron bon (*Leucas plukenetii* Roth. Spreng.) and taken one pill twice daily.

Sinusitis

* Juice of shoot of Morolia bon (*Stellaria media* (L.) Vill) is applied two drops twice daily into the nose.

Urinary tract infection

* Juice of stalk of Hati tengasi (*Begonia grandis* Dryand.) is taken orally in empty stomach.

Gastritis

* Juice of rhizome of Halodhi (*Curcuma longa* Linn.) and leaf of Kola-tulsi (*Ocimum sanctum* Linn.) combining in equal amount and taken orally two times daily in empty stomach.

* Fruit of Bael (*Aegle marmelos* (L.) Corrêa) is pierced (its hard rind) then burnt and kept it for one night then pulp is mixed with cow's milk and taken orally two times for one week in empty stomach.

Dysentery

* Pills (equal to size of a chickpea) are made with combining 7 fruits of Konjolokia (*Capsicum frutescens* Linn.), 7 piece of rhizome of Moran ada (*Zingiber cassumunar* Roxb.), 9 leaves of Siju (*Euphorbia antiquorum* Linn.), 9 cloves of Naharu (*Allium sativum* Linn.) and a little amount of black salt then sun dried and taken one pill with one teaspoon of honey once daily orally.

* Leaves of Malkathi (*Spilanthes paniculata* Wall. Ex DC.) is cooked and taken orally.

Jaundice

* Juice of 7 to 9 leaves of Gakhroti lota (*Hoya acuminata* (Wight) Benth. ex Hook. f.) is mixed with 100 ml of water and 50ml of milk is added to it and taken for 3 days orally.

Piles

Pills (similar size of a chickpea) are made combining seed kernel of 2 seeds of Monichal (*Sapindus mukorssi* Gaertn.), 3 seeds of Leta guti (*Caesalpinia bonduc* (L.) Roxb.), 3 fruits of Silikha (*Terminalia chebula* Retz.), 9 leaves of Doron bon (*Leucas plukenetii* (Roth) Spreng.) and 2 teaspoon of methi guti then pills are sundried and taken alternately gapping of 3 days in morning with empty stomach.

Insomnia

* Juice of leaf and stem of Ronga puroi (*Basella rubra* L.) is taken orally two times daily.

Epilepsy

* Half teaspoon of Powder of rhizome of Boch (*Acorus calamus* L.) mixed with one teaspoon of honey and taken two times daily for 15 to 20 days orally.

Eczema

A paste is made with shoots of Korusuruka (*Selaginella kraussiana*) and Dubari bon (*Cynodon dactylon* (L.) Pers.) are mixed together and applied on the affected area.

Diabetes mellitus

* 10 ml juice of Bark of Kola Jammu (*Syzygium aromaticum*) and 10 ml juice of leaf of Tita Phul (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.) Nees) are mixed with half teaspoon of sugar is taken orally once daily in empty stomach for 7 days.

* Roots of Seni bon (*Scoparia dulcis* L.), Nilaji bon (*Mimosa pudica* L.) and Mesilung (*Hedychium coronarium* J.Koeing) are boiled with little amount of black salt and taken orally in empty stomach.

Menorrhagia*

About 25 gm of white rice (Loc. Arhoi chaul) is grinded together with 100 nos. of leaves of Dubari bon (*Cynodon dactylon* (L.) Pers.), adding 40gm of water is taken orally.* Leaf tip of Tikani barual (*Smilax perfoliata* Lour.) is infused with 15 nos. of fruits of Jaluk (*Piper nigrum* Linn.) and infusion is heated (together with water) and taken orally in empty stomach.

Amenorrhoea

* Leaves of Doron bon (*Leucas plukenetii* (Roth) Spreng.) and Goroi fish (*Sana punctata*) is cooked together with addition of 7 fruits of Jaluk (*Piper nigrum* Linn.) and salt (in water) and is eaten.

Agalactorrhea

* Boil root of Sonborial (*Sida cordifolia* Linn.), leaf of Pan (*Piper betle* Linn.), Bora dhan (*Oryza glutinosa* Lour.) and Jaluk (*Piper nigrum* Linn.) and taken orally.

Atrophy of the testicle

* Juice of root skin of Akal bir (*Clerodendrum indicum* (L.) Kuntze) is taken orally for three to five days.

Enterobiasis (Pinworm infection)

* Paste of smooth portion of leaf of Anaras (*Ananas comosus* (L.) Merr.) is infused in water for 2 minutes then filtrate the mixture and half teaspoon sugar is added to it and taken in empty stomach.

* Leaves of Tita phul (*Phlogacanthus curviflorus* (Wall.) Nees) is cooked and eaten.

Taeniasis (Tapeworm disease)

* Paste of bark of Dalim (*Punica granatum* L.) is infused in water for 2 minutes then filtrate the mixture and half teaspoon sugar is added to it and taken in empty stomach.

Low back pain

* Leaf of Haru matigumuni (*Sansevieria trifasciata* Prain.) is injured by humer and make it smoother then this leaf is bind around the lower back portion.

Esophagus cancer

* Made a decoction (with 2 lit of water) of 1 kg of bark of Bhat ghila (*Oroxylum indicum* (L.) Kurz) and reduced to half liter (1 lit) water and taken 1 cup three times orally in empty stomach.

Dental Caries

* Shoots of Dubari bon (*Cynodon dactylon* (L.) Pers.) is boiled and breath out(open mouth) towards it's steam.

Vertigo

* Unmatured seeds of Dimaru (*Ficus hirta* Vahl) (six nos.) are grinded and mixed with 25 ml of cow's milk is taken orally.

Stye

* Sap of Kona ximolu (*Commelina benghalensis* L.) is applied in affected area.

Alopecia

* Paste of bark of Borun gos (*Elaeocarpus varuna* Buch.-Ham. ex Mast) is applied on the head.

Vomit

* Juice of Dubari bon (*Cynodon dactylon* (L.) Pers.) is taken orally.

Anaemia

* Leaves of Hati khutura (*Amaranthus spinosus* L.) is cooked and taken.

* Leaves of Shukhloti (*Mussaenda roxburghii* Hook.f.) is cooked and taken.

Fracture

* A paste is made combining nine leaves and three tender leaves of this unknown plant, ten to twelve shoot of Kenharaj (*Eclipta alba* (L.) Hassk.), fifteen shoot of Borali-bokua (*Pouzolzia zeylanica* (L.) Benn.) and one piece of Kola halodhi (*Curcuma caesia* Roxb.) (of about one inc. long). Stem of this unknown plant is warped and tied in the affected area and mentioned paste is applied above the tied steam and bandaged it and kept it for 24 hours then it is removed and cleaned the area with warm water.

Discussion

During the survey it was observed that there are so many traditional healers in Lakhimpur district. All the healers do not prepare medicine in same way but a similarity among them is that they do not depend too much on modern medicine or health institute. Healers give medicine disease based or only symptoms based. For example, same medicines are given in stomach bloating whatever the disease may be. According to some healer having bitter taste foods can increase gastric problem but having *Phlogacanthus curviflorus* (Leaf) can cure gastric though this plant species is much bitter in

taste. According them both medicines/treatment and spirituality together can only give complete relief from a disease. According to some healer if a medicine is smelled before using them then value of the medicine decreases. They maintain some special method in the time of collecting a plant for preparation of medicine such as a plant is collected which is in south direction and plant need to be cut below the umbilical portion of patient when patient stands in front of the plant.

The traditional knowledge is transmitted to the healer generation wise either by written document or orally. Some healers are trained from other much experienced healers. Some healers don't know the name of some plants but know their medicinal value very well. They cultivate plants in their own land or collected from the other places which are necessary for preparation of medicines. According to the healers many people from different places come to them in a day for treatment, they almost busy all the day of week in treating people from diseases with traditional medicine.

Conclusion

Due to lack of knowledge on uses of traditional medicine, people destroy much valuable medicinal plants. Even traditional healers also do not emphasise on conserving medicinal plants as people show least interest on traditional medicine to them. Many traditional knowledge is limited to traditional healers or their family member only and they conserve only that amount of medicinal plants which are needed for their family.

So, there is a need to raise awareness among the people and insist them for the cultivation of medicinal plants. This will help to conserve the biodiversity and existing germplasm for the future use and researches. It is seen that many medicinal plants are using to prepare modern or alternative drugs and ethnomedicinal study plays an important role to it. By conserving traditional knowledge more new better life saving drugs can be invented.

Nationalism and Beyond: The Dalai Lama and Indo—Chinese Relation in *Om Mane Padme Hum* and *The Captives*

Dr. Sunil Dutta

Associate Professor & Head, Deptt. of English
Sonari College, Sonari

The central objective of this paper is to study Asif Currimbhoy's two plays titled *Om Mane Padme Hum!* and *The Captives* set in the context of the historical events like the Chinese invasion and occupation of Tibet, the consequent flight of the Dalai Lama into India leaving a strong impact on the subsequent Indo-Chinese relation and the Indo-Chinese conflict. The paper also explores the spirit of Tibetan nationalism, Chinese expansionism and Indian response to it and throws some significant light on the concepts of nation and nationalism in the context of Lamaism, Communism and Chinese Cultural Revolution.

Asif Currimbhoy's *Om Mane Padme Hum!* (1972) is a play about Tibet in two acts with two scenes each. The play features an introduction by Faubion Bowers. Based on the Chinese invasion and occupation of Tibet, the play is primarily concerned with the presentation of the Dalai Lama as its central theme. The playwright portrays his childhood, adolescence, adulthood and his flight into India after Chinese occupation of Tibet. Along with the central theme, the play focuses on Tibetan nationalism, Lamaism and Communism, the Great Cultural Revolution and Indo-Tibetan and Indo-Chinese relation. The play was written 13 years after the flight of the Dalai Lama. Currimbhoy has made these historical events into a successful play. In this context P Bayapa Reddy's observation is worth-quoting:

Apart from giving a succinct account of the Chinese invasion and occupation of Tibet, the play dramatises the conflict in the mind of the

Dalai Lama.Currimbhoy has brilliantly succeeded in weaving a recent political event into a powerful play (*Plays* 98).

Thus the play deals with both political and religious themes and focuses on the Tibetan religious nationalism and the Chinese colonial nationalism. K R S Srinivasa lyengar remarks:

The chief merit of the play is that a recent historical event is viewed in a much wider context, involving something more than the Lama's or Tibet's fortunes. Fancy and rich imagination are piled upon mere history, and the result is dramatically viable enough. The introduction of the "double" is a bold stroke, but as regards the scene of the dismemberment of the corpse, while there is no question about its innovative audacity, I feel rather doubtful or squeamish about its propriety. One has also the feeling that there is too much reliance on sheer visual effects. Aeons of Tibetan history are run into a series of tableaux which often both stagger and bewilder (Dramatic 13).

In his "Introduction" to the play Faubion Bowers writes:

In *Om Mane Padme Hum!*, this most sacred of the Buddhist mantras and one which quintessentialises spiritual understanding for the faithful, Currimbhoy has let his mind run riot over the stage. Taking the troubling events of the Chinese suzerainty (or is it 'sovereignty?') over Tibet in the 1950's, Currimbhoy gives us not only expert documentation of the political reasons and the personalities involved, but interprets them as if making us participants in and privy to the conflict (5-6).

The play opens in a Buddhist religious atmosphere. Boy Rimpoche is in deep meditation in the prayer room of the monastery in the Potala at Lhasa. Sounds of cymbals, horns, drums, conch-shells, etc are heard. Sights of chortens, prayer wheels and flags, statues of Buddha, pictures of Dalai Lama, gods and demons incarnate, etc capture the eyes. The smells of incense, mustiness, droppings of birds, etc fill the room. All such sounds, sights and smells give the impression of an isolated monastery in Tibet. Boy Rimpoche is surrounded by monks in red and yellow robes, swaying in dim light. All of them are seen saying the Buddhist prayer:

"OM! Ma-ne Pad-me Hum!" Then soft but clear like an echo:

"Hail to the Jewel in the Lotus!" In the same metaphysical vein:

"Hail to the Buddha in the hearts"

"Hail to Man's Overself" (*Om Mane Padme Hum!* 13).

Commenting on the opening scene of the play Ruth L. Meserve & Walter J. Meserve write:

The first scene of *Om Mane Padme Hum!* reveals the prayer room of the monastery in the Potala at Lhasa where the audience in the theatre is invited to experience the sights, sounds, and odours of the spiritual scene in which the basic concept of the play is dramatized through the chanting of the monks. (Meserves 35)

Asif Currimbhoy presents some significant historical facts about Tibet and the potent force of Tibetan nationalism by portraying the Dalai Lama, his ministers, the Buddhist monks and Khamba tribesmen. The Tibetans may be described as a religious nation and the Dalai Lama is their undisputed leader. They regard him as their God-King and Living Buddha. They believe in the immortality and reincarnation of the spirit and consider it the essence of reality. The monastery in Lhasa, the centre of Tibetan Buddhism, was once the home of the Dalai Lama. When the life of the Dalai Lama is threatened with danger, the Tibetans stand united to fight against the Chinese military for their identity. They want to create a new Tibet and consider themselves as liberators from the colonial oppression of the Chinese rulers. The Chinese have failed to divide the Tibetans for their strong faith in and strict adherence to Lamaism. The Dalai Lama's minister Lukhangwa is concerned with the political realities of Tibet and says that Tibet has been invaded by the barbarous Mauchus and then by the corrupt Komintang. Now it is occupied by the Chinese communists. The former Dalai Lama also faced adverse situation and fled. However, he returned afterwards. He says:

"For once I agree with the Monk Prime Minister. Tibet was invaded before: by the barbarous Mauchus, the corrupt Komintang, and now the godless Communists. The Dalai Lama fled before . . . always to return" (15).

Currimbhoy explores the issue of the flight of the Dalai Lama by giving dramatic representation to it. It is 17th March, 1959. The 14th Dalai Lama is 24 years old. The three abbots of the Great Monasteries of Drepung, Sera and Ganden try to persuade the Dalai Lama to run away from Tibet under the threat of a revolt against the Chinese occupation of Tibet. They prostrate themselves before the Dalai Lama and say "Your Holiness must leave" (13). But the Dalai Lama does not want to leave Tibet. He is a courageous person. He does not fear for being killed by the Chinese military. He is rather prepared to leave this body than to escape. The three abbots argue that his people will die trying to save him if he does not go away. They also say that in an urgent

meeting of the *Kashag* and the *Tsongdu*, the devotees of the Dalai Lama urge him to leave Tibet soon and they endorse it. They further say that thirty thousand people including the Khamba warriors, monks and peasants are gathering outside the Norbulingka summer palace to resist the abduction of the Dalai Lama. They are revolting against the Chinese occupation as they are concerned for his safety. If the Dalai Lama continues to stay there, indiscriminate slaughter of innocent people will break out.

The Dalai Lama's two ministers, Lukhangwa and Losang Tashi are like his two hands—one religious and the other temporal. They also feel that the life of the Dalai Lama is in danger as the Chinese military armed with superior weapons outnumber his loyalists. So they also request him to flee from Tibet saying, "Lamaism survives with you. You must flee, Your Holiness" (15). The Dalai Lama has considered the reality of the situation earnestly and nods his consent for the sake of the people of Tibet.

Finally, necessary preparations for the flight of the Dalai Lama are made. The leader of his bodyguards informs the Dalai Lama that he has to depart under cover. He has to overcome 17,000-foot Che Pass and there his body guards will be replaced by a huge Khamba tribesman. Then he has to pass three hundred miles through mountains, rivers, valleys, and snow-covered passes. He will have to continue his journey for fifteen days through narrow crevices and precipices as scouted by the Khamba rebels. They are to escape in disguise and form a caravan on the top of the snow-covered mountains. After prayer, the Dalai Lama is ready to leave his motherland with his telescope as his everlasting companion to watch life around.

Currimbhoy describes the Dalai Lama's escape from Lhasa as "long, dangerous and full of breathtaking beauty amidst this flight on the roof of the world" (22). Preparation for the flight is on. Family members, ministers, and well-wishers are collecting wealth and treasures as much as they can and piling them on yaks and mules. The Dalai Lama disguises himself as a soldier. Currimbhoy writes in the play:

"The Dalai Lama impersonates a common soldier, takes a gun unfamiliarly, removes his glasses, wears the fur cap which looks something like a balaclava that both conceals and protects him against the gathering sandstorm . . ." (22)

He slips beyond the Palace guards along with three or four bodyguards. The Dalai Lama and his followers escape at night beside the Chinese camps. They cross two rivers with the grueling 17,000 feet Che Pass and get into Khamba territory which is friendly and safe to them. Then they start their trek to India

through valleys and mountains. Finally, they all meet atop a mountain with twinkling lights plodding through the night and reach the humble monastery. The Dalai Lama sits alone near the monastery and takes relaxation by looking at the mountain tops through his telescope/ telescopic glass.

In their journey through the lofty heights of the Himalayas, the Dalai Lama and Lukhangwa discuss their past experiences. Lukhangwa recalls their flight to Yatung eight years back when the Chinese invaded Tibet. He also remembers the Chinese occupation of Chamdo in 1951 and their first meeting with the Chinese General Chang Chin-wu. The Chinese first invaded Chamdo and made the Dalai Lama sign the agreement under duress in Peking. Now they want to bring in their Peoples' Liberation Army. The Dalai Lama was then 16 years old.

Currimbhoy presents the Dalai Lama's first meeting with the Chang Chin-wu at Yatung in 1951 through a flashback. Losang Tashi, the religious Prime Minister to the young 16-year old Dalai Lama and Lukhangwa, the political Prime Minister were present in the meeting. The General Chang Chin-wu attended the meeting with his two aides, General Tan Kuan San and the interpreter San Ling. After formal introduction of the two parties, they talked about Tibet and its position. Tan Kuan San called Tibet the Chinese motherland and province of China while Lukhangwa called it "autonomous region" as per the agreement. Tan Kuan San said that the Tibetan government should assist the Peoples' Liberation Army and consolidate the national defence.

Currimbhoy focuses on the early childhood of the Dalai Lama through the portrayal of the character of his mother. The 57-year old mother appears and meets his 24-year old son. She sees him with mixed feelings because she has motherly love for him and has to maintain distance and respect for him as the leader of Tibetan Buddhism. Her son was taken away from her breast when he was two years old. He was taken as ordained by the oracles and destined by the omens. He could pick up the rosary of the former Dalai Lama from other articles strewn around. Now he is in the heavy robes of the Dalai Lama. The Mother is expected to renounce him as he is deified. The Dalai Lama also wants her to renounce him as he was reborn. He has committed to the life of a celibate Buddhist lama and as such he does not need motherly comforts. But she cannot renounce him and returns as mother because he is threatened with danger. She feels that being the mother of a God-King is not easy.

In his "Introduction" to the play *Om Mane Padme Hum!* Faubion Bowers comments:

We meet the Dalai Lama as child and as man. We feel his difficulties

as a spiritual leader of a religious nation within himself, with his mother and in consultation with his temporal and spiritual ministers. More fascinating, perhaps because it is less familiar to the outsider, is Currimbhoy's handling of the Chinese generals and their conflictual feelings about Tibet and toward the religion of Communism which will in timeless time supplant the religion of Lamaism (6).

Currimbhoy explores the discovery of the Dalai Lama through a flashback scene in time. After the death of the 13th Dalai Lama, the State Oracle confirmed that his reincarnate is in the East because the head of the dead Dalai Lama changed its position to face the East. A great star-shaped fungus also appeared on the Eastern side of the shrine. Then the search for his reincarnate was on. Currimbhoy writes:

In the Wood Hog year (1935) the Regent went to the sacred lake of Lhamoi Latso to see visions of the future. After several days of meditation and prayer, he saw the three letters, Ah, Ka and Ma, followed by a picture of a monastery with roofs of jade green and gold and a house with turquoise tiles . . . (26)

Accordingly, high Lamas and dignitaries searched in all parts of Tibet and ultimately found "a house with turquoise near the green and golden roofs of the monastery of Mumbum in Eastern Tibet" (26). The Lama came in disguise and was wearing a rosary of the 13th Dalai Lama around his neck. The present Dalai Lama was then a mere two-year old child. He recognized the rosary and asked for it. He was put to day-long observation and various tests all of which seemed familiar to him. They also found moles and signs of the late Dalai Lama on his body. Then it was confirmed that he was the reborn Dalai Lama. Currimbhoy presents the Dalai Lama's autobiography which records some significant facts about his educational life. He records that he has offered prayers before his final examination for the degree of Master of Metaphysics in Drepung monastery. Their examinations were held in the form of congregational debates in which the student faces learned scholars. The Abbot of Mey college of Sera monastery asked him questions. Later, he stood before the Abbots of Shar and Jang colleges of Ganden monastery to initiate a dialectic discussion. He is expected to advance himself into religious and philosophical learning. A boy has to face elderly high Lamas in discussions on abstruse subjects as dialectics and metaphysics. The Dalai Lama faced the Abbot and presented the dissertation on transitory illusion. But he was terribly nervous. The dramatist depicts the Chinese military camp established on the outskirts of Lhasa. General Chang Chin-wu, the Chief Political Representative and two

Generals Tan Kuan San and Chin Hao-jan are found discussing the issues like the Chinese confrontation with Tibet, Cultural Revolution, the Seventeen-Point Sino-Tibet agreement of 1951 with promises to respect their cultural freedom, and the Preparatory Committee for the Autonomous Region of Tibet (PCART) of 1953 promising respect to their autonomy. After this discussion, Tan Kuan San reports, as desired by the Chinese General, that the situation is getting more and more tense as thousands of armed monks, Khamba tribesmen, the Dalai Lama's personal bodyguards, and the remaining part of their army are moving around the Norbulingka Palace to protect the Dalai Lama against abduction. Tan Kaun San says that the Chinese army is poised to launch the attack and requests the General to give the signal. The General tells him that they are not to do anything that might harm the Dalai Lama.

During his discussion with Lukhangwa, the Dalai Lama's minister Losang Tashi says that the Chinese atheism was not successful during the past eight years of expansionism in Tibet. Lukhangwa, another minister, says about the success of their so-called 'democratic reforms'. Schools, roads and hospitals have increased and thought reform centres are operating. The Dalai Lama says that the Chinese communists have occupied Tibet for eight years claiming it as part of China. He also refers to Tibet's relation with India and the United Nations. They turned down Tibet's request for help in the name of suzerainty and sovereignty.

Currimbhoy recaptures the Chinese invasion of Lhasa in dramatic terms. Drums and portraits of Mao Zedong and Chou En-lai are being paraded through the streets of Lhasa. Thousands of disciplined Chinese soldiers enter upon the small and peaceful capital city. The soldiers pitch up tents outside the city. General Chang Chin-wu gives orders to different military commanders. He orders them to ensure sufficient food provisions. Every man must get his share of drinks. There should be no trouble for women. Security is the primary objective. The troops must try to absorb the small Tibetan army within their ranks. The national army and people must know that the Chinese come to stay in Tibet. The General says:

"The overt conquest is easy; the inner conflict starts... I suspect... the land of the Lamas will not be an easy take-over. It may take us years and years... before total absorption into the motherland..." (33)

The General further says about their objectives:

"We're not here merely to liberate or occupy but to stay, stay and

fortify. Stay and integrate. From this roof of the world, all of South Asia is ours either to defend or expand, as we choose". (37)

He says that journey from China to Tibet takes them six weeks. He clearly proclaims: "We'll take Tibetan labour and colonize this sparse land with Hans from the North" (38).

Currimbhoy presents the Chinese Cultural Revolution formally called "Great Proletarian Cultural Revolution" in the play. It started for a complete revolution in Chinese political, social and cultural spheres under the leadership of Mao Zedong. The activists of the revolution were the Red Guards who worked for abolition of old ideas, old culture, old customs and old habits. This revolution also led to the death of more than two million people. The Chinese General Tan Kuan San says, "A cultural revolution always implies a military threat" (18).

Currimbhoy shows the difference between General Chang Chin-wu and the military commander General Tan Kuan San in their thoughts and ideas. General Tan Kuan San wants a military confrontation with Tibet while General Chang Chin-wu avoids it. Chang Chin-wu advocates cultural freedom while Tan Kuan San favours cultural revolution. Tan Kuan wants to launch military attack while Chang Chin-wu does not want to harm the Dalai Lama in any way. He respects the Dalai Lama. He says to Ngabo Jigme, a minister of the Dalai Lama: "although I'm the great Han imperialist in the eyes of the Tibetans... I too might respect the person of the Dalai Lama..." (21)

The interpreter says on behalf of General Chang Chin-wu that the Chinese communists believe that Tibet has always been part of China and that the new China was formed with the Great Proletarian Revolution of 1948. Their entry into Tibet is merely to consolidate the new nation and protect their borders. Furthermore, they think that the religious status of the Dalai Lama remains completely unchanged.

Tan Kuan San reminds Lukhangwa of the clause 2 of the Agreement that the local government of Tibet shall actively assist the Peoples' Liberation Army to enter Tibet and consolidate national defence.

The play portrays how the Chinese troops enter into Lhasa in massive numbers with drums and portraits of Mao Zedong and Chou En-lai. The Tibetans look at the display of military force. News of their oppression in Chambo has spread. Though they come in peace after signing the treaty, their intention to dominate is fairly obvious. The sight of thousands of disciplined soldiers descending upon the peaceful town is awesome and almost intimidating.

General Chang Chin-wu tells his two aides, Tan Kuan San and Chin

Hao-jan that they are in Tibet not simply to liberate or occupy it but to stay, fortify and integrate. Chinese expansionist policy is made clear when the General says: "We're not here merely to liberate or occupy but to stay, stay and fortify. Stay and integrate. From this roof of the world all of South Asia is ours either to defend or expand, as we choose"(37).

The play ends with the Dalai Lama crossing the border into India. When he crosses the border with a heavy heart he says, "In any human conflict, the ultimate interests of the combatants are the same: the interests they fight for are only ephemeral" (67).

Faubion Bowers writes:

Currimbhoy ends this play as it begins, with the flight of the Dalai Lama from Tibet on 17 March, 1959. As the Lama crosses the border into India he says, "In any human conflict, the ultimate interests of the combatants are the same ..." and he dismisses these "interests" as ephemeral, part of the transitory world of illusion which we in this life take so seriously and consider so profoundly. To the Lamas, the events depicted in *Om Mane Padme Hum!* may in truth be ephemeral. To appreciators of Currimbhoy's text, here is a play of enduring insight and enjoyment. It is more than a pictorial representation of living history or personages in high places in far-away countries. It is a universal comment on life ... special, perhaps, but nonetheless international in interpreting human beings. (Introduction 6)

India and China are border countries and they maintained a cordial relation. There was a common phrase 'Hindi-Chini Bhai Bhai' (Indians and Chinese are brothers). Similarly, India also had a good relation with Tibet which was an autonomous State under the suzerainty of China. The Indo-Chinese relation deteriorated after the Chinese invasion and occupation of Tibet.

Bipan Chandra et al write about the Indo-Chinese conflict after the Dalai Lama entered into India:

When Dalai Lama was given political asylum in India in 1959, the Chinese became unhappy. Soon after, the Chinese opened fire on an Indian patrol near the Kongka pass in Ladakh, killing five Indian policemen and capturing a dozen others. 'On 8 September 1962, Chinese forces attacked the Thagla ridge and dislodged Indian troops, but this was taken as a minor incident ... a week later, the Chinese army launched a massive attack and overran Indian posts in the eastern sector in NEFA (Arunachal Pradesh). The Indian army commander in NEFA fled without any effort at resistance leaving the door wide open for China

to walk in. In the western sector, on 20 October, thirteen forward posts were captured by the Chinese in the Galwan valley ... It was thought that the Chinese would come rushing in to the plains and occupy Assam and perhaps other parts as well' (Chandra et al 208-209).

II

Asif Currimbhoy's *The Captives* (1963) is a three-act play about the Chinese invasion of India in October, 1962. It was written a year after the Chinese military aggression. The focal theme of the play is the conflict between India and China. The play also deals with the deteriorating relation between India and Pakistan and the Gandhian principle of Ahimsa espoused by the Congressmen. Hasan, Mehtab and the guards are represented as Indian nationalists while Aref is introduced as a Pakistani nationalist. Hasan is an Indian Muslim and Aref is a Pakistani Muslim. A Gandhian nationalist, Mehtab sacrifices his life for the sake of his country. Hasan goes to the border army outpost to resist the Chinese invasion, but he miraculously survives his life. But the dramatist has not introduced any Chinese character. The setting of the play is an army outpost somewhere in the disputed region of Ladakh (or NEFA) during the Chinese invasion. However, it may be pointed out that Ladakh and NEFA are not synonymous and it was an unintended mistake Currimbhoy creates a situation of war-tension in and around the border outpost. The action takes place in darkness. A sudden explosion erupts accompanied by sounds of mortar and gunfire. The sound of a machine gun is heard at a distance. There are far-off screams and yells. The outpost is guarded by two guards. One of the guards wears a balaclava over his face to protect himself against the cold. The time of action refers to sometime after the first Chinese invasion of 20th October 1962.

In his review essay on "The Dramatic Art of Asif Currimbhoy", K R Srinivasa Iyengar writes:

"*The Captives*, which first appeared as a companion-piece with *Thorns on a Canvas*, boldly takes us to the theatre of war during the Indo-Chinese conflict of October 1962. The eruption of October 1962 was a traumatic experience for India. Cities were seized with anti-Chinese hysteria, and in Asif Currimbhoy's play, Hasan leaves his family behind and is posted to the Indo-Chinese border (Ladakh or NEFA)" (18).

In this context, R C Majumder et al write:

On 20th October, 1962, about 30,000 Chinese troops began a large-scale invasion of Ladakh and NEFA (North-Eastern Frontier Agency), to the

north of Assam. The Indian troops fought gallantly, but, being vastly outnumbered, could not offer any effective resistance in NEFA. On 19th November Bombi La was captured and the whole of Assam lay at the mercy of the Chinese, who had also occupied the portion of Ladakh claimed by them. But on 21st November they declared a unilateral cease-fire and retired to a considerable distance ... The Chinese are now in possession of 36,260 square kilometres of Indian territory in Ladakh and 5,180 square kilometres in the North-Eastern Frontier. (1007)

Currimbhoy has dramatised this historical event in this play. In his preface to *The Captives* the dramatist writes:

On 20th October 1962 Chinese armed forces led an invasion in the Eastern and Western sectors of the India-China border. It triggered off a war, therepercussions of which shook the roots of India's image as she saw herself. It is at this point that the story of *The Captives* begins (*The Captives* 9).

He further says about this play:

"It is suggestive of the position of Indian Muslim under pressure of deteriorating relations between India and Pakistan. It also deals with the father-image of the old Congressman who still dominates the political scene under a self-imposed code of moral values" (*The Captives* 9).

The play opens with a prologue which portrays little children playing a war game with explosives and screaming in a street in Delhi in front of the restaurant where Hasan lives with his family. Hameed and Kripal, the children of Hasan and Raj, are eminent among players. Posters and banners carrying slogans like "Give India your Blood, Gold and Work", "Back Jawaharlal for Freedom", etc. contribute to the atmosphere of war. Hasan and Raj are watching their games. The news broadcast by the radio describes that the Chinese troops advance and the Indian Jawans defend heroically. Loud martial music is heard and movement of soldiers and civilian is noticed in the street. Paper-boys with posters are seen announcing the fall of another border outpost and screaming out the news headlines. Women home-guards in khaki uniforms are seen drilling. The dramatist intensifies the situation by introducing a stranger wearing a saffron robe and walking across the streets with bare feet.

Currimbhoy portrays the increasing tension along the Indo-Chinese border through the dialogues of the two Indian guards protecting the army

outpost. The outpost is situated in a border area of Ladakh (or NEFA). On hearing the sounds of gunfire near the outpost, the two guards discuss the possibility of a sudden attack on them by the Chinese troops. Their tension mounts up because they are hopelessly outnumbered in "the furthestmost point" (20) by the Chinese regiment. Besides, they are unfamiliar with the mountainous region. The dramatist exposes the fear of the ill-equipped and ill-trained Indian soldiers through the words of the 1st guard who fears that hordes of Chinese soldiers may come out secretly at night and attack them. When he seems to express his fear for the Chinese troops, the 2nd Guard emboldens him and says that he is armed with bayonet to fight back. Besides, the Indian infantry in the base camp is near them.

They also raise the question of the importance of this border land in Indian territory. The 1st Guard says that the land is not quite barren, but nothing grows there. The second guard says that mountains "stand like sentries ... that stand like ... us watching and guarding ..." (21). The area is very cold in winter.

In his review essay on "The Dramatic Art of Asif Currimbhoy", K R Srinivasa Iyengar writes:

At the outpost, of course, there is a grimmer and truer appreciation of developing events than in Bombay or New Delhi. To the outpost where Hasan has a job to do, Mehtab the "Congressman" comes to study things for himself. They are old friends, yet in these strange surroundings they can but play blind man's bluff, each a captive within a prison of his own contriving (18-19).

Hasan is presented as an Indian nationalist and a patriotic soldier who leaves for Indo-Chinese border to resist the Chinese invasion in spite of his wife's protest. He leaves behind his wife Raj and two little children—Hameed and Kripal who live in a restaurant at Delhi. He enters the army outpost in uniform along with Mehtab. Hasan says that the outpost is not a safe place for a politician. His sense of responsibility is evident when he says to Mehtab: "I am concerned about your safety. We are not equipped for any large scale defense here. This is more a reconnaissanceoutpost here than anything else. It would have been safer if you had stayed with the regiment"(24). He regards Mehtab's visit as "another VIP visit to boost our morale" (24).

Mehtab is introduced in the play as an Indian nationalist. He is an old "Congressman from Delhi" (20). The 1st Guard knows him as a "good man" and a "great man" as both of them hail from the same place. As a Gandhian Satyagrahi, he has joined the struggle for independence of India and has

been imprisoned several times. He has won the election and become a member of the government of India.

He visits with Hasan the army outpost situated at the border region "To see what actual conditions are like. Fighting conditions." (22). A follower of Gandhian principles, he remembers: "Do not hate your enemy though it becomes your duty to fight." (22).

The method of non-violent warfare followed by Mahatma Gandhi and other freedom fighters is put into question against the Chinese invasion of India. He follows the Gandhian principle of Ahimsa and does not believe in violence or killing. The first Guard says, "I have often heard him at public meetings. He was a great disciple of Gandhiji . . . fought his enemies bravely . . ." (23). In many ways he is similar to Gandhi. He fights without hate.

Mehtab is killed by the Chinese troops. His condition is near delirium and he mumbles in delirium. K R Srinivasa Iyengar writes:

Mehtab is apparently wedded to Gandhian ahimsa, but a war also needs fighters like Hasan and the guards (who are Tibetans, perhaps, or Nepalese, Bhutanese, or Ladakhis). There is eeriness in the talk and the actions alike. When Mehtab, Hasan and the guard with the balaclava are cooped up as it were in the outpost, the Pak Corporal Aref walks in, mistaking it for his own (Iyengar 18-19).

Mehtab has strong confidence in Hasan's loyalty to him and to India. The country needs such a person. Hasan says that he is not neutral though India as a nation has been so. They discuss the issue of non-alignment policy of India. Mehtab considers it a matter of moral choice.

Currimbhoy presents the Chinese invasion of India as the central theme of the play. In reply to Hasan's question, Pakistani Corporal Aref reports that he has overheard the Chinese plan for a second invasion into India. They have already outflanked the Indian base camp and they will soon wipe out the outpost. He says to Hasan:

"What the hell do you think I was doing out there! The Chinese are planning a second invasion into India. I stumbled on their camp, the same way as yours, except that they did not spot me, and I overheard their plans. I wanted to rush back to my outpost and lost my way in the storm. They'll wipe you out! They'll wipe you all out! At the moment they've already outflanked you! They're at your base camp now!" (50)

Though Mehtab does not believe in Aref's report, Hasan rushes to the wireless room and hears the gunfire sounds near it. He returns forthwith "white-faced with shock" (52). He confirms that the Indian base camp has

been overrun. He says: "There's large-scale massacre going on their now. We've been outflanked." (52). Currimbhoy describes, "A shell explodes outside the cabin, shaking it from end to end, while the window shatters, throwing in dirt and snow." (52). Suddenly, the guard on duty was attacked and killed by striking with a knife in his chest. The fire of a rifle is heard outside. Hasan hurls himself to the door and calls the other guard. Soon he finds that they are surrounded by the Chinese army. Aref says that the outflanking Chinese armies are attacking from the south. All the sides are not yet closed. There may be a slim chance of escape to the north. Under the situation, Hasan cuts the rope which ties Aref with his knife.

The play ends with an epilogue depicting the condition of Hasan who has been seriously wounded. The setting of the epilogue is Hasan's bedroom in a restaurant in Delhi. He is now confined to bed. He is alone in the bedroom. Currimbhoy focuses on his condition and writes:

Hasan is lying in bed. He is heavily bandaged, and is resting with his face averted to the wall, sometimes looking out through the barred windows. He is alone. It is dim and quiet in the room, as it were a hospital. (60)

Hasan is deeply wounded and has not yet recovered. His wife Raj is talking to her father-in-law, Ali about his condition. In response to her question, Ali says that it is not yet known as to who has shot at him. The Chinese troops outflanked the Indian base camp and the outpost. He has miraculously survived. Hasan's guard took cover when the Chinese outflanked the outpost. Elaborating the situation, Ali says:

No one really seems to know exactly what happened. You know his was the forwardest outpost. His base camp was outflanked, and when they closed in . . . It is no less than a miracle that he's alive today, or half-alive as some say . . . He had a guard, who took cover when the Chinese launched the attack. When they left him for dead, the guard went back and retrieved him . . . We can only say that like the others, the Chinese wiped out his outpost . . . (61)

The dramatist also presents the radio news about Indo-Pakistan talks on the Kashmir issue, Pakistan's alliance with China, threat of another Chinese invasion, etc. He writes:

... news over the radio ...

—about the sixth round of Indo-Pakistan talks having failed (on the Kashmir issue)

—about foreign military aid . . .

-about Pakistan's pact with China . . .
-about the threat of another invasion from China, and the
suggestion of collusion
with Pakistan . . . (62)

The 2nd guard visits Hasan when he is rolling restlessly on his bed. He is introduced as a "large, heavy-set man in military costume" (62). When Hasan sees the guard's balaclava, he shows signs of life and tries to grasp it. Having seen the guard, he raises a hand in greeting and the guard takes. The 2nd Guard continues to give an account of the whole incident. He said that Mehtab was fatally wounded and found Mehtab in delirium. Then he died after whispering a single word . . . "ahimsa" . . . "ahimsa"

After his fatal injury, Mehtab was in delirium. The 2nd Guard who saw him in his last few minutes of life says:

"He was in delirium. He imagined he saw things. Great images of here and after. He told me to get from his bag a robe of saffron colour and put it over his body before he died. I did it." (64)

He asked him to remove the balaclava and he did it. Hasan was grieved to hear the sad news of the death of Mehtab and "tears roll shamelessly" (64) from his eyes.

At the time of leaving, the guard says that he was outside the cabin when the Chinese invasion took place. He heard the first shot which came from within the cabin. Then he heard the scream of Hasan. He asks Hasan:

Now . . . there were only three people in the cabin. Yourself, the prisoner . . . and Mehtab. Only two of them were armed . . . and you weren't. You know what I'm trying to say! I'm saying that one of them shot you . . . deliberately! Which one was it, Hasan! Which one was it? (Hasan does not reply. He looks at the wall with immobility) Who shot you, Hasan? Who tore you open, with pain and injury! Who did it, Hasan? Who did it? (softly) I know . . . that you know . . . (No reply) (64-65)

The guard leaves placing the balaclava near Hasan's table. Then the prayer is heard:

"LA ILAHA ILLA' LLAH; MUHAMMAD RASULU'LLAH" . . . (Hasan turns his face to the window to look beyond. He grips hold of the bars in both hands and looks beyond . . .) (65)

Thus the play, *The Captives* explores the tensions and alienations between India and China.

To conclude, Asif Currimbhoy has effectively dramatized the themes of the flight of Dalai Lama into India following the Chinese invasion of Tibet and Indo-Chinese relation in the two plays discussed. This shows how contesting nationalisms bring untold miseries and sufferings for common people. Thereby, the plays seem to offer a powerful critique of the excesses of nationalist ideologies.

00000

Works cited:

- Bowers, Faubion. Introduction. *Om Mane Padme Hum*. By Asif Currimbhoy. Calcutta: Writers Workshop, 1972. Print.
- Bowers, Faubion. "The World of Asif Currimbhoy." *Appreciations of Asif Currimbhoy*. ed. Faubion Bowers, et al. Calcutta: Writer's Workshop, n.d. 3-8. Print.
- Chandra, Bipan, Mridula Mukherjee and Aditya Mukherjee, *India Since Independence*, Penguin Books, New Delhi, (12th Reprint), 2008. Print.
- Currimbhoy, Asif. *Om Mane Padme Hum*, 2nd Edition, Calcutta, Writers Workshop, 1992. Print.
- *The Captives*, 2nd Edition, Calcutta, Writers Workshop, 1992. Print.
- Iyengar, K.R. Srinivasa: *Indian Writing in English*, 5th ed. New Delhi: Sterling Publishers Pvt. Ltd, 1994. Print.
- Iyengar, K. R. Srinivasa. "The Dramatic Art of Asif Currimbhoy". *Appreciations of Asif Currimbhoy*. Ed. Faubion Bowers, et al. Calcutta: Writer's Workshop, n.d. 9-24. Print.
- Iyer, N. Sharda. *Musings on Indian Writing in English: Volume 3 (Drama)*. New Delhi. Sarup and Sons Publishers. 2007. Print.
- Majumdar, R C, H C Raychauduri and Kalikinkar Datta. *An Advanced History of India*. New Delhi: Macmillan, 2007. Print.
- Meserve, Ruth L & Walter J Meserve, "Asif Currimbhoy". *Appreciations of Asif Currimbhoy*. Ed. Faubion Bowers, et al. Calcutta: Writer's Workshop, n.d. 29-40. Print. Writers Workshop, Calcutta, 1972. Print
- Naik, M.K. *A History of Indian English Literature*. New Delhi: Sahitya Akademi, 1982. Print.
- Reddy, P. Bayapa, *The Plays of Asif Currimbhoy*, Calcutta: Writers Workshop, 1985. Print.

অসমত ভাষিক সংঘাত : কাৰক আৰু প্ৰতিকাৰ

ড° ধ্ৰুৱজ্যোতি নাথ

সহযোগী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

শ্বহীদ পিয়লি ফুকন মহাবিদ্যালয়, নামতি

Abstract

Assam has a long history of language conflicts dating back to the nineteenth century continuing intermittently though varying degrees of intensity till date. The language conflicts in Assam taking place basically in two strands; viz conflicts between Assamese speaking people and Bengali speaking people, and conflicts between Assamese speaking people and speakers of languages of different ethnic groups of the region, have seriously damaged the very foundation of the multilingual Assamese society. Linguistic chauvinism, wrong language policy of the government, lack of opportunity for growth and development of various indigenous languages and various other factors have led to a sense of insecurity, distrust and linguistic extremism in different linguistic groups which have ultimately resulted in various conflicts among different linguistic groups seriously threatening unity and peace of the region. The paper attempts to make a probe into the various factors responsible for language conflicts in Assam during the state's long history of language conflicts from the nineteenth century till date and to hypothesize some possible solutions to the problem.

০.০০ অৱতৰণিকা :

বহুভাষিক সমাজত এক আৰু শান্তি বৰ্তি থকাৰ ক্ষেত্ৰত ভাষাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা আছে। ভাষিক উচ্চাখিকাৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা সামাজিক বৈষম্য আৰু ত্ৰুটিপূৰ্ণ ভাষানীতি প্ৰৱৰ্তনৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা উগ্ৰ জাতীয়তাবাদী চিন্তা-চেতনাই ভাষিক সংঘাতৰ সৃষ্টিত অৰিহণা যোগাব পাৰে। ভাষিক সংঘাতৰ ফলশ্ৰুতিত সমাজ বিভাজন হোৱাৰ

উদাহৰণ বিশ্ব ইতিহাসত বহুত আছে। ছোভিয়েট ৰাছিয়া ভাগি-ছিগি যোৱাৰ বিভিন্ন কাৰণৰ ভিতৰত এটা আছিল ছোভিয়েটৰ প্ৰায় সত্তৰটা ভাষা ৰুছ ভাষাৰ গ্ৰাসত পৰি লুপ্ত হোৱাৰ ভয়।

ভাৰতৰ উত্তৰ-পূব প্ৰান্তত অৱস্থিত অসম এখন বিভিন্ন ভাষা-ভাষী লোকেৰে পৰিপূৰ্ণ ৰাজ্য। ইয়াত বসবাস কৰা প্ৰতিটো জাতি-জনগোষ্ঠীৰে নিজা নিজা ভাষা আছে। তথাপি অসমীয়া ভাষাই সমগ্ৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ সকলো জনগোষ্ঠীৰে উমৈহতীয়া ভাষা ৰূপে সমাদৰ লাভ কৰিছিল। বৰ্তমান বিভিন্ন সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক কাৰণত অসমীয়া ভাষা আৰু অসমৰ অন্যান্য জনগোষ্ঠীয় ভাষাৰ মাজত সংঘাত আহি পৰিছে। এই সংঘাতৰ ফলশ্ৰুতিত অসমৰ সাতামপুৰুষীয়া এক-সংহতি বিনষ্ট হোৱাৰ উপক্ৰম হৈছে।

০.০১ অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য :

এই অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য হৈছে -

ক) অসমৰ ভাষা ভিত্তিক ইতিহাস অধ্যয়নৰ জৰিয়তে ভাষিক সংঘাতৰ কাৰণ সমূহ বিশ্লেষণ কৰা।

খ) ভাষিক সংঘাত প্ৰতিৰোধৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া পদক্ষেপ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰি অসমৰ সামাজিক সংহতি স্থাপনৰ চেষ্টা কৰা।

০.০২ অধ্যয়ন পদ্ধতি :

এই অধ্যয়ন বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি প্ৰয়োগেৰে কৰা হৈছে। তথ্য সংগ্ৰহৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰন্থ, আলোচনী, বাতৰি কাকত আৰু বৈদ্যুতিক মাধ্যমক উৎস ৰূপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

১.০০ ভাৰতবৰ্ষত সামাজিক সংস্কৰণৰ বাহক ৰূপে ভাষা :

আদিম যুগৰে পৰা ভাৰতত ভাষিক ভিন্নতাৰ জৰিয়তে সামাজিক মৰ্যাদা বিচাৰ কৰাৰ অশুভ পৰম্পৰাৰ প্ৰচলন আছিল। সংস্কৃত নাটকত মৰ্যাদাসম্পন্ন চৰিত্ৰৰ মুখত সংস্কৃত ভাষা আৰু সাধাৰণ চৰিত্ৰৰ মুখত প্ৰাকৃত ভাষা প্ৰয়োগ কৰাৰ কথা এই দিশত উল্লেখ কৰিব পাৰি। অসমতো প্ৰাকৃতটো যুগত সংস্কৃত ভাষাৰ তুলনাত অসমীয়া ভাষাই যথাযোগ্য মৰ্যাদা পোৱা নাছিল। গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ মতে, “অসমীয়া ভাষাক ভাষা বুলি পূৰ্বে শিক্ষা নিদিছিল। ভাষা বুলিলেই অনাদৃত কথা বুলি তাৰ প্ৰতি লোকে যত্ন নকৰিছিল। সংস্কৃতৰ প্ৰতিহে লোকৰ আদৰ আছিল।” পৰৱৰ্তী যুগত অসমীয়া ভাষা প্ৰতিষ্ঠাৰ চেতনাই বিকাশ লাভ কৰা স্বত্বেও অসমীয়া উচ্চ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীটো সংস্কৃত ভাষাৰ প্ৰতিহে অধিক আগ্ৰহী আছিল। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই গুৱাহাটী হাইস্কুলৰ পৰা প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত সংস্কৃতত আটাইতকৈ বেছি নম্বৰ পোৱা জনকহে ‘হেমচন্দ্ৰ পদক’ দিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া আৰু আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনে মিল্ছ চাহাবৰ ওচৰত দাখিল কৰা আবেদন পত্ৰত সংস্কৃত স্কুল প্ৰতিষ্ঠাৰ সপক্ষে

যুক্তি দিয়াৰ^{১০} কথাই ইয়াৰ সাক্ষ্য বহন কৰে।

২.০০ অসমত ভাষিক সংঘাতৰ ইতিহাস :

অসমত ভাষিক সংঘাতৰ সূচনা হয় বৃটিছ যুগত। অসমৰ ভাষিক সংঘাতৰ ইতিহাসলৈ লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে দুটা ধাৰাত সৃষ্টি হোৱা ভাষা ভিত্তিক সংঘাতে অসমৰ সমাজ জীৱন বিপৰ্য্যস্ত কৰি তুলিলে। দুয়োটা ধাৰাতে বহুতো মানুহে ভাষা সুৰক্ষাৰ নামত প্ৰাণ হেৰুৱাবলগীয়া হ'ল। সেই ধাৰা দুটা হৈছে অসমীয়া ভাষা বনাম বাংলা ভাষাৰ সংঘাত আৰু অসমীয়া ভাষা বনাম অসমৰ জনগোষ্ঠীয় ভাষাৰ সংঘাত।

২.০১ অসমীয়া ভাষা বনাম বাংলা ভাষাৰ সংঘাত :

১৮৩৬ চনত ৰবিনছন,^{১১} ৰেভিনিউ কমিছনাৰ জেনকিনছ^{১২}, ইপকিনছন^{১৩} আদি উচ্চ ইংৰাজ বিষয়াৰ তৎপৰতাত অসমৰ চৰকাৰী প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা অসমীয়া ভাষা আঁতৰাই বাংলা ভাষাৰ প্ৰবৰ্ত্তন কৰা হ'ল। কিন্তু ইংৰাজপ্ৰেমী অসমীয়া উচ্চ মধ্যবিত্তৰ এটা চক্ৰই অসমৰ পৰা অসমীয়া ভাষা আঁতৰাই বাংলা ভাষা প্ৰবৰ্ত্তন কৰাৰ বাবে ইংৰাজৰ পৰিৱৰ্তে বঙালীসকলৰ যড়যন্ত্ৰৰ কথাহে প্ৰচাৰ কৰাত লাগিল। এইক্ষেত্ৰত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা^{১৪}, পদ্মনাথ গোহাঞিবৰুৱা^{১৫}, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী^{১৬} আদিৰ নাম বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। এনে হোৱাৰ ফলশ্ৰুতিত অসমীয়া ভাষী সমাজখনত বঙালী বিদ্বেষী মনোভাৱ গঢ় লৈ উঠিল। কেৱল প্ৰশাসনৰ সুবিধাৰ খাতিৰতে ইংৰাজ চৰকাৰে যে অসমত বাংলা ভাষা চলাইছিলি, সেই কথা ইংৰাজ শাসকৰ প্ৰতি থকা অসমীয়া উচ্চ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ আনুগত্যৰ আৱৰণখনেৰে ঢাকি ৰখা হ'ল।

পৰৱৰ্তী সময়ত অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী প্ৰণেতা হেমন্ত কুমাৰ শৰ্মা^{১৭} আৰু সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাই^{১৮} ঊনবিংশ শতিকাৰ অসমীয়া ভাষাৰ দুৰ্যোগৰ বাবে বঙালীসকলৰ ওপৰতহে দোষ জাপি দিয়াৰ চেষ্টা কৰিলে। ফলত অসমীয়া ভাষীসকলৰ মাজত পূৰ্বতে গঢ় লোৱা বঙালী বিদ্বেষী মনোভাৱ সুদৃঢ় হ'ল। তদুপৰি 'বংগীয় সাহিত্য পত্ৰিকা', 'প্ৰবাসী', 'মুম্বাই' আদি বাংলা কাকতবোৰেও 'অসমীয়া ভাষা বাংলাৰ দোৱান' জাতীয় ধাৰণাৰে সমাজত বিভেদ সৃষ্টি কৰিছিল।^{১৯}

স্বাধীনতাৰ পাছত ১৯৫৪ চনত ৰাজ্য পুনৰ গঠন আয়োগে প্ৰধান আঞ্চলিক ভাষাবোৰৰ অৱস্থানৰ ভিত্তিত ৰাজ্য গঠনৰ পৰামৰ্শ দিলে। লগে লগে ভাষাৰ ভিত্তিত ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজ্যবোৰ পুনৰ গঠিত হ'ল। ইয়াৰ ফলত বঞ্চিত ভাষা-ভাষীৰ লোকে নিজৰ ভাষাৰ মৃত্যু হ'ব বুলি শংকাত ভোগাত ভাষিক উগ্ৰ জাতীয়তাবাদৰ জুইকুৰা উমি উমি জ্বলিবলৈ ধৰিলে। ১৯৬০ চনত সমগ্ৰ অসম জুৰি আৰম্ভ হোৱা ভাষা আন্দোলনৰ বিৰোধিতা কৰোঁতে ১৯৬১ চনৰ ১৯ মে'ত ১১ গৰাকী বাংলাভাষীয়ে আৰক্ষীৰ বন্দুকৰ

গুলীত শিলচৰ ৰে'ল ষ্টেশ্যনত প্ৰাণ দিয়ে।^{২০} এই নিহতসকলৰ ভিতৰত ১৬ বছৰীয়া ছাত্ৰী কমলা ভট্টাচাৰ্য বাংলা ভাষা প্ৰতিষ্ঠা আন্দোলনৰ প্ৰথম গৰাকী মহিলা শহীদ।^{২১} আনহাতে একে বছৰতে আন্দোলনৰ সমৰ্থনত হাইলাকান্দিত সমদল উলিয়াই ১১ জন অসমীয়া ভাষী লোকে দুৰ্বৃত্তৰ হাতত প্ৰাণ আহুতি দিয়ে।^{২২} তদুপৰি শিৱসাগৰৰ ছাত্ৰ ৰঞ্জিত বৰপূজাৰীয়ে এই আন্দোলনতে আৰক্ষীৰ গুলীত কটন কলেজ চৌহদত মৃত্যুক সাৱটি লয়।

২.০২ অসমীয়া ভাষা বনাম অসমৰ জনগোষ্ঠীয় ভাষাসমূহৰ সংঘাত :

অসমত অসমীয়া ভাষা আৰু অসমৰ জনগোষ্ঠীয় ভাষা সমূহৰ মাজত ভাষিক সংঘাত সৃষ্টিত সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাৰ নেতৃত্বত আৰম্ভ হোৱা মাধ্যম আন্দোলনে সাৰ-পানী যোগালে। ১৯৭২ চনত আৰম্ভ হোৱা এই আন্দোলনে উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ইংৰাজীৰ লগতে অসমীয়া ভাষাকো মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহণ কৰাৰ দাবী উত্থাপন কৰিলে। ইয়াৰ ফলত অসমৰ থলুৱা জনগোষ্ঠীবোৰে নিজৰ নিজৰ ভাষা লুপ্ত হোৱাৰ আশংকা কৰি পৰৱৰ্তী সময়ত জনগোষ্ঠীয় ভাষাসমূহৰ বিকাশ আৰু উপযুক্ত সংৰক্ষণৰ বাবে চেষ্টা চলালে। তদুপৰি মাধ্যম আন্দোলনত সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাৰ তেতিয়াৰ সহকাৰী সম্পাদক অনিল বৰা আৰু মঙলদৈৰ কিশোৰ ছাত্ৰ মোজাম্মিল হক শহীদ হ'ল।

অসমীয়া ভাষা কোনো এটা বিশেষ সম্প্ৰদায়ৰ ভাষা নহয়; অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ লোকে সৃষ্টি কৰি লোৱা এটা উমৈহতীয়া ভাষা। তদুপৰি অসমত স্থান বিশেষে বড়ো, কাৰ্বি, মিচিং, ৰাভা, ডিমাচা, মৰাণ, তিৱা, নেপালী, তাইফাকে আদি অলেখ ভাষাৰ প্ৰচলন আছে। স্বাধীনতাৰ পাছত অসমীয়া ভাষী উচ্চ মধ্যবিত্ত সম্প্ৰদায়টোৱে জনজাতীয়সকলক কৰা হেয়জ্ঞান আৰু জনগোষ্ঠীসকলৰ ওপৰত অসমীয়া ভাষাটো বাধ্যতামূলকভাৱে জাপি দিব খোজাৰ বাবেই অসমত পুনৰ ভাষিক উগ্ৰজাতীয়তাবাদে গা কৰি উঠিল। অসমীয়া ভাষী সকলে অসমীয়া ভাষাৰ সুৰক্ষাৰ সময়ত কৰা আন্দোলনত জনজাতীয়সকলক সহযোগী হিচাপে বিচাৰাৰ সলনি তেওঁলোকক অসমীয়া কৰি দেখুৱাবৰ যত্ন কৰে। তদুপৰি জনগোষ্ঠীসমূহক নিজা ভাষাৰ লিপি গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত অসমীয়া লিপি গ্ৰহণ কৰিবলৈ হেঁচা প্ৰয়োগ কৰে।^{২৩} ইয়াৰ ফলত স্বাভাৱিকতে জনগোষ্ঠীয় নেতাসকলৰ লগত অসমীয়া ভাষাৰ গুৰি ধৰোঁতাসকলৰ সংঘাত আহি পৰে। ১৯৭৪ চনত ভৈয়ামৰ অন্যতম উল্লেখযোগ্য জনগোষ্ঠী বড়োসকলে বড়ো ভাষাৰ বিকাশৰ বাবে অসমীয়া লিপিৰ পৰিৱৰ্তে ৰোমান লিপিৰ দাবীত আন্দোলন কৰে। অসমৰ বুকুত বড়ো ভাষাৰ অধিকাৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ ১৫ জন বড়ো লোক শহীদ হ'ব লগা হ'ল।^{২৪}

ভাষাৰ সম্পৰ্কত বড়োসকলৰ এটা প্ৰধান দাবী আছিল যে বড়ো ভাষাক সহযোগী ৰাজ্য ভাষাৰ মৰ্যাদা প্ৰদান কৰিব লাগে। দাবীটো প্ৰথমে উত্থাপিত হওঁতেই অসমত বিতৰ্কৰ

সূচনা হ'ল। অসমৰ কিছুমানে এই প্ৰস্তাৱৰ বিৰোধিতা কৰিছিল। ইয়াৰ ফলতো বড়োসকলৰ লগত অসমীয়া ভাষীৰ সংঘাত সৃষ্টি হ'ল। তদুপৰি অসম গণ পৰিষদ চৰকাৰৰ মাধ্যম সম্পৰ্কীয় নিৰ্দেশনায়ো বড়োসকলক অসন্তুষ্ট কৰিলে।

১৯৮৬ চনত অসমৰ মৰাণ সম্প্ৰদায়ৰ ছাত্ৰ সকলৰ তৎপৰতাত নতুন ৰূপত জন্ম লাভ কৰিলে সদৌ অসম মৰাণ ছাত্ৰ সন্থা। এই সংস্থাটোৱে মৰাণ ভাষা আৰু ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যক যথোপযুক্তভাৱে মৰ্যাদা প্ৰদানৰ দাবী জনালে। ১৯৮৭ চনত গঢ়ি উঠা ৰাভা ভাষা আন্দোলনে ৰাভা ভাষাক শিক্ষাৰ মাধ্যম কৰাৰ দাবীত হুমাৰ ধৰি চলোৱা আন্দোলনৰ ফলত চৰকাৰে ১৯৮৭ চনৰ ৯ ডিচেম্বৰত ৰাভা ভাষা প্ৰৱৰ্তনৰ দাবী মানি চুক্তি কৰিবলৈ বাধ্য হয়। ১৯৮৮ চনত গঠিত সদৌ টাই-আহোম ছাত্ৰ সন্থাই তাইভাষাৰ বিকাশ আৰু সংৰক্ষণক সৰ্বাধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিলে।

অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মুঠ জনসংখ্যা (২০০১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি)

জনগোষ্ঠীৰ নাম	মুঠ জনসংখ্যা
ডিমাছা	১,১০,৯৭৬
গাৰো	২১,১১২
হাজং	২৫৬
মিকিৰ	৩,৫৩,৫১৩
নগা	২১,৭০৬
বড়ো	১৩,৫২,৭৭১
দেউৰী	৪১,১৬৯
হোজাই	১,৮৮২
কছাৰী	২,৩৫,৮৮১
লালুং	১,৭০,৬২২
মেছ	৮,৯৯৭
মিছিং	৫,৮৭,৩৯০
ৰাভা	২,৭৭,৫১৯

তালিকা নং - ১

অসমত ভাষিক উগ্ৰ জাতীয়তাবাদ সৃষ্টিত অসম আন্দোলনৰ নেতৃবৰ্গৰ দূৰদৰ্শিতা আৰু সদিচ্ছাৰ অভাৱেও বিশেষভাৱে ক্ৰিয়া কৰিলে। যিসকল জনগোষ্ঠীয় মূলৰ নেতাৰ সহযোগত অসমৰ ছাত্ৰনেতাসকলে আন্দোলন কৰিছিল, সেই নেতাসকলক ৰাজ্যৰ শাসনভাৰ লাভ কৰাৰ পাছত অসম আন্দোলনৰ নেতৃত্বই উপেক্ষা কৰিবলৈ ধৰিলে। ইয়াৰ

ফলত প্ৰতাৰিত বুলি অনুভৱ কৰা অসমৰ সৰু সৰু জনগোষ্ঠীবোৰে আত্ম প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে চেষ্টা চলালে। লাহে লাহে অসমীয়া ভাষীসকলৰ লগত অসমৰ সৰু সৰু জনগোষ্ঠীসমূহৰ অন্যান্য সংঘাতৰ লগতে ভাষিক সংঘাতো আৰম্ভ হ'ল।

বিগত তিনিটা দশকত সংঘটিত হোৱা এনে ধৰণৰ ঘটনা-পৰিঘটনাৰ পৰিণতি স্বৰূপে বিভিন্ন জনগোষ্ঠী অধ্যুষিত অঞ্চলত ক্ৰমান্বয়ে এক ভাষিক উগ্ৰবাদে গা কৰি উঠিছে। এনে মনোভাৱ নিশ্চিতভাৱেই নিজ নিজ ভাষা-সংস্কৃতিক সুৰক্ষিত কৰাৰ প্ৰচেষ্টাৰ পৰাই জন্ম হৈছে। তাৎপৰ্যপূৰ্ণ যে ৰাষ্ট্ৰসংঘই জনজাতীয় ভাষা-সংস্কৃতি ৰক্ষাক মানবাধিকাৰৰ ৰূপত স্বীকৃতি দিছে; কিন্তু ইতিমধ্যে বিশ্বৰ ভালেমান জনজাতীয় ভাষাৰ বিলুপ্তি ঘটিল।^{১৩} এনেধৰণৰ খবৰেও অসমৰ জনগোষ্ঠীয় লোকক নিজ নিজ ভাষাৰ সুৰক্ষাৰ দিশত উগ্ৰ জাতীয়তাবাদৰ আশ্ৰয় ল'বলৈ উদগনি যোগাইছে।

২০০৯ চনত প্ৰকাশিত ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ অধীনস্থ শিক্ষা, বিজ্ঞান আৰু সাংস্কৃতিক সংস্থা (UNESCO)-ৰ 'Atlas of the World's Language in Danger' শীৰ্ষক গৱেষণাধৰ্মী পত্ৰখনত কোৱা হৈছে যে পৃথিৱীৰ সকলোবোৰ দেশৰ ভিতৰত ভাৰততেই সৰ্বাধিক বিপদাপন্ন (Endangered) ভাষা সম্প্ৰদায় আছে। উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ প্ৰায়বোৰ সৰু সৰু জনগোষ্ঠীৰ ভাষাই বিপদাপন্ন। অসমৰো ১৭ টা জনগোষ্ঠীয় ভাষা বিপদাপন্ন ভাষাৰ এই তালিকাখনত সন্নিবিষ্ট হৈছে। এনেধৰণৰ প্ৰতিবেদনৰ প্ৰকাশেও অসমৰ সৰু সৰু জনগোষ্ঠীসমূহক নিজৰ নিজৰ ভাষাৰ সুৰক্ষাৰ দিশত কঠোৰ স্থিতি গ্ৰহণ কৰিবৰ বাবে বাধ্য কৰিছে।

অসমৰ বিপদাপন্ন ভাষাৰ তালিকা

(UNESCO- ৰ প্ৰতিবেদন, ২০০৯ অনুসৰি)

শ্ৰেণীবিভাজন	সংখ্যা	ভাষা	কোৱা লোকৰ সংখ্যা
গভীৰভাৱে বিপদাপন্ন ভাষা (Severely Endangered Language)	২	তাই-ফাকে আয়তন	৭,০০০ ৭,০০০
সংকটজনক ভাষা (Critically Endangered Language)	২	তাই-ৰঙ তাই-ন'ৰা	১০০ ১০০
নিশ্চিতভাৱে বিপদাপন্ন ভাষা (Definitely Endangered Language)	৬	দেউৰী মিচিং বেইটি কছাৰী তিৰা কোঁচ-ৰাজবংশী	২৮,০০০ ৫.৫ লাখ ১৯,০০০ ৫৯,০০০ ২৩,০০০ ৩১,০০০

অৰক্ষিত ভাষা (Vulnerable Language)	৬	বড়ো কাৰ্বি ডিমাচা ৰাভা বিষ্ণুপ্ৰিয়া মণিপুৰী কক্ বৰক	৯ লাখ ৮.২০ লাখ ১.১২ লাখ ১.৫০ লাখ ৭২,৮৯৯ ৭.২৫ লাখ
লুপ্ত ভাষা (Extinct Language)	১	আহোম ভাষা	—

তালিকা নং - ২

৩.০০ ভাষিক সংঘাত প্ৰতিৰোধৰ সম্ভাৱ্য পদক্ষেপ :

‘অসমত ভাষিক সংঘাত : কাৰক আৰু প্ৰতিকাৰ’ — এই সম্পৰ্কে কৰা আলোচনাৰ পৰা এটা কথা প্ৰতীয়মান হৈছে যে ভাষিক সংঘাত অসমৰ সামাজিক সংহতিৰ ক্ষেত্ৰত এক হেঙাৰস্বৰূপ। সেয়ে তলত উল্লেখ কৰা পদক্ষেপসমূহ গ্ৰহণৰ জৰিয়তে ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত জাতি-জনগোষ্ঠীসমূহৰ মনত উগ্ৰতাৰ সলনি সহনশীলতাৰ ভাৱ জাগ্ৰত কৰিব পৰা যাব বুলি আশা কৰা হৈছে—

ক) এটা ভাষাৰে গোটেইখন সামৰিব খুজিলেহে মানৱীয় ঐক্য বিনষ্ট হয়।^{১০} অসমতো অসমীয়া ভাষাৰে সকলোকে সামৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে বৃহত্তৰ অসমীয়া সমাজখনৰ ঐক্য আৰু সংহতি ব্যাহত হ’ব। সেয়ে ভাষা নীতি প্ৰস্তুত কৰাৰ বেলিকা সংশ্লিষ্ট কৰ্তৃপক্ষই এই দিশটো বিবেচনা কৰা উচিত।

খ) অসমৰ সকলোবোৰ সৰু-বৰ জনগোষ্ঠীয়ে অসমৰ সাতামপুৰুষীয়া ঐক্য, সংহতি আৰু সম্প্ৰীতি অটুট ৰখাৰ স্বার্থত ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত এটা ইতিবাচক দৃষ্টিভঙ্গী গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

গ) বিকশিত আৰু সবহীয়া লোকৰ ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত সেই ভাষা-ভাষীসকলে উচ্চাখিকা মনোভাৱ পৰিহাৰ কৰি সৰু সৰু ভাষাসমূহৰ প্ৰতি নিজৰ ভিতৰত সন্মান অনুভৱ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত। অবিকশিত ভাষাবোৰক দোৱান বুলি উপলুঙা কৰি থাকিলে আত্মহত্যা কৰাহে হ’ব আৰু তাৰ দ্বাৰা দেশৰ বিৰাট ক্ষতিহে কৰা হ’ব।^{১১}

ঘ) অবিকশিত ভাষা কোৱা সকলেও হীনমন্যতাত ভূগিব নালাগিব। বৰং চুবুৰীয়া বিকশিত ভাষাৰ আলম লৈ নিজৰ ভাষাক সমৃদ্ধ আৰু শক্তিশালী কৰি তোলাৰ ব্যৱস্থা

গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

ঙ) অসমৰ জনগোষ্ঠীসমূহৰ ভাষাৰ বিকাশৰ বাবে লিপি গ্ৰহণৰ বিষয়ত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ দায়িত্ব সংশ্লিষ্ট জনগোষ্ঠীৰ বৌদ্ধিক নেতৃত্বৰ ওপৰত ন্যস্ত কৰিব পাৰে।

চ) অসমৰ বিদ্যালয়সমূহত ন্যূনতম দশম শ্ৰেণী পৰ্যন্ত জনগোষ্ঠীয় ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক মাতৃভাষাত শিক্ষা গ্ৰহণৰ সুবিধা আগবঢ়োৱাৰ বিষয়ে বিবেচনা কৰিব পাৰি।

ছ) চাহিদা অনুসৰি অসমৰ জনগোষ্ঠীয় ভাষাসমূহক সহযোগী ৰাজ্য ভাষাৰ মৰ্যাদা প্ৰদানৰ কথা চিন্তা কৰিব পাৰি। থলুৱা ভাষাৰ বিকাশে অসমীয়া ভাষাক ক্ষতিৰ সলনি সমৃদ্ধ কৰাৰ সম্ভাৱনাই অধিক।

৪.০০ উপসংহাৰ :

ভাষা-বৈচিত্ৰ্যৰে সমৃদ্ধ অসমত বিভিন্ন ভাষা-উপভাষাৰ প্ৰচলন আছে। বিবিধ কুমাৰ বৰুৱাই অসমক ‘ভাষাৰ যাদুঘৰ’ বুলি কৈছে। ইয়াৰে এটা জনগোষ্ঠীৰ ভাষা হেৰাই গ’লে মানৱ প্ৰজাতিৰ ভাষাৰ ভিন্নতা কেৱল অসমৰ পৰাই যে হেৰাই যাব এনে নহয়; পৃথিৱীৰ বুকুৰ পৰাও এটা ভাষা বিলুপ্ত হৈ পৰিব। গতিকে ভাষাৰ বিচিত্ৰতা ৰক্ষাৰ স্বার্থতে নিজ নিজ ভাষা-ভাষীৰ বাহিৰেও অসমৰ বিশ্ববিদ্যালয় কেইখনৰ ভাষা-সাহিত্যৰ বিভাগ, ভাষা-সাহিত্যৰ সংস্থা আদি প্ৰতিষ্ঠানে ভাষাৰ কোনো সৰু-বৰ বাচ-বিচাৰ নকৰি সেইবোৰ উন্নত প্ৰযুক্তিৰ জৰিয়তে সংৰক্ষণ কৰা আৰু বিকাশৰ পথ প্ৰশস্ত কৰাহে সমীচীন হ’ব।

০০০০০

বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্যত জাতীয় চেতনা

ড° গায়ত্ৰী চুতীয়া বৰদলৈ
সহযোগী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ
যোৰহাট কেন্দ্ৰীয় মহাবিদ্যালয়

০.০১ বিষয়ৰ পৰিচয় :

অসমৰ জাতীয় জীৱনত যিকেইগৰাকী প্ৰতিভাশালী পুৰুষে স্বজাতিৰ কাৰণে নিজৰ কৰ্মৰাজিৰে অসমীয়া জন-সমাজত কিংবদন্তিস্বৰূপ হৈ পৰিছিল, সেই সকলৰ ভিতৰত বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা (১৯০৯-১৯৬৯) অন্যতম। গোটেই জীৱনজুৰি অসমৰ সংস্কৃতিৰ বিকাশৰ কাৰণে সঠিক ভাৱেই তেওঁ কাম কৰি গৈছিল। এই কৰ্মৰাজিৰ আভাস পাব পাৰি তেওঁৰ গীত, নাটক, নৃত্য, অভিনয়, বোলছবি, সাহিত্য সকলো দিশতে।

এগৰাকী সমাজ বিপ্লৱী হিচাপে সমকালীন জাতীয় জীৱনক তেওঁ অধ্যয়ন কৰিছিল। এইক্ষেত্ৰত ৰাভাৰ জাতীয় চেতনা প্ৰধানকৈ তিনিগৰাকী মনীষাৰ আদৰ্শৰ দ্বাৰা পৰিপুষ্ট আছিল। অধৰ্মৰ দূষ্ণতা নাশক শ্ৰী কৃষ্ণ, ইটালীৰ চিত্ৰকৰ আৰু ৰাজনীতিজ্ঞ লিওনাৰ্ডো দ্য ভিঞ্চি আৰু জনজীৱনৰ মহাশিল্পী শ্ৰী শংকৰদেৱৰ দৰে আদৰ্শ ব্যক্তিৰ দৰ্শন মন্থন কৰি এক নতুন বাস্তৱমুখী আৰু প্ৰগতিমুখী জাতীয় চেতনাৰ জন্ম দিছিল। বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা মূলতঃ এজন বিপ্লৱী শিল্পী। গতিকে ৰাভাৰ বৃহৎ অসমীয়া জাতি গঠন অসমীয়া জাতীয়তা বাদৰেই নামান্তৰ, তাত সন্দেহ নাই। বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্য অতীত অসম, অসমীয়া কৃষ্টি, বৰগীত আৰু শ্ৰী শংকৰদেৱৰ বৰগীত অজ্ঞাতবাসৰ কথা আদি প্ৰবন্ধত জাতীয় চেতনাৰ সামগ্ৰিক ছবি প্ৰতিফলিত হৈছে। আমাৰ গৱেষণাপত্ৰৰ কাৰণে 'বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্যত জাতীয় চেতনা' শীৰ্ষক বিষয়টি নিৰ্বাচন কৰি লোৱা হৈছে।

০.০২ অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য :

এই অধ্যয়নৰ কাৰণে নিম্নোক্ত উদ্দেশ্য সমূহ নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে -

- ১) বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্যত প্ৰতিফলিত জাতীয় চেতনা সম্পৰ্কে অধ্যয়ন কৰা।

- ২) বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ জাতীয় চেতনাৰ বিশেষত্বক মূল্যায়ন কৰা।

- ৩) অসমীয়া সমাজ জীৱনত বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ স্থিতি বিচাৰ কৰা।

০.০৩ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ :

'বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্যত জাতীয় চেতনা' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত প্ৰবন্ধকাৰৰ জাতীয় চেতনা সম্ভূত প্ৰবন্ধ সমূহে অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। প্ৰবন্ধসমূহৰ আধাৰত এই অধ্যয়ন সমাপন কৰোঁতে বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা ৰচনাৱলী (দ্বিতীয় খণ্ড) গ্ৰন্থখন ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।

০.০৪ অধ্যয়নৰ পদ্ধতি :

'বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্যত জাতীয় চেতনা' শীৰ্ষক প্ৰবন্ধৰ কাৰণে ঘাইকৈ বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি অৱলম্বন কৰা হ'ব।

১.০০ বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্যত জাতীয় চেতনা

১.০১ বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ জাতীয় চেতনাৰ উন্মেষ

এটা জাতিয়ে নিজৰ ভাষা-সাহিত্য সংস্কৃতিক সমৃদ্ধ কৰি ৰখাৰ জাতীয় চেতনাত জাতীয়তাবাদৰ উন্মেষ হয়। সামগ্ৰিকভাৱে এটা জাতি গঢ়িবলৈ জাতীয় প্ৰেম আৰু সামাজিক সংহতি লাগে। জাতীয় প্ৰেম বা স্বদেশানুৰাগ ৰাজনৈতিক ধ্যান-ধাৰণাৰে সম্পৃক্ত হৈ উঠিলে সি জাতীয়তাবাদলৈ পৰ্যবসিত হয়। দেশ এখন স্বাধীন, স্বতন্ত্ৰ নহ'লে তাক স্বাধীন কৰাৰ উদ্যোগ সেই জাতীয় চেতনাত নিহিত হৈ থাকে।

অসমীয়া মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীয়ে বৃটিছ সাম্ৰাজ্যবাদৰ বিৰুদ্ধে অসহযোগ আন্দোলন গঢ়ি তোলাৰ যুগৰ পৰাহে অসমত জাতীয়তাবাদী চেতনা পৰিস্ফুট হ'বলৈ ধৰে। সেই সময়ত অসমীয়া জাতীয় বোধত উদ্বুদ্ধ সকলে তেওঁলোকৰ জাতীয়তা বোধক ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদৰ মাজেদি অসমৰ স্বাধীনতা বিচাৰিছিল। গতিকে অসমৰ জাতীয়তাবাদক ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদ আৰু অসমীয়া জাতীয়তাবাদ দুটা ধাৰাত দেখা যায়।

বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাই ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত অংশগ্ৰহণৰ যোগেদি ৰাজনৈতিক জীৱনত প্ৰৱেশ কৰে। মহাত্মা গান্ধীৰ আদৰ্শত অসহযোগ আন্দোলনত যোগ দিবলৈ তেওঁ পঢ়ি থকা কলিকতাৰ ৰিপণ কলেজৰ পৰা কোচবিহাৰৰ ভিক্টোৰীয়া কলেজত নামভৰ্তি কৰে। বিদেশী বিতাৰণ আৰু বিদেশী বস্ত্ৰ বৰ্জন নহয় মানে তেওঁ আন্দোলন কৰি যোৱাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। ব্ৰিটিছসকলক আক্ৰমণৰ লক্ষ্য কৰি তেওঁ দেৱালত লিখিছিল : 'ৰাজ্য আছে দুইটি পাঠা একটো কালো, একদি সাদা, ৰাজ্যৰ যদি মংগল চাওঁ দুইটি পাঠাকেই বলি দাওঁ'। চাহাবৰ ৰোযত পৰি তেওঁ কোচবিহাৰ এৰিব লগা হৈছিল। পৰৱৰ্তী সময়ত তেওঁ 'ফাৰ মাইকেল' কলেজত নামভৰ্তি কৰিছিল যদিও কলেজ বিল্ডিংৰ ওপৰত থকা ইউনিয়ন জেক'খন নমাই ভৰিৰে গচকি ভাৰতৰ ত্ৰিৰঙ্গা পতাকা উৰুৱালে। তাৰ পাছত 'বন্দে মাতৰম' ধ্বনি দি কলেজৰ চৌহদ কঁপাই ৰংপুৰ

নগৰ ত্যাগ কৰে। ইয়াৰ লগে লগে তেওঁৰ পঢ়া জীৱনৰো অন্ত পৰে। তেতিয়াৰ পৰাই বিদেশী শাসনৰ প্ৰতি বিতুষ্ট হৈ এক বিপ্লৱী চেতনাৰে সমাজ প্ৰতিষ্ঠাত মন দিছিল।

১৯৪৫ চনত তেওঁ বিপ্লৱী কমিউনিষ্ট পাৰ্টীৰ কৰ্মৰেড সকল যথাক্ৰমে উপেন শৰ্মা, হৰি দাস, মোহনলাল মুখাৰ্জী, হৰেন কলিতা, প্ৰমোদ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ আদি লগ লাগে। এই সময়ৰ পৰা তেওঁ কমিউনিষ্ট আদৰ্শৰ দ্বাৰা গভীৰভাৱে প্ৰভাৱিত হয়। এই আদৰ্শকে জীৱনৰ আদৰ্শ বুলি গ্ৰহণ কৰি দুখীয়া শ্ৰেণীৰ মুক্তিৰ বাবেই নহয় এক আদৰ্শ মানৱ জগতৰ মাজত শোষণহীন সমাজ গঢ়াত মনোনিৱেশ কৰিলে ফলস্বৰূপেই বাভাৰ জাতীয় চেতনাৰ প্ৰকাশ ঘটিল। আনকি দেশ স্বাধীন হোৱাৰ পাছতো ইংৰাজে ভাৰতীয় শোষণৰ হাতত অৰ্পণ কৰা স্বাধীনতাক প্ৰকৃত স্বাধীনতা বুলি স্বীকাৰ নকৰিলে। বুৰ্জোৱা চৰকাৰক পতন ঘটাবলৈ ১৯৪৮ চনত সশস্ত্ৰ সংগ্ৰামৰ কাৰ্যসূচী ল'লে। চৰকাৰে ভাৰতৰ কমিউনিষ্ট পাৰ্টীক বেআইনী ঘোষণা কৰি বিষ্ণুৰাভাক ধৰি দিব পাৰিলে পুৰস্কৃত কৰা হ'ব বুলি ঘোষণা কৰিলে। উপায় নাপায় তেওঁ আত্মগোপন কৰিব লগা হ'ল। ১৯৫২ চনত তেওঁ গোৱালপাৰাত গ্ৰেপ্তাৰ হয়। ১৯৫৩ চনত তেওঁ মুক্তি লাভ কৰে যদিও ১৯৬২ চনত চীন-ভাৰতৰ যুদ্ধৰ সময়ত পুনৰ তেওঁক বন্দী কৰা হয়।

বাভাৰ এই বিপ্লৱী চেতনা আছিল সততে অসমীয়া জাতিক একত্ৰিত কৰি নতুন সমাজ গঢ়াৰ আদৰ্শ। মুক্তিপ্ৰয়াসী বিষ্ণুৰাভাই নৱ প্ৰজন্মক একত্ৰিত কৰি সমাজৰ প্ৰতিজন ব্যক্তিক সচেতন কৰি তোলাতো তেওঁৰ নৈতিক কৰ্তব্য বুলি ভাবিছিল। সেয়ে তেওঁৰ প্ৰৱন্ধ সাহিত্যত সমাজৰ পৰিৱৰ্তনকামী চিন্তাবোৰ প্ৰতিফলিত হৈছে। অসমীয়া ভাষা, সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ নৱজাগৰণৰ কাৰণেই বাভাই দেহে কেহে কৰ্মত নামিছিল। গতিকে বাভাৰ সমসাময়িক ৰাজনৈতিক আন্দোলনে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰা দুটা ধাৰা দেখা যায় - প্ৰথমটো হ'ল, সৰ্বভাৰতীয় অসহযোগ আন্দোলন আৰু আনটো শ্ৰমজীৱীৰ শোষণ মুক্তিৰ সংগ্ৰামত সাম্যবাদী আন্দোলন। দৰাচলতে অসমীয়া জাতীয়তাবাদী মনোভাৱেৰে বৰ অসম গঢ়ি তোলাৰ উদ্দেশ্যেৰে বাভাৰ চিন্তা-চেতনাত জাতীয় চেতনাৰ প্ৰতিফলন ঘটিছিল।

এই প্ৰসংগত প্ৰহ্লাদ কুমাৰ বৰুৱাই কৈছে - “বিপ্লৱী বাভাৰ বৃহৎ অসমীয়া জাতি গঠন অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰেই নামান্তৰ তাত সন্দেহ নাই। অসমীয়া জাতীয়তাবাদত বিশ্বাস কৰি অসমীয়া জাতি গঠন কৰা কাৰ্য্যই ভাৰতীয় জাতীয়তাবাদ বা ভাৰতীয় মহা জাতি গঠনত বাধা জন্মাব নোৱাৰে। ই বিশ্বজনীন মানৱতাবাদৰো প্ৰতিবন্ধক হ'ব নোৱাৰে। সেই বাবেই বাভা নিজেই এজন অসমীয়া হিচাপে অসমীয়া ভাষা, সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ শ্ৰী বৃদ্ধিৰ বাবে চেষ্টা কৰি অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰিছিল।”

সম্বন্ধেৰে গঢ়ি উঠা বিশাল অসমীয়া জাতি-সংস্কৃতিৰ সপোন দেখিছিল বাভাই।

সকলো জনগোষ্ঠীৰ সমন্বয়তহে বৃহৎ অসমীয়া জাতি গঠন হৈছে সেই কথা বাভাই গভীৰ ভাৱে উপলব্ধি কৰিছিল। সেইবাবে বাভাই অসমীয়া জাতিক ভাল পাইছিল। আপোন দেশৰ ঐতিহ্যক মনে প্ৰাণে ভালপাই অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য, কলা-কৃষ্টি আৰু জাতিৰ ঐক্য তথা উন্নতিত আজীৱন ব্ৰতী বাভাই ১৯৪৫ খ্ৰীঃ ব পৰাই ভাৰতীয় বিপ্লৱী কমিউনিষ্ট পাৰ্টীৰ সক্ৰিয় নেতা হিচাপে অসমৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ ঘূৰি সাম্যবাদী আদৰ্শৰে অসম তথা ভাৰত গঢ়াত ব্ৰতী হৈছিল। তেওঁৰ ওপৰত গ্ৰেপ্তাৰী পৰোৱানাত চৰকাৰৰ ফালৰ পৰা আৰোপিত হৈছিল। তথাপিহে কৰ্মময় বিপ্লৱী জীৱন স্থৰিৰ হোৱা নাছিল। অজ্ঞাত বাসৰ কালছোৱাত অসমৰ গাওঁভূই অতিক্ৰম কৰি সাহিত্য চৰ্চা, শিল্প চৰ্চা, জাতি সম্পৰ্কে চিন্তা চৰ্চা অটুট ৰাখিছিল। দৰাচলতে বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঢ়িবলৈ তেওঁ অবিৰাম কাম কৰি গৈছিল। সমসাময়িক অসমীয়া সমাজত তেওঁৰ চিন্তা চেতনাই জাতীয় চেতনাৰ উন্মেষ হৈছিল।

১.০২ বিষ্ণুপ্ৰসাদ বাভাৰ প্ৰৱন্ধ সাহিত্যত জাতীয় চেতনা :

অসমৰ সমাজ জীৱনত যেতিয়া শোষণ, প্ৰলোভন আৰু সমন্বয়ৰ সংকটে দেখা দিছিল তেতিয়াই বিষ্ণুপ্ৰসাদ বাভাই বৃহত্তৰ অসম গঢ়াৰ সপোন দেখিছিল। বিষ্ণুৰাভাই জাতীয়তাবাদী মনোভাৱেৰে বৰ অসম গঢ়ি তোলাৰ আদৰ্শেৰে, শ্ৰী শংকৰদেৱ সম্পৰ্কে আৱেগ উচ্ছাস জড়িত আলোচনা আদি মনোভাৱেৰে তেওঁৰ ব্যক্তিত্বত জাতীয়তাবাদৰ প্ৰভাৱকে প্ৰতিফলিত কৰে।” তেওঁৰ পৰিকল্পনা, আদৰ্শ, কাৰ্যসূচী একক আৰু অনন্য আছিল। অতীত অসম* প্ৰৱন্ধত বাভাই অসমৰ সৌৰ্য-বীৰ্য ঘোষণা কৰিছে। কলিকতাৰ “আৱাহন” আলোচনীত (২য় বছৰ ১১ শ সংখ্যা, ১৯৩০ খ্ৰীঃ ত) ‘বৰ অসম’ বুলি এটা প্ৰৱন্ধ প্ৰকাশ কৰি বিষ্ণুপ্ৰসাদ বাভাই অসমপ্ৰীতি অথবা জাতীয় চেতনাৰ চানেকি দাঙি ধৰিছিল। ভিন ভিন জাতি, সম্প্ৰদায়ে পুষ্ট কৰা অসমৰ অতীতক লৈ তেওঁ গৌৰৱান্বিত। শোষিত, অৱদমিত, দুৰ্বল শ্ৰেণীৰ প্ৰতি বাভাৰ এটা সহানুভূতি সদায়েই আছিল অন্যহাতে অনগ্ৰসৰ জনগোষ্ঠীবোৰৰ হকেও কাম কৰি গৈছিল। বৰ অসমৰ এজন অসমীয়া হিচাপে বাভাই কৈছে :

অসমৰ অত্যাচাৰিত আৰু অৱনত জাতিসমূহক আন আন উন্নত জাতিৰ লগত একে আসনত ঠাই দিবলৈ অসমৰ প্ৰত্যেক ৰাজনীতিক আৰু সমাজনেতা সকলে এতিয়াৰে পৰা চেষ্টা কৰা উচিত। তাকে নকৰিলে অৱনত জাতিসমূহৰ বুকুত বিদ্ৰোহৰ অগনি জ্বলাই আৰু অসমত এটা গৃহকন্দলৰ বাঁহ সাজি দিয়া হ'ব।”

সেইদৰে বৰ অসমৰ ধাৰণাৰে অসমীয়া জাতীয় চেতনাৰে এটা ঐক্যবদ্ধ, সুস্থ-সবল,

সংস্কৃতিবান জাতি গঢ়াত, অসমীয়া কৃষ্টি-সংস্কৃতি গঢ়ি তোলাত ৰাভা কেতিয়াও দ্বিধাগ্ৰস্ত হোৱা নাছিল। ৰাভাৰ জাতীয় চেতনাৰ সুন্দৰ নিদৰ্শন 'অসমীয়া কৃষ্টি' প্ৰৱন্ধত ৰাভাই উদাৰ আৰু উদাত্ত কণ্ঠে ঘোষণা কৰিছে যে পৰ্বত ভৈয়াম নিৰ্বিশেষে বাস কৰা সকলো লোকেই অসমৰ অসমীয়া আৰু তেওঁলোকৰ সন্মিলনতে গঢ় লৈ উঠিছে অসমৰ কৃষ্টি-সংস্কৃতি। প্ৰকৃততে এই আলোচনাতো অসমৰ কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ এক অনুপম ইতিহাস। ৰাভাই সঠিকভাৱে অনুভৱ কৰিছিল যে বিকাশৰ পথৰ অন্তৰায় ঘাইকৈ সাম্ৰাজ্যবাদী সকল। কৃষ্টি-সংস্কৃতি ভাষা সাহিত্যৰ ভিন্নতাৰ নামত তেওঁলোকে ভাৰতীয় সংঘৰ্ষৰ সৃষ্টি কৰিছিল। অসমীয়া কৃষ্টিৰ বিৱৰ্তনৰ ধাৰা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰি কৃষ্টিৰ আকৰ শ্ৰী কৃষ্ণ, মহাপুৰুষ শংকৰদেৱ আৰু ইটালীৰ লিওনাৰ্দো দ্য ভিন্সি প্ৰকাশ কৰিছে। কুৰি শতিকাত সাম্ৰাজ্যবাদী ধুমুহাত ৰাভাৰ মনৰ প্ৰতিক্ৰিয়া আছিল এনেধৰণৰ :

কুৰি শতিকাৰ সাম্ৰাজ্যবাদী যি ধুমুহা বলিছে সেই
সাম্ৰাজ্যবাদীৰ হেঁচাত অসমীয়া গাঁৱলীয়া দুখীয়া,
হজুৱা, হালোৱা, বনুৱা বাচি থাকিবনে? যদি অসমীয়াৰ
এই দুখীয়া শ্ৰেণী মৰে, তেন্তে অসমীয়া জাতিও মৰিব,
লগে লগে লয় পাব অসমীয়া কৃষ্টি, অসমীয়া সংস্কৃতি,
অসমীয়া সভ্যতা।*

ৰাভাই 'বৰগীত আৰু শ্ৰী শংকৰদেৱৰ বৰগীত' প্ৰৱন্ধত অসমীয়াৰ অতীত ৰোমন্থন কৰি, অসমীয়াৰ ৰণৰ তুৰ্য্যস্বৰূপ নাট-নাম বৰগীতৰ ভকতি ৰসৰ অমিয়া মাধুৰী স্বৰূপক ৰোমন্থন কৰিছে। তাত্ত্বিক আচাৰ নীতি, বলি-বিধানৰ মাজত অন্ধ পৰম্পৰাৰ আৱদ্ধ অসমত শংকৰদেৱে নৱবৈষ্ণৱ আন্দোলন প্ৰৱৰ্তন কৰি যি জ্ঞানময়, আনন্দময় সমাজ গঢ়িবলৈ অগ্ৰসৰ হৈছিল, সমন্বয়ৰ দোলেৰে বৰ অসম গঢ়ি তোলাত গুৰুত্ব দিছিল সেয়ে ৰাভাই শ্ৰী কৃষ্ণ, লিওনাৰ্দো দ্য ভিন্সি পিছতে স্থান দিছিল শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱক। সেয়ে প্ৰৱন্ধটোত ৰাভাই জাতীয় চেতনাৰে কৈছে- "কীৰ্ত্তন দশম, নামঘোষা হওঁক আমাৰ সৌৰ্য্যনাট-নাম ঘোষা বৰগীত হওঁক ৰণৰতুৰ্য্য।"

গতিকে ৰাভাৰ এনে চিন্তা-চেতনা তেওঁৰ বৰঅসম আৰু বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতিৰ জাতীয় চেতনা বিষয়ক চিন্তা চেতনাৰো প্ৰকাশ। ৰাভাৰ 'অজ্ঞাত বাসৰ কথা' প্ৰৱন্ধত ব্ৰিটিছ সাম্ৰাজ্যবাদী সকলৰ চক্ৰান্তত শাসনৰ পৰিবৰ্তে শোষণৰ মাত্ৰাত মাত মতাৰ অপৰাধত প্ৰতিক্ৰিয়া প্ৰকাশ পাইছে। ১৯৪২ চনৰ পৰা আৰ. চি. পি. আয়ে নিৰ্বাচনৰ বিৰোধিতা কৰিছে কাৰণেই ৰাভাই বিশ্বাস কৰিছিল যে অন্তত স্বেচ্ছাচাৰী কংগ্ৰেছী দলক প্ৰতিহত কৰিব পাৰিব। প্ৰৱন্ধটোত ৰাভাৰ চিন্তা চেতনাত জাতীয় চেতনাৰ ভাৱ প্ৰকাশ পাইছে।

'জনজাতীয় সংস্কৃতিত শিৱ' প্ৰৱন্ধত ৰাভাই বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঠনত জনজাতি

সংস্কৃতিৰ ধৰ্ম, কৃষ্টি-সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ সৌৰ্য্য ঘোষণা কৰিছে। জনজাতি সকলৰ বাথৌ মহাপ্ৰভু হ'ল শিৱ। বড়োসকলকে ধৰি ভালেমান জনজাতিৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ দেৱতা হ'ল বাথৌ শিৱ। জনজাতি সকলৰ মাজত শিৱ বিষয়ক বিশুদ্ধ ধাৰণাৰ অভাৱৰ কাৰণে বিশুদ্ধ দৃষ্টিতে বাঁহ লোৱা সম্ভৱপৰ হৈছে। ইয়াৰ দ্বাৰা ৰাভাই আৰ্য-অনাৰ্য তথা জাতি-জনজাতি সম্প্ৰীতি সমন্বয়ত যাতে মংগলময় বাথৌৰে যাতে সমন্বয় কঢ়িয়াই আনে। ৰাভাই জনগোষ্ঠীয় সমাজৰ সৈতে অসমীয়া সমাজক কোনো কাৰণতে বিচ্ছিন্ন হৈ যোৱা সহ্য কৰিব পৰা নাছিল। নিজেই এজন জনজাতীয় লোক হিচাপে জাতি, গোষ্ঠীবোৰৰ মাজত সৌহাৰ্দমূলক সম্পৰ্ক বৰ অসমৰ বাবে অপৰিহাৰ্য্য বুলি ভাবিছিল। সেয়ে 'জনজাতীয় সংস্কৃতিত শিৱ' নামৰ প্ৰৱন্ধত কৈছে :

এটা জাতিৰ লগত আন এটা জাতিৰ সমন্বয় হ'বলৈ হ'লে
পৰম্পৰাৰ ভিতৰতে উভয়ৰ বিষয়ে সম্পূৰ্ণ জ্ঞান থকা
উচিত। নিজৰ ধৰ্ম, কৃষ্টি, সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ উপৰিও
আনৰ ধৰ্ম, কৃষ্টি, সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ বিষয়ে গভীৰ
জ্ঞান থকা উচিত। পৰম্পৰাৰ ভিতৰত অকৃত্ৰিম আৰু
আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা ৰাখি কালৰ ৰথৰ চকাৰ অগ্ৰগতিৰ তালে
তালে প্ৰগতিৰ অসীম বাটেদি অগ্ৰসৰ হোৱা উচিত।
পৰম্পৰাৰ ধৰ্ম, কৃষ্টি, সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ বিষয়ে জ্ঞান
আৰু অধ্যয়ন নাথাকিলে, এই দুয়ো জাতিৰ সমন্বয় বিশুদ্ধ
হ'ব নোৱাৰে, বৰং কলুষেৰে ভৰপূৰ হৈ ধ্বংসৰ বাটেহে
মুকলি কৰা হয়।*

গতিকে দেখা যায় বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাই ওৰেটো জীৱন স্বদেশ-স্বজাতিৰ উন্নতিৰ কাৰণে কাম কৰি গৈছিল। এখন শোষণমুক্ত সমাজ, এটি শোষণমুক্ত জাতি গঢ়িবলৈ ৰাভাদেৱে অহোপুৰুষাৰ্থ চেষ্টা কৰিছিল। সেয়ে ৰাভাদেৱৰ গীত, সাহিত্য, নাটক, উপন্যাসিকা আদি প্ৰতিটো সৃষ্টিতে তেওঁৰ জাতীয় চেতনাৰ প্ৰতিফলন ঘটিছে। এজন সমাজ সচেতন শিল্পী হিচাপে মানুহৰ মুক্তিৰ বাবে কেনেদৰে চিন্তা কৰিব লাগে তাৰেই নিদৰ্শন দি গ'ল বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাই।

২.০০ উপসংহাৰ :

ওপৰৰ আলোচনাৰ পৰা বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰৱন্ধ সাহিত্যত জাতীয় চেতনা সম্পৰ্কে তলত দিয়া সিদ্ধান্ত সমূহলৈ আহিব পাৰি :

◆ বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাই জাতি, বৰ্ণ, ভাষা, ধৰ্ম, লিঙ্গ নিৰ্বিশেষে বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঢ়াৰ সপোন কৰ্ম আৰু সাহিত্যৰাজিত প্ৰতিফলিত হৈছে। ৰাভাই এখন সেয়ে শ্ৰেণীহীন আৰু সমতা পূৰ্ণ সমাজ বিচাৰিছিল।

◆ বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্যত ৰাভাৰ জাতীয় চেতনা অন্যতম এক বিশেষত্ব। বিষ্ণু ৰাভাৰ দেশপ্ৰেম আছিল বহল অৰ্থত এখন বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি গঠন। য'ত বিভিন্ন জনগোষ্ঠী, কৃষ্টি, সংস্কৃতিৰে অসমীয়া বৰষৰ হ'ব।

◆ বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ জাতীয় চেতনাত সমসাময়িক ৰাজনৈতিক আন্দোলন সমূহে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। প্ৰথম ধাৰাত ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু দ্বিতীয় ধাৰাত শ্ৰমজীৱীৰ শোষণ মুক্তি সংগ্ৰাম সাম্যবাদী আন্দোলন মাৰ্ক্সবাদৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈ জাতীয় চেতনাৰ পৰিচয় দিয়ে।

◆ ৰাভাৰ সাহিত্যৰাজিৰ অন্যতম এটি বৈশিষ্ট্য হ'ল বৈপ্লৱিক ভাৱনা। এই বৈপ্লৱিক ভাৱনাক তেওঁৰ জাতীয় চেতনাৰে সমৃদ্ধ কৰিছে। প্ৰবন্ধ সাহিত্যৰ মাজেৰে যি জাতীয় চেতনা প্ৰকাশ ঘটিছে, সেয়া সৰ্বহাৰৰ কাৰণে উচৰ্গিত।

দৰাচলতে প্ৰবন্ধ সাহিত্যৰ মাজেদি বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাই শোষিত, দলিত সকলক সাহসেৰে ওলাই আহিবলৈ আহ্বান জনাইছে। ৰাভাৰ এনে জাতি প্ৰেম আৰু জাতীয় সংস্কৃতিৰ ঐতিহ্য প্ৰীতিৰ গভীৰ নিদৰ্শন হ'ল তেওঁৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্য সমূহ। ৰাভাৰ প্ৰবন্ধ সাহিত্য সমূহে জাতীয় চেতনা অধিক শক্তিশালী ৰূপত প্ৰতিফলন ঘটাইছে।

০০০০০

প্ৰসংগ সূত্ৰ :

১. গোৱিন্দ প্ৰসাদ শৰ্মা, অসমীয়া জাতি চিন্তা, পৃ. ৫৬
২. প্ৰহ্লাদ কুমাৰ বৰুৱা, 'বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ জাতীয়তাবাদৰ দৰ্শন : এটি দৃষ্টিপাত', ললিতা চুতীয়া (মুখ্য সম্পা.) বিষ্ণুৰাভাৰ কৃতি আৰু কৃতিত্ব, পৃ. ১৪
৩. বিজনলাল চৌধুৰী, 'বিষ্ণুৰাভাৰ বিপ্লৱী প্ৰতিভা', সূৰ্য্য হাজৰিকা (সম্পা.) ভিন্ন জনৰ দৃষ্টিত বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা, পৃ. ৩৫৬
৪. যোগেশ দাস (মুখ্য সম্পা.), বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা ৰচনা সম্ভাৰ দ্বিতীয় খণ্ড, পৃ. ১৫৮
৫. উদ্ধৃত, গোৱিন্দ প্ৰসাদ শৰ্মা, পূৰ্বোল্লিখিত, পৃ. ১৫৮
৬. যোগেশ দাস (মুখ্য সম্পা.), পূৰ্বোল্লিখিত, পৃ. ৯৪৫
৭. উল্লিখিত, পৃ. ১০১২

মাজুলীৰ মালো সম্প্ৰদায় আৰু এওঁলোকৰ মাজত প্ৰচলিত জন্ম-মৃত্যু সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ

ড° হৰেন হাজৰিকা

সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

শিৱসাগৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

১.০ মালো সম্প্ৰদায় :

ভাৰতীয় সংবিধানে স্বীকৃতি দিয়া অসমৰ ১৬ টা পিছপৰা অনুসূচিত জাতিৰ ভিতৰৰ এটি জাতি হৈছে জালো-মালোসকল। জালো-মালোসকল ভাৰতৰ এটি প্ৰাচীন জাতি আৰু এওঁলোক ধীৱৰ গোষ্ঠীৰ অন্তৰ্গত মৎস্যজীৱী লোক। প্ৰাচীন ভাৰতীয় ধৰ্মগ্ৰন্থ মহাভাৰত, বামাণকে ধৰি অন্যান্য সংস্কৃত গ্ৰন্থ মনুসংহিতা, ব্ৰহ্মবৈৱৰ্ত পুৰাণ, গৌতম স্মৃতি, কালিদাসৰ অভিজ্ঞান শকুন্তলম, অমৰকোষ আদিত ধীৱৰ জাতিৰ উল্লেখ আৰু এই জাতিৰ লোকে মৎস্য ব্যৱসায়ৰ লগত জড়িত হৈ থকাৰ কথা পোৱা যায়। কৈৱৰ্তসকলৰ দৰে দ্ৰাবিড়মূলৰ মালোসকলো পূৰ্বতে একে শ্ৰেণীভুক্ত ধীৱৰ গোষ্ঠীৰ মাছমৰীয়া লোক আছিল। অৱশ্যে অসমলৈ এওঁলোকৰ প্ৰৱেশ বিংশ শতিকাৰ মধ্যভাগতহে হোৱা দেখা যায়। এওঁলোকৰ মূল বাসস্থান আছিল পশ্চিমবংগ আৰু পূৰ্ববংগৰ নদী আৰু সাগৰীয় উপকূল অঞ্চল। এই লোকসকল মৎস্য ব্যৱসায়ৰ লগত জড়িত বাবে সাগৰ নাইবা নৈ-পৰীয়া অঞ্চলত বসবাস কৰিছিল। পূৰ্বৰ ধীৱৰ জাতিৰ অন্তৰ্গত এই লোকসকলকে পৰৱৰ্তী সময়ত জালো-মালো, ঝালো-মালো বা মালৌ জাতি বুলি জনা যায়। এওঁলোকক চমুকৈ জালো বা মালো বুলিও কোৱা হয়।

১.১ আদি বাসস্থান :

বিভিন্ন প্ৰাচীন গ্ৰন্থৰাজীত উল্লেখ থকা ধীৱৰ শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্ভুক্ত মৎস্যজীৱী লোকসকল ভাৰতবৰ্ষৰ এটি প্ৰাচীন জাতি। ধীৱৰ শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্গত জালো-মালোসকলে প্ৰাচীন কালত উত্তৰ-দক্ষিণ ভাৰতৰ বিভিন্ন নদী আৰু পাৰ্বত্য এলেকাত বসবাস কৰিছিল। বিশেষকৈ উত্তৰ ভাৰতৰ ঝিলম নদীৰ পাৰ আৰু দক্ষিণ ভাৰতৰ মালয় পৰ্বতৰ দাঁতি-কাষৰীয়া অঞ্চল এই লোকসকলৰ বসতিৰ মূল স্থান আছিল।

বৰ্তমান এই লোকসকলে পূৰ্বৰ পূৰ্ববংগ (বৰ্তমানৰ বাংলাদেশ) আৰু ভাৰতৰ পশ্চিমবংগৰ সাগৰ আৰু বিভিন্ন নদ-নদীৰ দাঁতি-কাষৰীয়া অঞ্চলত বসবাস কৰি আছে। অসমত ঝালো-মালোসকলৰ অৱস্থিতিৰ সম্পৰ্কে প্ৰাচীন বা মধ্যযুগৰ কোনো তথ্য পোৱা নাযায়। ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতাৰ পিছৰ পৰাহে অসমৰ বিভিন্ন জিলাত এই লোকসকলে স্থায়ীভাৱে বসতি কৰিবলৈ লয়।

১.২ মালোসকলৰ বৰ্তমানৰ বাসস্থান আৰু মাজুলীলৈ আগমন :

১৯৪৭ চনত ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা ঘোষণাৰ আগে-আগে দেশ বিভাজন হৈ দ্বিখণ্ডিত হয়। বৰ্তমানৰ বাংলাদেশে সেই সময়ত পাকিস্তানৰ লগত চামিল হয় আৰু পূব-পাকিস্তান নাম লয়। সেই সময়ছোৱাতে বিভিন্ন ধৰণৰ গোষ্ঠীগত সংঘৰ্ষই মূৰ দাঙি উঠে। এনে জটিল পৰিস্থিতিত পূৰ্বৰ বাসস্থান পূৰ পাকিস্তানত (বৰ্তমান বাংলাদেশ) হিন্দু ধৰ্মীয় লোকসকলৰ ওপৰত অকথ্য নিৰ্যাতন চলিছিল। ধৰ্ম নষ্টৰ ভয়ত তথা প্ৰাণৰক্ষাৰ তাড়নাত হাজাৰ হাজাৰ হিন্দু ধৰ্মাৱলম্বী লোকে হিন্দু প্ৰধান দেশ ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ঠাইলৈ ঢাপলি মেলিলে।

স্বাধীনতাৰ এই সময়ছোৱাতেই বহুসংখ্যক জালো-মালো লোকে বাংলাদেশৰ পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু বৰাক উপত্যকালৈও প্ৰব্ৰজন কৰে।^{১৭} বৰ্তমান ভাৰতবৰ্ষৰ পশ্চিমবংগ, অসম, বিহাৰ, উড়িষ্যা, বাৰখণ্ড, মধ্যপ্ৰদেশ, ছত্তিছগড় আদি বিভিন্ন ৰাজ্যৰ উপৰিও চুবুৰীয়া বাংলাদেশৰ বিভিন্ন জিলাৰ গ্ৰামাঞ্চলত মালো সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকলে বসবাস কৰি আছে। অসমৰ গোৱালপাৰা, বৰপেটা আৰু অবিভক্ত কাছাৰ জিলাত এই লোকসকলৰ অধিক বসতি দেখা যায়। অৱশ্যে কামৰূপ, তেজপুৰ, লখিমপুৰ, যোৰহাট, শিৱসাগৰ, ডিব্ৰুগড় আদি জিলাতো কম পৰিমাণে মালোসকলে বসবাস কৰি আছে।

স্বাধীনতাৰ সময়ছোৱাতেই শান্তিপূৰ্ণভাৱে বসবাসৰ উদ্দেশ্যেৰে কিছুসংখ্যক জালো-মালো লোক ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰে উজায় আহে আৰু চৰ-চাপৰি অঞ্চলবোৰত বসবাস কৰিবলৈ লয়। এনেদৰে আহি থাকোঁতেই এই সম্প্ৰদায়ৰ কিছুসংখ্যক মৎস্যজীৱী লোকে মাজুলীত মাছ উৎপাদনৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনা দেখি স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ লয়। মাজুলীত মালো সম্প্ৰদায়ৰ মুঠ পাঁচখন গাঁও আছে। বৰ্তমান মাজুলীৰ এই পাঁচোখন গাঁৱতে থকা মুঠ জনসংখ্যা ১৭২৮ জন। পুৰুষৰ সংখ্যা ৯১৬ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ৮১২ জন।^{১৮} মাজুলীৰ মালো গাঁওকেইখন হৈছে—কাকৰিকটা পাবনা, শান্তিপুৰ, পছমৰা পাবনা, মিলনপুৰ পাবনা আৰু বৰহোলা।

১.৩ মালো শব্দৰ অৰ্থ :

ঝালো-মালোসকলক (জালোমালো) চমুকৈ মালো বা মালো বুলিও কোৱা হয়। এওঁলোকৰ বিষয়ে বিভিন্ন গ্ৰন্থত বিভিন্ন আলোচকে এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে—

ক) দেৱব্ৰত শৰ্মাৰ সম্পাদিত ‘অসমীয়া জাতীয় অভিধান’ত এই লোকসকলৰ বিষয়ে এনেদৰে

উল্লেখ কৰা হৈছে— “ঝালোমালো (জালোমালো) ১৯৫৬ চনৰ তালিকা সংশোধনী নিৰ্দেশমতে অনুসূচীভুক্ত অসমৰ ১৬ টা অনুসূচীত জাতিৰ অন্যতম। এওঁলোক হ’ল পৰম্পৰাগতভাৱে পানীত নাও বাই জালেৰে মাছ ধৰি জীৱিকা অৰ্জন কৰা জাতি।”

খ) ‘সৰল বাঙ্গালা অভিধান’ আৰু ‘শব্দবোধ অভিধান’ৰ মতে— “জালজীৱী জাতি, ধীবৰ, মৎস্যজীৱী, জালিয়া, কৈবৰ্ত, জালোৱা।”

গ) সংস্কৃত ‘অমৰকোষ’ গ্ৰন্থত ‘ধীবৰ’ শব্দটোৰ উল্লেখ আছে। এই শব্দৰে দাস, ধীবৰ আদি লোকসকলক মাছ ধৰা জাতি অৰ্থাৎ জলত নিৰ্ভৰ কৰি চলা জাতি বুলি দেখুওৱা হৈছে।^{১৯}

ঘ) নবীনচন্দ্ৰ শৰ্মাই জালো-মালোসকলৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিছে এনেদৰে— “ধীবৰ বৃত্তিগত জাতি। ধীবৰ আৰু মৎস্যজীৱী একেই। জালোৱা বা জালো-মালো মৎস্যজীৱীৰ অন্তৰ্গত এটি মাছমৰীয়া জাতি।”

ঙ) S.K. Singh ৰ ‘People of India’ গ্ৰন্থত ‘ঝালো-মালো’ শব্দটো ‘ঝালো’ আৰু ‘মালো’— এই দুটা শব্দৰ মিল হৈ উৎপত্তি হোৱা বুলি উল্লেখ কৰিছে। তেওঁ কৈছে যে পূৰ্বতে এই লোকসকলৰ এটা শাখাই উত্তৰ ভাৰতৰ ঝিলম নদীৰ পাৰত আৰু আন এটা শাখাই পশ্চিম ভাৰতৰ মালয় পৰ্বতৰ দাঁতিত বসবাস কৰিছিল। পৰৱৰ্তী সময়ত এই দুই ঠাইৰ নামৰ পৰাই ‘ঝালো-মালো’ শব্দটোৰ উৎপত্তি হয়।^{২০}

ওপৰৰ ব্যাখ্যাবোৰৰ পৰা দেখা গ’ল যে, কৈবৰ্তসকলৰ দৰে মালোসকলৰো মূল বৃত্তি মাছমৰা। বিভিন্ন আলোচকসকলে এই দুয়োটা জাতিকে ধীবৰ জাতিৰ লোক বুলি ক’ব বিছাৰিছে। অৰ্থাৎ পূৰ্বতে এই দুয়োটা জাতিৰ লোক একে শ্ৰেণীভুক্ত আছিল যদিও ভৌগোলিক, ৰাজনৈতিক, ভাষিক, সাংস্কৃতিক আদি বিভিন্ন কাৰণত পৰৱৰ্তী সময়ত দুটা বেলেগ জাতি হিচাপে পৰিগণিত হয়। ঝালো-মালোসকল পূৰ্বতে ঝিলম নদীৰ পাৰ আৰু মালয় অঞ্চলত দীৰ্ঘদিন ধৰি বসবাস কৰাৰ বাবেই ‘ঝালো-মালো’ শব্দটো সেই ঠাইৰ নামৰ পৰা উৎপত্তি হয় বুলি ক’ব পাৰি।

১.৪ ধৰ্ম আৰু ফৈদ :

মালো সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল হিন্দুধৰ্মী লোক। হিন্দুধৰ্মী এই লোকসকল শ্ৰীচৈতন্য দেৱৰ বৈষ্ণৱ আদৰ্শৰ অনুগামী আৰু ভগৱান বিষ্ণুকেই মূল দেৱতা হিচাপে পূজা আগবঢ়ায়। অৱশ্যে হিন্দু ধৰ্মৰ অন্তৰ্গত বিভিন্ন দেৱ-দেৱীকো এওঁলোকে পূজা-উপাসনা কৰে। এওঁলোকে প্ৰতি বছৰে কালী পূজা, দুৰ্গা পূজা আদি মাজুলীত আয়োজন কৰে যদিও সম্পূৰ্ণ বৈষ্ণৱ পৰম্পৰা মতেহে উদ্‌যাপন কৰাটো এটা মন কৰিবলগীয়া বিশেষত্ব। মাজুলীৰ সত্ৰীয়া পৰিৱেশ তথা বৈষ্ণৱ আদৰ্শ প্ৰতি গভীৰ আনুগত্য থকাৰ বাবেই এই লোকসকলে বলি-বিধানৰ পৰা বিৰত থাকে।

গোত্ৰৰ ভিত্তিত ঝালো-মালোসকলৰ মাজত কিছু সামাজিক বিভাজন দেখা যায়। মালো

সম্প্ৰদায় ৮৫ টা ফৈদক লৈ গঠিত। এশষা (৬০), দৌজি (২), তেওঁজি (৩), চাৰ আনি (৪), সাত আনি (৭), ন আনি (৯) এই সকলোকেইটা ফৈদ যোগ কৰি ৮৫ ফৈদ গঠিত হৈছে।^{১০} এশষা ফৈদৰ ভিতৰত কৰ্ম বিভাজন দেখা যায়। পটামানিকসকলে বিয়া-বাৰু আৰু সমাজ পৰিচালনা আদি কাৰ্য কৰে। বাটিকসকলৰ কাম পিয়ন সদৃশ। তেওঁলোকে পটামানিকসকলৰ নিৰ্দেশক্ৰমে পিয়নৰ দৰে কাম কৰে। সুৰাণ্ডিৰ সকলে বিয়া-বাৰুৰ ক্ষেত্ৰত চালনি সজোৱা কামকে ধৰি আদৰণি কাৰ্য সম্পাদন কৰিছিল। মাজুলীত বৰ্তমান এশষা, দৌজি আৰু তেওঁজি ফৈদৰ কিছু লোকহে দেখা যায়। মালোসকলৰ গোত্ৰসমূহ হৈছে— অলিমান, আলপনি, বাসৰগোত্ৰ, ধৰ্মগোত্ৰ, জৈমিনি, চান্দিলয়া, কাশ্যপ, কাৰ্তিক, মেচ, পদ্মস্বয়ি, উদিস্বয়ি আৰু উদেইদি।^{১১} ফৈদ হিচাপে পূৰ্বতে এই লোকসকলৰ মাজত কিছু কৰ্ম বিভাজন আছিল। কিন্তু মাজুলীলৈ অহাৰে পৰা এওঁলোকৰ মাজত কোনো কৰ্ম বিভাজন দেখা নাযায় আৰু আটাইকেইটা ফৈদেই মিলাপ্ৰীতিৰে সামাজিক কাম-কাজ কৰি যোৱা দেখা যায়। এশষা ফৈদ মালোসকলৰ আটাইতকৈ উচ্চ স্থানৰ ব্যক্তি। মাজুলীৰ অধিকসংখ্যক লোকেই এশষা ফৈদৰ। এওঁলোকৰ একে গোত্ৰৰ লোকৰ মাজত বিবাহ নিষিদ্ধ।

প্ৰকৃতাৰ্থত মাজুলীত বসবাস কৰা মালো সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল দ্বিভাষী লোক। ঘৰুৱা জীৱনত ভাৱৰ আদান-প্ৰদান বাংলা ভাষাতেই হয় যদিও অসমীয়া ভাষাও ব্যৱহাৰ কৰে। সমাজৰ অন্যান্য লোকসকলৰ সৈতে অসমীয়া ভাষাত ভাৱৰ আদান-প্ৰদান কৰে। মাজুলীত বসবাস কৰা সকলো মালো সম্প্ৰদায়ৰ লোকে অসমীয়া মাধ্যমৰ বিদ্যালয়তে অসমীয়া ভাষা আৰু লিপিবোৰ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি আহিছে। মালোসকলৰ সমাজ-জীৱন আৰু ব্যক্তিগত জীৱনত বিভিন্ন উৎসৱ-অনুষ্ঠান, পূজা-পাতল আদিৰ প্ৰচলন থকা দেখা যায়। এওঁলোকৰ মাজত প্ৰচলিত এনে কিছুমান সামাজিক উৎসৱ-অনুষ্ঠান হৈছে— পৌষ সংক্ৰান্তি, হৰি নাম-কীৰ্তন, কালীপূজা, গাচি ইত্যাদি। এইবোৰৰ উপৰিও মালোসকলৰ ব্যক্তিগত জীৱনতো বছৰটোত বহু পূজা-পাতল অনুষ্ঠিত হৈ থাকে। এনে কিছুমান ব্যক্তিগত পূজা-পাতল হৈছে— শীতলী দেৱী পূজা, গংগা পূজা, ভাই ফোঁটা, বিপদ নাশিনী পূজা, গোৰক্ষ পূজা, গোক্ৰোলাৰ পূজা ইত্যাদি। মালোসকলে জন্ম-মৃত্যু সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন লোকাচাৰো পৰম্পৰাগতভাৱে পালন কৰি আহিছে।

২.০ মালোসকলৰ জন্ম সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ :

মালো সমাজত জন্ম চুৱাক ডাঙৰ চুৱা বুলি গণ্য কৰে। প্ৰসৱৰ সময় অহাৰ লগে লগে ধাই বা গাঁৱৰ অভিজ্ঞ মহিলাসকলক খবৰ দিয়া হয়। পূৰ্বতে ঘৰৰ চোতালৰ এমূৰে সৰুকৈ এটি অস্থায়ী ঘৰ সাজি প্ৰসূতিগৰাকীক তাতে ৰখা হৈছিল। ঘৰটোৰ ভিতৰৰ মাটিতেই ধানখেৰৰ শেতলি পাৰি দিয়া হৈছিল। সন্তান জন্মৰে পৰা এমাহলৈকে সেই ঘৰতেই থকাৰ পিছত বিষ্ণু যজ্ঞ পাতি শুচি হোৱাৰ দিনা আগবেলাতে সেই ঘৰটো ভাঙি পুৰি পেলোৱা হৈছিল। কিন্তু,

শেহতীয়াকৈ চিকিৎসা ব্যৱস্থাৰ উন্নয়ন তথা শিক্ষা-দীক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে বিংশ শতিকাৰ আশীৰ দশকৰ পৰা এনে পৰম্পৰা লোপ পায়। বৰ্তমান চৰকাৰী চিকিৎসালয়তহে সন্তান প্ৰসৱ কৰোৱা হয় আৰু এই ক্ষেত্ৰত গাঁৱৰ চৰকাৰী আশাকৰ্মীয়ে গভাৱতী মহিলাগৰাকীৰ খা-খবৰ ৰাখে। চিকিৎসালয়ত সন্তান জন্মৰ পিছতে ঘৰলৈ আনি এটা সুকীয়া কোঠাত প্ৰসূতিগৰাকীক ৰখা হয়। কোঠাৰ প্ৰৱেশদ্বাৰত অপদেৱতাক ৰুখিবৰ বাবে ফটা জাল, বগৰীজেং, জলকীয়া আদি থৈ দিয়া পৰম্পৰা এওঁলোকৰ সমাজতো দেখা যায়। অপদেৱতাৰ পৰা হাত সৰিবৰ বাবে কেঁচুৱাক ক'লাসূতা, কড়ি গুটি, পাটি-পইছা আদি বান্ধি দিয়া হয়। সন্তান জন্মৰ ছদিনলৈকে প্ৰসূতিগৰাকীক মাছ-মাংস, ভজা-পোৰা, তেল আদি খাবলৈ দিয়া নহয়। ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে সিজোৱা আহাৰ খাবলৈ দিয়া হয়। ছদিনৰ দিনা ৰাতিলৈ সন্তানৰ ভাগ্য লিখিবলৈ বিধাতা আহে বুলি এওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। সেয়েহে সেইদিনা ৰাতি মাতৃগৰাকীয়ে খোৱা-বোৱা কৰাৰ পিছত কোঠাতো পৰিস্কাৰকৈ সাৰি-মচি এখন আগলি কলপাতত এগচি চাকি, ধূপ-ধূনা জ্বলাই তাতে কাগজ-কলম থৈ সন্তানৰ মংগলার্থে ভগবানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাই মাটিত পাৰি লোৱা শেতলীতে শয়ন কৰে।

সন্তান জন্মৰ এমাহৰ পিছত বিষ্ণু যজ্ঞ আয়োজন কৰি শুচি হয়। পূজাৰ দিনা আগবেলাতে নৱজাতকৰ চুলি খুৱাই পেলোৱা হয়। মাতৃগৰাকীৰ লগতে নৱজাতকৰো নখ কাটি দিয়া হয়। সেইদিনা ৰাতিপুৱাতে ঘৰৰ সকলো বাচন-বৰ্তন ধুই, ঘৰ-দুৱাৰ সাৰি-মচি, কাপোৰ-কানি আদি ধুই শুচি কৰা হয়। নৱজাতক আৰু মাক দুয়োকে গা ধুৱাই বামুণে দিয়া শান্তি জল গাত চটিউৱাৰ লগতে গোটেই ঘৰতে চটিয়াই দি ঘৰ শুচি কৰা হয়। বামুণে পঞ্জিকা চাই সন্তানৰ নাম দিয়ে। বিষ্ণু যজ্ঞ আয়োজন কৰি শুদ্ধি হোৱাৰ পিছততে সেই ঘৰৰ আৰু পৰিয়ালৰ লোকসকলৰ চুৱা অন্ত পৰে আৰু ৰাজহুৱা অনুষ্ঠান আদিত অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

৩.০ মালোসকলৰ মৃত্যু সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ :

মালো সমাজত কোনো লোকৰ মৃত্যু হ'লে শৱ দাহ কৰাৰ নিয়ম। নাবালকৰ বাহিৰে সকলোধৰণৰ মৃত্যুতে শৱ দাহ কৰা হয়। মৃত্যু আসন্ন সময়ত ঘৰত হৰি-কীৰ্তন কৰি ৰোগী ব্যক্তিজনৰ আশু মৃত্যু কামনা কৰাৰ পৰম্পৰা এওঁলোকৰ সমাজত দেখা যায়। এওঁলোকৰ সমাজতো পৰ দিয়া পৰম্পৰা আছে। ঘৰৰ ভিতৰত মৃত্যু হ'লে ঘৰ অশুচি হয় বুলি ভাবে। ঘৰৰ ভিতৰত কোনো লোকৰ মৃত্যু হ'লে বামুণ আনি বিষ্ণুযজ্ঞ কৰি গোটেই ঘৰতে শান্তিপানী চটিয়াই ঘৰ শুচি কৰা হয়। ৰোগীৰ মৃত্যুৰ পিছতো মৃতকৰ ঘৰত গাঁৱৰ ৰাইজে পৰ দিয়া ব্যৱস্থা আছে। কোনো ৰোগী বা ব্যক্তিৰ মৰণৰ সময়ত ঘৰৰ আগচোতাললৈ উলিয়াই আনি এখন ঢাৰি পাৰি শুৱাই দি গাঁৱৰ বা ওচৰৰ ঠাইৰ সকলো ৰাইজক মৃতকৰ খবৰ দিয়া হয়। মৃতদেহ নতুন বগা কাপোৰ এখনেৰে ঢাকি দি কাষতে এডোখৰ ঠাই মচি, আগলি কলপাতত ধূপ-ধূনা, তেল-

ঢাকি জ্বলাই দিয়া হয়। ৰাইজ অহাৰ পিছত মৃতকৰ পুৰণি বস্ত্ৰ খুলি গা ধুৱাই, নতুন বস্ত্ৰ, ফুল-চন্দন আদি পিন্ধাই দিয়া হয়। ইয়াৰ পিছতে মৃতকক বাঁহৰ চাঙী সাজি ওপৰমুৱাকৈ শুৱাই বগা কাপোৰেৰে ঢাকি মৃতকৰ ইষ্ট-কুটুমসকল আহি পোৱালৈকে ধূপ-ধূনা জ্বলাই বাট চোৱা হয়।

৩.১ শৰ যাত্ৰা আৰু সৎকাৰ সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ :

ৰাইজ সমৱেত হোৱাৰ পিছত মৃতকৰ আত্মাৰ সদগতি কামনা কৰি হৰিধ্বনি দিয়ে আৰু খোল-তাল লৈ সমূহ গাঁৱৰ ৰাইজে হৰিনাম-কীৰ্তন কৰে। সকলোৱে মৃতকক সেৱা কৰি লৈ গাঁৱৰ গিয়াতিয়ে বাঁহৰ চাঙী কান্ধত লৈ শ্মশানলৈ যায়। শ্মশানলৈ নিয়াৰ সময়ত মৃতকক চোতালত শুৱাই থোৱা ঠাইত এটি তুলসী পুলি ৰুই দিয়া হয়। সকাম নোযোৱালৈকে এই পুলিটোত মৃতকক সৎকাৰ কৰাজনে জল-পিণ্ড দি থাকিব লাগে। সৎকাৰত সকলো ৰাইজে অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰে। শ্মশান যাত্ৰাৰ সময়ত সকলো ৰাইজে 'হৰে কৃষ্ণ হৰে ৰাম ৰাম ৰাম হৰে হৰে' এই পদ গাই যাত্ৰা কৰে। চিতা সাজোঁতে গাঁত খন্দা নহয়। ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে পূবা-পশ্চিমাকৈ চাৰিটা ঘাইখুঁটা পুতি দুডাল ডাঙৰ কাঠেৰে গড় দি এচাম শুকান বাঁহখৰি দি সাতচাম বা নচাম কাঠখৰি জাপি দিয়া হয়। শ্মশানৰ ঠাইটুকুৰা তামোল-পাণ এটিৰ সৈতে টকা এটা দি কিনি লোৱা নিয়ম। চিতাত তোলাৰ আগতে মৃতদেহৰ গাৰ বস্ত্ৰ খুলিহে তোলা হয়। পুৰুষ হ'লে তলমুৱাকৈ আৰু মহিলা হ'লে ওপৰমুৱাকৈ চিতাত তোলাৰ নিয়ম। মৃতদেহটো পৰি যাব নোৱাৰাকৈ ওপৰত গধুৰ কাঠ জাপি দিয়া হয়। ইয়াৰ পিছতেই মৃতকৰ পুত্ৰ নাইবা পৰিয়ালৰ আন কোনো নিকট আত্মীয়ই চিতাত অগ্নি সংযোগ কৰে। অগ্নি সংযোগৰ আগত সকলো ৰাইজে মৃতকৰ আত্মাৰ সদগতি কামনাৰে ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাই হৰিধ্বনি দিয়ে। শৰ-দাহত অংশগ্ৰহণ কৰা সকলোৱে চিতাত এডালকৈ খৰি আগবঢ়ায়। শৰ-দাহ কাৰ্য সম্পূৰ্ণ হ'লে এটা মাটিৰ কলহেৰে জুইত পানী ঢালি নুমুৱাই দি মাটি চতিয়াই দিয়ে আৰু তাৰ ওপৰত তিল-মাহ ছতিয়াই কলহটো ভাঙি হৰিধ্বনি দি ৰাইজ ঘৰমুৱা হয়। শ্মশানলৈ যোৱা প্ৰত্যেক ব্যক্তিয়েই ওচৰতে থকা নদী, জান, বিলত গা ধোৱে আৰু কাপোৰ সলাই জুইৰ সেক লৈহে ঘৰত প্ৰৱেশ কৰে।

৩.২ তিলনী, দহা-কাজ সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ :

মৃত্যুৰ পিছত মালোসকলে কঠোৰ ব্ৰত পালন কৰা দেখা যায়। মৃত্যুৰ তিনিদিনলৈকে মৃতকৰ ঘৰৰ লগতে পৰিয়ালৰ আনসকলেও উপবাসে থাকে। বামুণ আহি তিনিদিনৰ দিনা তিলনী কৰাৰ পিছত মৃতকৰ ঘৰৰ লোকে নিৰামিষ তথা সিদ্ধ আহাৰ, ফলমূল আদি গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। অৱশ্যে এই আহাৰ দিনৰ ভাগতেই গ্ৰহণ কৰিব লাগে। ৰাতি হোৱাৰ লগে লগে পানী পৰ্যন্ত মুখত নিদিয়। যিজনে মৃতকৰ অগ্নিসংযোগ কৰে সেইজনে আৰু অধিক কঠোৰ ব্ৰত পালন কৰে। তেওঁ দিনৰ আগবেলাতে ফলমূল, জা-জলপান বা সিদ্ধ আহাৰ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

তেওঁ পৰিয়ালৰ আনসকলৰ লগত একেলগে খাব-শুব নোৱাৰে আৰু কাজ নোযোৱালৈকে সুকীয়া কোঠাত মাটিত ধানখেৰৰ শেতলি পাতি শয়ন কৰে। বন্ধা-বঢ়া তেওঁ নিজেই কৰি খাব লাগে। তেওঁ ৰান্ধিবলৈ যেতিয়া ঘৰত বা কোঠাত সোমাব সেই ঘৰ বা কোঠাত সেই সময়ত তেওঁৰ ওচৰত আন কোনোৱেই প্ৰৱেশ কৰিব নোৱাৰিব। আনকি ঘৰৰ চালত চৰাই-চিৰিকটি পৰিলে বা পোক-পতংগ ভিতৰত সোমোৱা দেখিলে তেওঁ খাব নেপায়। সেয়েহে তেওঁ ৰান্ধিবলৈ সোমোওঁতে ঘৰৰ বা কোঠাৰ চাৰিওফালে চাৰিজন লোকে দীঘল বাঁহৰ লগি লৈ চৰাই-চিৰিকতি বা ঘৰত আন কোনো সোমাব নোৱাৰাকৈ প্ৰহৰীৰ দৰে বৈ থাকে। বন্ধাৰ সময়তো ব্ৰত পালন কৰোঁতাজনে একেবাৰে বন্ধাৰ সকলো সামগ্ৰী ভিতৰলৈ নি ৰান্ধি খাইহে ওলাব পাৰে। নতুন মলা এটাত এহাতেৰে কাজলি পাতি এবাৰতে যি চাউল বা আন সামগ্ৰী যাব সেইখিনিকে ৰান্ধি খাব লাগে। পাত্ৰৰ তলত জুই দিওঁতেও সাৱধানতা ল'ব লগা হয়। জুই যদি ডাঙৰ শব্দ কৰি ফুটে তেনেহ'লে সেই খাদ্য খাব নোৱাৰে। সেয়েহে সচৰাচৰ জুই নুফুটিবৰ বাবে মৰাপাতৰ শুকান ঠাৰি ফালি লৈ তাৰে জুই ধৰা হয়। ৰান্ধি থাকোঁতে আনৰ লগত কথা-বতৰা বা ওলোৱা-সোমোৱা কৰিব নোৱাৰে। বন্ধাৰ সময়ত পোক-পৰুৱা, চৰাই-চিৰিকতি, জীৱ-জন্তু ঘৰত সোমালে বা ঘৰৰ মুখত পৰা দেখিলে, ৰান্ধোতে জুইৰ পৰা শব্দ কৰিলে সেই আহাৰ মৃতকে গ্ৰহণ কৰে বুলি এওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। নিজে খোৱাৰ আগত মৃতকৰ উদ্দেশ্যে তেওঁ বন্ধা খাদ্যৰ সামান্য এভাগ এখনি আগলি কলপাতত আনি মৃতকক আগচোতালত থোৱা ঠাইত ৰুই থোৱা তুলসীৰ তলত আগবঢ়াই দিয়া হয়। ইয়াৰ পিছতহে তেওঁ আহাৰ গ্ৰহণ কৰে। মলাটোৰ পৰা বন্ধা আহাৰ হেঁতা বা হাত নলগোৱাকৈ এবাৰতে দুহাতেৰে ধৰি বাকি দিওঁতে যিখিনি কলপাতত পৰে সেইখিনিকে খাব লাগে। দহদিনৰ মূৰত দহা কৰি মৃতকৰ নামত জল-পিণ্ড দিয়া কাৰ্য শেষ কৰি মাহেকৰ মূৰত কাজ-শ্ৰাদ্ধ পালন কৰে। কাজলৈকে নিমখ, তেল-টেঙা, জ্বলা-পোৰা আদি খোৱাত বাধা নিষেধ মানি চলে। মৃতকৰ ঘৰৰ পুৰুষ-মহিলা সকলোৱে দহা-কাজ নোযোৱালৈকে এখনি বস্ত্ৰ শৰীৰত পৰিধান কৰাৰ কঠোৰ নিয়মো পালন কৰি অহা দেখা যায়। শীত কালতো সেই এখনি বস্ত্ৰৰ বাহিৰে আন বস্ত্ৰ শৰীৰত নলগায়। আনহাতে তিয়নি হিচাপেও আন কাপোৰ লোৱা নহয়। সেই এখনি বস্ত্ৰকেই তিয়াই তাকেই এটা মূৰ চেপি চেপি শুকুৱাই পৰিধান কৰে। দহাৰ দিনা মৃতকৰ ঘৰ, চোতাল-বাৰী চাফ-চিকুণ কৰি ৰভা দিয়া হয়। ৰভাৰ মাজত উত্তৰা-দক্ষিণাকৈ থাপনা প্ৰতিষ্ঠা কৰি হৰি নাম-কীৰ্তন কৰি মৃতকৰ আত্মাৰ সদগতি কামনাৰ লগতে গৃহস্থৰ বা পৰিয়ালৰ আনসকলৰো মংগল কামনাৰে ৰাইজে প্ৰাৰ্থনা কৰে। কাজৰ দিনাও ৰভা দি ৰভাৰ মাজত আসন প্ৰতিষ্ঠা কৰি হৰি নাম-কীৰ্তন কৰাৰ পিছত মৃতকৰ আত্মীয়, বংশ-পৰিয়ালৰ লোক, মিটিৰ-কুটুম, বন্ধু-বান্ধৱ আদিয়ে ৰাইজৰ ওচৰত আঁঠু লৈ সেৱা জনায়। কাজৰ দিনা মৃতকৰ উদ্দেশ্যে পিণ্ড দিয়া হয়। পিণ্ডদান কাৰ্য বামুণৰ সহযোগিতাত কৰা হয়। পিণ্ড

দিয়াৰ আগতে মৃতকৰ পুত্ৰই দাড়ি-চুলি কটাৰ নিয়ম। দহা-কাজ হৈ যোৱাৰ পিছত বছৰেকৰ মূৰত বছৰেকীয়া শ্রাদ্ধ অনুষ্ঠিত কৰাৰ লগতে পুত্ৰই জীৱিত কালত পিতৃ-মাতৃৰ শ্রাদ্ধ বছৰি পালন কৰে।

মালোসকলৰ জন্ম সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰসমূহৰ দৰে মৃত্যু সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰসমূহো বৰ্তমান পৰিৱৰ্তিত সময় তথা সমাজ-ব্যৱস্থাত সলনি হোৱা দেখা যায়। শিক্ষা-দীক্ষাৰ সম্প্ৰসাৰণৰ ফলত যিবোৰ কঠোৰ নিয়ম বৰ্তমান মানি থকাটো অযুক্তিকৰ হিচাপে বিবেচিত হৈছে তেনেধৰণৰ নিয়মবোৰ হয় এৰি পেলাইছে নাইবা ই শিথিল হৈ পৰিছে। বৰ্তমান সময়ত সকলো মানুহে স্বাস্থ্য সম্পৰ্কীয় দিশত সচেতন হোৱা দেখা গৈছে। এমাহ ধৰি মৃতকৰ পৰিয়ালে এখনি বস্ত্ৰকেই পৰিধান কৰা নিয়মৰ কোনো স্বাস্থ্য-সন্মত যুক্তি নাই। একেদৰে মাহযুৰি মৃতকক অগ্নি সংযোগ কৰাজনে কৰা কঠোৰ ব্ৰত পালনে তেনে লোকৰ স্বাস্থ্য হানি কৰাই সম্ভাৱনা অধিক। সেয়েহে লাহে লাহে এনে কঠোৰতাৰোৰ মালোসমাজৰ নতুন চামে কিছু পৰিমাণে পৰিহাৰ কৰা পৰিলক্ষিত হয়।

০০০০০

পাদটীকা :

১. S. K. Singh (Gen. ed.), *People of India - Assam*, p. 307
২. *Ibid*
৩. ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়নৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা তথ্য। (মাজুলীৰ আটাইকেইখন মালো গাঁৱৰ গাঁওবুঢ়া আৰু গাঁও পঞ্চায়তৰ বাৰ্ড সদস্যৰ পৰা ডিচেম্বৰ, ২০১৫ চনলৈকে লাভ কৰা তথ্যৰ ভিত্তিত)
৪. দেৱব্ৰত শৰ্মা (সম্পা.), *অসমীয়া জাতীয় অভিধান (দ্বিতীয় খণ্ড)*, পৃ. ৯৬৯
৫. সুবল চন্দ্ৰ মিত্ৰ (সংক.), *সৱল বাঙ্গালা অভিধান*, পৃ. ১০৯২, ৭৩০; আশুতোষ দেৱ (সংক.), *শব্দবোধ অভিধান*, পৃ. ৭৩১
৬. M. M. Pandit Sivadatta Dadhimatha (ed), *Amarakosa of Amarasima*, p.98
৭. নবীনচন্দ্ৰ শৰ্মা, *অসমৰ সাংস্কৃতিক ইতিহাস*, পৃ. ৫২
৮. *The word Jhalo-malo has been derived from two words Jhalo and Malo. The original form of Jhalo is julla meaning water and Malo means malla (infantry). Their original occupation was fishing and infantry. There is also another legend concerning the name and origin of the community. Earlier, one section of the community inhabited the bank of the Jhelum river of northern India. So the people of the locality are known as Jhalo. the other section of the community lived in Maloy country of Arya bhatta, in the western India, so they are known as Malo.*
- S. K. Singh (Gen. ed.), *People of India - Assam*, p. 307
৯. নুপেন সৰকাৰ, 'মালো সম্প্ৰদায়ৰ ইতিবৃত্তি আৰু বৰ্তমান', *একলব্য*, সম্পা.: বগাধৰ দাস, পৃ. ৭২
১০. মহম্মদ তাহেৰ (সম্পা.), *বিশ্বকোষ (অষ্টম খণ্ড)*, পৃ. ৭৯৪

সহায়ক গ্ৰন্থ :

- তাহেৰ, মহম্মদ (সম্পা.): *বিশ্বকোষ (অষ্টম খণ্ড)*
অসম সাহিত্য সভা, প্ৰথম প্ৰকাশ, ২০০৫
- দাস, বগাধৰ (সম্পা.): *একলব্য (স্মৃতিগ্ৰন্থ)*
অসম অনুসূচীত জাতি পৰিষদ, মাজুলী জিলা সমিতিৰ
অষ্টম ত্ৰিবাৰ্ষিক অধিবেশন, দক্ষিণপাট ক্ষেত্ৰ, জানুৱাৰী, ২০১০
- দেৱ, আশুতোষ : *শব্দবোধ অভিধান*, দেৱ সাহিত্য কুটীৰ প্ৰাইভেট
লিমিটেড, ২১, ৰামাপুৰ লেন, কলিকতা - ৯, মে', ১৯৯৭
- মহন্ত, প্ৰশান্ত কুমাৰ (সম্পা.): *মাজুলী, গ্ৰন্থ-সংস্কৃতি*, যোৰহাট, তৃতীয় প্ৰকাশ, মে', ২০১৩
- মিত্ৰ, সুবল চন্দ্ৰ (সংক.): *সৱল বাঙ্গালা অভিধান*, নিউ বেঙ্গল প্ৰেস (প্ৰাইভেট) লিমিটেড,
৬৮ কলেজ ষ্ট্ৰীট, কলিকতা - ৭৩, নৱম সংস্কৰণ, ১৯৯৫
- শৰ্মা, দেৱব্ৰত : *অসমীয়া জাতীয় অভিধান*
অসম জাতীয় প্ৰকাশ, যোৰহাট, দ্বিতীয় সংস্কৰণ, ২০১৩
- Singh, S.K. (Gen. ed.): *People of India, Assam Vol. XV Part One, Anthropological Survey of India*, Seagull Books, Calcutta, 2003

তথ্যদাতাৰ তালিকা :

ক্র. নং	নাম	লিংগ	বয়স	শিক্ষা	ঠিকনা
১)	ৰঘুনাথ সৰকাৰ	পুৰুষ	৯২	ষষ্ঠ	মিলনপুৰ গাঁও, গড়মুৰ
২)	নুপেন সৰকাৰ	"	৩৫	স্নাতক	"
৩)	অনিল সৰকাৰ	"	৬২	মেট্ৰিক	"
৪)	ৰীতা সৰকাৰ	মহিলা	৪০	নৱম শ্ৰেণী	"
৫)	নমিতা সৰকাৰ	"	৪০	চতুৰ্থ	"
৬)	গীতা সৰকাৰ	"	৫২	চতুৰ্থ শ্ৰেণী	"
৭)	সন্ধ্যা সৰকাৰ	"	৩৫	চতুৰ্থ	"
৮)	কাচি হালদাৰ	পুৰুষ	৭০	ষষ্ঠ	বৰহোলা গাঁও, কমলাবাৰী
৯)	দিলীপ হালদাৰ	পুৰুষ	৩৭	নৱম	"
১০)	সুৰেন্দ্ৰী সৰকাৰ	মহিলা	৮৪	দ্বিতীয় শ্ৰেণী	শান্তিপুৰ গাঁও, কমলাবাৰী
১১)	হৰিবোল হালদাৰ	পুৰুষ	৬৫	চতুৰ্থ শ্ৰেণী	"
১২)	সুমিত্ৰা সৰকাৰ	মহিলা	৫০	ষষ্ঠ শ্ৰেণী	কাকৰিকাটা পাৰনা গাঁও
১৩)	সুচিদ্ৰা সৰকাৰ	"	৪৯	অশিক্ষিত	"
১৪)	বুধীন্দ্ৰ সৰকাৰ	পুৰুষ	৫৯	মেট্ৰিক	"

আধ্যাত্মিক জ্ঞান, বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভঙ্গী, সংশয়বাদ আৰু নিৰীশ্বৰবাদ

ড° যুগল খাৰঘৰীয়া

সহযোগী অধ্যাপক তথা মুৰব্বী, গণিত বিভাগ
শ্বহীদ পিয়লি ফুকন মহাবিদ্যালয়, নামতি

আধ্যাত্মিক (অধ্যাত্ম+ঋক) শব্দৰ অৰ্থ আত্মা সম্বন্ধীয়, আত্মাত আশ্ৰয়কৰা, ব্ৰহ্ম বিষয়ক arising from or pertaining to the spirit or soul আৰু ইয়াৰ দ্বাৰা আত্মাৰ লগত সম্পৰ্কিত ঈশ্বৰ পৰলোক মুক্তি আদিৰ জ্ঞানকো বুজোৱা হয়। এই সকলোবোৰ মানসিক বা কাল্পনিক বস্তু। জ্ঞান মানেই যিকোনো বাস্তৱ বস্তুত প্ৰতিষ্ঠিত বিষয় বা ঘটনা প্ৰবাহৰ সম্যক ধাৰণা। এই বস্তু বা ঘটনাবোৰৰ বিশেষকৈ ভৌতিক বা বস্তুগত আৰু মানসিক তথা মনোগত হিচাবে বিচাৰ কৰিব লাগিব। আমি এজন পৰিচিত সাহিত্যিক মৃত্যুৰ পিছতো চিন্তা কৰিব পাৰোঁ। এনে জ্ঞানেই মানসিক জ্ঞান কিয়নো তেওঁৰ কথা, প্ৰতিচ্ছবিটো আমাৰ মানস পটত আছে। সেয়েহে আধ্যাত্মিক জ্ঞান মানে আত্মাৰ জ্ঞান নহয়, মানসিক জ্ঞানহে। আধ্যাত্মিকবাদী সকলৰ মত হ'ল আত্মাৰ সম্পৰ্ক পৰমাত্মা বা ঈশ্বৰৰ লগত, কৰ্মফল আৰু জন্মান্তৰাদৰ লগত। তেওঁলোকে ভাবে মানুহৰ সকলো সুখ-দুখ, ধনী-দুখীয়া, উচ্চ-নীচৰ কাৰণ কৰ্মফল। এনে ধাৰণাৰ শিপাই শিপাই সোমাই আছে অতীতৰ পৰা ভাৰতীয় জনমানসত। প্ৰকৃততে এইবোৰ তত্ত্ব সমাজৰ সুবিধাভোগী শ্ৰেণীটোৰ কাৰণে বৰ প্ৰয়োজন। কিয়নো পূৰ্ব জন্ম কৰ্মফলৰ দ্বাৰা সুখ-দুখ, নিৰ্যাতন-নিপীড়ন আদি ভুগিব লাগে বুলি বিশ্বাস যিহেতু থাকেই ফলত শাসক-শোষক শ্ৰেণীটোৱে তেওঁলোকৰ শাসন-শোষণ অব্যাহত ৰখাত কোনো বাধা নাপায়। যিকোনো সমস্যাৰ মূল কাৰণ ঈশ্বৰ তথা সৃষ্টি কৰোতাৰ। বানপানীৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পাবলৈ ঈশ্বৰক প্ৰাৰ্থনা কৰা বাদে অন্য কোনো সমাধানৰ পথ নেদেখে আৰু ইয়াৰ কাৰণ কেৱল ঈশ্বৰ, ঈশ্বৰৰ নিদেৰ্শনাত বানপানী উৎপত্তি, সৃষ্টি, পূৰ্ব জনমত কৰি অহা পাপৰ শাস্তি দিবলৈ যেন এনে কাৰ্য সংঘটিত হৈছে।

আত্মা হ'ল চৈতন্য সেয়েহে আধ্যাত্মিকতা হ'ল সচেতনতা বা মানসিকতা। আধ্যাত্মিক

উন্নতি অৰ্থ বুজিব লাগিব মানসিক উন্নতি, ইয়াত ঈশ্বৰ আত্মা পৰলোক পূৰ্বজন্ম কৰ্মফল আদিৰ উপলব্ধি হ'ব নোৱাৰে। আধ্যাত্মিকতা লগত ধৰ্মৰ সম্পৰ্ক নাই বুলি ধৰ্ম বিশ্বাসী সকলে ক'ব নোখোজে। আধ্যাত্মিকতাক যদি সমাজ সচেতনতা বুলি মানিলেও তেতিয়া সমাজ সচেতন প্ৰত্যেক ব্যক্তিয়ে সামাজিক সমস্যাবোৰৰ কাৰণ বুজি লৈ তাৰ যুক্তিযুক্ততা বিজ্ঞানসন্মত ভাবে সমাধান উলিয়াই সমাজক প্ৰগতিৰ পথ দেখুৱাটোহে মঙ্গল ফলপদ হ'ব, তেতিয়াহে প্ৰগতিৰ পথত আগুৱাই নিব পাৰে। কিন্তু ধৰ্মই মানুহৰ কল্পিত সমস্যা কিছুমান দেখুৱাই দি তাৰ কল্পিত সমাধান নিদিয়া নহয়। ধৰ্মীয় আধ্যাত্মিক জ্ঞানে সমাজৰ সমস্যা বঢ়ায়। পৃথিৱীত মানুহ নামৰ শ্ৰেষ্ঠ জীৱ প্ৰাণীতো নথকাহেঁতেন ঈশ্বৰক স্মৰণ কৰিবলৈ নানা ধৰ্ম প্ৰতিষ্ঠানবোৰ বা ঈশ্বৰৰ ধৰ্মবোৰ থাকিব জানো? পৃথিৱীতেই মানুহ সৃষ্টিৰ আদিম মুহূৰ্তটোৰ পৰা মানৱ সভ্যতাৰ অগ্ৰগতিক ঐতিহাসিক যুগসমূহৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কে মানুহেই কৰি আহিছে। পৃথিৱীবাসীৰ সুখ-শান্তি, কামনা-বাসনা, আশা-আকাংক্ষা, বৰ্তমান বৃহৎ উদ্যোগ, বাসঘৰ নিৰ্মাণ দাবীদাৰ মানুহেই যুগ সাপেক্ষে কাল্পনিক দেৱ-দেৱী ঈশ্বৰ, পৰমেশ্বৰ, আত্মা-পৰমাত্মাৰ উদ্ঘাটন আৱিষ্কাৰ (discover) উদ্ভাৱন আৱিষ্কাৰ (invent) কৰিব লগা হৈছে। মানুহেই সৃষ্টি কৰিলে সমাজৰ উচ্চ-নীচ, দাস-দাসী শ্ৰেণীবিভাজন।

শ্ৰেণীবিভক্ত সমাজত সমবায় জীৱনৰ অৱলুপ্তি ঘটাত এই নতুন দুৰ্যোগৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিবলৈ মালিকৰ ওচৰত কৃপা ভিক্ষা কৰাৰ বাহিৰে আন উপায় তেওঁলোকৰ নাথাকিল। এনেদৰে মালিকৰ ওচৰত কৰা স্তুতি-মিনতিকে স্বৰ্গীয় প্ৰণতিত পৰিণত কৰা হ'ল মালিক শ্ৰেণীৰ দ্বাৰা। এনেদৰেই ধৰ্মৰ উৎপত্তি প্ৰথম পাতনি। এই ধৰ্মৰ দ্বাৰা এটা শ্ৰেণীয়ে আন এটা শ্ৰেণীৰ ওপৰত চলোৱা শোষণ-নিপীড়নক ন্যায়সংগতৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। সেয়েহে শোষণ-নিপীড়নে ধৰ্ম সৃষ্টি কৰিলে। শ্ৰমকাৰী শ্ৰেণীটোক বুজাই দিয়া হ'ল যে এই শোষণ-নিপীড়ন মানুহৰ ইচ্ছাকৃত নহয়। ঈশ্বৰ বিধান। মানুহে যাতে এই বিধান মানি চলে, তাৰ নীতি-নিয়ম সৃষ্টি কৰি নানান ধৰ্মৰ সূত্ৰ আৱিষ্কাৰ কৰি লৈ যাতে তাৰ দ্বাৰা মানুহৰ উন্নতি আৰু মুক্তি লভিব পাৰে সেয়েই ধৰ্ম। সকলো ধৰ্মই দৃশ্যমান জগতখন সঁচা নহয়, অতীন্দ্ৰিয় কাল্পনিক জগতখনকহে সঁচা বুলি কৈছে। নীৎচেৰ ভাষাত- "The real world was called a world of semblance, a mere appearance, a false world and the fictitious supersensible world of permanence, the false world was enthroned as the true world."। অৰ্থাৎ প্ৰকৃত জগতখনক আকৃতিযুক্ত বা দৃশ্যমান আৰু পাৰমাৰ্থিক জগতৰ প্ৰতিভাস, এখন মিছা জগত বুলি কোৱা হ'ল আৰু কাল্পনীয় অতীন্দ্ৰিয়গ্ৰাহ্য চিৰস্থায়ী জগতখনক, যিখন মিছা জগত তাকেই সঁচা জগত বুলি উচ্চ আসনত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হ'ল। বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ মাজত নানা ধৰ্মই ঈশ্বৰ বা ভগৱান বা আত্মা বা জগত অস্তিত্বৰ সৃষ্টি কৰাৰ ফলত সমাজত দুই ধৰণৰ

চিন্তাধাৰা মানুহৰ প্ৰৱেশ ঘটিল। এভাগে ঈশ্বৰ বিশ্বাসী বা দৈৱ নিৰ্ভৰশীল আনভাগে ঈশ্বৰৰ অস্তিত্বক অস্বীকাৰ কৰে যাক কোৱা হয় নিৰীশ্বৰবাদী। এই শ্ৰেণীয়ে সমাজৰ উত্তৰণৰ কামত মনোনিবেশ কৰে। যাৰ দ্বাৰা প্ৰচলিত সমাজ ব্যৱস্থাৰ দোষ-ক্ৰটিবোৰ যুক্তিৰে বিশ্লেষণ কৰি সিবোৰৰ পৰিবৰ্তনৰ বাবে যুঁজ দি নিজৰ জীৱন উৎসৰ্গ কৰে। আনহাতে ঈশ্বৰ বিশ্বাসীসকলে প্ৰচলিত সমাজ ব্যৱস্থাৰ নীতি-নিয়মবোৰকে খামুচি ধৰি থাকিব বিচাৰে ঈশ্বৰৰ বিধান বা ঈশ্বৰৰ বাবে কৰণীয় বুলি। এনে নীতি-নিয়ম বিলাক মানৱ জাতিক অগ্ৰগতিত বাধা প্ৰদান কৰি আহিছে।

আজিও গৰিষ্ঠসংখ্যক মানুহে শাস্ত্ৰৰ সকলো কথাই ভাল আৰু সমাজৰ কাৰণে কল্যাণকৰ বুলি ক'ব খোজে। কোনোবাই শাস্ত্ৰত কিবা বিসংগতি পালে তথা বিজ্ঞানে শাস্ত্ৰীয় তত্ত্ববোৰৰ ওপৰত আঘাতৰ উপৰি আঘাত হানি আহিলেও এই শ্ৰেণীয়ে নিজৰ মততহে অটল হৈ থাকে। আনকি বেদ, বাইবেল, কোৰাণও বিজ্ঞান আৱিষ্কাৰ কৰি তাত থকা প্ৰতিটো তথা বিজ্ঞানসন্মত বুলি ব্যাখ্যা কৰিব খোজে। পৃথিৱীত মানুহ সৃষ্টিৰ আদিম মুহূৰ্তটোৰ পৰা মানৱ সভ্যতাৰ অগ্ৰগতিৰ ঐতিহাসিক যুগন্তৰ সৃষ্টি সম্পৰ্কে অধ্যয়ন-বিশ্লেষণ মানুহেই কৰি আহিছে। বিশ্ব সৃষ্টিকৰ্তা ঈশ্বৰ পথত খোজ দিও একোজনহঁত মহান লোক ওলাই পৰিবৰ্তন পথ দেখুৱাই আহিছে। গৌতমবুদ্ধই ঈশ্বৰ অস্তিত্বক স্বীকাৰ নকৰি নিৰীশ্বৰবাদী মহাজ্ঞানী ভগৱান বুদ্ধ হ'লগৈ মানৱ ঈশ্বৰ। এইটোও সত্য হ'লগৈ যে বিশ্ব মানৱৰ ঐতিহাসিক সভ্যতাৰ ক্ৰমবিকাশত পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ৰ বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিৰ আধুনিক যুগত বিজ্ঞান মনস্কতাৰগৰাকী মানৱতাবাদী জ্ঞানী মানুহকেই নিৰীশ্বৰবাদী ধৰ্মবিৰোধী তথা নাস্তিক বুলিয়ে একচামে ধৰি ললেও তেওঁলোকেই অৱনমিত হৈ গৈ থাকিব।

ধৰ্মৰ সংজ্ঞা বিভিন্ন ধৰণে আগবঢ়ালেও বৰ্তমান বিশ্বত মূলতঃ ১২ টা ধৰ্ম পোৱা গৈছে, সেই কেইটা অধঃক্ৰমত সজালে হ'ব খ্ৰীষ্টান, ইছলাম, হিন্দু, বৌদ্ধ, শিখ, ইহুদী, বাহাই, জৈন, জড়ষ্টিয়ান বা জেৰোষ্টিয়াজিম, কণফিচিয়াছিচ, চিন্তো, টাওইষ্ট (টাৱাজিম) ২০০৭ চনৰ "The world Almanac" ৰ মতে এই ধৰ্ম বিলাকৰ এটাও গ্ৰহণ নকৰা লোকৰ সংখ্যা ৭৬ কোটি ৭১ লাখ। ভগৱান আছে বুলি বিশ্বাস নকৰা (নাস্তিক) লোকৰ সংখ্যা হৈছে ১৫কোটি। ধৰ্মৰ নামত চলা ভণ্ডামী, ব্যাভিচাৰ, ব্যৱসায়, দুৰ্নীতি, মূল্যহীন কঠোৰ নীতি, গোড়ামী, মিছা তথ্য আদিৰ বাবে ধৰ্ম তথা ঈশ্বৰ বিশ্বাস নকৰা লোকৰ সংখ্যা বছৰি প্ৰায় কেইবা শতাংশকৈ বাঢ়িছে বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। প্ৰত্যেক ধৰ্মতে একো একোজন স্ব-সৃষ্ট ভগৱান বা আৰাধ্য দেৱতা আছে বুলি সকলো ধৰ্মৰে লোকেই বিশ্বাস কৰে। এই দেৱতা বা ভগৱানজনৰ পৰা আশীৰ্বাদ পাবলৈ আৰু তেওঁৰ সান্নিধ্য লাভ কৰিবলৈ নানা ধৰণেৰে পূজা-অৰ্চনা কৰে আৰু মনোবাঞ্ছা পূৰণ কৰিবলৈ দান-দক্ষিণাৰে ওপচাই পেলায়। নিজ ধৰ্মৰ এই ভগৱানজনকেই বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ডৰ সৃষ্টি, স্থিতি আৰু প্ৰলয়ৰ গৰাকী বুলি সকলোৰে ভাবে। নিজ ধৰ্মৰ ভগৱান জন

সৰ্বশক্তিমান, সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ বুলি গণ্য কৰে তাৰ বিপৰীতে আন ধৰ্মৰ উপাস্য দেৱতাজনক কোনেও আগ স্থান দিব নোখোজে বা নোৱাৰে।

মানৱ জাতিয়ে যেতিয়া বুজি উঠিব যে ধৰ্ম বা ঈশ্বৰ আচলতে চিৰন্তনো নহয়, বাস্তবো নহয়, এক শ্ৰেণীৰ স্বাৰ্থপৰ মানুহৰ দ্বাৰা কৃত্ৰিমভাৱে সৃষ্টি, আকৌ ধৰ্মীয় অনুশাসনবোৰৰ কোনো প্ৰাসংগিকতা নাই, তেতিয়া জানিব পাৰিব যে দৈনন্দিন জীৱনৰ সমস্যাবোৰৰ কাৰণ কোনো ঈশ্বৰ বা কৰ্মফল হ'ব নোৱাৰে। ইয়াৰ মূল কাৰণেই হ'ল সমাজ ব্যৱস্থা। তেতিয়াই ধৰ্মৰ নামত ভাতৃঘাতী সংঘৰ্ষত লিপ্ত হৈ আত্মহত্যাৰ পথ ত্যাগ কৰিব আৰু মানৱ জাতিয়ে বৈজ্ঞানিক চেতনাৰ দ্বাৰা উদ্ধুদ্ধ হৈ ধৰ্ম আৰু ঈশ্বৰৰ দুৰ্ভেদ্য খোলাৰ পৰা বাহিৰলৈ ওলাই নিজৰ সমস্যা নিজেই সমাধান কৰিব পাৰিম বুলি দৃঢ়তাৰে ক'ব পাৰিব। আমাৰ দেশতো ধৰ্মৰ নামতেই মহান ভাৰতবৰ্ষ দ্বিখণ্ডিত-ত্ৰিখণ্ডিত হৈ গৈছে। ধৰ্মৰ নামতেই এতিয়াও বিশ্বত বিভিন্ন ৰাষ্ট্ৰ সৃষ্টিৰ নামত হত্যালালীলা অব্যাহত আছে। সেয়েহে ধৰ্ম-ঈশ্বৰৰ নামত হত্যালালীলা, লুণ্ঠন, শোষণ অব্যাহত আছে। ধৰ্মৰ নামত বিশ্বত সৰ্বসাধাৰণ মানুহৰ মাজত জাত-পাত, বৰ্ণ-সম্প্ৰদায়ৰ বিভেদ সৃষ্টি কৰাটো এটা সাধাৰণ কথা হৈ পৰিছে। ইয়াত আকৌ সঁহাৰি জনাইছে ৰাজনীতি, ধৰ্মগুৰু, ধৰ্ম ব্যৱসায়ী কিছুলোকে কুট-কৌশলী বুদ্ধিজীৱী সেইয়া কি উচ্চ শিক্ষাৰ মুখচফুটা ডিগ্ৰীধাৰী শিক্ষক, ৰাজনৈতিকজ্ঞ, অধ্যাপক, শিক্ষিত ব্যক্তিয়ে হওক তেওঁলোকৰ নানান যুক্তিয়ে হোৱাই নোহোৱাই সপক্ষে বিপক্ষে বাক-চাতুৰ্যই নিৰীহ নিঃস্থ জনসাধাৰণ বিভ্ৰান্ত বিমূঢ় হৈ অজ্ঞান আন্ধাৰত নিমজ্জিত কৰি ৰাখিছে। যুগে যুগে ন্যস্ত স্বাৰ্থ অব্যাহত ৰখাৰ কুট-কৌশলত ধৰ্মৰ কানি বিহ সেৱণ কৰাই দৰিদ্ৰ জনগণক আত্মজ্ঞানহীন মতলীয়া কৰি ৰখা হৈছে।

এচাম ধৰ্মাঙ্ক নেতাই সমাজত ধৰ্মীয় সংঘাতৰ সৃষ্টি কৰি নিজৰ কু-কাৰ্য চলাই আহিছে। ধৰ্মীয় সংঘৰ্ষতেই পৃথিৱীত লাখ লাখ লোকৰ মৃত্যু হৈছে আৰু আগলৈও হৈ থাকিব। মানুহৰ মাজৰ পৰা এতিয়া মানবীয়তা, সহিষ্ণুতা, উদাৰতা, পৰোপকাৰিতা আৰু সততা আদিৰ দৰে মহৎ গুণবোৰ ক্ৰমাগতভাৱে লোপ পাবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। মানুহ নামৰ এই জীৱবিধে নিজকে যিমান সত্য শিক্ষিত বুলি দাবী কৰিছে সিমানেই আদিম মানৱৰ শাৰী লৈহে গতি কৰিছে। বিশিষ্ট চিন্তাবিদ, সমালোচক ড° হীৰেন গোঁহাই চাৰে

ভগৱান বিশ্বাস নকৰা বুলিয়ে মত ব্যক্ত কৰিছে। আমাৰ দেশৰ বহু চিন্তাবিদে ঈশ্বৰ অস্তিত্ব বিশ্বাস কৰিব নোখোজে। বিশ্বৰ বহু দাৰ্শনিকে হেজাৰ বছৰ আগতেই ঈশ্বৰ অস্তিত্ব মানি লব বিচৰা নাই। গ্ৰীক দাৰ্শনিক সকলৰ প্ৰথম বাটকটীয়া খেলিছে (Thales, খৃঃপূঃ ৬০০) তেওঁৰ গভীৰ প্ৰজ্ঞাৰে কৈছিল যে প্ৰথম অৱস্থাত সকলো জলভূমিয়েই আছিল আৰু তাৰ পৰাই পৃথিৱী, বায়ু আৰু জীৱৰ উৎপত্তি। খেলিচ নাস্তিক নাছিল যদিও এনেভাৱধাৰা প্ৰকাশ কৰি তেওঁ অলৌকিক জগতৰ পৰিৱৰ্তে, জড়বাদী জগতখনকহে স্বীকৃতি দিয়ে। অন্য এজন গ্ৰীক দাৰ্শনিক

এনাক্সাগোৰাছৰ (Anaxagoras, খৃঃপূঃ ৫০০-৪২৮) ৰ মতামতকো আমি পাওঁ প্ৰচলিত ধৰ্ম বিশ্বাসৰ বিপৰীতে যোৱা ধাৰা। তেওঁ লিখিছিল সূৰ্য কোনো ঐশ্বৰিক বস্তু নহয়, সি মাত্ৰ এক অগ্নিময় শিলাখণ্ডেহে “The sun, far from being divine, is a finery stone”. এনে মতামতৰ বাবে তেওঁ সমাজৰ ৰোষত পৰে আৰু এথেন্স এৰিবলৈ বাধ্য হয়। বিশ্ব প্ৰকৃতি সম্পৰ্কে ছাম’ছৰ হিপ্পো (Hippo of samos) মতে আৰ্দ্ৰতা (Moisture) ৰ পৰা বাস্তৱ জগতৰ (reality) ৰ সূচনা। উল্লেখযোগ্য যে তেওঁৰ বিচাৰত আত্মাৰ অস্তিত্ব মস্তিষ্কৰ সৈতে জড়িত— “The soul it entirely corporal and that it is nothing more than the brain (Tim whiternarsh, P.63)”. এই ধৰণৰ বিপৰীত বা ৰেডিকেল মতৰ বাবেই নিশ্চয় তেওঁ- নিবীশ্বৰবাদী (atheist) হিচাপে জনাজাত আছিল। গ্ৰীকসকলৰ ডাঙৰ অৱদান হ’ল— Athesse শব্দটো। ইয়াৰ পৰাই atheism/atheist শব্দৰ জন্ম। Atheor ৰ মূল অৰ্থ অৱশ্যে ঈশ্বৰৰ অস্তিত্ব অস্বীকাৰ কৰা নহয়। ইয়াৰ অৰ্থ হ’ল ঈশ্বৰহীন (without god)। গতিকে ঈশ্বৰৰ অস্তিত্বক নমনা গ্ৰীক দেশৰ বহু দেশৰ বৈজ্ঞানিক, চিন্তাশীল ব্যক্তি ওলাল নাস্তিকৰ জখলাত বগাবলৈ।

হেজাৰ হেজাৰ ধৰ্মীয় কাঠামুৰত সোমাই থাকি অসচেতন মানুহক মানৱতাবাদী নাস্তিকে নিশ্চয় তৎকাল জোৰ-জবৰদস্তৰ দ্বাৰা সচেতন কৰি তুলিব নোৱাৰে। প্ৰত্যেক ব্যক্তিৰ বিচাৰ বিশ্লেষণ বাস্তৱত পালন কৰা আচাৰ-আচৰণ প্ৰয়োগ পদ্ধতিৰ উদ্ভাৱনৰ জৰিয়তেহে এনে দুৰূহ কাৰ্য ক্ৰমান্বয়ে সমাধান কৰাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আনুষ্ঠানিক প্ৰচাৰ প্ৰসাৰ চেষ্টা চলাব লাগিব। নাস্তিকসকল যে প্ৰকৃত সমাজৰ ভাল মানুহ সেয়া বিশ্বস্তভাৱে প্ৰমাণ কৰিব লাগিব। প্ৰত্যেকজন নাস্তিক ব্যক্তিয়ে সমাজৰ গৰিষ্ঠ সংখ্যক লোকৰ পৰা লেই লেই ছেই ছেই অৱস্থা হৈ আহিছে। আধুনিক বিজ্ঞানৰ অন্যতমজনক গেলিলিওৱে কোৱা পৃথিৱীহে সূৰ্য্যৰ চাৰিওফালে ঘূৰে কথাষাৰ আজি আন্তিক-নাস্তিক সকলো বিশ্ববাসীয়ে মানি লব লগা হ’ল। ব্যক্তিগত স্বাৰ্থ লাভৰ বাবে লাখ লাখ সংখ্যক নৰহত্যাকাৰী ঐতিহাসিক ব্যক্তিসকল কিন্তু নাস্তিক ব্যক্তি নাছিল। কোটি কোটি গৰিষ্ঠসংখ্যক নিপীড়িত-নিপ্ৰেষিত মানুহক ধৰ্ম ঈশ্বৰৰ নামত মতলীয়া কৰি ৰাখি দেশৰ সম্পদ লুণ্ঠন কৰা সকল নাস্তিক শাৰীত থাকিব নোৱাৰে।

০০০০০

চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ গদ্যশৈলী

পদ্মকুমাৰী গগৈ

সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ

সোণাৰি মহাবিদ্যালয়, সোণাৰি

১.০ প্ৰস্তাৱনা :

১.১ ‘শৈলী’ শব্দৰ ইংৰাজী প্ৰতিশব্দ হ’ল ‘ষ্টাইল’ (style)। ‘ষ্টাইল’ শব্দটো লেটিন ‘stilus’ শব্দৰ লগত জড়িত। ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে মমৰ ওপৰত লিখাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা জোঙা সঁজুলি। পৰৱৰ্তী কালত এই অৰ্থৰ সম্প্ৰসাৰণ ঘটি ৰচনাৰ পদ্ধতি নিৰ্ধাৰণৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰ কৰা হয়। অৱশ্যে ‘শৈলী’ শব্দই সাহিত্যৰ লগতে বহুবোৰ দিশক সাঙুৰি লয়। যেনে - নৃত্যশৈলী, শিল্পশৈলী, পুষ্পসজ্জাৰ শৈলী ইত্যাদি। ‘শৈলী’ বা ‘ৰীতি’ হ’ল প্ৰকাশৰ বিভিন্ন গঢ়। ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত শৈলী হ’ল এক বিশেষত্বপূৰ্ণ পৰিপ্ৰকাশ। বক্তাৰ বা লেখকৰ ভাষা প্ৰয়োগৰ কিছুমান বিশেষ লক্ষণৰ ভিত্তিত চিহ্নিত হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, ‘কৃপাবৰী শৈলী’ বুলি কলে অসমীয়া সাহিত্যৰ পাঠকে লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ হাস্য ব্যঙ্গ ৰচনাৰাজিৰ ভাষাশৈলীক বুজি পাব। ‘কাকতিৰ শৈলী’ বুলি ক’লে বাণীকান্ত কাকতিৰ ৰচনাৰাজিৰ বিশ্লেষণাত্মক তথা বুদ্ধিনিষ্ঠ ভাষাশৈলীৰ কথা বুজি পাব।

সংস্কৃত আলংকাৰিকসকলে ‘শৈলী’ সম্পৰ্কে নানা সংজ্ঞা দাঙি ধৰিছে। অৱশ্যে আলংকাৰিকসকলে ‘শৈলী’ শব্দৰ সলনি ‘ৰীতি’ শব্দৰহে ব্যৱহাৰ কৰিছে। কাব্যত ৰীতিৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সম্পৰ্কে বিশ্বনাথ কবিৰাজে এনেদৰে প্ৰকাশ কৰিছে - প্ৰাণীৰ শৰীৰত অঙ্গৰ সন্নিবেশৰ দৰে কাব্যত উপযুক্ত ঠাইত বিশেষ পদ সন্নিবেশ যোজনা হৈ ‘ৰীতি’। এই ৰীতিয়ে বসৰ উপকাৰ সাধন বা ৰসাভিব্যক্তি সহায় কৰে। আচাৰ্য বামনৰ মতে ‘শৈলী’ হৈছে বিশিষ্ট পদ ৰচনা ৰীতি। আচাৰ্য দণ্ডী আৰু আনন্দবৰ্দ্ধনে শৈলীক ভাষাৰ কৌশলগত আৰু সুনিপুণ ব্যৱহাৰ বুলি কৈছে।

পাশ্চাত্যৰ সমালোচকসকলেও শৈলী সম্পৰ্কে বিভিন্ন মতামত আগবঢ়াইছে। Middleton Murry-ৰ মতে, “style is the technique of expression”

(প্ৰকাশৰ কৌশলেই শৈলী)। হকেটৰ মতে, The style is not easy to define precisely. Roughly speaking, two utterance in the same language which convey approximately the same information but which are different in their linguistic structure, can be differ in style.

ইয়াৰ মতে লেখকৰ ভাষিক সমলৰ নিৰ্বাচন প্ৰক্ৰিয়া শৈলীৰ লগত জড়িত হৈ থাকে। একেই তথ্যজ্ঞাপক দুটি উক্তি যদি ভাষিক সংগঠনৰ দিশৰ পৰা ভিন্ন হয়, তেন্তে এই উক্তি দুটাক শৈলীগত দিশৰ পৰা ভিন্ন বুলি অভিহিত কৰিব পাৰি। উদাহৰণস্বৰূপে -

১. আমি কামটো নকৰাকৈ নোৱাৰিলোঁ।

২. আমি কামটো কৰিব লগা হ'ল।

উল্লিখিত বাক্য দুটা একে অৰ্থজ্ঞাপক যদিও ইহঁতৰ গাঁঠনিক ৰূপ বা ভাষিক গঠন বেলেগ বেলেগ। প্ৰথম বাক্যটোৰ ক্ৰিয়া ৰূপ নঞৰ্থক যদিও দ্বিত্ব নঞৰ্থক হোৱা বাবে ই সদৰ্থক অৰ্থ প্ৰকাশ কৰিছে। দুয়োটা বাক্যই একে অৰ্থ প্ৰকাশ কৰিলেও ইহঁত ভাষিক গঠনৰ পৰা ভিন্ন হোৱা হেতুকে শৈলীগত দিশৰ পৰাও দুয়োটা ভিন্ন।

শৈলী হৈছে বিভিন্ন পৰিবেশ আৰু পৰিস্থিতিত ব্যৱহাৰ কৰা কোনো ব্যক্তিৰ ভাষাৰ বিশেষ ৰূপ অথবা উদ্দেশ্য আৰু প্ৰসংগ অনুসৰি ব্যৱহাৰ কৰা ভাষাৰ স্বৰূপ বিশেষ। সহজ অৰ্থত কবলৈ গ'লে ই কোনো ব্যক্তি বা লেখকৰ লিখা বা কোৱাৰ ধৰণ বা ভংগী। অৰ্থাৎ লেখকে নিজা কল্পনা শক্তিৰ সহায়ত বিশেষ ধৰণে মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰি পাঠকৰ আগত দাঙি ধৰা ভংগীক শৈলী আখ্যা দিয়া হয়।

১.২ ভাষাবিজ্ঞান চৰ্চাৰ প্ৰাথমিক স্তৰত শৈলী (style) সম্পৰ্কে সংজ্ঞা নিৰূপণ কৰা হৈছিল। পিছলৈ এই আলোচনাৰ পৰিসৰ ক্ৰমে বিস্তাৰিত হৈ শৈলীবিজ্ঞান (stylistics) বা ৰীতিতত্ত্ব নামেৰে এক ভাষাবিজ্ঞানৰ এক পৰিপূৰ্ণ শাখাত পৰিণত হ'ল। শৈলীবিজ্ঞানৰ জৰিয়তে শৈলীবিচাৰ কৰোঁতে ভাষাৰ উপাদানসমূহ যেনে ধ্বনি, শব্দ, বাক্য আদিৰ বিন্যাসে প্ৰসংগ অনুসৰি ভাববস্তুক কিমান স্পষ্ট কৰি তোলে আৰু নন্দনতাত্ত্বিক (Aesthetics) গুৰুত্ব বঢ়ায়, সেই কাব্যসমূহ ভাষা বা সাহিত্যৰ শৈলীয়ে সাঙুৰি লয়।

১.৩ সৃষ্টিশীল সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত কাব্যত প্ৰয়োগ কৰা ৰচনাইশৈলী আৰু গদ্যত প্ৰকাশ কৰা ৰচনাইশৈলী নিৰ্দ্ধাৰণৰ মূল বিষয়সমূহ একেই। অৰ্থাৎ দুয়োবিধৰে ভাষাতাত্ত্বিক বৈশিষ্ট্যসমূহ সামান্য সালসলনি কৰি শৈলী নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হয়। গদ্যৰ ক্ষেত্ৰত কাব্যসজ্জা, শব্দচয়ন, শব্দৰ বিশেষত্বপূৰ্ণ প্ৰয়োগ, কবিতাৰ ক্ষেত্ৰত কাব্যিক উপস্থাপন, ছন্দ, চৰণৰ অন্তৰ্ভাৱৰ মিল ৰূপক ইত্যাদিৰ গুৰুত্ব দিয়া হয়।

মানুহৰ কল্পনা আৰু অনুভব প্ৰকাশৰ শক্তিশালী মাধ্যম হৈছে গদ্য। গদ্য বুলিলে

সাধাৰণতে কথোপকথনৰ ভাষাৰ সাধাৰণ প্ৰয়োগৰ পৰা কিছু উন্নত পৰ্যায়লৈ উন্নীত হোৱা প্ৰকাশৰ মাধ্যমৰূপে সাহিত্যত ব্যৱহৃত এক ভাষিক ৰূপকে বুজা যায়। স্পষ্ট অৰ্থ প্ৰকাশক, সাৱলীল, সু-সংবদ্ধ, সংযমী আৰু শ্ৰুতিমধুৰ হ'লেহে গদ্যই শ্ৰেষ্ঠ ৰূপ লাভ কৰে। শব্দ, বাক্য, যতিচিহ্ন, অনুচ্ছেদ আদি যিধৰণে ভাৱপ্ৰকাশ কৰে সেই ভাব প্ৰকাশৰ ধৰণ বা ৰচনাৰীতিয়ে হৈছে গদ্যৰীতি বা গদ্যশৈলী। কোনো লেখকৰ এছোৱা গদ্যৰচনা পুংখানুপুংখভাৱে চালে সেই ৰচনাত ব্যৱহৃত শব্দৰ নিৰ্বাচন, বৈয়াকৰণিক সংযুক্তি, স্বাভাৱিকতা, যথার্থতা স্পষ্টতা ইত্যাদিৰ বিষয়ে জানিব পাৰি। অৱশ্যে কিছুমান লেখকে ব্যক্তিগত ৰচি অনুসৰি বহুসময়ত ব্যাকৰণৰ নীতি মানি নচলাকৈ গদ্য ৰচনা কৰে। তেনেক্ষেত্ৰত যদি গদ্যৰ প্ৰকাশভংগীয়ে বিষয়বস্তুক সুন্দৰ ৰূপত (অৰ্থাৎ স্পষ্ট আৰু শক্তিশালীকৈ) উপস্থাপন কৰিব পাৰে তেনে প্ৰকাশভংগীক অশুদ্ধ বুলিব নোৱাৰি। ইয়াৰ ভাষিক বিচ্যুতি (linguistic deviation) বুলিহে কোৱা হয়। ব্যতিক্ৰমী গদ্যৰ মাজেদি লেখকৰ ব্যক্তিত্ব আৰু সৌন্দৰ্যবোধ প্ৰতিফলিত হয়। তেনে গদ্য ৰচনাই উৎকৃষ্ট সাহিত্যৰ মৰ্যাদা পায়।

১.৪ অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিহাসত লেখত লৱলগীয়া গদ্যলেখকসকলৰ ভিতৰত চৈয়দ আব্দুল মালিক অন্যতম। গল্প, উপন্যাস, নাটক, কবিতা ইত্যাদিকে ধৰি সাহিত্যৰ প্ৰায় সকলো দিশলৈকে তেওঁ বহু অৱদান আগবঢ়াই থৈ গৈছে। যদিও গল্পৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ অৱদান সৰ্বাধিক। ১৯৯১ চনত জন্মগ্ৰহণ কৰা মালিকে যোদ্ধাবছৰ (১৯৬৫) বয়সৰ পৰাই ২০০০ চনৰ ডিচেম্বৰত মৃত্যুৰ কেইমাহমান আগলৈকে তিনিবছৰ বহুৰো অধিককাল গল্প লিখিলে যাৰবাবে তেওঁৰ নামৰ লগত জড়িত হৈ পৰিছিল গল্পৰ ৰজা, গল্প সম্ৰাট আদি অভিধাৰোৰে। চৰকাৰীভাৱে 'পদ্মশ্ৰী', 'পদ্মবিভূষণ' আৰু শেষজীৱনত অসম সাহিত্য সভাই প্ৰদান কৰা সাহিত্যাচাৰ্য উপাধি লাভ কৰা মালিকৰ গল্পকাৰ ৰূপটোৰ পৰিচয় ব্যাপ্তি আৰু বৈচিত্ৰ - দুয়োটা দিশৰ পৰাই বিস্ময়কৰ। মালিকে বাঁহী, আবাহন, জয়ন্তী, সুৰভি, হাতীপটী, ৰংঘৰ (বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা সম্পাদিত)

পচোৱা, ৰামধেনু, মণিদীপ, অসমীয়া প্ৰবাহ, নতুন প্ৰবাহ, অসমবাণী, নীলাচল, অসম বাতৰি, আমাৰ প্ৰতিনিধি, নৱযুগ, প্ৰকাশ, সীৰলু, গৰীয়সী আদি প্ৰায়বোৰ কাকত - আলোচনীতেই গল্প ৰচনা কৰিলে। তেওঁ নিজেও কিমান গল্প ৰচনা কৰিলে তাৰ হিচাপ নাৰাখিলে। লুৎফুৰ ৰহমানৰ সম্পাদিত চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ ৰচনাৱলীৰ চাৰিটা খণ্ডতো সকলোবোৰ অন্তৰ্ভুক্ত হোৱা নাই। মালিকৰ ছাব্বিছ বছৰ বয়সত প্ৰকাশ হোৱা প্ৰথম গল্প সংকলন পৰশমণি (১৯৪৫) কে ধৰি তেওঁৰ জীৱনকালত তেইছখন গল্প সংকলন প্ৰকাশ হয়। তাৰে উল্লেখযোগ্য কেইখনমান হ'ল এজনী নতুন ছোৱালী, ৰঙাগৰা, মৰম মৰম লাগে, মৰহা পাপৰি, শিখৰে শিখৰে, শিল আৰু শিখা, বীভৎস বেদনা, বহুত বেদনা অলপ চকুলো, হাঁহি আৰু চকুলোৰ, ছয় নম্বৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ, পোৱা গাঁৱত পহিলা বহাগ, অস্থায়ী আৰু অন্তৰা, তিনিচকীয়া গাড়ী ইত্যাদি।

মালিকৰ ৰচনাৰাজিৰ সংখ্যা যিহেতু বিস্তৃত সেয়ে তেওঁৰ সমগ্ৰ ৰচনাৰাজিৰ গদ্যশৈলী বিশ্লেষণ কৰাৰ ধৃষ্টতা নকৰি আমি কেৱল তেওঁৰ গল্পসমূহৰ আধাৰতহে গদ্যশৈলী বিচাৰ কৰিম।

২.০ বিষয় অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য :

‘চেয়দ আব্দুল মালিকৰ গদ্যশৈলী’ শীৰ্ষক আলোচনা পত্ৰৰ অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য হ’ল - চেয়দ আব্দুল মালিকে এক সুকীয়া গদ্যশৈলীৰে বিভিন্ন সাহিত্য ৰচনা কৰি অসমীয়া ভাষা সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰি থৈ গৈছে। বিশুদ্ধ অসমীয়া ভাষাত সাহিত্য চৰ্চা কৰা মালিকৰ গদ্যৰীতিয়ে পাঠকক জাতীয় জীৱনৰ প্ৰতি সচেতন কৰি তোলে। অসমীয়া ভাষাৰ স্বকীয়তা ধৰি ৰখা ভাষাৰ কালিকা গুণেৰে সমৃদ্ধ মালিকৰ গদ্য ৰচনাৰ শৈলী সম্পৰ্কীয় বিশ্লেষণে ভৱিষ্যত প্ৰজন্মক সহায় কৰিব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

৩.০ বিষয় অধ্যয়নৰ পদ্ধতি :

‘চেয়দ আব্দুল মালিকৰ গদ্যশৈলী’ শীৰ্ষক আলোচনা পত্ৰখন প্ৰস্তুত কৰোঁতে বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

৪.০ মালিকৰ গদ্যশৈলীৰ আলোচনা :

মালিকৰ গদ্যশৈলীৰ বিশ্লেষণ কৰোঁতে তলত দিয়া দিশ কেইটালৈ নিৰ্দেশ কৰিব পাৰি-

- ৪.১ শব্দচয়ন
- ৪.২ অলংকাৰৰ প্ৰয়োগ
- ৪.৩ লয়যুক্তগদ্য
- ৪.৪ প্ৰকাশভংগীৰ সৰলতা
- ৪.৫ হাস্যৰসাত্মক প্ৰকাশভংগী
- ৪.৬ জতুৰা ঠাচৰ প্ৰয়োগ
- ৪.৭ প্ৰবাদযুক্ত বাক্যৰ প্ৰয়োগ
- ৪.৮ নাটকীয় গদ্য
- ৪.৯ ইংৰাজী, বঙলা ভাষাৰ প্ৰাসংগিক উদ্ধৃতিৰ প্ৰয়োগ
- ৪.১০ বাক্যৰীতি

৪.১ শব্দচয়ন :

ভাষাৰ মূল প্ৰকাশিকা শক্তি হৈছে শব্দ। শব্দ প্ৰয়োগৰ দক্ষতাৰ মাজতে ভাবপ্ৰকাশৰ ক্ষমতা অন্তৰ্নিহিত হৈ থাকে। মালিকে বিষয়ৰ লগত সামঞ্জস্য থকা, ভাবৰ উপযোগী শব্দ ব্যৱহাৰ কৰাত গুৰুত্ব দিছিল। কিয়নো ভাবৰ লগত মিলি যোৱাকৈ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিলেহে গদ্যই স্পষ্টতা গুণ লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হয়। সেই কাৰণে মালিকে ঘৰুৱা, নিভাঁজ অসমীয়া শব্দ ব্যৱহাৰ কৰাৰ উপৰিও তৎসম, ইংৰাজী, বঙলা আদি ভাষাৰ শব্দ গ্ৰহণ কৰিছিল।

উদাহৰণস্বৰূপে -

নিভাঁজ ঘৰুৱা শব্দ : আমাডিমা, দুকুল উপচা পানী, জীৰ্ণশীৰ্ণ এখোন, ভাতমুঠি, নিমাওমাও, দৰমহাপাতি, খটালুটা, দুখেপমান, নিছুৰীয়া আদি।

ইংৰাজী : ৰেট, স্কুল, ক্লাব, ফুডকমিটি, ফ্লাচ, ডিনাৰ, লেণ্ডস্কেপ, ডিজাইন, লাভ্লিৱেদাৰ, ফ্ৰেণ্ড, ফুট ইত্যাদি।

তৎসম : ধৰ্ম, গদ্য, প্ৰাণ, সত্য, আত্মা, নীলকণ্ঠ, আত্মগানি ইত্যাদি।

অনুবাদ শব্দ : ফোপাই-জোপাই, সোধ-পোছ, জিলিক-মিলিক, আউলী-জাউলী।

হিন্দী শব্দ : কেত্ৰা হোৱা?, আচ্ছা-আচ্ছা, মিঠাইৱালা, ইজ্জত, আজাদ, চপ্পল, বাগান, নিকলয়াও।

বঙলা : মজলিছ, তছলিছ, নামাজ, মহজিদ আদি।

মিশ্ৰ শব্দ : হেড পণ্ডিত, বে-চৰকাৰী, ছাপাখানা ইত্যাদি।

৪.২ অলংকাৰৰ প্ৰয়োগ :

অলংকাৰে ভাবক সুদৃঢ় আৰু মনোৰম কৰি ভাবৰ নান্দনিকতা বঢ়াই তোলে। চেয়দ আব্দুল মালিকে তেওঁৰ গদ্যশৈলীত উপমা অলংকাৰৰ প্ৰয়োগ উপযুক্তভাৱে কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে-

ক) “কোনোবা পৰ্বতীয়া ডালিমীৰ ঘৰত সোমাই ওলাই যোৱা পাহাৰৰ মেঘৰ দৰে বগা, শুকুলা ধোৱাবোৰ।” (চেয়দ আব্দুল মালিকৰ ৰচনাৱলী, দুটা ঘাট, পৃষ্ঠা - ৮৯৮)

ইয়াত ধোৱাবোৰক শুকুলা মেঘ (উপমা অলংকাৰ) ৰ লগত তুলনা কৰা হৈছে।

খ) “পুৰুষৰ সৃষ্টিবোৰ নাৰীয়ে খেলাৰ পুতলা ভঙা দি ভাঙি পেলোৱা হ’লে পৃথিৱী আজিও ইমান তলত পৰি নাথাকে।”

ইয়াত ‘পুৰুষৰ সৃষ্টিবোৰ’ খেলাৰ পুতলাৰ লগত তুলনা কৰা হৈছে।

৪.৩ লয়যুক্ত গদ্য :

“.....Great prose has fine rhythm”

অৰ্থাৎ উৎকৃষ্ট গদ্যত সদায় লয় নিহিত হৈ থাকে। শব্দ, অলংকাৰ আদিৰ যথোপযুক্ত প্ৰয়োগে এই লয় ৰক্ষা কৰে। মালিকৰ গদ্যৰ মাজতো এই লয় অনুভৱ কৰা যায়। এই লয়ে তেওঁৰ গদ্যক কাব্যিক লালিত্য প্ৰদান কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে -

ক) ঢোলৰ ছেৰে ছেৰে, পেপাঁ গগণাৰ সুৰৰ ছেৰে ছেৰে, নাচনীৰ দেহৰ অনুৰে অনুৰে ছন্দৰ কঁপনি উঠে। মেঠনি সোলোকা বুকুত বাগৰে ন বহাগৰ ঢল, খোপা সোলোকা কলা চুলিত বাগৰে হাঁহিৰ টো, ফুটি উঠে চুমাৰ আকৰ্ষণৰ মদিৰ আকাংক্ষা; চকুত যে কোন সপোনপুৰিৰ উতপ্ত মদিৰাৰ নিচা লাগিছে, কাণত যেন পশিছে কোন বুকুৰজনৰ চৰণ নূপূৰ ধ্বনি, হিয়াই যেন

কোন অজানাব অহাৰ বাতৰি পাই অধিৰ হৈ উঠিছে। (প্ৰাণপোৱাৰ পিছত, পৰশমণি, চৈয়দ আব্দুল মালিক ৰচনাৱলী, ১ম খণ্ড, পৃষ্ঠা - ৫০৮)

খ) দুটাঘাট.....। উঠা আৰু নমা, এৰি অহা আৰু আহিপোৱা দুটা ঘাট। মাজত একা বেকা নৈৰ গৰাত উলু বিৰিণা, খাগৰি; চিনি নোপোৱা পানীৰ বৈ অহা সোঁত আৰু দুৰণি-চাৰনিৰ সীমাই ঢুকি নোপোৱা পাহৰি অহা দুৰণি- (দুটা ঘাট, পৰশমণি, পৃষ্ঠা-৪৯৪)

৪.৪ প্ৰকাশভংগীৰ সৰলতা :

মালিকৰ গল্পৰ গদ্যৰীতিৰ এক বিশেষ বৈশিষ্ট্য হ'ল প্ৰকাশভংগীৰ সৰলতা। ঘৰুৱা কথনশৈলীৰ ৰূপ তেওঁৰ গদ্যত বিৰাজমান। উদাহৰণস্বৰূপে -

ক) “বহাগত তাৰ বিয়া। সিখন গাঁৱৰে ছোৱালী- নাম তাৰা। ধুনীয়া নামটো দেখাত ছোৱালীজনী বৰ ধুনীয়া নহয়। কলা, নাকটো অলপ চুটি, তলৰ ওঁঠটো অলপ ডাঙৰ। চকুহাল বেয়া নহয়। উকীল হাকিমৰ ঘৰনে কিবা যে আৰ্চি চাই, ঠেঙৰ ওপৰত ঠেং তুলি বহি থাকিব। হালোৱাৰ খেতিয়কৰ ঘৈণী ব'দে-বৰযুগে, পথাৰে-পামে ঘূৰিব লাগিব। চেহেৰা কিনো পিটিকাত দি খাব।” (সোণৰ আঙঠি শিখৰে শিখৰে, চৈয়দ আব্দুল মালিক ৰচনাৱলী ২য় খণ্ড, পৃষ্ঠা-২৫১)

খ) “ঘৰখনৰ মূৰ বোলা, নেজ বোলা সিয়ে, ভায়েকটো দহবছৰীয়া ল'ৰা মানুহ।” (সোণৰ আঙঠি, পৃষ্ঠা-২৫১)

গ) “আজি ভাতনো কিহেৰে খোৱা হয় - একোডাল নাই”- মোৰ কামত পৰাকৈ ভাগৰে ক'লে।

‘একোডাল নাই’ - ভাত খাবলৈ একোডাল নাই - এই নোহোৱাৰ মাজতে পৰি আছে একো নোহোৱা মই যেন ডফলাৰ পাহাৰৰ মাজৰ কোনেও নেদেখা এটা শিল। চিকুটিলেও সঁহাৰি নাই। (নতুন কবিতা, চৈয়দ আব্দুল মালিক ৰচনাৱলী, ২য় খণ্ড, পৃষ্ঠা-২৮৪)

৪.৫ হাস্যৰসাত্মক প্ৰকাশভংগী :

মালিকৰ গদ্যৰ ভাষাই পাঠকক হাস্যৰসো প্ৰদান কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে - “অসমীয়াৰ পৰা ইংৰাজীলৈ ট্ৰেন্সলেচন কৰিবলৈ দিছিল কিবা বাক্য এশাৰী। অসমীয়া ‘বোকা’ শব্দটোৰ ইংৰাজী লিখিবলগীয়া হৈছিল। mud মানে বোকা মই জানো তথাপি নিশ্চিত হ'বৰ মনেৰে একে বেঞ্চতে বহা হায়দৰক সুধিলো-

এই বোকাৰ ইংৰাজী কি? সি ফুচফুচাই ক'লে-

Stupid, ষ্টুপিড।

কি?

সি প্ৰশ্নকাকতত লিখি দিলে-

Stupid

ভাবিলো মই জনা mud শব্দতকৈ Stupid টো কিজানি ভাল শব্দ। লিখি দিলো।

ইংৰাজী মাষ্টৰে দুয়োটাকৈ মাতি নিলে। ‘বোকাৰ’ ইংৰাজী কি লিখিছ তহঁত হালে?

হায়দৰে ক'লে - ষ্টুপিড

ক'ত পালি?

বঙালী ন'টবুকত।

মাষ্টৰে হায়দৰ আৰু মোৰ দুয়োৰে কাণ দুখন ব্যৱহাৰ কৰি ক'লে -

অসমীয়া বোকা আৰু বঙালী বোকা একে নহয়। হায়দৰে বুজিলেনে নাই কব নোৱাৰো, মই কিন্তু বুজিলো অসমীয়া বোকা বৰযুগত নহয়, চকুৰ পৰা ওলোৱা পানীৰেহে হয়। বঙালী বোকাই এপালি শিকালে।”

(লাইফ টু আই মীন, অষ্টম, নৱম আৰু দশম বৰ্ষ, পৃষ্ঠা - ১৯৬২)

৪.৬ জতুৰাঠাচৰ প্ৰয়োগ :

জতুৰাঠাচহৈ হ'ল ভাষাৰ প্ৰকৃত প্ৰাণ। জতুৰাঠাচতেই ভাষাৰ চালিকাশক্তি অন্তৰ্ভুক্ত হৈ থাকে। মালিকে তেওঁৰ গদ্যত জতুৰাঠাচৰ প্ৰয়োগ কৰা দেখা গৈছে।

ক) বেয়া গছত ভাল গুটি নলগাটোৱেই স্বাভাবিক। (অন্ধকূপ আৰু এটা জোনাকী পৰুৱা; চৈয়দ আব্দুল মালিক ৰচনাৱলী, ২য় খণ্ড, পৃষ্ঠা - ৩৭৬)

৪.৭ প্ৰবাদযুক্ত বাক্যৰ প্ৰয়োগ :

কোনো এটা ভাষাৰ প্ৰকৃত স্বৰূপ লুকাই থাকে ভাষাটোৰ প্ৰবাদ প্ৰবচনৰ মাজত। এইবিলাক হ'ল জাতীয় জীৱনৰ সঞ্চিত অভিজ্ঞতাৰ প্ৰতীক। প্ৰবাদ প্ৰবচনৰ উপযুক্ত প্ৰয়োগে ভাষাৰ গদ্যক এক স্বকীয় মৰ্যাদা প্ৰদান কৰে। চৈয়দ আব্দুল মালিকেও তেওঁৰ গদ্যত প্ৰবাদ প্ৰবচনৰ প্ৰয়োগ ঘটাইছে।

ক) উয়েও থাকিবলৈ হাফলু এটি সাজি লয়। টোকোৰা চৰায়েও বাহ একোটা সাজে। সিহঁতেও ল'ব এটা।

(সোণৰ আঙঠি, পৃষ্ঠা-২৫২)

খ) গাঁৱৰ দুখীয়া বামুণৰ ঘৰত ছজনী ছোৱালী হোৱা; ভাদত ক'লী গৰু জগা একে কথা। (পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা, পৃষ্ঠা- ১১১)

৪.৮ নাটকীয় গদ্য :

মালিকৰ চুটিগল্পসমূহত বৰ্ণনাত্মক গদ্যৰ ব্যৱহাৰৰ লগে লগে নাটকীয় গদ্যও ব্যৱহাৰ কৰিছে। ফলস্বৰূপে গল্পসমূহৰ প্ৰকাশভংগী অধিক বাস্তবসন্মত হৈ পৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে -

“আপোনাৰ ল'ৰাটো এতিয়া ক'ত আছে?”

“ক'ব নোৱাৰো বুলিছেনে, আছে ক'ববাত?”

“কি পঢ়িছে?”

মইনো কেনেকৈ জানিম? পঢ়িছেনে নাই, তাৰ খবৰ জানি মোৰ কি লাভ?”

(ঢাকনি, ৰামধেনু, ত্ৰয়োদশ, চতুৰ্দশ, পঞ্চদশ বৰ্ষ, পৃষ্ঠা - ১১১)

৪.৯ ইংৰাজী, বঙলা ভাষাৰ প্ৰাসংগিক উদ্ধৃতিৰ প্ৰয়োগ :

মালিকৰ ৰচনাৰ ইংৰাজী, বঙলা আদি সাহিত্যৰ পৰা দাঙি ধৰা প্ৰাসংগিক উদ্ধৃতিয়ে গল্পসমূহ উন্নত মানদণ্ডৰ কৰি তুলিছে আৰু গভীৰ মননশীলতাৰ পৰিচয় দিছে। যেনে -

ক) পঢ়ি আছিলো কীটছৰ কবিতা এফাঁকি -

“Stop and consider! Life is but a day.

A fragile dew-drop on its perlious way.

From a tree's summit.....”

জীৱন মৰণৰ সেই বুজি নোপোৱা কথাবোৰ। তৰাৰ পোহৰত পোহৰ হোৱা অমানিশাৰ দৰেই গভীৰ ৰহস্যময় এই কথাবোৰ, ভাল লাগে। অজ্ঞাতৰ এটা সূত্ৰ বিছাৰি কষ্ট কৰাত এটা তৃপ্তি অনুভৱ কৰোঁ-মূৰ তুলি চাওঁ।

(জীৱন আৰু জগত, চৈয়দ আব্দুল মালিক ৰচনাৱলী, ১ম খণ্ড, পৃষ্ঠা - ৫৩৭)

খ) “ৰবী ঠাকুৰে এনেই নেলেখে- এই ভাৰতৰে মহামানৱৰ ৰেলেৰ ভীড়ে, এসহে আৰ্য, এস অনাৰ্য, এসহে ধীৰে,” (পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা, ৰামধেনু, ৫ম, ৬ষ্ঠ আৰু ৭ম বৰ্ষ, পৃষ্ঠা- ১১১)

৪.১০ বাক্যৰীতি :

মালিকৰ বাক্যৰীতিলৈ মন কৰিলে পৰিলক্ষিত হয় যে তেওঁৰ ৰচনাত অতি সহজ-সৰল চুটি চুটি বাক্যৰ ব্যৱহাৰ কৰিছে। তেওঁৰ বহুবোৰ গল্পত চুটিবাক্যৰে গল্পৰ আৰম্ভণি কৰিছে। উদাহৰণস্বৰূপে -

ক) এজনী ছোৱালী আছিল।

(প্ৰাণপোৱাৰ পাছত, পৰশমণি, পৃষ্ঠা-৫০৪)

খ) “লু চাই” জাহাজ।

(অচিনাকীৰ অৰ্ঘ্য, পৰশমণি, পৃষ্ঠা - ৪৭৭)

গ) এটা পুৰণি দিনৰ কথা।

(যৌৱনৰ নিশ্বাস, চৈয়দ আব্দুল মালিক ৰচনাৱলী, ২য় খণ্ড, পৃষ্ঠা - ৩৭৮)

অৱশ্যে তেওঁ গল্পসমূহত ভাৱৰ লগত সংগতি ৰাখি দীঘল বাক্যও ব্যৱহাৰ কৰিছে।

যেনে- “খুলিৰ বুকুৰ পৰশমণি, এডোখৰ ভৰিয়ে গছকি যোৱা শিল; হয়তো কোনোবা ৰাজকুমাৰৰ ৰাজমুকুতৰ পৰা কোনোবাদিনা সকলোৰে চকুৰ আঁৰেদি খুলিত বাগৰি পৰিছিল- কিবা এটা ভুলত, কিবা এটা পৰিবৰ্তনৰ মায়াত, কিবা এটা সৃষ্টি মধুৰ নতুনৰ সপোনতঙ্গ”

(পৰশমণি, চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ ৰচনাৱলী, ১ম খণ্ড, পৃষ্ঠা - ৪৭৪)

বাক্যটো দীঘল যদিও কমা, চেমিকলন, দেচ আদি বিৰাম চিহ্নৰ সু-প্ৰয়োগৰ ফলত বাক্যটো দীঘল হলেও পাঠকে বুজিবলৈ অলপো অসুবিধা হোৱা নাই।

মাজে মাজে তেওঁ ইংৰাজী, অসমীয়া শব্দৰ সমাহাৰযুক্ত বাক্য ব্যৱহাৰ কৰিছে। তাৰ বাবেই মানে, a pack of in leres, they should be whipped সিহঁতক মাগিবলৈ আহিলে বেত দিব লাগে। মৰম কৰিলে সিহঁতে চল পায়। মাই ভিক্ষা- বচ, জৰজৰ কৰে বাকী দিয়া আধাসেৰ চাউল। scroundles ” (ঢাকনি, ৰামধেনু, পৃষ্ঠা- ৩৭৯৯)

৪.১১

চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ লেখনিৰ এটা মন কৰিবলগীয়া দিশ হৈছে- পৰিবেশ সাপেক্ষে ভাষাৰ ব্যৱহাৰ বা ৰেজিষ্টাৰ। উপযুক্ত পৰিবেশত চৰিত্ৰত মুখত উপযুক্ত ভাষাই মালিকৰ গদ্যক সমৃদ্ধ কৰিছে। সামাজিক প্ৰসংগৰ সংগতি ৰাখি ব্যৱহাৰ কৰা ভাষাৰ বিভিন্নতাক সমাজ ভাষাবিজ্ঞানত পৰিস্থিতি নিৰ্ধাৰক ভাষা বা ৰেজিষ্টাৰ (register) বোলা হয়। এজন সাধাৰণ চহা লোকৰ মুখত দিয়া ভাষা, নগৰীয়া লোকৰ মুখত দিয়া ভাষা, গ্ৰাম্য পৰিবেশ চিত্ৰণ ইত্যাদিত প্ৰয়োগ কৰা যথোপযুক্ত ভাষাই মালিকৰ গদ্যক বাস্তবসম্মত ৰূপ প্ৰদান কৰিছে। ভাব অনুসৰি ভাষাক পৰিচালিত কৰাৰ ফলত বৰ্ণনাত কতো আড়ম্বৰ নাই।

৫.০ উপসংহাৰ :

আলোচনা পত্ৰত চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ চুটিগল্পসমূহৰ জৰিয়তে তেওঁৰ গদ্যশৈলীৰ এটি আভাসহে দাঙি ধৰিবলৈ যত্ন কৰিছোঁ। মালিকৰ সমগ্ৰ ৰচনাশৈলী সম্পৰ্কে অধ্যয়ন কৰিলেহে তেওঁৰ গদ্যশৈলীৰ বিশিষ্টতা ভালদৰে নিৰূপণ কৰিব পৰা হ'ব। তথাপিও ক'ব পাৰি যে মালিকৰ ব্যক্তিত্বৰ দাপোণস্বৰূপ গদ্যশৈলীত সংক্ষিপ্ততা গুণৰ কিছু অভাৱ পৰিলক্ষিত হয় যদিও গদ্যশৈলীৰ স্বকীয়তা আৰু মৌলিকতাই তেওঁৰ ৰচনাৰাজিক সুকীয়া মানদণ্ড প্ৰকাশ কৰিছে।

পাদটীকা :

১. বিশ্বনাথ কবিৰাজ, সাহিত্য দৰ্পন, পৃষ্ঠা-৪৫৮
২. *The problem of style*, 1961. page-4
৩. অনুৰাধা শৰ্মা, শৈলী আৰু শৈলীবিজ্ঞান, পৃষ্ঠা- ২
৪. অৰ্পণা কোঁৱৰ, অনুৰাধা শৰ্মা (সম্পাদিত), ভাষাবিজ্ঞান পৰিভাষিক কোষ, পৃষ্ঠা- ২৩৮
৫. অৰ্পণা কোঁৱৰ, প্ৰাচীন অসমীয়া গদ্যশৈলী, পৃষ্ঠা- ৬২
৬. প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ বৰা, চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ গল্প, গৰীয়সী, নৱেম্বৰ ২০০৯, পৃষ্ঠা- ৩১
৭. Majorie Bolton, *the anatomy of prose*, page - 49
৮. অনুৰাধা শৰ্মা, শৈলী আৰু শৈলীবিজ্ঞান, পৃষ্ঠা- ৯১

প্ৰসংগপুথি :

১. চৈয়দ আব্দুল মালিকৰ ৰচনাৱলী, ১ম, ২য়, ৩য়, ৪র্থ খণ্ড, সম্পাদক লুৎফুৰ ৰহমান, কস্তুৰী প্ৰকাশক সংস্থান, গুৱাহাটী, প্ৰথম প্ৰকাশ, ১৯৯৯
২. কটকী, প্ৰফুল্ল : ক্ৰমবিকাশত অসমীয়া গদ্যশৈলী, বীণা লাইব্ৰেৰী, গুৱাহাটী, ২০০৯
৩. গোস্বামী, ৰূপশ্ৰী : অসমীয়া গদ্য সাহিত্যৰ ধাৰা, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, ২০০৮
৪. দত্ত নেওগ,বিভা বড়া সন্দিকৈ, নিবেদিতা (সম্পাদনা): সাহিত্যৰ স্বাদ বৈচিত্ৰ, অসম সাহিত্য সভা, ২০০৯
৫. বৰগোহাঞি, হোমেন (সংকলন আৰু সম্পাদিত): ৰামধেনু (৫ম, ৬ষ্ঠ আৰু সপ্তম বৰ্ষ), (৮ম, ৯ম আৰু ১০ম বৰ্ষ), (একাদশ, দ্বাদশ খণ্ড), বনলতা, গুৱাহাটী, ১ম প্ৰকাশ, ২০০৯
৬. দত্তবৰুৱা, ফণীন্দ্ৰ নাৰায়ণ : প্ৰয়োগ ভাষাবিজ্ঞানৰ ৰূপৰেখা, বনলতা, গুৱাহাটী, ১ম প্ৰকাশ ২০০৬
৭. ভূঞা, স্মৃতিৰেখা : অসমীয়া গদ্যৰীতি জোনাকীৰ পৰা ৰামধেনুলৈ, বৃষ্টি প্ৰকাশন, গুৱাহাটী, ১ম প্ৰকাশ, ২০১০
৮. শৰ্মা, অনুৰাধা : শৈলী আৰু শৈলীবিজ্ঞান, নিনাদ গোস্বামী, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়, গুৱাহাটী, ১ম প্ৰকাশ, ২০১০

অগ্ৰভূমিতা: ভাষাৰ এক সৃষ্টিশীল প্ৰয়োগ (হীৰেণ ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতা আৰু গীতৰ বিশেষ উল্লেখসহ)

ৰেখামণি গগৈ

সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ

সোণাৰি মহাবিদ্যালয়, সোণাৰি

০.০০ অৱতৰণিকা :

কবিতা হ'ল কবিৰ স্বাস্থ্যত প্ৰকাশ। য'ত এটা বিশেষ ৰীতিৰে কল্পনা আৰু অনুভূতিক প্ৰকাশ কৰা হয়। এনেদৰে শব্দৰ সহায়েৰে অনুভৱক মূৰ্ত ৰূপ দিবলৈ কৰা প্ৰয়াস কবিৰ সৃজনশীলতাৰ পৰিচায়ক। শব্দই ব্ৰহ্মা, ব্ৰহ্মাই ঈশ্বৰ। শব্দই হৈছে একমাত্ৰ মাধ্যম যিয়ে হৃদয়ৰ সৈতে হৃদয়ৰ, অনুভৱৰ সৈতে অনুভৱৰ আৰু দূৰৈৰ সৈতে ওচৰৰ মিলন ঘটায়। এই মিলনে কবিতাত এনেদৰে মহিমামণ্ডিত ৰূপ লাভ কৰে যাৰবাবে কবিৰ মনোজগতৰ সৈতে প্ৰকৃতিৰ বস্তুবোৰৰ সম্বন্ধ নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ বহুসময়ত অসুবিধাৰ সন্মুখীন হবলগা হয়। এনেক্ষেত্ৰত পাঠকৰ বাবে প্ৰয়োজন হয় কবিতাৰ ভাষাশৈলী নিৰূপনৰ মাপকাঠিৰ। কাৰণ কবিতাৰ ভাষা দৈনন্দিন জীৱনৰ গতানুগতিক কাম-কাজৰ বাবে প্ৰয়োগ কৰা ভাষাতকৈ বহুত বেলেগ, যাৰকাৰণে কবিতাক অন্য এক প্ৰকাৰৰ পাঠ বোলাহে সমীচীন হ'ব। বৰ্তমান সময়ত গৱেষকসকলে বিভিন্ন পদ্ধতি আৱিষ্কাৰ কৰিছে, কবিতাৰ ভাষাৰ সুস্পষ্ট পৰীক্ষাৰ বাবে। যেনে, শব্দৰ ব্যৱহাৰৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি অগ্ৰভূমিতা (foregrounded) ভাষিক নীতি-নিয়ম ব্যৱহাৰৰ দিশত সমান্তৰালবাদে বা পেৰেলেলেজিম আৰু কবিতাৰ শাৰী বিলাকৰ মাজত সংযুক্তি স্থাপনৰ সজ্জা নিৰূপনৰ বাবে সংযুক্তিৰ অগ্ৰভূমিতা (cohesion foregrounding) ইত্যাদি পদ্ধতিৰ জৰিয়তে কবিতাৰ ভাষা বিশ্লেষণ কৰা হয়।

কবিসকলে শব্দৰ ব্যৱহাৰৰ অবাধ স্বাধীনতা উপভোগ কৰে। যাৰবাবে তেওঁলোকে কবিতাৰ সজ্জাৰ দিশত প্ৰদৰ্শন কৰা এই স্বাধীনতাক কাব্যিক স্বাধীনতা বোলা হয়। এই স্বাধীনতা নিৰ্ভৰ কৰে বহুসময়ত কবিৰ নিজস্ব ৰীতি-নীতি তথা শৈলীৰ ওপৰত। সেয়ে বৰ্তমান সময়ত

শৈলী বিজ্ঞানীয়ে কবিতাৰ ভাষা বিবেচনা কৰাৰ অৰ্থে কবিতাৰ বিশ্লেষণ কৰাৰ পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰিছে। এককথাত কব পাৰি এই শৈলী বিজ্ঞানীয়ে কবিতাৰ ভাষা বিবেচনা কৰাৰ অৰ্থে প্ৰয়োগ কৰা এটা পদ্ধতি হ'ল কবিতাৰ ভাষাৰ লগত দৈনন্দিন জীৱনত ব্যৱহাৰ হোৱা গদ্যৰ ভাষাৰ এটা তুলনামূলক অধ্যয়ন কৰা। ভাষা ব্যৱহাৰৰ দিশত কবিৰ স্বাধীনতাই কবি সকলক গতানুগতিক ভাষা ব্যৱহাৰৰ নীতি-নিয়মৰ পৰা আঁতৰাই লৈ যায়। এনে ধৰণৰ অগতানুগতিক ভাষাৰ ব্যৱহাৰ কবিৰ ভাষাৰ বৈশিষ্ট্য বুলি ক'ব পৰা যায়। য'ত অগ্ৰভূমিতা বা ফৰগ্ৰাউণ্ডিঙৰ ধাৰণাটো বান্ধ খাই আছে। অৰ্থাৎ কবিতাৰ ভাষা পৰ্যালোচনা প্ৰসঙ্গত অগ্ৰভূমিতাৰ ধাৰণাটো ল'ব লগা হয়।

০.০১ অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য :

কবি মাৰেই শিল্পী। যাৰ শিল্প প্ৰতিভাৰে সুসমামণ্ডিত বৰ্ণিল আবেগক সুন্দৰ ৰূপ প্ৰদান কৰে। আৰু পাঠকৰ অন্তৰত আনন্দ আৰু সন্তুষ্টিৰ মায়াময় অনুভৱৰ উদ্বেক ঘটায়। তেতিয়াই মানৱীয় অনুভৱে শিল্পৰূপ লাভ কৰে বুলি ক'ব পাৰি। যিসকল বিৰল অনুভৱী ক্ষমতাৰ অধিকাৰী শিল্পীয়ে মানুহক আৰু মানৱীয় অনুভৱৰ উপলব্ধি কৰিছিল তেনে এজন শব্দশিল্পী আছিল কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্য। যাৰ কবিতাৰ শব্দ ঐশ্বৰ্য্যৰ যথার্থ গৰিমা উদ্ঘাটন কৰিলে এক বিৰল তৃপ্তিৰ আবেশত পাঠক আপ্লুত হয়। এইজনা মহান কবিৰ কবিতাই পোনছাটেই পাঠকৰ হৃদয়ত প্ৰৱেশ লাভ কৰে সেয়ে অগ্ৰভূমিতা বা ফৰগ্ৰাউণ্ডিঙৰ জৰিয়তে কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতাৰ শব্দপ্ৰয়োগৰ দক্ষতা তথা কাব্যশৈলী অধ্যয়ন কৰিবলৈ লোৱা হৈছে।

০.০২ অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব :

কবিতাৰ সম্পৰ্কে বিভিন্ন পণ্ডিতে বিভিন্ন মতামত আগবঢ়াইছে যদিও কবিতা অনুভৱৰ বস্তু। সৌন্দৰ্যবোধৰ অবিহনে কবিতাৰ মৰ্মাৰ্থ হৃদয়ঙ্গম কৰা জটিল। শব্দৰ যথাযোগ্যতা আৰু উৎকৃষ্ট শব্দৰ সমাহাৰৰ সুন্দৰ লেখনশৈলীয়ে পাঠকৰ মনত নান্দনিক ৰসৰ যোগান ধৰিব পৰাতেই কবিৰ সাৰ্থকতা। এই ক্ষেত্ৰত কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্যই সকলো ধৰণৰ পাঠকৰ হৃদয়ত প্ৰৱেশ লাভ কৰিব পাৰে তেখেতৰ শব্দৰ বৰ্ণিল মাধ্যমেৰে। ভট্টাচাৰ্যৰ প্ৰতিটো কবিতা জীৱন আৰু জগতৰ সুক্ষ্ম নিৰীক্ষণ আৰু অনুভৱৰ মৰ্মস্পৰ্শী প্ৰকাশ। যাৰবাবে তেখেতে নিজেই কৈছিল, 'কবিতা স্বতঃস্ফূৰ্ত নহয়, কবিতা নিৰ্মাণ কৰিব লাগে।' গতিকে নিৰ্মাণৰ আঁৰত থকা হীৰেন নামৰ কবি আৰু কবিজনাৰ শিল্পপ্ৰতিভা তথা শব্দ বৰ্ণৰ যথাযোগ্য প্ৰয়োগে কেনেকৈ তেওঁক এজন শ্ৰেষ্ঠ কবি হিচাপে পৰিচিত কৰালে এই কথাৰ আঁত বিচাৰি বিষয়টো অধ্যয়ন কৰিবলৈ লোৱা হৈছে, এয়াই বিষয়টোৰ গুৰুত্ব।

০.০. অধ্যয়নৰ পৰিসৰ :

অসমীয়া কবিতাৰ ক্ষেত্ৰখন অতি বিশাল। এই বিশাল পৰিসৰৰ ভিতৰত কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্য অনন্য আৰু একক। তেখেতৰ কবিতাৰ সৃষ্টিত এক অনন্য প্ৰতিভা অন্তৰ্হিত হৈ আছে। এইজনা শব্দশিল্পীৰ শব্দৰ সুসমা অতুলনীয় ভাৱাবেগেৰে সংপৃক্ত। যি বহুসময়ত অৰ্থউদ্ঘাটনৰ ক্ষেত্ৰত পাঠক বিমোৰত পৰিবলগা হয়। সেয়ে অগ্ৰভূমিতা নামৰ পদ্ধতিৰ জৰিয়তে হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতাৰ ভাষা পৰ্যালোচনা কৰিবলৈ লোৱা হৈছে।

০.০৪ অধ্যয়নৰ উৎস আৰু পদ্ধতি :

আলোচ্য বিষয়ৰ সৈতে সঙ্গতি ৰাখি বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি অৱলম্বন কৰা হ'ব। উৎস হিচাপে গৌন উৎসৰ দ্বাৰা সমল সংগ্ৰহ কৰি আলোচনাটো প্ৰস্তুত কৰা হ'ব।

১.০০ আলোচনা :

১.০১ হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতা :

প্ৰকৃত অৰ্থত কবি বুলি ক'লে যি ধাৰণা মনলৈ আহে ছবছ তেনে এজন জনপ্ৰিয় কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্য। অসমৰ আটাইতকৈ বেছি জনপ্ৰিয় কবি। সুগন্ধি পখিলাৰ কবি, প্ৰেম আৰু ৰ'দালীৰ কবি, জোনাকী মনৰ কবি ইত্যাদি কিমানযে বিশেষনেৰে প্ৰখ্যাত কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কলমেৰে নিৰ্গত হৈছিল মানুহৰ মন-প্ৰান আচ্ছন্ন কৰা বহু দুৰ্লভ কবিতা। যাৰ কবিতাত প্ৰাণ পায় শস্যৰ গোন্ধ, মাটি আৰু মানুহৰ মনৰ খবৰ। একো একোটা নিৰীহ যেন লগা ঘৰুৱা শব্দকো ইমান সুন্দৰকৈ হীৰেন ভট্টাচাৰ্যই ৰূপ দিছিল যে য'ত স্পষ্ট হৈ উঠে প্ৰকৃতি আৰু সাধাৰণ মানুহৰ প্ৰতি তেখেতৰ প্ৰানৰ টান, অন্যাৰ্যৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ আৰু অন্যাৰ্যকাৰীৰ প্ৰতি সাৱধান-বানী। সেই শব্দবোৰক সাৰথি কৰি লৈয়েই কবিয়ে যাত্ৰা কৰে দেশৰ পৰা দেশান্তৰলৈ, স্বজাতীয়তাৰ পৰা আন্তৰ্জাতিকতালৈ। তেওঁ আছিল কবি, গীতিকাৰ, চিত্ৰশিল্পী আৰু এগৰাকী শিশু সাহিত্যিকো। তেওঁ অনুভৱ কৰিছিল যে পঠিনেহে কবিতাৰ পূৰ্ণতা আনে। সেয়ে তেওঁ কৈছিল - 'কবিৰ পাঠে বৰ্ণক উন্মোচন কৰে শব্দলৈ, শব্দক ধ্বনিলৈ আৰু ধ্বনিৰ অনুৰণনে কবিতাক লৈ যায় জীৱনৰ বোধি মূললৈ।

'দেশ বুলি ক'লে আদেশ নালাগে', 'মৃত্যুওতো এটা শিল্প', 'এই কবিৰ একো নাই', 'এটাই মাথো কামিজ/তাৰো ছিগো ছিগো ছিলাই', 'মোৰ প্ৰাণৰো প্ৰাণৰ মোৰ গানৰো গানৰ মোৰ দেশ' - আদি কবিতাৰ পংক্তিবোৰৰ মাজতেই কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ আত্মা আন্তৰ্হিত হৈ আছে। হৃদয়ত সুস্ফাতিসুস্ফা প্ৰতি বিন্দু অনুভৱক প্ৰকাশ কৰিবলৈ শৈক্ষিক শব্দ নিৰ্বাচন কৰা কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্য সিদ্ধহস্ত আছিল। শব্দৰ মিতব্যয়িতাবে অতীব সুন্দৰ ৰূপত অনুভৱক

কাব্যিক ৰূপ দিয়া এইজনা কবিৰ কাব্যশৈলীত ছন্দ-সুৰ-লয়-তাল-মান আৰু অনুপম উপমা ৰূপকৰ সমাহাৰত শব্দ বাগ্ময় হৈ উঠে। গতিকে এই আলোচনাত পাঠ বিশ্লেষণৰ অন্যতম সঁজুলি অগ্ৰভূমিতা (Fougrounding)ৰ জৰিয়তে হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতাৰ বিশ্লেষণ কৰিবৰ চেষ্টা কৰা হ'ব।

শব্দ এটা যেতিয়া তাৰ স্বাভাৱিক পৰিৱেশৰ পৰা বা গতানুগতিক ব্যৱহাৰৰ পৰা অন্য এটা পৰিৱেশলৈ আনি অৰ্থব্যঞ্জক কৰা হয়, সেই শব্দটো নতুন পৰিৱেশটোত অগ্ৰভূমিত হৈ পৰে, অগ্ৰভূমিতা হ'ল ভাষাৰ সৃষ্টিশীল প্ৰয়োগ। সকলো কবিৰ কবিতাতেই এনেধৰণৰ শব্দব্যৱহাৰৰ স্বাধীনতা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

১.০২ অগ্ৰভূমিতা :

কবিতাৰ ভাষাৰ পৰ্যালোচনা প্ৰসংগত অগ্ৰভূমিতা ধাৰণাটো অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। কবিৰ ভাষাব্যৱহাৰৰ স্বাধীনতাৰ বাবে কবিসকলে গতানুগতিক ভাষা ব্যৱহাৰৰ নীতি-নিয়মৰ পৰা আঁতৰি আহে। যাৰবাবে অগ্ৰভূমিতা বা ফ'ৰগ্ৰাউণ্ডিংৰ জৰিয়তে হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতাৰ বিশ্লেষণ কৰিবলৈ বিচৰা হৈছে। তেখেতৰ সকলোবোৰ কবিতাই গীতিধৰ্মী আবেগৰ কবিতা, আকৃতিত নাতিদীৰ্ঘ, প্ৰধানকৈ প্ৰকৃতি, আৰু ব্যক্তিজীৱনৰ দুখ-বেদনা, দেশ বা সমাজপ্ৰেম-এইকেইটা বিষয়বস্তুকেই তেওঁৰ কবিতাই আশ্ৰয় কৰিছে। এজন আধুনিক কবি হিচাপে তেওঁৰ কবিতাৰ শব্দসম্ভাৰ বাস্তৱজীৱনৰ পৰা আঁতৰত নহয়। বিবিধ ইন্দ্ৰিয় চেতনা যেনে, ঘ্ৰাণ, শৰণ, দৃষ্টি আৰু স্পৰ্শৰ চেতনাৰে কবিতাবোৰত মোহময় পৰিৱেশ চিত্ৰিত কৰিছে। যাৰ ফলত কবিতাৰ অংশবোৰে উপমা, প্ৰতীক, ব্যঞ্জনা ৰূপেৰে কিদৰে চিত্ৰকল্প নিৰ্মাণত সহায়ক হৈছে তাৰ উৎকৃষ্ট উদাহৰণ হ'ল -

১। তোমাৰ শৰীৰত কোমল সুৰভি নামি আহে অকলশৰে (বিষম ৰাতিৰ ফুল)

২। শস্যৰ সুঘ্ৰাণ (সপোন)

৩। সনিৰ্বন্ধ একাৰেৰে হাল্লাহানাৰ সুৰভি

যেতিয়া উৰি আহে গোপনে-গোপনে (তোমাৰ পৰা মোলৈ)

দৃষ্টিনিৰ্ভৰ চিত্ৰকল্পত কবিয়ে প্ৰায়বোৰ নৈসৰ্গিক ৰূপ মনৰ চকুৰেহে অধিক উপভোগ কৰিছে। ৰূপ আৰু বৰ্ণৰ প্ৰতি সজাগ যদিও সৌন্দৰ্য উপভোগত তেওঁক চকুতকৈ বেছি সহায় কৰিছে হৃদয়ে। প্ৰতিতো ৰূপৰ আঁৰৰ ভাৱনাই কবিপ্ৰাণত নতুন ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰিছে। যথা -

১। সূৰ্যটো গুচি গ'ল ৰঙা পালখনৰ তলেৰে (ভূৰ বন্ধা ঘাট)

২। ধুঁৱলী-কুঁৱলী পৰ্বতৰ নগৰত

যাওঁবোলা লিহিৰিপতীয়া মেলানি পোহৰ (ফুলে তেজে একাৰো যে)

৩। খুলি লৈ সোণালী মুকুট

পানীৰ তললৈ নামি গ'ল সূৰ্য (মানুহ শস্য, সূৰ্যমগ্ন স্তৰ) ইত্যাদি।

এই তিনিটি কবিতাৰ শাৰীত শব্দ অগ্ৰভূমিত হোৱা দেখা যায়। সূৰ্যৰ প্ৰসঙ্গত ৰঙা পালখনৰ লগত একো পোনপটীয়া সম্পৰ্ক নাই অথচ কবিৰ ভাৱজগতত এটি চিত্ৰকল্প কেনেদৰে আলোড়ন তুলিছে সেয়াহে মাত্ৰ উপস্থাপন কৰিছে। য'ৰ পৰা সকলোধৰণৰ পাঠকে ভিন্নধৰণে অৰ্থগ্ৰহণ কৰিব পাৰে। ঠিক তেনেদৰে ধুঁৱলী-কুঁৱলী পৰ্বতৰ নগৰত যাওঁবোলা লিহিৰিপতীয়া মেলানি পোহৰৰ - শাৰীকেইটাত 'ধুঁৱলী-কুঁৱলী' শব্দকেইটা গতানুগতিক ক্ষেত্ৰৰ পৰা আঁতৰাই আনি অগতানুগতিক ক্ষেত্ৰত চিত্ৰকল্প হিচাপে প্ৰয়োগ কৰিছে। ধুঁৱলী-কুঁৱলী শব্দই অস্পষ্ট এটা ভাৱ পোষন কৰিছে, পৰ্বতৰ নগৰত যাওঁবোলা লিহিৰিপতীয়া মেলানি পোহৰ, কি সুন্দৰ শব্দৰ সংগতি। শ্ৰুতিমধুৰ তথা ভাৱব্যঞ্জক। লিহিৰিপতীয়া, অতি মসৃণ অৰ্থাৎ চালে চকুৰোৱা সুন্দৰ এক অনুভৱি ক্ষণ, যি মায়াময় মনোমোহা আবেগৰ আশ্ফালন। অকৌ তৃতীয় শাৰী কবিতাৰ সূৰ্যই সোণালী মুকুট খুলি পানীৰে তললৈ নামি গ'ল- এয়া এক অগ্ৰভূমিত ভাষা ব্যৱহাৰ, সূৰ্যই পানীৰ তললৈ নামি যাব নোৱাৰে, অৰ্থাৎ অগতানুগতিক প্ৰয়োগেৰে চিত্ৰকল্প প্ৰয়োগ কৰিছে। সূৰ্যই নিজৰ অফুৰন্ত শক্তি পোহৰ বিলাবলৈ এৰি দূৰ-দূৰণিৰ নদীৰ সীপাৰে ডুব গৈছে। এখন পৰিচিত ছবিক পাঠকৰ মানসপটত ধৰা দিছে শব্দৰ সুন্দৰ উপস্থাপনে। সূৰ্যই যেন সোণালী পোহৰ সদৃশ মুকুট খুলি পানীৰ অটল তললৈ ক্ৰমশঃ নামি গৈছে, অৰ্থাৎ অস্তগামী সূৰ্যৰ সুন্দৰ দৃশ্য পাঠকক সমুখত তুলি ধৰিছে। এনেদৰে হীৰেন ভট্টাচাৰ্যই আমাৰ সমুখৰ এখন চিৰপৰিচিত ছবিক গতানুগতিক শব্দৰ ব্যৱহাৰৰ পৰা আঁতৰাই আনি অগতানুগতিক পৰিৱেশত সুন্দৰ উপস্থাপন কৰে। যি হৈ পৰে শ্ৰুতিমধুৰ।

১.০৩ হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ গীতত অগ্ৰভূমিত শব্দ :

শব্দৰে মৰতত সৰগ ৰচা কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্য। যাৰ নামতেই পৃথিৱীৰ বুকুত সাৰ পাই উঠে অলেখ অযুত হৃদয়ৰ কবিতা। সৰ্বমানৱৰ অন্তৰলীন ভাৱাবেগক কলমৰ মুখেদি নিগৰাই আঁকিব খোজা বৰ্ণিল কলাজে অন্তৰত ৰোপন কৰিছিল শইচ-সোণোৱালী বহু সপোনৰ বীজ। সেয়ে তেওঁ কৈছে -

১। শেষ হৈ গ'ল

লুন্ধ আকাশৰ হিংস্ৰ উৎসৱ

উখল-মাখল পথাৰত

এতিয়া বলিছে সেউজীয়া ধল (আহিনৰ লেণ্ডস্কেপ)

২। তামস আকাশখনৰ

সুৰুতা ভাঙি কোমল কঁহুৱা ফুলে।

কবিতাৰ বতৰ আছে

আহিনৰ আকাশে কাণে কাণে ক'লে (আহিনৰ লেণ্ডস্কেপ)

কবিতাৰ দৰে গীতবোৰও একেই অনুভৱেৰে সিন্ত। গীতৰ শব্দবোৰও স্বাভাৱিক ব্যৱহাৰ পৰিৱেশৰ পৰা আঁতৰাই আনি অগতানুগতিক পৰিৱেশত একান্ত কৰি তোলে। যেনে, উৎসৱক লুৱা আকাশত অৱতাৰণা কৰি পথাৰত সেউজীয়াৰ ধলৰ কথাৰে প্ৰাপ্তিৰ, পৰিতৃপ্তিৰ কথা আৰু পৰিপূৰ্ণ আবেগৰ কথাই ব্যক্ত কৰিছে। নতুবা আকাশখনক তামস বোলা কথাটোৱে ক্ৰমান্বয়ে অন্ধকাৰৰ পৰা পোহৰৰ সমিধান দিব খোজা কোমল কঁহুৱাৰ দ্যোতনাক বুজাইছে। কঁহুৱাৰ শুভ্ৰ পৰশে যেন সুৰুতা ভাঙিলেহি আৰু আহিনৰ বতৰে যেন কবিতাৰ ফাঁকে-ফাঁকে আঙুলি বোলাই সেই কথাটোৱে যেন কৈ গ'ল।

ঠিক তেনেদৰে আন এটা গীতত পাওঁ এনেদৰে,

সুন্দৰ, তোমাৰ অহাৰ বাটত

শলিতা হৈ নিতৌ নিজেই জ্বলোঁ।

সুন্দৰ তোমাৰ দাপোনখনত

নিজকে উজাৰি চালোঁ।। (সুন্দৰ, তোমাৰ বাঁহীৰ মাতত)

সুন্দৰৰ সাধক কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্য চিৰসুন্দৰৰ অপেক্ষাৰত। চিৰসুন্দৰৰ ধৰণাক এখন দাপোনত অংকণ কৰিবৰ চেষ্টা কৰিছে। য'ত প্ৰতিবিস্তৃত হৈছে নিজৰেই মুখ। হীৰেন ভট্টাচাৰ্যই সুন্দৰৰ ধৰণাক শিল্পসুলভ অৱতাৰণাৰ পৰা ক্ষণেকৰ কাৰণে আঁতৰাই আনি বাঁহীত একত্ৰিত কৰিছে য'ৰ পৰা নিগৰি আহিছে ক্ৰমশঃ সুন্দৰ মতলীয়া সুৰ। আৰু কবিয়ে সেই সুৰীয়া জগতখনত নিজকে বিলীন কৰি দিবৰ হেঁপাহ জাগিছে। অৰ্থাৎ যি সুন্দৰ চেতনাই মন, প্ৰাণ শৰীৰ সকলোতে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিব পাৰে তাৰ উদ্ধৃত একো নাই। গতিকে কবিয়ে নিজেই শলিতা হৈ জ্বলি সুন্দৰৰ বাট পোহৰাই দিছে বুলি কবিতাটোত উল্লেখ কৰিছে। আকৌ কৈছে এনেদৰে,

বাটৰুৱা হেৰ' নবজাবি বাঁহী,

তোৰ বাঁহীত জানো

ফুলে সেই ফুলৰ পাহি

যি ফুলত লুকাই আছে

সোণোৱালী হাঁহি।। (বাটৰুৱা হেৰ' নবজাবি বাঁহী)

- ইয়াত বাঁহীত ফুল ফুলাৰ কথা কৈ ফুলক ফুলনিৰ পৰা আঁতৰাই আনি বাঁহীত ৰোপন কৰিছে। অগ্ৰভূমিত শব্দ হৈছে বাঁহীত ফুলা ফুল। আৰু এই ফুলত অন্তৰ্ভূত হৈ আছে সোণোৱালী হাঁহি। বাঁহীত মাতত নিমিষতে মতলীয়া হয় বিশ্বজগত। সেয়ে কবিয়ে বাটৰুৱাক এনে সুৰ

বজাবলৈ অনুৰোধ কৰিছে যি সুৰত জাতিস্কাৰ হয় অন্তৰত লুকাই থকা হাজাৰ পাহ সোণোৱালী হাঁহি।

১.০৪ হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতাত প্ৰেম :

আধুনিক যুগৰ এজন শ্ৰেষ্ঠ প্ৰেমৰ কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্য। তেখেতৰ প্ৰেমৰ যি সুন্দৰ অভিব্যক্তি এই অনুভৱে যৌৱনৰ যুগপৎ এখন সুস্থ, নিকা সমাজ আৰু প্ৰেৰণাদায়ক প্ৰেম হৃদয়ত পূৰ্ণ। তেওঁৰ যাদুকৰী শব্দত দুই ধৰণৰ ভাৱ পৰিস্ফুট হয়- এফালে 'প্ৰতিবাদী কণ্ঠস্বৰৰ তীব্ৰতা' আৰু আনফালে 'প্ৰেম আৰু সৌন্দৰ্যৰ চেতনাৰে মন আপ্ত কৰিব পৰা ক্ষমতা। অতি সাধাৰণ অতি পৰিচিত শব্দৰ সহায়ত হীৰেন ভট্টাচাৰ্যই সাধাৰণৰ প্ৰেমৰ অনুভৱ ব্যক্ত কৰে, "প্ৰেম চাগে এনেকুৱাই আৱৰণ খুলি হৃদয় জুৰায়, 'প্ৰেমৰ কথাতো আৰু আনক ক'ব নোৱাৰি, নিঃশ্বাসৰ দৰে নিঃশব্দে ই যেন বিচাৰি ফুৰে শব্দ, বৰ্ণ আৰু পোহৰৰ উৎস।

কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্য দুৰ্দান্ত প্ৰেমিক, যাৰ প্ৰেমৰ গুণ গুণ শব্দই ৰোপন কৰে নবউদীপনা আৰু সৃষ্টিৰ বীজ। যিয়ে বুকুত এটি ঘৰ সাজিব পাৰে সহৃদয়তা আৰু সহানুভূতিৰে সেইসকলৰ প্ৰতি যিসকলে এসাজ ভাত আৰু এডুখৰি কাপোৰৰ বাবে হাহাকাৰ কৰে। যাত্ৰিক সভ্যতাৰ মাজত থাকিও এইজনা কবিৰ কবিতাত সঁজাল ধৰে অকৃত্ৰিম, সবল আৰু সজীৱ প্ৰেমে আৰু আকণ্ঠ প্ৰেমৰ তৃষ্ণাত মানৱজীৱনে সন্মান কৰে সপোনৰ বৰষুণ যথা।

পথাৰ জুৰি ধান জীয়াৰীত মুকলি চাদৰ

তাইৰ দুচকুত বৰষুণত সপোন, গুঁঠত ভালপোৱা

আৰু কলমৌতলীয়া কোমল আঙুলিত উলহমালহৰ কঠিয়াতলী

কঠিয়াডোখৰে ক'লে বৰষুণক, মোক পানীৰে তিয়াই দেহ..... (কবিতা তিনি টুকুৰা)

প্ৰেমৰ কি সুন্দৰ অভিব্যক্তি। হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ শব্দই প্ৰেমৰ অনাবিল অনুভৱ ব্যক্ত কৰিব পাৰে। দুচকুত বৰষুণৰ সপোন, গুঁঠত ভালপোৱা, ইত্যাদি শব্দ কবিৰ জৰিয়তে পাঠকৰ হৃদয়ত আশাৰ সঞ্চাৰ কৰে, বৰষুণে জীপাল কৰা হৃদয়ত প্ৰেমৰ বীজ ৰোপন হয়। ক্ৰমান্বয়ে সেই বীজ অংকুৰণ হৈ উঠে। গতিকে ক'ব পাৰি তেখেতৰ শব্দেৰে প্ৰেমৰ কথাটো ক'ব নোৱাৰি, ই নিঃশ্বাসৰ দৰে নিঃশব্দে বিচাৰি ফুৰে শব্দ বৰ্ণ আৰু পোহৰৰ উৎস। ঠিক তেনেদৰে আকৌ ক'ব পাৰি-

মোৰ বুকুৰ তলতে শিপাডাল আছে

তোৰ এচল চকুৰ পানীৰে তিয়াই দে। চকুৰ পানী বৰ সাৰুৱা

উতুৱা তুলাপতীয়া ডাৱৰবোৰ আকাশখনত অনাই-বনাই ফুৰিছে

ক'তো পানীৰ লেখ নাই, তেনেই শূকান। (মোৰ বুকুৰ তলৰ শিপাডাল)

কবিয়ে ব্যৰ্থ প্ৰেমৰ অনুভৱবোৰও অতি মনোমোহকৈ ব্যক্ত কৰে, অৰ্থাৎ প্ৰেমৰ সুন্দৰতা সফল আৰু ব্যৰ্থ দুয়োবিধতেই উদ্ধাৰ কৰাতেই কবিৰ সাৰ্থকতা। উপৰোক্ত কবিতাতো কবিৰ হৃদয়ত ৰোপন হোৱা প্ৰেমৰ শিপাডাল ক্ৰমশঃ ৰক্ষ হৈ পৰিছে, এটোপা পানীত একান্ত প্ৰয়োজন অনুভৱ কৰা কথাটো চকুপানীত সাৰুৱা ভাৱেৰে পোষণ কৰিছে, যিটো কবিৰ একান্ত কামনা। কাৰণ আকাশৰ ডাৱৰবোৰেও যেন উতনুৱা ডেকাৰ দৰে অনাই বনাই ঘূৰি ফুৰিছে যাৰবাবে বৰষুণৰ উঘামেই নাই।

গতিকে এনেধৰণৰ আবেগসিক্ত শব্দৰে কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্যই প্ৰেমৰ অনুভৱ ব্যক্ত কৰিছে।

২.০০ সামৰণি :

এনেদৰে কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতাত কবিৰ হৃদয়ৰ অনুভৱে ব্যক্তিগত স্তৰ অতিক্ৰমী সৰ্বমানৱৰ বুকুৰ সংবাদলৈ অনায়াসে উন্নীত হয়। কবিক মানুহৰ জীৱন আৰু জগতৰ সকলো পৰিঘটনাই স্পৰ্শ কৰে, কাৰণ মানুহক কবিজনাই গভীৰভাৱে ভাল পায়। এইজনা কবিৰ কবিতাত শব্দই মাটিৰ মানুহৰ লগত মিলি গৈ মৰম-ঘৃণা, হৰ্ষ-বিষাদ, সংঘাট-সংঘৰ্ষ আদি সকলো সত্যক গভীৰভাৱে উপলব্ধি কৰিব পাৰে। যাৰবাবে হয়তো সৰ্বসাধাৰণে প্ৰতক্ষ নকৰা দিশ এটাও কবিৰ কবিতাত মূৰ্তমান হৈ উঠে। গতিকে ‘হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ কবিতা আৰু গীতত অগ্ৰভূমিত শব্দৰ প্ৰয়োগ যুক্তিসংগত বুলি কব পাৰি।

০০০০০

প্ৰসংগপুথি:

- ক) লহকৰ, ধীৰাজ কুমাৰ : হীৰেন ভট্টাচাৰ্য, জুন, ২০১৪, পাঞ্চজন্য, পানবজাৰ, গুৱাহাটী
- খ) দুৱৰা, সপোন : ভাষা আৰু শৈলী, আগষ্ট ২০০৪, ষ্টুডেণ্টচ ষ্টৰছ কলেজ হোষ্টেল ৰোড, গুৱাহাটী
- গ) আহমেদ, কামালুদ্দিন : আধুনিক অসমীয়া কবিতা, ডিচেম্বৰ ২০০৬ বনলতা পানবজাৰ, গুৱাহাটী - ১
- ঘ) ডেকা হাজৰিকা ড° কৰবী : অসমীয়া কবিতা, আগষ্ট, ১৯৯২, বনলতা, ডিব্ৰুগড়।

মনুষ্যত্ব প্ৰতিষ্ঠাৰ উজ্জ্বল নিদৰ্শন আৰু অৰুণ শৰ্মাৰ ‘আশীৰ্বাদৰ ৰং’

ড° ভাস্কৰজ্যোতি গগৈ

সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

ছয়দুৱাৰ মহাবিদ্যালয়, গহপুৰ

বিশিষ্ট নাট্যকাৰ অৰুণ শৰ্মাৰ অসমীয়া সাহিত্যত এজন কবি আৰু ঔপন্যাসিক হিচাপেৰো খ্যাতি আছে। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ পিছতেই অসমীয়া নাট্য সাহিত্যক এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰা শৰ্মাদেৱৰ যযাতি আৰু ৰঞ্জনা, বাঘজাল, নিৰিহ আশ্ৰয়, আশীৰ্বাদৰ ৰং, সংকল্প আদি উপন্যাসৰাজিয়ে অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যকো সমৃদ্ধ কৰি গ’ল।

‘আশীৰ্বাদৰ ৰং’ অৰুণ শৰ্মাৰ দ্বাৰা ৰচিত এখন বিশিষ্ট উপন্যাস। কেৱল অৰুণ শৰ্মাৰ উপন্যাস বুলিয়েই নহয় অসমীয়া উপন্যাস সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰটো ৰূপ (Form) আৰু বিষয় (Theme) ৰ ক্ষেত্ৰত এই উপন্যাসখনে বিশিষ্টতা দাবী কৰিব পাৰে। শৈলী আৰু বিষয়ৰ স্বাভাৱিক সম্বলনৰ বাবেই উপন্যাসখনে সুখপাঠ্য উপন্যাস হিচাপে পৰিগণিত হৈছে আৰু ইয়েই পটুৰৈক সন্মোহিত কৰি তুলিছে। প্ৰথমতে পৰ্যেকীয়া আলোচনী ‘প্ৰান্তিকত’ ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰকাশ হোৱাৰ পিছত ১৯৯৬ চনত ই কিতাপ আকাৰে প্ৰকাশ হয়।

ইতিহাসৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ সময় আৰু ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলন, স্বাধীনতা আন্দোলনত সকলো ভাৰতীয়ৰ স্বতঃস্ফূৰ্ত অংশগ্ৰহণ, ভাৰত পাকিস্তানৰ বিভাজন, স্বাধীনতাই সাধাৰণ মানুহক কৰা বঞ্চনা, সুবিধাবাদী শ্ৰেণীৰ সুবিধা গ্ৰহণ, সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষ আদি বহু বিচিত্ৰ ঘটনাৰে সুবিন্যস্ত হৈছে এই উপন্যাসৰ কথাবস্তু। পৰিমিত কাব্যময় ব্যঞ্জনাদ্ৰৱ্যহীন ভাষা অথচ প্ৰয়োজন সাপেক্ষে কাব্যময় ব্যঞ্জনাদ্ৰৱ্যমী ভাষাই উপন্যাসখনক পাৰ্গত তুলিছে। উপন্যাসখনত নাট্যকাৰ অৰুণ শৰ্মা সম্পূৰ্ণভাৱে অনুপস্থিত যিদৰে আধুনিক যুগৰ প্ৰতিষ্ঠিত কবি নবকান্ত বৰুৱাৰ ‘কপিলী পৰীয়া সাধু’ উপন্যাসত কবি বৰুৱাই বাৰে বাৰে ভুমুকি মাৰে।

কুৰৈনদীৰ চৰ অঞ্চলত পূৰ্ব বংগৰ পৰা প্ৰব্ৰজন হোৱা এখিনি পমুৰা মুছলমানে কিদৰে হাবি-জংঘল কাটি মাটি চহাই তাত বসতি স্থাপন কৰিছে- তাৰ পৰাই উপন্যাসৰ কথাবস্তু আৰম্ভ হৈছে বুলি ক'ব পাৰি - “মনচুৰে জানিব পাৰিলে, এই যে তাৰ সমুখত মাইলৰ পিছত মাইল ধৰি, আকাশৰ দাঁতি চুই যোৱাকৈ মাটি, মাটি আৰু মাটি, এই মাটিৰ কোনো গৰাকী নাই। ইয়াত সিহঁতৰ ‘গ্ৰাম’ ৰ দৰে কোনো জমিদাৰ নাই, কোনো যাতবৰ নাই। ইয়া যেনে ইচ্ছা কৰে, সেয়ে খেতি কৰিব পাৰে, গৰুৰ খুটি বা ম'হৰ খুটি কৰিব পাৰে। সি আৰু ভালকৈ জানিলে যে - অলপ দুৰেদি বৈ যোৱা নৈখনেই কুৰি নৈ - ব্ৰহ্মপুত্ৰত নিলিছেগৈ। কুৰৈ নৈৰ পাৰে পাৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰলৈকে এই প্ৰকাণ্ড বহল বহল আচমানলৈকে বিয়পি থকা ঠাইখিনিক ‘কুৰগুৰি চাপৰি’ বুলি কয়। এই চাপৰিৰ চাপৰিৰ মাটি অতি সাৰুৱা। গুটি দিলেই ‘সোনা’ গজে।

মনচুৰে ভাবিলে - এয়া সপোন। মাটি, মাটি আৰু মাটি, - কেৱল মাটি। কুৰৈ গুৰিৰ চাপৰিত এইদৰে বসাল সাৰুৱা মাটি এনেয়ে পৰি দৃশ্যটো এটা জীৱন্ত সপোনৰ দৃশ্য।” (আৰ্শীবাদৰ ৰং, ষষ্ঠ সংস্কৰণ, পৃ. ০৯)

প্ৰথমে মনচুৰ আহিছিল বিবিজান নেৰিছা আৰু কণমানি জীয়েক হাচিনাকলৈ। তাৰ পাছত এঘৰ দুঘৰকৈ পঁচিশ ঘৰ মানুহে তাত বসতি স্থাপন কৰি এখন গাঁও সৃষ্টি কৰি পেলালে। কোনোদিনে ইজনে সিজনৰ লগত মতবিৰোধ নকৰাকৈ, বিভিন্ন খেতি বাতিৰে তেওঁলোকে এই গাঁওখনক এখন আদৰ্শ গাঁৱলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিলে। ওচৰতে কেইঘৰমান নেপালী মানুহ।

সাতামপুৰুষীয়া সামান্তবাদী প্ৰথাৰ বিৰুদ্ধে ধৰ্মান্ধতা আৰু সাম্প্ৰদায়িকতাৰ বিৰুদ্ধে, অন্যায় অনীতিৰ বিৰুদ্ধে এই উপন্যাসখনত তীব্ৰ জেহাদ আছে তাৰ বিপৰীতে মনুষ্যত্ব প্ৰতিষ্ঠাৰ এক আন্তৰিক প্ৰয়াস আৰু তাতেই মানৱতাবাদী, প্ৰগতিবাদী চিন্তাৰ অনুগামী উপন্যাসিকৰ আদৰ্শ উন্মুখ হৈ উঠিছে।

মহা প্ৰতাপী খৰ্গী মৌজাদাৰ আৰু তেওঁৰ ভোৰোণীয়া ওজা গুণ্ডা বাহিনীয়ে কিদৰে গোটেই আঞ্চলটোতে ত্ৰাসৰ সৃষ্টি কৰিছে, কিদৰে অৰ্থনৈতিকতা আৰু নীতিহীনতাৰ বিষবাস্প ছটিয়াই সমাজখনক কলুষিত কৰিছে, মাটিৰ লোভত লালায়িত হৈ কেনেকৈ নীতি আদৰ্শক সম্পূৰ্ণভাৱে বিসৰ্জন দি অমানৱীয়তাৰ পৰিচয় দিছে, যাদৱ বৰা, মতি মিস্ত্ৰী প্ৰমুখ্যে তেওঁলোকৰ সহযোগীসকলে কিদৰে নিজৰ স্বার্থৰ বাবে মৌজাদাৰৰ পক্ষ লৈছে, তাৰ বিশদ, পুংখানুপুংখ আৰু শিল্পমণ্ডিত প্ৰকাশ এই উপন্যাসত বিদ্যমান। অনিৰ্বাচনীয় বৰ্ণনা শৈলী, বাক্‌চাতুৰ্য, ভাষাৰ চমৎকাৰীত্ব তথা চুম্বকত্বই এক সুখপাঠ্য সাহিত্যলৈয়ো ইয়াক পৰ্যবেশিত কৰিছে।

এই সমস্ত দুৰ্যোগ, বিপৰ্যয়, অন্যায় অনীতিৰ বিৰুদ্ধে উপন্যাসখনৰ আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈকে মাত মতিছে হলধৰ কেওঁতৰ পুতেক গজেন কেওঁতে। হলধৰেয়ো উপন্যাসখনৰ আৰম্ভণিতে এটা সং প্ৰতিবাদী আৰু সাহসী চৰিত্ৰ হিচাপেই ভূমুকি মাৰিছিল, কিন্তু সেই আদৰ্শ

তেওঁ শেষলৈকে ধৰি ৰাখিব নোৱাৰিলে। শেষত তীৰ্থ ভ্ৰমণলৈ যাওঁ বুলি তেওঁ জীৱনৰ পৰা পলায়ন কৰিছে। তাৰ বিপৰীতে তেওঁৰ পুত্ৰ গজেনে সামন্তপ্ৰভু সকলৰ উল্লিখিত কু-চক্ৰান্তৰ বিৰুদ্ধে শেষ মুহূৰ্তলৈ যুঁজিছে। বিশিষ্ট নাট্যকাৰ হৈনৰিক ইব্‌ছেনৰ (An enemy of the people) নাটকৰ মূল চৰিত্ৰ যুক্তিৰ সপক্ষে ন্যাসৰ সপক্ষে গোটেই জীৱন অকলশৰে যুঁজ দিয়াৰ দৰে এই উপন্যাসতো অৰ্ধ শিক্ষিত যদিও জীৱনৰ শিক্ষাৰে শিক্ষিত সং বুদ্ধিদীপ্ত, প্ৰচণ্ড সাহসী, খঙাল গজেনেয়ো অন্যায় -অবিচাৰৰ বিপক্ষে অকলশৰে যুঁজ দিছে। ইব্‌ছেনৰ নাটকত থকা এই বাক্যশাৰী গজেনৰ প্ৰসংগতো উল্লেখ কৰিব পাৰি- (The Strongest man in the world is he who stands most alone) উপন্যাসখনৰ শেষৰফালে গজেনক হত্যা কৰা হ'ল যদিও নৈতিকভাৱে কিন্তু তেওঁ এই বণত জিকিছে। নোৱেল বঁটা পোৱা উপন্যাসিক অৰ্ণেষ্ট হেমিংৱেয়ো তেওঁৰ বিখ্যাত উপন্যাস (The old man and the sea) উল্লেখ কৰিছে- (A man can be destroyed but not defeated) গজেনৰো পৰাজয় হোৱা নাই।

কিছুমান ব্যক্তিৰ গজেনৰ স্নেহ, সমৰ্থন নথকা নহয়; কিন্তু অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ কৰিবলৈ যি সাহসৰ প্ৰয়োজন সেয়া তেওঁলোকৰ চৰিত্ৰত অভাৱ। কনল'ৰা ৰূপাহঁত গজেনৰ আন্তৰিক বন্ধ কিন্তু মৌজাদাৰৰ বিৰুদ্ধে, যাদৱ বৰাৰ বিৰুদ্ধে সমুখ সমৰত থিয় হোৱাৰ সাহস তেওঁলোকৰ নাই। সৰ্ব্বাই পণ্ডিতৰো গজেনৰ প্ৰতি মৰম ভালপোৱা আছে, গজেনে যে কেতিয়াও ভুল বাটেৰে নাযায় তাত তেওঁৰ দৃঢ় বিশ্বাস আছে, কিন্তু তেওঁৰ মধ্যবিত্তীয় চৰিত্ৰই গজেনৰ লগত সহায়স্থান কৰাৰ পৰা তেওঁক আঁতৰাই ৰাখিছে।

ৰাইজৰ পুখুৰী (গেন্ধাই) এটা মৌজাদাৰে হস্তগত কৰিবলৈ লোৱাত গজেনে অকলশৰে ইয়াৰ প্ৰতি বাদ কৰিছে, কিন্তু আইনী প্ৰক্ৰিয়াত সোমোৱাৰ পিছত ধনৰ আইন আদালতক নিজৰ হাতৰ মুঠিত ৰাখি থোৱা মৌজাদাৰৰ সপক্ষেহে আদালতে ৰায়দান কৰে।

গজেনৰ মহানুভৱতা, সাহস আৰু প্ৰতিবাদ উপন্যাসখনৰ গাতে পাতে প্ৰকাশি উঠিছে। কুৰৈগুৰি চাপৰিৰ মনচুৰ মিঞা পৰিয়ালৰ লগত গজেনৰ যিদৰে সৌহাদ্যপূৰ্ণ সম্পৰ্ক অনুৰূপ বাপুদেউ আৰু জবাৰ লগতো তেওঁৰ একেই আন্তৰিক সম্পৰ্ক। মনচুৰক প্ৰত্যেক মুহূৰ্ততে সাহস যোগোৱা হাচিনাক বুকুচাত লৈ ডাঙৰ কৰা মনচুৰৰ পত্নী নেৰিছাৰ অসুখৰ সময়ত প্ৰাণ বচাবলৈ গজেনে কৰা আপ্ৰাণ প্ৰচেষ্টাই চৰিত্ৰটোৰ মহানুভৱতাৰে পৰিচয় দিয়ে। বাপুদেউ আৰু জবাৰ লগতো গজেনৰ একেই সহৃদয় সম্পৰ্ক। ব্ৰাহ্মণ সম্প্ৰদায়ৰ ঘোৰ নৈষ্ঠিক চৰিত্ৰ বাপুদেৱে গজেনক যথেষ্ট মৰম কৰে, বিশ্বাস কৰে। ঘৰত কোনো নথকা অৱস্থাত জবাক গজেনৰ লগত অকলে থৈ যাবলৈ কুষ্ঠাবোধ নকৰে। জবা বিধৱা হোৱাৰ পিছত নিয়ম বিৰোধী মদনৰ লগত হোৱা বিয়াখনো গজেনৰ ভূমিকা আছে।

উপন্যাসখনত আৱহমান কালৰে পৰা চলি অহা নৈষ্ঠিক ব্ৰাহ্মণ সমাজৰ পৰম্পৰাৰ বিৰুদ্ধে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত হৈছে। তেওঁলোকৰ পৰম্পৰাবাদ ৰীতি অনুসৰি অপূজিতা অৱস্থাতে এজনী ছোৱালীক বিয়া দিয়াৰ নিয়ম। একে সম্প্ৰদায়ৰ উচ্চ শিক্ষিত, স্বাধীনতা সংগ্ৰামী, উদাৰমনৰ, সৎ মদন শৰ্মাই পুজিতা হোৱাৰ পিছত জবাক বিয়া কৰোৱাৰ কথা দেউতাকে বাপুদেউক জনোৱাত তেওঁ ইয়াৰ তীব্ৰ প্ৰতিবাদ কৰিছে কাৰণ পৰম্পৰাৰ বিৰুদ্ধে তেওঁ কেতিয়াও যাব নোৱাৰে তাৰ বিপৰীতে জবাক চিৰুগীয়া বয়সতো জবাকৈ বহু ডাঙৰ এজন ব্যক্তিৰ লগত তাইক বিয়া দি পৰম্পৰা ৰক্ষাৰ নামত যন্ত্ৰণাৰ কাঠগড়ালৈ ঠেলি দিছে। কিন্তু ইয়াৰ বিপৰীতে উপন্যাস খনত ব্ৰাহ্মণ সম্প্ৰদায়ৰ ৰীতি-নিষ্ঠাক লৈ এক প্ৰগতিশীল চিন্তাৰো উন্মেষ ঘটিছে। সময়ৰ চক্ৰত অসুস্থ জবাৰ গিৰীয়েকৰ মৃত্যু ঘটাত ব্ৰাহ্মণ বিধৱা জবাক বিয়া কৰাইছে প্ৰগতিশীল চিন্তাৰ বাহক জবাৰ পূৰ্ব পৰিচিত মদন শৰ্মাই। তাতোকৈ ডাঙৰ কথা মদনৰ মাক-দেউতাকেয়ো জবাক বোৱাৰী হিচাপে আন্তৰিকতাৰে আকোঁৱালী লৈছে। স্বৰাজপূৰ্ব সময় ঘটি যোৱা এই ঘটনাংশই অসমীয়া নৈষ্ঠিক সমাজলৈ এক শুভ-বাৰ্তা কঢ়িয়াই আনিছিল বুলি নিঃসন্দেহে ক'ব পাৰি। এয়া লেখক অৰুণ শৰ্মাৰ এক সাহসী পদক্ষেপ। মদনে জবাক বিয়া কৰাই ঘৰলৈ লৈ যোৱাৰ পিছত মদনৰ দেউতাকে জবাৰ দেউতাকলৈ চিঠি লিখিছে- “প্ৰিয়ৰ ৰত্নকান্ত, মই অতি বিনয় সহকাৰে, পৰিতাপেৰে আৰু ক্ষমা প্ৰাৰ্থনাৰে তোমালৈ এই চিঠি লিখিবলৈ লৈছোঁ। মোৰ পুত্ৰ হ'লেও, বয়সত সৰু হ'লেও, মদনৰ সকলো কথাতে মই সদায় গুৰুত্ব দি আহিব লগা হৈ আহিছে- তাৰ সৎ সাহস, মানৱীয়তা আৰু ন্যায্য হকে তাৰ সংগ্ৰামী মানসিকতাৰ কাৰণে..... জবা তোমাৰ জীয়াৰী। গতিকে মোৰ সৈতেও তাইৰ একেই সম্পৰ্ক হ'ব। মাত্ৰ সম্বোধনটোহে বেলেগ হ'ব; বোৱাৰী হ'ব। আশা কৰোঁ তুমি বাস্তৱ সত্যটো মানি ল'বলৈ প্ৰয়াস কৰিবা, আৰু সিহঁত দুয়োকে দুৰৈৰ পৰাই আশীৰ্বাদ কৰিবা। ইতি - শুভ কামনাৰে তোমাৰ প্ৰিয় ডোলন শৰ্মা।” (আশীৰ্বাদৰ ৰং পৃঃ ১৫০) মদনৰ দেউতাকৰ এই মনোভংগীয়ে মানৱীয় মমত্ববোধৰ বিজয় ধ্বজা উৰুৱাই দিছে। ঠিক সেইদৰে হিন্দু হ'লেও উপন্যাসখনৰ মূল চৰিত্ৰ গজেনে খৰ্গী মৌজাদাৰৰ গুপ্তা বাহিনীৰ অত্যাচাৰত ঘৰবাৰীৰ উপৰিও পিতাকক হেৰুৱা অসহায় হাচিনাক বিয়া কৰাইছে মুছলিম ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰি। ধৰ্মাঙ্কতাৰ বিপৰীতে এইবিলাক অকল্পনীয় বিপ্লৱৰ সূচনা কৰিব বিচাৰিছে। অচিনাকী গজেনৰ বৃদ্ধা আইতাকেয়ো গজেনৰ এই আচৰণত বিতুষ্ট হৈছে যদিও নাতি আৰু নাতি বোৱাৰীক এঘৰীয়া কৰি সম্পূৰ্ণভাৱে পৰিত্যাগ কৰা নাই। তাৰ বিপৰীতে দুষ্ট চক্ৰই অন্যায়ভাৱে গজেনক হত্যা কৰাৰ পিছত হাচিনাক সাৱতি ধৰি আলফুলে তাইৰ গালত চুমা খাইছে। উপন্যাসখনত মানৱীয়তাৰ নিৰ্ভেজাল প্ৰতীক হিচাপে আইতা চৰিত্ৰটো উজ্জল জ্যোতিষ্ক হৈ জিলিকি আছে। এই গোটেই বিলাক কথাত ধৰ্মীয় আৰু মানৱতাৰ প্ৰশ্ন অন্তৰ্নিহিত হৈ আছে। লেখকে কিছুমান পৰিস্থিতিৰ উদ্ভৱ ঘটাই

শৈল্পিকভাৱে তাৰ মৰ্মাৰ্থ পঢ়ুৱৈৰ সমুখত উন্মুখ কৰি তুলিছে। উদাৰ আৰু প্ৰগতিশীল মানসিকতাৰে।

উপন্যাসখনত চাৰিখন বিয়া দেখুওৱা হৈছে আৰু আটাইকেইখন বিয়াই একো একোটা নতুন দিশৰ উন্মোচন ঘটাইছে। এখন বিয়া হৈছে মৌজাদাৰৰ লগত হোৱা পুত্ৰৰ এজনী সাধাৰণ গাঁৱলীয়া ছোৱালীৰ লগত হোৱা বিয়া, যিখন বিয়াই মৌজাদাৰৰ পৰিয়ালৰ স্বাভিমান অহংকাৰ আৰু প্ৰতাপত তীব্ৰ আঘাত হানিছে। দ্বিতীয়খন বিয়া হৈছে নৈষ্ঠিক ব্ৰাহ্মণ বাপুদেউৰ জীয়েক জবাৰ এজন হাঁপানী আৰু মৃগীৰোগীৰ লগত হোৱা বিয়া। কিছুমান পৰম্পৰাই ব্যক্তি চৰিত্ৰত কিদৰে প্ৰচণ্ড আঘাত সানে তাৰ উজ্জল দৃষ্টান্ত হৈছে এই জবাৰ চৰিত্ৰ। পিছৰ দুখন বিয়াই মনুষ্যত্বৰ সপক্ষে জয়ৰ নিচান উৰুৱাইছে আৰু তাৰ লগতে সাতামপুৰুষীয়া পৰম্পৰাবাদ ৰীতি নিষ্ঠতাৰ বিৰুদ্ধে তীব্ৰ জেহাদ ঘোষণা কৰিছে। ব্ৰাহ্মণ সম্প্ৰদায়ৰ শিক্ষিত যুৱক, উদাৰ মানসিকতাৰ প্ৰতীক মদন শৰ্মাই ব্ৰাহ্মণ সম্প্ৰদায়ৰে বিধৱা জবাক বিয়া কৰাইছে যি আজি একবিংশ শতিকাৰ এই সময়ছোৱাতো এক চিন্তাশীল বিষয় হিচাপেই পৰিগণিত হৈ আছে। শেষৰখন বিয়া হৈছে উপন্যাসখনৰ প্ৰধান নায়ক সাহয়ী, যুক্তিৱাদী, নীতি নিষ্ঠ, সৎ খামীডাঠ, প্ৰতিটো অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে অকলশৰে মাত মতিবলৈ আগুৱাই অহা হিন্দু সম্প্ৰদায়ৰ গজেনে কেণ্টৰ লগত মুছলমান হাচিনাৰ বিয়া। সৰ্বহাৰা হাচিনাক নিৰাপত্তা প্ৰদান কৰিবৰ বাবেই গজেনে মুছলমান ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰি তাইক বিয়া কৰাইছে অন্ধ সংস্কাৰত লেটি লৈ থকা সমাজক বুঢ়া আঙুলি দেখুৱাই। আনকি গজেনে নিজৰ নামো সলনি কৰিছে- মহম্মদ আব্দুল গনি।

ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ বিভিন্ন ছবি, এই আন্দোলনত ভাৰতীয় মানুহৰ স্বতঃস্ফূৰ্ত অংশগ্ৰহণ, আন্দোলনৰ সুবিধা লৈ এচাম-সুবিধাবাদী চৰিত্ৰৰ সুবিধা গ্ৰহণ, স্বাধীনতা লাভ, ভাৰত পাকিস্তানৰ বিভাজন আদি বিভিন্ন দিশৰ সাৰ্বিক উন্মোচন ঘটাইছে এই উপন্যাসখনত। এচম মানুহে সাম্প্ৰদায়িকতাৰ বীজ ঢালি দি সাধাৰণ মানুহক কিদৰে বিপৰ্যস্ত কৰি তুলিছে তাৰ হৃদয়স্পৰ্শী বৰ্ণনায়ো পঢ়ুৱৈৰ মন চুই যায়। কুইণ্ডৰ চাপৰিৰ পঁচিশ ঘৰ মুছলমান মানুহক মৌজাদাৰৰ গুপ্তা বাহিনীয়ে কাটি মেলি নিঃশেষ কৰি মানুহবিলাকক কিদৰে নৈত উটাই দিছে, তেওঁলোকৰ ঘৰবিলাক জ্বলাই দিছে আৰু বিশদ মৰ্মস্পৰ্শী বিৱৰণ উপন্যাসখনত বাৎময় হৈ উঠিছে আৰু এই নৃশংস, ঘৃণনীয় ঘটনাটোতে দৈৱ দুৰ্বিপাকত হাচিনাই পলাই গৈ গজেনহঁতৰ ঘৰ উলাইছেগৈ আৰু আইতাকৈ আৰু গজেনে মুছলমান হ'লেও তাইক আশ্ৰয় দি নিৰ্ভৰতা প্ৰদান কৰিছে তাৰ বৰ্ণনাও অতি অন্তঃস্পৰ্শী।

উপন্যাসখনত মানৱতাৰ জয়গান গোৱা হৈছে। মানৱতাৰ উজ্জল প্ৰতীক হিচাপে উপন্যাসখনত নক্ষত্ৰৰ দৰে জিলিকি আছে গজেনৰ চৰিত্ৰটো। স্বাধীনতা আন্দোলনতো সি অংশ লৈছে। অন্যায় অনীতিক সি কোনো দিন প্ৰশ্ৰয় দিয়া নাই। চাৰিত্ৰিক দিশৰ ফালৰ পৰাও

গজেন অতি সৎ। মদ বিক্ৰী কৰা মতি মিস্ত্ৰীৰ ঘৈনিয়েকে তাৰ লগত অসভ্য আচৰণ কৰিবলৈ লোৱাত সি কৈছে—“মোৰ সৈতে আগলৈ এনে ব্যৱহাৰ নকৰিবি। ভাল তিৰোতাৰ দৰে থাকিবি। দুখীয়া মানুহ হ'লেই বেয় মানুহ হৈ যাব নালাগে বুজিছ ?” (পৃ. ১৭৭)। সি মদ খায়, জুৱা খেলে কিন্তু সেইবুলি কোনো দিন ক'তো মাতলামি কৰা নাই। উপন্যাসখনৰ আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈকে গজেনক এটা আদৰ্শবাদী চৰিত্ৰ হিচাপেই দেখা পোৱা যায়। ঠিক সেইদৰে মদন শৰ্মা, গজেনৰ আইতাকো মানৱতাৰ উজ্জ্বল নিদৰ্শন।

বিভিন্ন ঘাট-প্ৰতিঘাট, অন্যায়-অবিচাৰ, দুৰ্যোগ-বিপৰ্যয়ৰ মাজেৰে উপন্যাসখনৰ কথা বস্তু আগবাঢ়ি গৈছিল যদিও শেষত আশাবাদী ভাৱেই উপন্যাসিকে উপন্যাসখনৰ যৱনীকা পেলাইছে। গভীৰ মানৱতাবাদী আৰু প্ৰগতিশীল চিন্তাৰ অনুগামী অৰুণস্তু শৰ্মাদেৱৰ মতে আদৰ্শৰ ধাৰক, বাহক গজেনৰ মৃত্যু ঘটা নাই। উপন্যাসখনৰ শেষত আছে—“হাচিনা এগৰাকী নাৰ্চ হ'ল। পুতেকক ডাক্তৰী পঢ়ুৱালে। হাট নাই সদায় মন কৰিছিল, পুতেক ৰহিমৰো কণ্ঠত, চিন্তা-ধ্যান ধাৰণাত, সকলো অন্যায় আৰু অবিচাৰৰ বিৰুদ্ধে, প্ৰয়োজন হ'লে অকলশৰেই, প্ৰতিবাদ কৰাৰ দুৰ্দম শক্তি আৰু সাহসৰ পৰিচয়। হাচিনাই সেয়ে ভাবে, গজেনমক দুৰ্বৃত্ত হ'তে আচলতে মাৰিব নোৱাৰিলে গজেন নমৰিল। সি ৰহিম কেওঁত হ'ল।” (পৃ. ২৫৬)

সহজ-সৰল আৰু প্ৰয়োজন সাপেক্ষে কাব্যধৰ্মী ভাষাই উপন্যাসখনৰ সুখমা বৃদ্ধি কৰিছে। নৈসৰ্গিক পৰিৱেশ বৰ্ণনাও উপন্যাসিক অতি সিদ্ধহস্ত।

পৰিশেষত কৈ যাওঁ ১৯৩১ চনত ডিব্ৰুগড়ত এইজন লেখনৰ জন্ম হৈছিল যদিও তেওঁ ল'ৰালি কাল কটাইছিল গহপুৰ অঞ্চলত। উপন্যাসখনত উল্লেখ থকা কুৰৈনদী (বুৰৈনদী) খনে ইয়াত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ চৰিত্ৰ ভূমিকা লৈছে। তদুপৰি ঘানিগাঁও (ঘাঁহিগাঁও), কৰঙাবাৰী (বৰঙাবাৰী) ঘমিৰি (গমিৰি ঘাট) নিহালী থানা (বিহালী থানা) আদি ঠাইবিলাক গহপুৰ মহকুমাৰ আশে পাশে থকা ঠাই।

আলোচ্য উপন্যাসখনে ১৯৯৮ চনত সাহিত্য অকাডেমী বঁটা লাভ কৰে। এইদৰে মনুষ্যত্বৰ সপক্ষে সাম্প্ৰদায়িকতাৰ বিপক্ষে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰি ৰচনা কৰা সাহিত্য অসমীয়া সাহিত্যত স্বাভাৱিকতে বিৰল। নৈব্যক্তিক বিষয়বস্তুৰ কাৰণে আৰু এক মহৎ ভাৱনা উন্মোচন কৰিবলৈ প্ৰযত্ন কৰাৰ কাৰণে উপন্যাসখন এক যুগমীয়া কৃতি হিচাপেই চিহ্নিত হৈ থাকিব। তদুপৰি শৈলী আৰু বিষয়ৰ স্বাভাৱিক সন্তোলনৰ বাবে ই পঢ়ুৱৈক চিৰদিন সন্মোহিত কৰি থাকিব।

০০০০০

অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সৰাহ : এক বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন

ড° শান্তনা দুৱৰা সন্দিকৈ

সহকাৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ

শিৱসাগৰ ছোৱালী কলেজ

০.০ অৱতৰণিকা

০.১ বিষয় পৰিচয়

ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল বিভিন্ন জাতি-জনগোষ্ঠীৰ সমন্বয়ৰ থলী। ইতিহাসে ঢুকি নোপোৱা সুদূৰ অতীত কালৰে পৰা এই ভূখণ্ডলৈ বিভিন্ন সময়ত অষ্ট্ৰিক, মংগোলীয়, ককেছীয় আদি ভিন ভিন প্ৰজাতিৰ লোকৰ আগমন ঘটিছিল। ভাৰতৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ অন্তৰ্গত অসমলৈ পোন প্ৰথমে অষ্ট্ৰিকসকল আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত ক্ৰমে মংগোলীয়, ককেছীয়সকলৰ আগমণ ঘটিছিল। কালক্ৰমত এই ভিন্ন প্ৰজাতিৰ লোকসকলৰ সমন্বয়ত বৃহৎ অসমীয়া জাতি গঢ় লৈ উঠে। অসমৰ আদিম অধিবাসীসকলৰ ভিতৰত কছাৰীসকল অন্যতম। এওঁলোক নৃতাত্ত্বিক বিচাৰত মংগোলীয় গোষ্ঠীৰ আৰু ভাষাতাত্ত্বিক বিচাৰত চীন-তিব্বতীয় ভাষা পৰিয়ালৰ তিব্বত-বৰ্মী শাখাৰ অন্তৰ্গত। অসমৰ অন্যান্য জাতি-জনগোষ্ঠীৰ দৰে কছাৰীসকল নিজস্ব কৃষ্টি-সংস্কৃতিত যথেষ্ট চহকী। কছাৰীসকলৰ সমাজ-জীৱন, ঘৰুৱা জীৱন, সাজ-পাৰ, জন্ম-মৃত্যু-বিবাহ, ৰন্ধন প্ৰকৰণ, ধৰ্মীয় ৰীতি-নীতি, উৎসৱ-পাৰ্বন সকলোতে স্বকীয় বিশেষত্ব পৰিলক্ষিত হয়। মূলত কৃষিজীৱী কছাৰীসকলে তেওঁলোকৰ প্ৰধান দেৱতা বাথৌ (শিৱ), কেঁচাই-খাইতী, বুঢ়া-বুঢ়ী, তাম্ৰেশ্বৰী, গজায়, মনায়, বলিয়া বাবা, মালিনী আদিক পূজা কৰাৰ লগতে কৃষিৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী লখিমী আইক পূজা অৰ্চনা কৰে।

প্ৰস্তাৱিত গৱেষণা পত্ৰত সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সৰাহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হ'ব। সোনোৱাল সকলৰ মাজত লখিমী তোলা সৰাহ অনুষ্ঠানটোৰ যথেষ্ট মহত্ব আছে। লখিমী সৰাহ সাধাৰণতে তেওঁলোকে দুই ধৰণেৰে উদ্‌যাপন কৰে। যথা, ব্যক্তিগত ভাৱে আহুৰ-শাওণ মাহত অৰ্থাৎ খেতি আৰম্ভ কৰাৰ সময়ত আৰু সমজুৱাকৈ কাতি মাহত

লক্ষ্মী পূৰ্ণিমাৰ দিনা বা ফাগুন মাহ বুধবাৰ এটাত পালন কৰে। মন কৰিবলগীয়া যে, স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে পৰিপূৰ্ণ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ বিষয়ে যি ধৰণেৰে অধ্যয়ন হ'ব লগিছিল তেনেধৰণেৰে হৈ উঠা নাই। গতিকে এনে অধ্যয়নৰ যোগেদি সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ সংস্কৃতিৰ লগত জড়িত গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশসমূহ পোহৰলৈ আহিব। তদুপৰি বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱৰ পৰা মুক্ত এনেধৰণৰ অনুষ্ঠানবিলাক বিশ্বদৰবাৰত পৰিচিত হ'ব।

০.২ অধ্যয়নৰ উদ্দেশ্য

‘অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সবাহ’ শীৰ্ষক বিষয়টি আলোচনাৰ জৰিয়তে নিম্নোল্লিখিত দিশসমূহ পোহৰলৈ আহিব বুলি ধাৰণা কৰা হৈছে।

◆ অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক দিশত যি ধৰণেৰে বিজ্ঞানসন্মত অধ্যয়ন হ'ব লগিছিল ঠিক সেই ধৰণেৰে অধ্যয়ন হোৱা নাই। গতিকে প্ৰস্তাৱিত বিষয়টিৰ যথেষ্ট গুৰুত্ব আছে।

◆ এনে অধ্যয়নৰ জৰিয়তে সোণোৱাল কছাৰীসকলৰ ধৰ্মীয় ৰীতি-নীতি, বিশ্বাস-পৰম্পৰা আদি দিশসমূহ পোহৰলৈ আহিব।

◆ বৰ্তমান বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱত অসমৰ প্ৰায়বোৰ জনগোষ্ঠীৰে ভাষা-সংস্কৃতি ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট পৰিৱৰ্তনে দেখা দিছে। প্ৰস্তাৱিত বিষয়টি অধ্যয়নৰ জৰিয়তে সোণোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সবাহৰ স্থিতি বৰ্তমান কেনে সেই কথা পোহৰলৈ আহিব।

◆ এনে অধ্যয়নৰ জৰিয়তে জনগোষ্ঠীটোৰ লোকসকলৰ মাজত সচেতনতা বৃদ্ধি পাব।

০.৩ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ

‘অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সবাহ’ শীৰ্ষক বিষয়টি অধ্যয়নৰ বাবে ডিব্ৰুগড় জিলাৰ পশ্চিম ৰাজহ চক্ৰৰ লৰুৱা মৌজাৰ অন্তৰ্গত লেজাই বৰুৱা সোনোৱাল গাওঁ, দ কলাখোৱা গজায় গাওঁ, লালমাতি তিনিচুকীয়া গাওঁত ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে মুখ্য সমল সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। তদুপৰি দাতিকাষৰীয়া জামিৰা ধমল গাওঁ, দাইনীজান গাওঁ, মৰাণ লেঙেৰীৰ নহাট গাওঁৰ পৰাও সমল সংগ্ৰহ কৰা হৈছে।

আনহাতে আলোচনাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় গৌণ সমলসমূহ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ বিষয়ে ইতিমধ্যে প্ৰকাশিত হোৱা বিভিন্ন গ্ৰন্থ-আলোচনীৰ সমালোচনামূলক প্ৰৱন্ধ আদিৰ পৰা গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

০.৪ অধ্যয়নৰ পদ্ধতি

‘অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সবাহ’ শীৰ্ষক বিষয়টো বিশ্লেষণাত্মক আৰু তুলনামূলক পদ্ধতিৰ সহায়ত আলোচনা কৰা হৈছে।

১.০ মূল বিষয়ৰ আলোচনা

অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকল মূলত কৃষিজীৱী। তেওঁলোকে কৃষিকৰ্মৰ লগত

সংগতি ৰাখি কেইবাটাও অনুষ্ঠান পালন কৰে। সেইবিলাকৰ ভিতৰত লখিমী সবাহ অন্যতম। লখিমী সবাহ সাধাৰণতে তেওঁলোকে দুই ধৰণেৰে উদ্‌যাপন কৰে। যথা, ব্যক্তিগত ভাৱে আহাৰ-শাওণ মাহত অৰ্থাৎ খেতি আৰম্ভ কৰাৰ সময়ত আৰু সমজুৱাকৈ কাতি মাহৰ লক্ষ্মী পূৰ্ণিমাৰ দিনা বা ফাগুন মাহৰ বুধবাৰ এটাত পালন কৰে।

১.০.১ ব্যক্তিগতভাৱে পালন কৰা লখিমী সবাহ

ব্যক্তিগতভাৱে প্ৰথম যেতিয়া কৃষিকাৰ্য আৰম্ভ কৰে অৰ্থাৎ প্ৰথম ভুঁই ৰোৱাৰ দিনা ঘৰৰ মূল ব্যক্তিজনে পথাৰলৈ গৈ মাটি এডবাৰ এচুকত এটা সৰু ট্ৰিপ তুলি এযোৰ আগলি কলপাতত কটা তামোল-পাণ এযোৰ, গোটা মাটিমাহৰ লগত চাউল আৰু এগছি মিঠাতেলৰ চাকি জ্বলাই বসুমতী আই আৰু ন-ভনী লখিমীক সেৱা জনাই প্ৰথম কঠিয়া ৰোৱে। এই পৰম্পৰাক গোজ লোৱা বুলি কোৱা হয়। টিপটোৰ কাষত এজোপা তৰা গছ, এজোপা কচু গছ ৰুই পাতবোৰত কপাহ আৰি দিয়ে, তাৰ ওপৰত এচপৰা মাটি আৰু এচটা গধুৰ শিল দিয়া হয়। কোনো কোনোৱে আকৌ কলপুলিও ৰোৱে। এনেদৰে নিয়ম কৰাৰ মূলতে হ'ল তেওঁলোকৰ বিশ্বাস যে, তৰা কচু, কল আদি গছৰ যিদৰে অসংখ্য পুলি-পোখা হয়, ঠিক সেইদৰে ধনৰ কঠিয়াবোৰো যেন পুলি-পোখা বৃদ্ধি হয়। একেদৰে শিলগুটি দিয়াৰ অৰ্থ হ'ল শিলগুটিৰ দৰে যেন ধানৰ ঠোকবোৰ গধুৰ হয়। আকৌ গোজ লোৱা কঠিয়াবোৰত যাতে পোক-পৰুৱা পৰি খেতি নষ্ট কৰি নেপেলায়, তাৰ বাবে কঠিয়াবোৰত মিঠাতেল ঢালি পিচল কৰি লয়।

ইয়াৰ পিছতে কাতি মাহৰ কোনো এটা সোমবাৰ বা বুধবাৰে পথাৰলৈ গৈ পিঠাগুৰি, কল, কটা তামোল-পাণ দি মিঠাতেলৰ চাকি এগছ জ্বলাই খেতি ভাল হ'বৰ বাবে লখিমী সেৱা কৰে। আঘোণ মাহত ধান দাইচপাই আনে যদিও সোনোৱাল কছাৰীলোকসকলে ভঁৰালত লখিমী নভৰায়। ফাগুন মাহৰ সোমবাৰ বা বুধবাৰৰ দিন এটাতহে ভঁৰালত লখিমী ভৰায়। সেই দিনাও তেওঁলোকে ভঁৰালৰ ভিতৰত এযোৰ কলপাতৰ ওপৰত এগছি চাকি জ্বলাই, কটা তামোল-পাণ, কেঁচা পিঠাগুৰি, কল, বুটমাহ, চাউল আদিৰে ন-ভনী লখিমীক সেৱা জনায়।

১.০.২ ৰাজহুৱাভাৱে পালন কৰা লখিমী সবাহ বা লখিমী তোলা সবাহ

সোনোৱালকছাৰীসকলে ৰাজহুৱাকৈ লখিমী তোলা সবাহ বৰ উলহ-মালহকৈ পালন কৰে। এই সবাহ তেওঁলোকৰ বৰে বৰ মহত্বপূৰ্ণ। সোনোৱালকছাৰীসকলে বিশ্বাস কৰে যে কৃষিৰ অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী লখিমী জলত থাকে। তেওঁলোকৰ প্ৰাচীনতম আৰু প্ৰথম গীত হিচাপে বিবেচিত হুইদাং গীতৰ দশম অধ্যায়তো লখিমী আই জলত থকাৰ কথা পোৱা যায়। গীতৰ মতে শদীয়াৰ হালানী ৰাজ্যৰ কছাৰীসকলে কৃষিৰ শ্ৰীবৃদ্ধিৰ বাবে লুইত, দিহং, দিবাং, কুণ্ডিল, সোৱনশিৰী, টেঙাপানী, দিহিং, দিখৌ, নামদাং, ধনশিৰী আদি বিভিন্ন নদ-নদীৰ পৰা ন-ভনী লখিমীক তুলি আনি জামুকৰ খুটাত বেদী স্থাপন কৰি প্ৰতিষ্ঠা কৰে।

পৰৱৰ্তী কালত এই লখিমী তোলা পৰম্পৰাই লখিমী তোলা সবাহত পৰিগণিত হ'ল। সমূহ গাওঁবাসী একত্ৰিত হৈ সম্পূৰ্ণ ধৰ্মীয় ৰীতি-নীতিৰে গাঁৱৰ নিকতৱৰ্তী নদী বা পুখুৰীৰ পৰা লখিমী তুলি আনে। পানীৰ পৰা তুলি অনা হয় বাবে এই সবাহক লখিমী তোলা সবাহ বুলি কোৱা হয়।

১.০.২.১ লখিমী তোলা সবাহৰ প্ৰস্তুতি পৰ্ব

ঠাইভেদে বা গাঁও অনুসৰি লখিমী তোলা সবাহৰ নীতি-নিয়ম কিছু সুকীয়া সুকীয়া। এই সবাহ প্ৰতি বছৰে পালন কৰা নহয়। গাঁৱৰ ৰাইজে তেওঁলোকৰ সুবিধা অনুসৰি তিনি বছৰ বা পাঁচ বছৰৰ মূৰে মূৰেহে পালন কৰে। কিছুমান সোনোৱাল কছাৰী গাঁৱত আজিলৈকে এই অনুষ্ঠান পতা হোৱা নাই। উদাহৰণস্বৰূপে আমাৰ ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ অন্তৰ্ভুক্ত লালমাটি-তিনিচুকীয়া গাঁৱত এই সবাহ আজিলৈকে অনুষ্ঠিত কৰা নাই। গাঁৱৰ ৰাইজে সুবিধা অনুসৰি কাতি মাহৰ লক্ষ্মী পূৰ্ণিমাৰ দিনা নাইবা আঘোন বা ফাগুন মাহৰ কোনো এটা সোমবাৰ বা বুধবাৰৰ দিনা এই সবাহ পালন কৰে। গাঁও অনুসৰি এই সবাহ এদিনীয়া, দুদিনীয়া বা তিনিদিনীয়াকৈও পালন কৰা হয়। প্ৰথমে গাঁৱৰ ৰাইজে দিন বাৰ ঠিক কৰি গণকৰ ওৰচলৈ গৈ পঞ্জিকা চোৱাই গাঁৱৰ অপুত্ৰিতা (এঁৱা ছোৱালী), কলচি ধৰিবৰ বাবে, দুগৰী ধৰিবৰ বাবে দুজনী বা পাঁচজনী বা সাতজনী ছোৱালীৰ নাম, দোলা ধৰিবৰ বাবে দুজন ল'ৰা (দোলাভাৰী), এজন জাকৈয়তী, এজন উঘাধাৰী নাম নিৰ্বাচন কৰি আনেগৈ। নামঘৰত সকলো ৰাইজ মিলিত হৈ বাঁহৰ কামিৰে আৰু কলপটুৱাৰে এখন দোলা আৰু দুডাল লাখুটি সাজি উলিয়াই। সবাহৰ আগদিনাৰ পৰা কলচিধাৰী, দুগৰীধাৰী, দোলাভাৰী, জাকৈয়তী, উঘাধাৰী সকলোৱে উপবাসে থকাৰ নিয়ম।

১.০.২.২ লখিমী তোলা সবাহত পৰিধান কৰা সাজপাৰ

লখিমী সবাহৰ দিনা সকলোৱে বগা সাজ পৰিধান কৰাতো বাঞ্ছনীয়। সবাহত অংশ লোৱা গায়নীয়াসকলে হাতদীঘল পাঞ্জাৰী কামিজ, কঁকালত জেমা (ঘূৰী), তাৰ ওপৰত টঙালী বান্ধে। চেলেং চাদৰখন দুভাজ কৰি টঙালীৰ সন্মুখৰ ফালে গুজি লৈ আগদুটা কান্ধৰ ওপৰেদি পাৰ কাৰি পিঠিত পেলাই লয়। একেদৰে ন হাতৰ পৰা এঘাৰ হাত দীঘল পাণ্ডুৰীটো 'মথুৰা পাগ' মাৰি আগটো পিঠিত পেলাই লয় আৰু ডিঙিত গামোচা লয়। লখিমী তোলা সবাহৰ দোলাভাৰী আৰু জাকৈয়তীয়েও হাতদীঘল পাঞ্জাৰী কামিজ, কঁকালত জেমা (ঘূৰী), টঙালী, চেলেং, মূৰত পাণ্ডুৰী আৰু ডিঙিত গামোচা লয়। অন্যান্য পুৰুষসকলে ধুতী, পাঞ্জাৰী কামিজ আৰু ডিঙিত গামোচা লৈ যায়।

আনহাতে সবাহৰ দিনা মহিলাসকলে বিশেষকৈ দুগৰীধাৰী, কলচিধাৰী, উঘাধাৰী আৰু গোপিনীসকলে বুকুত কপাহী মেখেলা এখন মেঠনী মাৰি কঁকালত এহেতীয়া, গাত চোলা (ব্লাউচ) পিন্ধে আৰু গায়ে-মূৰে থাকি চেলেং বা খনিয়া কাপোৰ লয়। কোনো কোনো মহিলাই মূৰত গামোচাৰে 'তকয়া' (খোপা) বান্ধে। অৱশ্যে সম্প্ৰতি আধুনিকতাৰ প্ৰভাৱত

মহিলাসকলে কঁকালত মেখেলা, ৰিহা আৰু চাদৰ পিন্ধি গাত খনিয়া কাপোৰ লোৱা দেখা যায়।

১.০.২.৩ লখিমী তোলা সবাহ দিনাৰ কাৰ্যক্ৰমগণিকা

সবাহৰ দিনা পুৱা সকলো ৰাইজ আহি নামঘৰত সমবেত হয়। নামঘৰলৈ আহোঁতে প্ৰত্যেক ঘৰৰ পৰা এটা এঁৱা সূতাৰ উঘা, আমডালিৰে সৈতে কলচি এটা, দুগ এটাত (দুগ নাথাকিলে বাহঁৰ খৰাহি, পাচি অদি ব্যৱহাৰ কৰে) একোঁজলিমান ধানালৈ, নতুন গামোছা বা একাঠি কাপোৰ এখন পাৰি তাৰ ওপৰত এযোৰ আগলি কলপাতত এযোৰ তামোল-পাণ, এগছী মিঠাতেলৰ চাকিৰে সজাই ঘৰৰ মূল মহিলাগৰাকীয়ে লৈ যায়। এইদৰে সুসজ্জিত তথা প্ৰজ্জ্বলিত চাকিৰে সৈতে দুগ আৰু কলচিবিলাক নামঘৰত স্থাপন কৰে। সকলো সমবেত হোৱাৰ পিছত নামঘৰত প্ৰথমে ভাগৱতীয়ে শাস্ত্ৰ পাঠ কৰি সবাহৰ কাম আৰম্ভ কৰে। শাস্ত্ৰ পাঠৰ অন্তত গায়ন-বায়ন জোৰে। কিছুসময়ৰ পিছত গায়ন-বায়ন পৰিৱেশনৰ অন্তত গায়নৰ একাংশ, গোপিনীসকলৰ একাংশ, কলচিধাৰী, দুগৰীধাৰী, উঘাধাৰী, জাকৈয়তী, দোলাভাৰীৰ লগতে গাঁৱৰ অন্যান্যসকল লখিমী তোলিবৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট কৰি থোৱা নদী বা পুখুৰীলৈ সমদল কৰি আগবাঢ়ি যায়। এইদৰে গায়নীয়াসকলে গায়ন-বায়নেৰে, গোপিনীসকলে লখিমী নাম গাই গাই নদীৰ পাৰত উপস্থিত হয়গৈ। নদীৰ পাৰত মাটিৰে এটা টিপ সাজি তাৰ ওপৰত বসুমতী, ন-ভনী লখিমী, কুবেৰ বুঢ়া-বুঢ়ী, চন্দ্ৰ, সূৰ্য, বায়ু, বৰুণ, কেঁচাই-খাইতী, গজায়, মনায়, জলদেৱতা, থলদেৱতা, চামন ডাঙৰীয়া, গাতিয়াল ডাঙৰীয়া, বৰভকত, বুঢ়া ভকত, বাতুৱাই, ঘাটুৱাই, ভৰালী, হুহনী, কুটনী আদি কৰি পয়সত্তৰজন দেৱ-দেৱীৰ নামত এযোৰ কলপাতত কল, পিঠাগুৰি, খনিয়া তামোল দি একোঁগছিকৈ শলিতা জ্বলাই সেৱা কৰে। গাঁৱৰ বয়োজেষ্ঠ তথা আৰ্শীবাদ দিয়া বুঢ়া ভকতে উক্ত দেৱ-দেৱতাক সাক্ষী কৰি জলৰ পৰা লখিমী তুলি আনিবলৈ প্ৰৰ্থনা কৰে। ইয়াৰ পিছতে কলচিধাৰী আৰু ডালি ধৰা গাভৰু কেইগৰাকীয়ে কাচিৰে পানীৰ ওপৰতে কাটে আৰু কলচিত পানী ভৰাই আনে। পানী কটাৰ পিছত জাকৈয়তীয়ে পানীলৈ পিঠাগুৰি চটিয়াই আৰু পূৰ্বে গণকে গণনা কৰি দিয়া মতে জাকৈয়তীয়ে তিনিবাৰ বা পাঁচবাৰ বা সাতবাৰ জাকৈ ছাব মাৰি পানীৰ পৰা মাছ, জেং-জাৰৰ, বোকা, পুনি, মেতেকা যি উঠে সকলো লখিমী জ্ঞান কৰি দোলাত ভৰায়। এইদৰে লখিমী দোলাত ভৰাই গায়নে-বায়নে সমদলটি পুনৰ নামঘৰলৈ উভতনী যাত্ৰা কৰে। লখিমীলৈ যাওঁতে বাটত যাতে কোনো ধৰণৰ কেনা নালাগে সেইবাবে কেঁচা এঁৱা সূতা পুখুৰী বা নদীৰ পৰা দোলাৰ আগে আগে উঘাধাৰীয়ে বাট দেখুৱাই লৈ যায়। এই ক্ষেত্ৰত গাঁওবিলাকৰ মাজত পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। কোনো কোনো গাঁৱত উঘা এটা বা কোনো কোন গাঁৱত দুটা আৰু কোনো কোনো গাঁৱত সাতটালৈকে লোৱা দেখা যায়। তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে যে, সাধাৰণ নৰ-মনিচে খোজ কাঢ়ি চোৱা অৰ্থাৎ লেতেৰা কৰি থোৱা ৰাস্তাৰে আহি আই লখিমী যেন চোৱা নহয়। সেয়ে এগৰাকী এঁৱা ছোৱালীয়ে উঘাধাৰীৰ আগে আগে ৰাস্তাৰ ওপৰত কেঁচা

পিঠাগুৰি চটিয়াই যায়। অৱশ্যে এই নিয়ম সকলোবোৰ গাঁৱত পালন কৰা নহয়। এই দৰে সমদলটো আহি নামঘৰৰ বাটচ'ৰা পোৱাৰ লগে লগে পূৰ্ব পৰা বৈ থকা গায়নে গুৰু ঘাট মাৰে। বাটচ'ৰাৰ পৰা নামঘৰলৈকে বাটটোত খনিয়া কাপোৰ, চেলেং পৰি নদীৰ পৰা অহা লখিমী আৰু ৰাইজক আদৰি লৈ যায়। এইদৰে সমদলটো নামঘৰৰ চৌপাশে সাত পাক বা পাঁচ পাক বা তিনি পাক প্ৰদক্ষিণ কৰি লখিমী দোলাখন নামঘৰৰ ভিতৰত স্থাপন কৰে। এই সময়ছোৱাত গায়ন-বায়নৰ লগতে গোপিনীসকলে লখিমী নাম গাই থাকে। ইয়াৰ পাছতে ৰাইজৰ বিলনীয়াই গাঁৱৰ প্ৰতিঘৰৰ পৰা লৈ যোৱা দুগ বা খৰাহিৰ পৰা ধানবোৰ লখিমী দোলাত মিলাই অৰ্থাৎ নদীৰ পৰা জাকৈয়তীয়ে জাকৈ মাৰি লৈ অহা লখিমীৰখিনৰ লগত মিহলাই পুনৰ সকলোৰে খৰাহিত এমুঠি এমুঠিকৈ বিতৰণ কৰি দিয়ে। ইয়াৰ পিছতে ৰাইজৰ বিলনীয়াই মাহ-প্ৰসাদ বিতৰণ কৰে আৰু শেষত আৰ্শীবদীয়া বুঢ়া ভকতে গাঁওখনৰ সকলো দিশৰ কুশল-মঙ্গল কামনা কৰি আৰ্শীবাদ দিয়ে। ইমানতে নামঘৰৰ কাৰ্যৰ সামৰণি পৰে।

ইয়াৰ পিছতে গাঁৱৰ প্ৰত্যেকেই নিজ নিজ ঘৰলৈ লখিমী নিবৰ বাবে প্ৰস্তুত হয়। ঘৰৰ পুষ্পিতা নোহোৱা এজনী সৰু ছোৱালীয়ে মূৰত দুগটো আৰু হাতত এডাল লাখুটি লৈ ঘৰলৈ আগবাঢ়ে। ঘৰলৈ নিয়া লখিমীকো এগৰাকী উষাধাৰীয়ে নামঘৰৰ পৰা এঁৱা সূতা টানি বাট দেখুৱাই লৈ যায়। নদীৰ পৰা আদৰি আনোতে যি ধৰণেৰে বাটত পিঠাগুৰি চটিয়াই ঠিক একেদৰে নামঘৰৰ পৰা আনোতেও পিঠাগুৰি চটিয়াই অনা হয়। এইদৰে নামঘৰৰ পৰা অনা লখিমীক গৃহস্থই পদূলীমুখত দুফালে দুটা কলপুলি ৰুই তাৰ তলত লখিমী আনোতাক, কলচিধাৰী আৰু উষাধাৰীক ভৰি ধুৱাই পদূলীৰ পৰা চেলেং বা খনিয়া কাপোৰৰ ওপৰেৰে উঁৰাললৈ আদৰি আনে। চেলেং, খনিয়া আদি কাপোৰৰ অভাৱ হ'লে কলপাত পাৰি তাৰ ওপৰেৰে লৈ যোৱা হয়। নামঘৰৰ দৰে উঁৰালতো তিনিপাক বা পাঁচপাক বা সাত পাক ঘূৰি উঁৰালৰ ভিতৰলৈ লৈ যোৱা হয়। উঁৰালত এযোৰ কলপাতত কেঁচা পিঠাগুৰি, কল, খনিয়া তামোলদি ন-ভনী লখিমীক সেৱা জনায়। এই দৰেই লখিমী তোলা সবাহৰ সমাপ্ত হয়।

২.০ উপসংহাৰ

স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰে মহিমামণ্ডিত অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক জীৱন বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ। পূৰ্বতে তেওঁলোকে বহিথৌ, কেঁচাই-খাইতী, তাপ্ৰেশ্বৰী, বলিয়া বাবা আদি শালসমূহত বলি-বিধানৰে পূজা-পাৰ্বন কৰিছিল যদিও পৰৱৰ্তী কালত বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ প্ৰভাৱত সম্পূৰ্ণ বৈষ্ণৱ পৰম্পৰাৰে ধৰ্মীয় জীৱন যাপন কৰিবলৈ লয়। তেওঁলোকে পালন কৰা অন্যান্য অনুষ্ঠানবোৰৰ লগতে লখিমী সবাহত সম্পূৰ্ণ বৈষ্ণৱ পৰম্পৰা পৰিলক্ষিত হয়। বৰ্তমান অসমৰ সোণোৱাল কছাৰীসকলৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰণালী, সাজ-পাৰ, আ-অলংকাৰ, শিক্ষা-দিক্ষা সকলোতে বিশ্বায়নৰ প্ৰভাৱ স্পষ্ট যদিও ধৰ্মীয় ৰীতি-নীতিৰ ক্ষেত্ৰত সম্পূৰ্ণ স্বকীয়তা বজাই ৰাখিবলৈ সক্ষম হৈছে। এটা জাতিৰ বাবে নিজা পৰম্পৰা, নিজা সংস্কৃতি জীয়াই ৰাখিব পৰাটো অতি গৌৰৱৰ বিষয়। গতিকে আজিৰ একবিংশ শতিকাত উপনিত

হৈও সোণোৱাল কছাৰীসকলে নিজা সংস্কৃতি তথা পৰম্পৰাক নিখুত ৰূপত ধৰি ৰাখিবলৈ সক্ষম হৈছে। এই প্ৰচেষ্টা জনগোষ্ঠীটোৰ বাবে সঁচাকৈয়ে আদৰ্শীয় আৰু প্ৰশংসনীয়।

‘অসমৰ সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সবাহ’ শীৰ্ষক বিষয়টি আলোচনাৰ অন্তত নিম্ন লিখিত সিদ্ধান্তকেইটাত পোহৰলৈ আহিছে—

◆ আধুনিকতাই স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰা সোনোৱাল কছাৰীসকলৰ লখিমী তোলা সবাহৰ গুৰুত্ব অপৰিসীম। কাৰণ এই অনুষ্ঠানটোৱে জনগোষ্ঠীটোৰ স্বকীয়তা বজাই ৰাখিবলৈ সক্ষম হৈছে।

◆ অনুষ্ঠানটোৰ পৰিৱেশন শৈলীলৈ মন কৰিলে দেখা যায় যে, সম্পূৰ্ণ বৈষ্ণৱ পৰম্পৰায়ুক্ত ই এক ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান।

◆ এই লখিমী তোলা সবাহৰ দৰে অনুষ্ঠানবিলাক নৱ্য গনমাধ্যম জৰিয়তে প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰৰ ব্যৱস্থা কৰি জনগোষ্ঠীটো বিশ্ব দৰবাৰত পৰিচিত কৰিব পৰা যাব। এই ক্ষেত্ৰত জনগোষ্ঠীটোৰ সচেতন ব্যক্তিসকলৰ লগতে সোনোৱাল কছাৰী স্বায়ত্বশাসিত পৰিষদ আৰু চৰকাৰে পদক্ষেপ ল'ব লাগিব।

০০০০০

পাদটীকা

১. লভিত কুমাৰ শইকীয়া, সোনোৱাল কছাৰীৰ সংস্কৃতি, পৃষ্ঠা.৯৫।

মুখ্য উৎস

সমল ব্যক্তিৰ নাম আৰু ঠিকনা

নাম	বয়স	গাঁৱৰ নাম
১। পিয়ন হাজৰিকা	৭৫	লেজাই বৰুৱা সোনোৱাল গাঁও
২। বিৰেণ হাজৰিকা	৮১	এ
৩। বুধেশ্বৰ হাজৰিকা	৬৫	এ
৪। চিলদা হাজৰিকা	৬৫	এ
৫। চুমি হাজৰিকা	২০	এ
৬। জুলি সোনোৱাল	৩৯	এ
৭। দেৱা শইকীয়া	৫১	দ কলাখোৱা গজায় গাঁও
৮। দেৱীকা সোনোৱাল	২৮	এ
৯। চন্দ্ৰ সোনোৱাল	৬১	দাইনিজান গাঁও, বৰবৰুৱা
১০। নকুলচন্দ্ৰ শইকীয়া	৭৩	এ

১১। ভৈৰৱ হাজৰিকা	৫১	দাইনিজান গাঁও, বৰবৰুৱা
১২। চিত্ৰা হাজৰিকা	৩৮	ঐ
১৩। লোহিত সোনোৱাল	৫০	লালমাটি-তিনিচুকীয়া গাঁও
১৪। তুলাৰাম সোনোৱাল	৬৫	ঐ
১৫। শুক্লেস্বৰী সোনোৱাল	৭৫	লেঙেৰী নখাট গাঁও, মৰাণ
১৬। মণিৰাম সোনোৱাল	৭৬	ঐ
১৭। লোনা সোনোৱাল	১৯	ঐ
১৮। মুক্তি সোনোৱাল	৬৫	জামিৰা গজায় গাঁও
১৯। তুলসী সোনোৱাল	৩৯	মিলন নগৰ, ডিব্ৰুগড়

গৌণ উৎস

গ্ৰন্থপঞ্জী :

অসমীয়া :

- ১। ভট্টাচাৰ্য, শ্ৰী প্ৰমোদ চন্দ্ৰ : *অসমৰ জনজাতি*, অসম সাহিত্য সভা, চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন, যোৰহাট, ১৯৬২
- ২। শইকীয়া, লভিত কুমাৰ : *সোনোৱাল কছাৰীৰ সংস্কৃতি*, মেগেলা-ছৈখোৱাঘাট, তিনিচুকীয়া, দ্বিতীয় প্ৰকাশ ফেব্ৰুৱাৰী, ২০১৮।
- ৩। সোণোৱাল, মোহন (সম্পাদক) : *সোনোৱাল সৌৰভ*, সোণোৱাল কছাৰী স্বায়ত্ত্ব শাসিত পৰিষদ, প্ৰথম প্ৰকাশ, ফেব্ৰুৱাৰী ২০০৭
- ৪। সোণোৱাল, তুলসী : *সোনোৱাল কছাৰীৰ লোকসাহিত্য : এটি বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন*, ২০১৪ চনত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ অধীনত প্ৰস্তুত কৰা ক্ষুদ্ৰ গৱেষণা প্ৰকল্প গ্ৰন্থ (অপ্ৰকাশিত), মৰাণ মহাবিদ্যালয়

ইংৰাজী :

1. Endle, S : *The Kacharis* (reprint), New Delhi 1975.
2. Gailt, E : *A History of Assam*, 3rd Edition 1905.

আলোচনী :

- ১। স্মৰণিকা, সোণোৱাল কছাৰী সাংস্কৃতিক মহোৎসৱ ২০১০, সম্পাদক সোণোৱাল, ২০১০।

টাই আইতনসকলৰ সাজপাৰ : এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন

বিদ্যাৰ্থ বড়া

সহকাৰী অধ্যাপক, অসমীয়া বিভাগ

সোণাৰি কমাৰ্চ কলেজ, সোণাৰি

প্ৰস্তাৱনা

০.১ বিষয়ৰ পৰিচয়

লোক জীৱনৰ লগত সংশ্লিষ্ট গীত-মাত, ধৰ্ম তথা ধৰ্ম সম্পৰ্কীয় ৰীতি-নীতি, লোক-উৎসৱ, ঘৰুৱা আচাৰ ব্যৱহাৰ, প্ৰবচন, লোককথা, সাজপাৰ, অলংকাৰ আদি সকলোবোৰেই লোক সংস্কৃতিৰ অন্তৰ্ভুক্ত। লোক সংস্কৃতি লোকজীৱনৰ ভেঁটিত গঢ় লৈ উঠে। যুগ যুগ ধৰি চলি অহা পৰম্পৰা, সঞ্চিত অভিজ্ঞতা, ৰীতি-নীতি, আচাৰ-ব্যৱহাৰৰ সমন্বয় সাধিত হৈ লোক সংস্কৃতিৰ জন্ম হৈছে। ইয়াৰ পৰিসৰ যথেষ্ট ব্যাপক আৰু ই সামৰি লোৱা উপাদানসমূহো বিচিত্ৰ ধৰণৰ।

ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চল ভাষিক আৰু সাংস্কৃতিক দিশত সমন্বয় ক্ষেত্ৰ। বিভিন্ন নৃগোষ্ঠীয়ে বসবাস কৰে অসম ভূমিত। ইন্দো ইউৰোপীয়, চীন তিব্বতীয়, অষ্ট্ৰিক আৰু দ্ৰাৱিড় এই চাৰিওটা পৰিয়ালৰ বসতি অসম ভূমিত দেখা যায়। চীন-তিব্বতীয় ভাষা পৰিয়ালৰ এটা শাখা হ'ল থাই-চীন। এই থাই বা টাই ভাষী লোকসকল পশ্চিমে অসমৰ পৰা আৰম্ভ কৰি চীনৰ কুৱাংচিলৈ আৰু দক্ষিণে প্ৰশান্ত মহাসাগৰৰ পাৰৰ পৰা ইউনান প্ৰদেশৰ ভিতৰলৈকে বাস কৰি আছে। টাই ভাষী লোকসকল ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ কেৱল অসম আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশতহে বসবাস কৰি আছে। এই টাই গোষ্ঠীসকলৰ ভিতৰত টাই আইতনসকল অন্যতম। টাই আইতনসকলক আইতনীয়া বুলি জনা যায়। মংগোলীয় গোষ্ঠীৰ অন্তৰ্গত টাই আইতনসকল

ধৰ্মীয় দিশৰ পৰা থেৰাবাদী বৌদ্ধ ধৰ্মাৱলম্বী লোক।

অসমৰ কেৱল কাৰ্বি আৰু জিলা আৰু গোলাঘাট জিলাতহে টাই আইতনসকলৰ বাসস্থান। কাৰ্বি-আংলং জিলাৰ বালিপথাৰ, কালিয়নী, চকীহোলা, আহোমনী, বানলুন, বৰগাওঁ ৰাইপথাৰ, বানচেন, শিলনীজান আৰু গোলাঘাট জিলাৰ বৰহোলা, টেঙানি, দুৰৰণি অঞ্চলকেইটাত টাই আইতনসকলে বাস কৰি আছে। সংস্কৃতিবান জনজাতি টাই আইতনসকলে অতীতৰে পৰা বিভিন্ন লোক-উৎসৱ উদ্‌যাপন কৰি আহিছে। আইতনসকলৰ পৰম্পৰাগত নৃত্য, গীত, বাদ্য, সাজপাৰ জাতিটোৰ জাতীয় জীৱনৰ স্বৰূপ। অসমৰ আন আন জনগোষ্ঠী দৰে আইতনসকলেও বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন লোক উৎসৱ পৰম্পৰাগত ভাৱে উদ্‌যাপন কৰি আহিছে। এই লোক উৎসৱসমূহত আইতনসকলৰ পৰম্পৰাগত নৃত্য, গীত, বাদ্য আদিৰ ব্যৱহাৰ এক উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য।

০.২ অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব আৰু উদ্দেশ্য :

বৰ্তমান বিভিন্ন জাতি জনগোষ্ঠীসমূহৰ সামাজিক, সাংস্কৃতিক, ভাষিক, নৃতাত্ত্বিক আদি বিভিন্ন দিশত অধ্যয়নৰ পৰম্পৰা গঢ়লৈ উঠিছে। উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ বিভিন্ন জাতি জনগোষ্ঠীসমূহৰ বিভিন্ন দিশত ন-ন গৱেষণা চলিছে; যদিও টাই আইতনসকলৰ সাজপাৰ আৰু আনুসাংগিক দিশসমূহৰ বিষয়ে বিশদভাবে অধ্যয়ন হোৱা নাই। টাই আইতন জনগোষ্ঠীৰ সাংস্কৃতিক ইতিহাস ৰিচাৰিলে দেখা যায় যে, এই সংস্কৃতিৰ সাজপাৰসমূহৰ নিজস্ব ঐতিহ্য, পৰম্পৰা আৰু ইতিহাস আছে। প্ৰাচীন কালৰে পৰা টাই আইতনসকলে পৰম্পৰাগত ভাৱে সাজপাৰ ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। এই বিলাকৰ অবিহনে তেওঁলোকৰ সামাজিক সাংস্কৃতিক জীৱন অচল হৈ পৰিব।

“টাই-আইতনসকলৰ সাজপাৰ : এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন” শীৰ্ষক প্ৰস্তাৱিত বিষয়টোৰ মূল উদ্দেশ্য সমূহ হ’ল -

ক) এই অধ্যয়নে টাই আইতন জনগোষ্ঠীৰ সাজপাৰ সম্পৰ্কে বিভিন্ন নিয়ম, ৰীতি-নীতি বিষয়ে পোহৰলৈ অনা। বিভিন্ন উৎসৱ অনুষ্ঠানত পৰিধান কৰা সাজপাৰৰ বিষয়ে বিশ্লেষণ কৰা।

খ) টাই আইতনসকলৰ বয়ন শিল্পৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা।

গ) বৰ্তমান আধুনিকতাৰ পৰশত আৰু অন্যান্য জনগোষ্ঠীৰ সংস্পৰ্শত এই সাজপাৰৰ ক্ষেত্ৰত কেনেদৰে পৰিৱৰ্তন সাধিত হৈছে সেইসমূহৰ বিষয়ে বিশ্লেষণ কৰা।

ঘ) এটা জাতিৰ সংস্কৃতিৰ অধ্যয়নে জাতিটোৰ জীৱন ধাৰণ পদ্ধতি আৰু চিন্তা-চৰ্চা লোকচক্ষুৰ আগত দাঙি ধৰে। টাই আইতনসকলৰ লোকমন আৰু পৰম্পৰাৰ পৰিচয় দাঙি ধৰা আন এক উদ্দেশ্য।

০.৩ অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰ আৰু পৰিসৰ :

“টাই-আইতনসকলৰ সাজপাৰ : এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন” শীৰ্ষক বিষয়টি অধ্যয়ন কৰোঁতে অসমৰ কাৰ্বি-আংলং জিলাৰ বালিপথাৰ, কালিয়নী, চকীহোলা, আহোমনী, বৰগাওঁ, ৰাইপথাৰ, শিলনীজান আৰু গোলাঘাট জিলাৰ বৰহোলা, টেঙানি, দুৰৰণি অঞ্চলকেইটাত ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ হিচাবে লোৱা হৈছে।

প্ৰস্তাৱিত বিষয়টি আইতনসকলৰ সাজপাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।

০.৪ অধ্যয়নৰ পদ্ধতি আৰু তথ্য আহৰণৰ উৎস :

“টাই-আইতনসকলৰ সাজপাৰ : এক সমীক্ষাত্মক অধ্যয়ন” শীৰ্ষক গৱেষণা কৰ্মত গ্ৰহণ কৰা পদ্ধতিসমূহ হৈছে -

১) বৰ্ণনাত্মক পদ্ধতি

২) বিশ্লেষণাত্মক পদ্ধতি

এই গৱেষণাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় তথ্যসমূহ সংগ্ৰহ কৰোঁতে দুবিধ উৎসৰ সহায় লোৱা হৈছে-

১) মুখ্য উৎস

২) গৌণ উৎস

১) মুখ্য উৎস :

মুখ্য উৎসৰ পৰা প্ৰধানকৈ ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে সমলসমূহ সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন কৰোঁতে দুটা পদ্ধতি অৱলম্বন কৰা হৈছে। এই পদ্ধতি কেইটা হৈছে -

ক) সাক্ষাৎকাৰ পদ্ধতি : নিৰ্দিষ্ট প্ৰশ্নসূচীৰ আধাৰত, অনিৰ্দিষ্ট প্ৰশ্নসূচীৰ আধাৰত, সুনিৰ্দিষ্ট বিষয় ভিত্তিক আৰু পুনৰাবৃত্তিমূলক।

খ) পৰ্যবেক্ষণ পদ্ধতি : প্ৰত্যক্ষ পৰ্যবেক্ষণ আৰু পৰোক্ষ পৰ্যবেক্ষণ।

সাক্ষাৎকাৰ গ্ৰহণ কৰোঁতে নমুনা বাছনি পদ্ধতিৰ সহায় লোৱা হৈছে। নমুনা বাছনি কৰোঁতে অভিপ্ৰায়মূলক নমুনা বাছনি পদ্ধতি (Purposive Sampling Method)ৰ সহায় লোৱা হ’ব। এইক্ষেত্ৰত কেইবাটাও দিশত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। এই দিশবোৰ হৈছে -

ক) গাঁৱৰ নমুনা বাছনি :

পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ আধুনিক সা-সুবিধা নথকা আৰু পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ আধুনিক সা-সুবিধা থকা গাঁও সমূহকো নমুনা হিচাপে লোৱা হৈছে।

খ) সমল ব্যক্তিৰ নমুনা বাছনি :

পুৰুষ মহিলা, আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰে শিক্ষিত আৰু আনুষ্ঠানিক শিক্ষা গ্ৰহণ নকৰা ব্যক্তি,

বৃদ্ধ-বৃদ্ধা, প্ৰাপ্তবয়স্ক পুৰুষ, প্ৰাপ্তবয়স্ক মহিলা, আধুনিক জীৱন যাত্ৰাত অভ্যস্ত-অনভ্যস্ত আৰু যুৱক-যুৱতী আদি সকলো শ্ৰেণীলোকৰ পৰা সমল সংগ্ৰহ কৰা হৈছে।

সমল ব্যক্তিসকলক ১৫-২৯, ৩০-৪৫, ৪৬-৬০ বছৰ আৰু ৬১-৭৫ বছৰলৈকে চাৰিটা গোটত বিভক্ত কৰি সমলসমূহ সংগ্ৰহ কৰা হৈছে। সমল সংগ্ৰহ কৰোঁতে ছটা শাখাত লোৱা হৈছে। সেয়া হ'ল-

- ক) প্ৰশ্নসূচীৰ লিপিবদ্ধ উত্তৰ ৰূপত
- খ) লিখিত ৰূপত
- গ) বাণীবদ্ধ ৰূপত
- ঘ) চলন্ত চিত্ৰ গ্ৰহণ
- ঙ) আলোকচিত্ৰ গ্ৰহণ
- চ) টেলিফোনিক সাক্ষাৎকাৰ

২) গৌণ উৎস :

পূৰ্বসূৰী অধ্যয়নকাৰীসকলে আলোচনা কৰি যোৱা প্ৰকাশিত গৱেষণা গ্ৰন্থ, বিভিন্ন গ্ৰন্থ, আলোচনী, সম্পাদিত গ্ৰন্থৰ প্ৰবন্ধ আৰু পুস্তিকা আদিৰ পৰা গৌণ সমল সংগ্ৰহ কৰা হৈছে।

০.৫ পূৰ্বকৃত অধ্যয়নৰ সমীক্ষা :

অসমৰ টাই আইতন জনগোষ্ঠীসমূহৰ বিষয়ে যেনেদৰে বিজ্ঞানসন্মত আলোচনা হ'ব লাগিছিল তেনেদৰে হোৱা নাই। অৱশ্যে দুই এজন গৱেষকে আৰু আলোচকে অসমীয়া আৰু ইংৰাজী ভাষাত উজনি অসমৰ টাই আইতনসকলৰ পৰিচয় মূলক আলোচনা দাঙি ধৰিছে। তলত টাইসকলৰ বিষয়ে সুকীয়া সুকীয়াকৈ কৰা আলোচনাসমূহ উল্লেখ কৰা হ'ল -

প্ৰমোদ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য সম্পাদিত অসমৰ জনজাতি (১৯৬২) শীৰ্ষক গ্ৰন্থত সৰ্বানন্দ ৰাজকুমাৰে আইতনীয়াসকলৰ বিষয়ে পৰিচয়মূলক টোকা আগবঢ়াইছে।

লীলা গগৈৰ টাই সংস্কৃতিৰ ৰূপৰেখা (১৯৮৫) গ্ৰন্থখনত টাই আইতনসকলৰ মূল প্ৰব্ৰজন, বাসস্থান আদি সম্পৰ্কে আলোচনা পোৱা যায়।

ভীমকান্ত বৰুৱাৰ অসমৰ ভাষা (১৯৯০) শীৰ্ষক গ্ৰন্থখনত টাই আইতন ভাষাৰ ধ্বনিগত, ৰূপগত, আৰু শব্দগত দিশত উদাহৰণসহ আলোচনা কৰিছে।

পুষ্প গগৈ আৰু বগেন গগৈ সম্পাদিত টাই সংস্কৃতি (১৯৯৪) গ্ৰন্থত পুষ্প গগৈয়ে টাই আইতনসকলৰ পৰিচয় দিছে।

বন্তিবানী গগৈ ফুকনৰ অসমৰ বৌদ্ধ ধৰ্মাৱলম্বী টাইসকলৰ জনজীৱনত এভূমুকি

(২০০২) পুথিখনত টাই আইতনসকলৰ পৰিচয়, বাসস্থান, লোক উৎসবসমূহ সীমিত ভাৱে আলোচনা কৰিছে।

নৱমী গগৈয়ে টুৰুং আৰু আইতন ভাষাৰ ৰূপতত্ত্ব : বৈপৰীত্যমূলক অধ্যয়ন (২০১৩) শীৰ্ষক ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গৱেষণা গ্ৰন্থত আইতন আৰু টুৰুংসকলৰ ভাষাৰ ৰূপতত্ত্বৰ তুলনাৰ লগতে টাই আইতনসকলৰ প্ৰব্ৰজন সম্পৰ্কে পৰিচয় দিছে।

স্মৃতিৰেখা চেতিয়াৰ উজনি অসমৰ বৌদ্ধ ধৰ্মাৱলম্বী জনগোষ্ঠীসমূহৰ উৎসৱ অনুষ্ঠান : এক তুলনামূলক অধ্যয়ন (২০১৪) শীৰ্ষক গৱেষণা গ্ৰন্থত ধৰ্মীয় লোক উৎসবসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিছে যদিও টাই আইতনসকলৰ সকলোখিনি উৎসৱ অনুষ্ঠানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা নাই।

১.০০ টাই আইতনসকলৰ পৰিচয় :

এছিয়া মহাদেশৰ দক্ষিণৰ পৰা পূবলৈকে বৃহৎ অংশত বসবাস কৰি থকা টাইসকলৰ অসমত বাস কৰা এটি ঠাল হ'ল টাই আইতন বা আইতনীয়াসকল খেৰবাদী বৌদ্ধধৰ্মাৱলম্বী। টাইসকল প্ৰধানত কৃষিজীৱি। টাই আইতনসকলে চাংঘৰ ব্যৱহাৰ কৰে। ঘৰসমূহ সৰু সৰু কোঠালিযুক্ত। এওঁলোকৰ উৎসৱ অনুষ্ঠানসমূহ নিজা ৰীতিৰে সংপৃক্ত। সাজপাৰ, খাদ্যসম্ভাৰ, সকলো দিশতে নিজা বৈশিষ্ট্য বিদ্যমান। আইতনসকলৰ সাজ-পোছাকত নিজস্ব পৰিচয় পোৱা যায়। বিশেষকৈ তিৰোতাসকলে ক'লা মেখেলা, মুগাৰ চাদৰ ব্যৱহাৰ কৰে। মেখেলাসমূহত আইতনসকলৰ শিল্পী সত্ত্বাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। ফুলসমূহত বিশেষকৈ ৰঙা, সেউজীয়া ৰং ব্যৱহাৰ কৰে। পুৰুষসকলে ৰঙীন লুঙী পৰিধান কৰে। পূৰ্বতে পাণ্ডুৰি মাৰিছিল। পুৰণি কালত শিক্ষা-দীক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ আগবঢ়া নাছিল। আইতনসকল বৰ্তমান শিক্ষাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী যুৱক-যুৱতী নোহোৱা নহয়। চৰকাৰী চাকৰি আৰু ব্যৱসায়ৰ দ্বাৰা বৰ্তমান আইতনসকল স্বাবলম্বী হোৱা দেখা গৈছে।

আইতনসকলে চাংঘৰ অতীতৰ পৰা ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। পুৰণি কালত চাংঘৰ প্ৰস্তুত কৰিছিল। বেৰ সমূহ বন্ধা নাথাকে; কিয়নো শত্ৰু পক্ষই আক্ৰমণ কৰিলে সহজে তাৰ পৰা পলায়ন কৰিবৰ বাবে বান্ধি নথয়। চাংঘৰলৈ উঠিবৰ বাবে খুলাই খুন (আগফালৰ উঠা জখলা) ব্যৱহাৰ কৰে আৰু নামিবলৈ খুলাইলুং (পিছফালৰ নমা জখলা) ব্যৱহাৰ কৰে। পাঁচটা লে (মাৰলি) ৰে চাংঘৰ নিৰ্মাণ কৰাৰ সময়ত ভাল দিনবাৰ চাই চাউদাং (লাইখুটা) পুতিছিল। আইতনসকলৰ চাংঘৰসমূহত বিশটা চাউলুক (মুখতে দিয়া খুটা) থাকে। আলহী কোঠাটোক খেক-খক (খেক মানে-আলহী, খক মানে-কম) বুলি কয়। জিৰণী কোঠাটোক নাং-খক বুলি কয়। এই কোঠাত আলহী বহিবৰ বাবে ঢাৰি পাৰি থোৱা থাকে। ঘৰৰ একেবাৰে শেষত পশ্চিম

দিশত থক খিংমৌ নামেৰে এটা কোঠা থাকে। ইয়াত সকলোধৰণৰ ঘৰুৱা সা-সৰঞ্জাম থাকে। ঘৰৰ মাজ অংশত হুটি-ফাই জুইশাল) থাকে। হুটি মানে - শাল, ফাই মানে - জুই। হুটি-ফাই ওপৰত খিংমৌ (ধোঁৱা চাং) থাকে। শুৱা কোঠাটোক তেওঁলোকে থক-নন বুলি কয়। প্ৰত্যকঘৰ মানুহৰ থয়লিক (প্ৰাৰ্থনা ঘৰ) থকা দেখা যায়। আইতনসকলৰ চাংঘৰৰ দুৱাৰসমূহ উত্তৰ-পূব দিশ কৰি নিৰ্মাণ কৰে।

আইতনসকলৰ প্ৰিয় খাদ্য হও খাও, (টোপোলা ভাত), খাও ন্যং (চেৰা দিয়া ভাত) খাও-নু (বৰা দিয়া ভাত), পেং নৌন (চেৰা দিয়া পিঠা), পা-চি (পুৰা মাছ), পেংটিক (তিল পিঠা), মচৰা (চাতনি) নৌ হেং (খৰিচা) আদি।

১.১ টাই-আইতনসকলৰ প্ৰবজন আৰু আদি বাসস্থান :

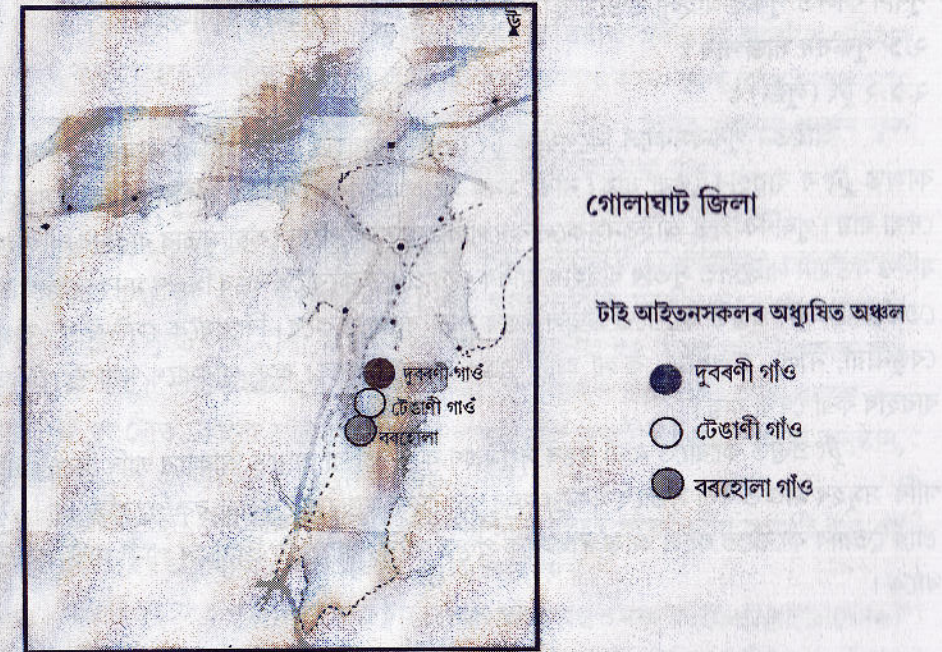
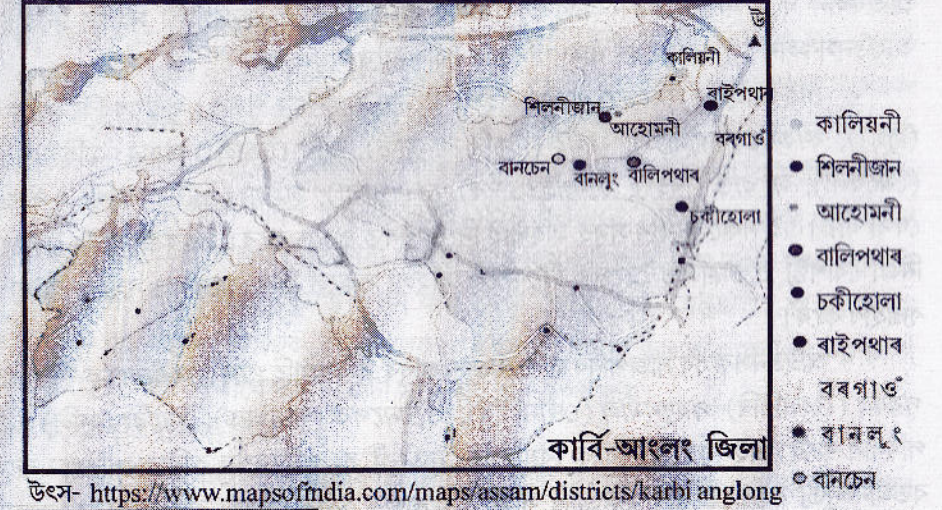
টাই-আইতনসকলৰ আদি বাসস্থান সম্পৰ্কে সঠিক তথ্য পোৱা নগলেও তেওঁলোকৰ ইতিহাস পুথি 'লিক্ খু মুং' পুথিত কিছু তথ্য পোৱা গৈছে। এই পুথি মতে মংহিমংহাম নামৰ ভূখণ্ড হ'ল আইতনসকলৰ আদিভূমি। পুৰণি অসম বুৰঞ্জীত উল্লেখ আছে যে চুকাফাই মুংমাওৰ পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকালৈ আহোতে পাটকাই পৰ্বতৰ ওচৰৰ নৰা পাৰ হৈ আইতন (আইতন) ৰাজ্য পাইছিল।^১

চীনা বুৰঞ্জী বিশেষজ্ঞ উলফাৰ্ম এবাৰহে টাইসকলৰ আদিম বাসস্থান চীন দেশৰ বিশাল সমভূমি ইয়াংচিকিয়াং, হোৱাংহো উপত্যকাৰ সাৰুৱা মাটিত বুলি উল্লেখ কৰিছে।^২ আইতনসকলৰ জনশ্ৰুতিমতে ব্ৰহ্মদেশৰ ৰজা আলমফাই টাই ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰাত নিৰাপদ ঠাই বিচাৰি তেওঁলোক বিভিন্ন ঠাইলৈ প্ৰবজন কৰে। আইতনসকলৰ হাতেলিখা লিক্ খু মুং পুথিৰ মতে তেওঁলোকে মংহিমংহামৰ পৰা মুংকংলৈ প্ৰবজন কৰে। তাৰ পৰা ডয় পাইকাই নামচিচি, মেটেকলাহ, ৰংদৈচোং আৰু মৰঙ্গিলৈ যায়। এই পুথিত থকা মতে আইতনসকল খাও খাও মাও লুং নামৰ ঠাইৰ পৰা প্ৰবজন কৰি বহুদিন পাংচিলাড নামৰ ঠাইত বাস কৰিছিল। এই ঠাইৰ পৰাই পাছত কাৰ্বি আংলং জিলাৰ বালিপথাৰলৈ যায়।^৩

টাই জনগোষ্ঠীৰ লোকসকল ব্ৰহ্মদেশৰ ৰজাৰ লগত বিভিন্ন কাৰণত মতবিৰোধ ঘটি ১২২৮ ৰ পৰা ১৮ শতিকাৰ শেষ ভাগৰ ভিতৰত উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ লগতে অসমত প্ৰৱেশ কৰে। অসমত প্ৰৱেশ কৰা টাইসকলৰ ভিতৰত টাই আহোমসকল প্ৰথম আৰু শেষত টাই আইতনসকলৰ প্ৰবজন ঘটে।^৪ গ্ৰীয়াছনে মুং মাওৰ পৰা আইতনসকল অসমলৈ আধুনিক যুগত প্ৰবজন হৈছে বুলি উল্লেখ কৰিছে। বৰ্তমান এওঁলোক অসমৰ কাৰ্বি-আংলং জিলাৰ বালিপথাৰ, কালিয়নী, চকীহোলা, আহোমনী, বানলুং, ৰাইপথাৰ, বানচেন, শিলনীজান, বৰগাওঁ, গোলাঘাট জিলাৰ বৰহোলা, টেঙানী, দুবৰণী, গাঁও কেইখনত বসবাস কৰি আছে।

১.২ টাই আইতনসকলৰ ভৌগলিক পৰিচয় :

বৰ্তমান টাই আইতনসকলৰ অধ্যুষিত আঞ্চল সমূহ মানচিত্ৰৰ সহায়ত দেখুওৱা হ'ল-

২.০০ মূল আলোচনা :

সৌন্দৰ্যবোধ মানুহৰ স্বাভাৱিক প্ৰবৃত্তি মানুহে জ্ঞান বৃদ্ধিৰ ফল খোৱাৰ পিছৰ পৰাই লজ্জা আৰু সৌন্দৰ্যবোধৰ বাবে বস্ত্ৰ পৰিধান কৰি আহিছে। এটা জাতিৰ কলাসুলভ মনৰ প্ৰতিফলন ঘটে সাজপাৰত। উত্তৰপূৰ্বাঞ্চলৰ অন্যান্য জাতি-জনগোষ্ঠী সমূহৰ দৰে টাই-আইতনসকলৰ সৌন্দৰ্যবোধৰ ধাৰণা নিজস্ব বৈশিষ্ট্যৰে সমৃদ্ধ।

টাই-আইতন সমাজত পুৰুষ মহিলা উভয়ে সাজপাৰ পৃথক। পুৰুষৰ বিষয়ে টুং (লুঙী), ফাকংখ (গামোচা), ফান্ই (টিয়নি বা ধুতি), জুৰি (টঙালী) প্ৰধান। মহিলাৰ চিন্ (মেখেলা), ৰাং ৰাত (ৰিহা), ফা-বাই (চাদৰ), চ্যু (চোলা), ছাইৰাং (পেটী) বিংখিং ৰ ব্যৱহাৰ দেখা যায়। এই সকলোবোৰ সমূহ মহিলাই নিজে ঘৰত প্ৰস্তুত কৰে। ৰঙৰ প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰতো নিজা বৈশিষ্ট্য প্ৰতিফলিত হৈছে। বিশেষকৈ মহিলা সকলে চিন্(মেখেলা) সমূহত ক'লা ৰং ব্যৱহাৰ কৰে।

আইতনসকলৰ সাজপাৰৰ লগতে অলংকাৰৰ কথা আহি পৰে। তেওঁলোকে বিশেষকৈ পয়কং (ঢোলবিৰি) পয়দুনমাল (জোনবিৰি), ওৱেনপেক (গামখাক), ইয়াৰিং (ফুলি) আদি পৰিধান কৰে। এইসমূহ বিশেষকৈ বিয়া-বাৰু, নৃত্য-গীত পৰিৱেশন কৰিলে পৰিধান কৰে। বৰ্তমান নৃত্য কৰোঁতে মণি-মুকুতাৰে সজ্জিত কাগজৰ চাৰফু (পাগ) ব্যৱহাৰ কৰে। অৱশ্যে পুৰণি কালত পুৰুষ-মহিলা উভয়ে কাপোৰৰ চাৰফু (পাগ) ব্যৱহাৰ কৰিছিল।

২.১ পুৰুষৰ সাজপাৰ :

২.১.২ টুং (লুঙী) :

আইতন পুৰুষসকলে বিশেষকৈ টুং (লুঙী) ব্যৱহাৰ কৰে। ঘৰুৱা কাম-বন বা ধৰ্মীয় কাজত টুং ৰ ব্যৱহাৰ দেখা যায়। নাৰী মনৰ সুকোমল শিল্পী সজাৰ প্ৰকাশ সাজপাৰসমূহত দেখা যায়। পুৰণিকালত আইতনসকলে কাপোৰ প্ৰস্তুত কৰোঁতে কেঁচা সূতাৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল যদিও বৰ্তমান থাইলেণ্ড সূতাৰ ব্যৱহাৰ অধিক। টুং প্ৰস্তুত কৰোঁতে ৰঙৰ মিশ্ৰণ মনকৰিবলগীয়া তেওঁলোকে টুং প্ৰস্তুত কৰোঁতে উজ্বল ৰঙৰ সূতা ব্যৱহাৰ কৰে। বিশেষকৈ সেউজীয়া, ৰঙা, বেঙুনীয়া, নীলা, হালধীয়া, ক'লা আদি ৰঙৰ ব্যৱহাৰ কৰে। কম পৰিমাণে বগা ৰং টুং ত ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

টুং প্ৰস্তুত কৰোঁতে নানা ৰঙৰ সংমিশ্ৰণ কৰি বৰ্গ বা আয়ত আকাৰে গাৰি দিয়ে। এই গাৰি সমূহৰ মাজত বগা সূতাৰে সৰুকৈ ফুল বচা দেখা যায়। এই ফুলক বকপিং বুলি কয়। টুং ৰোৰ তৈয়াৰ কৰোঁতে বহল আৰু দীঘলকৈ প্ৰস্তুত কৰে। যাতে টুং পিন্ধিলে পানী গাঠি লুকাই থাকে।

২.১.২ ফাকংখ (গামোচা) :

পুৰুষৰ আন এবিধ বস্ত্ৰ হৈছে- ফাকংখ। ফাকংখ মানে গামোচা কোনো ধৰ্মীয় কৰ্মত, বিয়া-বাৰু আৰু ঘৰত থকা সময়তো ফাকংখ ব্যৱহাৰ কৰে। আইতনসকলে ফাকংখ প্ৰস্তুত সকলো সময়তে নকৰে। পয়-চাংকেন উৎসৱৰ আগত ফাকংখ প্ৰস্তুত কৰিবলৈ লয়। যাতে পয়-চাংকেন উৎসৱৰ আগত প্ৰস্তুত কৰি শেষ হয়। শিপিনীয়ে ফাকংখৰ ওপৰত সপোনৰ ফুল বাছি শিল্পীসত্তাৰ পৰিচয় দিয়ে। আইতনসকলৰ ফাকংখ অসমীয়া গামোচাৰ দৰে একেই। কেঁচা সূতা বা বগলী সূতাৰে ফাকংখ তৈয়াৰ কৰা হয়। বগা সূতাত ৰঙা আচু দি ফাকংখ (গামোচা) প্ৰস্তুত কৰিছিল যদিও এই ফাকংখৰ ঠাইত বৰ্তমানে বগা সূতা আৰু সেউজীয়া সূতাক ফাকংখ বৈ ওলিয়ায়। সেউজীয়া ৰঙটো আচু দিয়াৰ লগতে দীঘ আৰু পথালিকৈ দি বৰ্গ আকাৰে ঘৰ প্ৰস্তুত কৰি নতুনত্ব প্ৰদান কৰা দেখা গৈছে। এই সেউজীয়া ৰং ফাকংখত ব্যৱহাৰ কৰা প্ৰায় দহ-এঘাৰ বছৰ হৈছে। ফাকংখৰ আগত সৰু বা ডাঙৰকৈ ফুল তোলা দেখা যায়। বৰ্তমানে সৌন্দৰ্যৰ বাবে দহি দুয়োটা মূৰে দহি বটা দেখা যায়।

২.১.৩ ফান্ই (টিয়নি বা চুৰিয়া) :

বয়ন শিল্পত নাৰীসকল আগৰণুৱা আইতন সমাজত লাগতিয়াল সকলো সাজ-পাৰ নিজে প্ৰস্তুত কৰি লয়। পুৰুষ সমাজৰ আন এবিধ বস্ত্ৰ হৈছে ফান্ই। এই ফান্ই সাধাৰণতে পুৰুষ সকলে গা ধুৱাৰ সময়ত তিয়াবলৈ ব্যৱহাৰ কৰে। কেতিয়াবা বাৰীৰ বন কৰোঁতে পৰিধান কৰে। এই ফান্ই প্ৰস্তুত কৰোঁতে বগলী সূতা, কেঁচা সূতা ব্যৱহাৰ কৰে। ৰঙৰ ক্ষেত্ৰত বগা আৰু ৰঙা ৰং ব্যৱহাৰ কৰে। ৰঙা ৰঙটোৱে ফান্ইৰ কাষত দীঘ দিয়ে। ইয়াত কোনো ধৰণৰ ফুল তোলা দেখা নাযায়। বৰ্তমান থাইলেণ্ড সূতাৰ ব্যৱহাৰ সৰ্বাধিক দেখা যায়।

২.১.৪ (মোনা) থুং :

আইতন সকলৰ পুৰুষৰ সাজপাৰৰ কথা উল্লেখ কৰোঁতে তেওঁলোকৰ পৰম্পৰাগত ঘৰতে প্ৰস্তুত কৰা থুং কথা উল্লেখযোগ্য। এই থুং নাৰীৰ মনৰ অলংকৰণৰ দিশটো মনকৰিবলগীয়া। থুংত ৰঙা, নীলা, ক'লা, হালধীয়া, সেউজীয়া ৰঙ মিশ্ৰণ কৰি সৰু সৰু ফুল তোলা দেখা যায়। কান্ধত ওলমাই ল'ব পৰা থুং টো দীঘলে প্ৰায় ৩৫ আৰু বহলে ৩০ ছে.মি.। এই থুং টোত কোনো ঠাইলৈ যাব হ'লে লাগতিয়াল সামগ্ৰী লৈ যায়। ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান, বিয়া-বাৰু আদিটো থুং ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

গাওঁৰ মুৰব্বী, পাঠেকে বা বয়োজ্যেষ্ঠ ব্যক্তিয়ে নিজৰ প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী লৈ এই থুং টোত লৈ ফুৰে। অৱশ্যে মহিলাসকলেও থুং ব্যৱহাৰ কৰে।

আইতন সমাজত পুৰুষৰ চ্যো বা চ্যু (চোলা) ঘৰত প্ৰস্তুত নকৰে। তেওঁলোকে বজাৰৰ পৰা এই সমূহ ক্ৰয় কৰে। উৎসৱ-অনুষ্ঠান এই সকলোতে বজাৰৰ পৰা ক্ৰয় কৰা চ্যু (চোলা)

পৰিধান কৰে।

২.১.৫ জুৰি (পুৰুষৰ টঙালী) :

আইতন পুৰুষে পৰিধান কৰা জুৰি (টঙালী)ত লোক-কলাৰ সুন্দৰ নিদৰ্শন দেখা যায়। আইতন নাৰীয়ে অন্তৰৰ সকলো শিল্পীসত্তাৰ প্ৰচুৰ্য্য জুৰিৰ ওপৰতেই ঢালি দিয়ে। বগা পকোৱা সূতাৰে তৈয়াৰী জুৰিত পদুম ফুলৰ চিত্ৰ, চৰাইৰ বিমূৰ্ত্ত ৰূপ ইত্যাদিৰ ছবিয়ে জুৰিৰ (টঙালী) সুন্দৰতা প্ৰকাশ কৰে। এই জুৰি দীঘলে প্ৰায় ছয় ফুট আৰু বহলে প্ৰায় দুই ফুট। জুৰি নৃত্য-গীত কৰাৰ সময়ত ব্যৱহাৰ কৰাৰ লগতে শ্ৰমণ তোলা প্ৰথাৰ ব্যৱহাৰ কৰে।

২.২ মহিলাৰ সাজপাৰ :

আইতন সমাজত পুৰুষতকৈ মহিলাৰ হাতে বোৱা সাজপাৰৰ ব্যৱহাৰ বেছি। আইতন মহিলাৰ হাতে বোৱা সাজপাৰ সমূহ ইমান মসৃণ যে তেওঁলোকৰ নিকা ভাৰ-মূৰ্তি, সুন্দৰতাৰ উমান পৰিলক্ষিত হয়। মহিলাসকলে সাজপাৰ প্ৰস্তুত কৰোঁতে কোনো ধৰণৰ ফুলৰ চানেকি ব্যৱহাৰ নকৰে।

২.২.১ চিন্ (মেখেলা) :

টাই-আইতনসকলৰ মহিলাৰ সাজপাৰৰ ভিতৰত চকুত লগা সাজপাৰ হৈছে- চিন্। অসমীয়াত ইয়াক মেখেলা বুলি কয়। আইতন নাৰীৰ কমণীয় অনুভূতি বিভিন্ন উজ্বল ৰঙেৰে শিপিনীৰ মনৰ সপোনৰ ফুলৰোৰ বাচি ওলিয়ায়। আইতনসকলৰ চিন্ (মেখেলা)বোৰ দুটা ভাগ দেখা যায়- চিন্-লাই অৰ্থাৎ চিন্ মানে মেখেলা, লাই মানে-ফুল থকা। আনটো ভাগ হ'ল- চিন্-দাই অৰ্থাৎ ফুল নথকা মেখেলা। এই চিন্ (মেখেলা) দুবিধৰ ওপৰিও আন এবিধ চিন্ (মেখেলা)ৰ প্ৰচলনো আছে। এইবিধ চিন্ (মেখেলা) ফলা। দুয়োটা মূৰ চিলাই দিয়া নহয়। আইতন সকলে ইয়াক চিন্-ফা বুলি কয়। ফা মানে ফ'লা। চিন্ (মেখেলা) প্ৰস্তুত কৰোঁতে ক'লা ৰঙৰ ব্যৱহাৰ সৰ্বাধিক। বোৱাৰীসকলে ক'লা ৰঙৰ মেখেলা পৰিধান কৰে। গাভৰু ছোৱালীয়ে ৰঙা সেউজীয়া, নীলা ৰঙৰ ব্যৱহাৰ কৰিবও পাৰে। চিন্ প্ৰস্তুত কৰোঁতে থাইলেণ্ড সূতা ব্যৱহাৰ কৰে। ফুল সমূহত বগা, বেঙুনীয়া, ৰঙা, হালধীয়া আদি উজ্বল ৰং ব্যৱহাৰ কৰে যাতে ক'লা ৰঙত ফুলসমূহ জিলিকি থাকে। আইতন নাৰীৰ চিন্ (মেখেলা) সমূহ ঘৰত পিন্ধাৰ উপৰিও বৌদ্ধ বিহাৰ, উৎসৱ অনুষ্ঠান এই সকলোতে পৰিধান কৰে। পুৰণি কালত আইতন নাৰীয়ে বুকুত চিন্ (মেখেলা) পিন্ধিছিল। কিন্তু বৰ্তমান চিন্ (মেখেলা) সমূহ কঁকালত পৰিধান কৰা দেখা যায়।

২.২.২ ৰাংৱাত (বিহা) :

আইতন মহিলাৰ এটি সন্মানীয় বস্ত্ৰ হ'ল - ৰাংৱাত। অসমীয়াত ইয়াক বিহা বুলি কয়। ৰাংৱাত কেৱল বিয়া হোৱাৰ পিছতহে নাৰীয়ে পৰিধান কৰে। বিয়াৰ দিনা জোৰণত ৰাংৱাত

(বিহা) প্ৰথম পিন্ধায়। তেওঁলোকে জাতীয় সাজপাৰ বা মেখেলা-চাদৰ, শাৰী আদি পিন্ধিলেও ৰাংৱাত (বিহা) পিন্ধাটো নিয়ম। ৰাংৱাত পৰিধান কৰাতেই গম পোৱা যায় তেওঁ বিবাহিত হয় বুলি। কোনো উৎসৱ-অনুষ্ঠানতহে ৰাংৱাত পৰিধান কৰে এনে নহয়। ঘৰত থকা সকলো সময়তে ৰাংৱাত পৰিধান কৰে।

ৰাংৱাত (বিহা) প্ৰস্তুত কৰোঁতে যাঠি সূতা, কেঁচা সূতা, মুগা আৰু পাট সূতা ব্যৱহাৰ কৰে। পুৰণিকালত আইতনসকলে বগা ৰঙৰ ৰাংৱাত (বিহা) প্ৰস্তুত কৰি পিন্ধিছিল যদিও বৰ্তমান সেউজীয়া আৰু মুগা ৰঙৰ ৰাংৱাত প্ৰস্তুত কৰি পিন্ধে। ৰাংৱাত প্ৰায় দীঘলে চাৰিফুট আৰু বহলে এফুট। ৰাংৱাতৰ আগত ৰঙা ৰঙেৰে কেচ বাঁচি আইতন নাৰীৰ শিল্পী মনৰ সুস্বপ্ন অনুভূতি প্ৰকাশ কৰে।

২.২.৩ ফা-বিংখিং :

আইতন নাৰীৰ এটি মূল্যবান বস্ত্ৰ হ'ল - ফা-বিংখিং। ফা মানে - কাপোৰ, বিংখিং মানে বুকুত টানকৈ বন্ধা। আইতন কন্যা গাভৰু হোৱাৰ আগত বাঢ়ি অহা বুকু ঢাকি ৰাখিবলৈ ফা-বিংখিং পৰিধান কৰিছিল। কেঁচা সূতা বা যাঠি সূতাৰে ফা-বিংখিং তৈয়াৰ কৰিছিল। ৰঙা, সেউজীয়া, হালধীয়া আদি উজ্বল ৰঙৰ সূতাৰে পদুম ফুল বা ডাঙৰকৈ ফুল বাচিছিল। বুকুলৈকে চিন্ (মেখেলা) পিন্ধাৰ পিছত ফা-বিংখিং বুকুত টানকৈ গাঠি দি পিন্ধিছিল। বৰ্তমান ফা-বিংখিংৰ প্ৰচলন অতি সীমিত।

২.২.৪ ফা-বাই (চাদৰ) :

আইতন সমাজত বহুলভাৱে প্ৰচলিত এবিধ বস্ত্ৰ হ'ল ফা-বাই অৰ্থাৎ চাদৰ বা চেলেং। এই ফা-বাই কেৱল মহিলাই ব্যৱহাৰ কৰে এনে নহয়। ধৰ্মীয় কাম-কাজৰ লগতে মৃতদেহ ঢাকিবলৈকো ব্যৱহাৰ কৰে। ফা-বাইক আইতনসকলে পবিত্ৰ বস্ত্ৰ বুলি জ্ঞান কৰে। ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান বা নামঘৰলৈ বোৱাৰীসকল যাওঁতে নিজৰ দেহাটো সম্পূৰ্ণ আবুৰ কৰি ঢাকি লয়। অৱশ্যে বৰ্তমানে নৃত্য-গীত পৰিবেশন কৰোঁতে জাপ কৰি ফা-বাই পিন্ধা দেখা যায়। দৰাই কইনা আনিবলৈ যাওঁতেও ফা-বাই পৰিধান কৰে।

ফা-বাই প্ৰস্তুত কৰোঁতে বগলী সূতা বা কেঁচা সূতা দীঘে-বাণীয়ে ব্যৱহাৰ কৰে। ফা-বাই আগত সোনালী সূতাৰে সৰুকৈ ফুল বাচে। অৱশ্যে বৰ্তমান সেউজীয়া ৰঙেৰেও ফুল বাচা দেখা যায়।

ফা-বাই ব্যৱহাৰৰ আন এটা দিশ হ'ল - ঘৰত ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান পাতিলে গোসাঁই বা পাঠেকে ধৰ্মীয় পুথি পঢ়াৰ সময়ত ফা-বাইত বহিবলৈ দিয়া হয়। কোনো ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানলৈ গোসাঁইক আদৰি অনাৰ পিছত ভৰি ধুৱাই ফা-বাই ৰে ভৰি মোহৰা প্ৰথা আছে। আইতন সমাজত ফা-বাই ব্যৱহাৰ যথেষ্ট।

২.২.৫ চাইবাং (পেটী) :

আইতন নাৰীৰ এটি অতি প্ৰয়োজনীয় বস্তু হ'ল - চাইবাং অৰ্থাৎ পেটী। চিন পিন্ধাৰ পিছত টান হবৰ বাবে চাইবাং অৰ্থাৎ (পেটী) ব্যৱহাৰ কৰে। চাইবাং প্ৰস্তুত কৰোঁতে পকোৱা সূতা ব্যৱহাৰ কৰে। দীঘে-বাণীয়ে বঙা সূতাৰে বোৱা চাইবাংত হালধীয়া, বগা, ক'লা, সেউজীয়া আদি ৰঙেৰে অলংকৰণ কৰে। দীঘলে প্ৰায় ৯০ ছেঃমিঃ আৰু বহলে প্ৰায় ৬ ছেঃমিঃ। চাইবাং ৰ দুয়োটা মূৰত কেচ বচাৰ লগতে মণি সংলগ্ন কৰে। এইবিধ বস্তু বিশেষকৈ মহিলাসকলে পৰিধান কৰে। চিন পিন্ধাৰ পিছত চাইবাং লগাই ৰাংৱাত (বিহা) খুচি লয়। নৃত্য- গীত, বিয়া-বাৰু ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান আদিত বৰ্তমানেও চাইবাং ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

২.২.৬ চ্যু (চোলা) :

আইতন মহিলাৰ আন এবিধ বস্তু হ'ল - চ্যু (চোলা)। পুৰণি সময়ৰ পৰা আইতন নাৰীয়ে চ্যু (চোলা) ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। চ্যু প্ৰস্তুত কৰোঁতে কোনো ধৰণৰ ৰঙৰ ধৰা-বন্ধা কথা নাহে। মনৰ ইচ্ছাৰে এইসমূহ প্ৰস্তুত কৰে। কেঁচা সূতা বা বগলী সূতা ব্যৱহাৰ কৰে চ্যু প্ৰস্তুত কৰোঁতে। শিপিনীয়ে চ্যু ৰ কাপোৰ প্ৰস্তুত কৰাৰ অন্তত চিলাইলৈ পিন্ধে। বৰ্তমান অৱশ্যে চ্যু নিজে প্ৰস্তুত কৰি পিন্ধা দেখা নাযায়।

আইতন সমাজত সাজপাৰৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ লোক-বিশ্বাস জড়িত নাই। তাত বোৱা-কটা সময়ত তাতৰ সূতাৰ ওপৰেদি পাৰ হৈ গলে সূতা জট লাগে বুলি বিশ্বাস কৰে। আনহাতে শনিবাৰ, মঙ্গলবাৰে অমাৱস্যা আদিত তাতৰ কাপোৰ নাকাটে নলগায়। শনি আৰু মঙ্গলবাৰে তাত লগালে সূতা নোজোৰে বুলি বিশ্বাস কৰে।

৩.০ সিদ্ধান্ত :

১) সাজপাৰ সমূহৰ পালনীয় ৰীতি-নীতি আদিয়ে তেওঁলোকৰ সহানুভূতিৰ পৰিচয় পাব পাৰি।

২) বৰ্তমান শিক্ষিত আইতনসকলে তেওঁলোকৰ বাপতি সাঁহোন পৰম্পৰা বৰ্তমানেও ৰক্ষা কৰিবলৈ আগবাঢ়ি অহা দেখা যায়।

৩) সম্প্ৰতি গাঁৱবোৰৰ মানুহবোৰ শিক্ষিত হৈছে যদিও নিজৰ পৰম্পৰা ৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোক ৰক্ষণশীল মনোভাৱৰ পোষণ কৰে আৰু ভক্তি-ভাবে এই আচাৰ নীতি পালন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে।

৪) সম্প্ৰতি বিশ্বায়নে জনগোষ্ঠীয় সাংস্কৃতিক গ্ৰাস কৰি অনাৰ যি প্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ হৈছে সেই সময়ছোৱাত আইতন সমাজত থকা সাংস্কৃতিক সচেতনতা লক্ষণীয় আৰু আদৰণীয়।

০০০০০

গ্ৰন্থপঞ্জী :

- কলিতা, থুনু (সম্পা) : অসমৰ লোকাচাৰ আৰু লোক-বিশ্বাস। সদৌ অসম লেখিকা সমাৰোহ সমিতি। ফেব্ৰুৱাৰী ২০১৪।
- কলিতা, ৰঞ্জন : গৱেষকৰ হাতপুথি। গুৱাহাটী। কাজিৰঙা বুক হাউচ। ২০১৪।
- কায়স্থ, পুতলী (সম্পা) : অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ জন্ম-মৃত্যু সম্পৰ্কীয় লোকাচাৰ। অলক অধিকাৰী; এন এল পাব্লিকেশ্বনছ। ২০১১।
- কেওট, বৈজয়ন্ত : অসমৰ লোকসংস্কৃতিৰ নিৰ্বাচিত প্ৰৱন্ধ। ই বিএইছ পাব্লিচাৰ্চ (ইণ্ডিয়া) গুৱাহাটী। ২০১৬।
- গগৈ, পুষ্প আৰু বগেন গগৈ : তাই সংস্কৃতি। ধেমাজি পূৰ্বাঞ্চল তাই সাহিত্য সভা। ১৯৯৪।
- গগৈ, লীলা : টাই সংস্কৃতিৰ ৰূপৰেখা। ডিব্ৰুগড়, বনলতা। চতুৰ্থ সংস্কৰণ ১৯৯৪।
- : অসমৰ সংস্কৃতি। ডিব্ৰুগড়, বনলতা। ষষ্ঠ সংস্কৰণ ২০০৬।
- দলে, বসন্ত কুমাৰ (সম্পা) : অসমৰ জনগোষ্ঠী, এটি পৰিচয়। অসম সাহিত্য সভা।
- কিৰণ প্ৰকাশন, ধেমাজি, অসম। ফেব্ৰুৱাৰী ২০০৯।
- পাটগিৰী, জগদীশ (সং আৰু সম্পা) : পূৰ্বাঞ্চলৰ ভাষা-সাহিত্য আৰু সংস্কৃতি। চন্দ্ৰ প্ৰকাশ, গুৱাহাটী - ১। দ্বিতীয় সংস্কৰণ ২০১৩।

পৰিশিষ্ট ১

তথ্যদাতাৰ নাম আৰু ঠিকনা :

১) নাম - অণ্ডথুন শ্যাম

বয়স - ৫৯

গাওঁ - বৰহোলা

ডাক-সূচাংক - ৭৮৫৬০২

বৃত্তি - শিক্ষক

ডাক - বিলগাওঁ

জিলা - গোলাঘাট

২) নাম - নিমং শ্যাম

বৃত্তি - গাঁওবুঢ়া

ডাক - বৰপথাৰ

জিলা - গোলাঘাট

বয়স - ৫৬

গাওঁ - ১ নং দুৱৰণি

ডাক সূচাংক - ৭৮৫৬০২

৩) নাম - উদাং শ্যাম

বৃত্তি - গৃহিনী

ডাক - বিলগাওঁ

জিলা - গোলাঘাট

ডাক-সূচাংক - ৭৮৫৬০২

বয়স - ৩২

গাওঁ - বৰহোলা

প্ৰাৰ্থনাৰ বৈজ্ঞানিক ভিত্তি, যুৱ প্ৰজন্মৰ ৰুচিবোধ আৰু কিছু আনুসঙ্গিক দিশ

যতীন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া

সহকাৰী অধ্যাপক, শিক্ষাতত্ত্ব বিভাগ

সোণাৰি মহাবিদ্যালয়, সোণাৰি

মহাবিদ্যালয়ৰ মহান অৰ্থ আছে। শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত জেষ্ঠ, শ্ৰেষ্ঠ বিদ্যালয়। আকাৰ প্ৰকাৰত মহান। ঈশ্বৰ-উপাসনা কৰা গৃহৰ দৰে অতি পবিত্ৰ স্থান। মহাবিদ্যালয়ত জ্ঞানৰ উপাসনা কৰা হয়। জ্ঞানৰ যজ্ঞ কৰা হয়। জ্ঞানৰ সাধনা কৰা হয়। মহাবিদ্যালয়ে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক নান্দনিক দৃষ্টি দিব পাৰে। মুখৰ মাত আৰু পেটৰ ভাত দিব পাৰে। মানুহক মহামানৱ হোৱাৰ সেন্দূৰীয়া পথ দেখুৱাব পাৰে। মহাবিদ্যালয়ৰ খন প্ৰকৃত মানৱ সম্পদ গঢ়াৰ এটি উদ্যোগিক অনুষ্ঠান। আমি প্ৰকৃত মানৱ সম্পদ গঢ় দিবলৈ হ'লে কেৱল পুথিগত জ্ঞানেই যথেষ্ট নহয়। প্ৰকৃত মানৱ সম্পদৰ সৃষ্টি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বহুধৰণৰ উপাদানে ক্ৰিয়া কৰে। মানুহৰ জীৱনলৈ বহু ধৰণৰ মানুহ আছে, সুযোগ সুবিধা আছে, ন'ন সা-সামগ্ৰী আছে আৰু বিভিন্ন ধৰণৰ সমস্যা আছে। গতিকে আমি সেই মানুহবোৰক সুস্থ চিন্তাৰে, বিবেক বুদ্ধিৰে চিনি পাবলৈ সুযোগ বিলাক গ্ৰহণ কৰিবলৈ বা ত্যাগ কৰিবলৈ, সা-সামগ্ৰীবোৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ, সমস্যাবোৰ সমাধানৰ সূত্ৰ বিচাৰি উলিয়াবলৈ পাৰিলেহে আমি জীৱন পটত সফলতা লাভ কৰিব পাৰিম।

দাৰ্শনিক ৰাছেলে কৈছিল “যদিও পৃথিৱীৰ সকলো ব্যক্তি ধনীও হয় দ্ৰৱিদ্ৰতা আৰু বেমাৰ আজাৰ প্ৰায় নোহোৱা হয় তথাপি এখন মূল্যবান সমাজ গঠনৰ কাৰণে বহু কিবাকিবি কৰিবলগীয়া থাকিব।” এজন ব্যক্তি উচ্চ শিক্ষিত হ'লেও তেওঁৰ মনত বেয়া চিন্তাই, বেয়া ভাৱনাই ক্ৰিয়া কৰিব পাৰে। বিশ্বায়নৰ ধামখুমীয়াত আজিৰ মানুহ নিত্য নতুন জ্ঞান বিজ্ঞানেৰে, বিভিন্ন সা-সামগ্ৰী, আহিলাৰে নিজৰ উন্নতিৰ পথ প্ৰশস্ত কৰিছে, ডাঙৰ ডাঙৰ অট্টালিকাত বাস কৰিছে, এক কথাত কবলৈ গ'লে মানুহ আধুনিক হৈছে। কিন্তু মানুহৰ মানসিকতা সেই অনুপাতে আধুনিক

হোৱা নাই। আমি যদি আজিৰ পৰা প্ৰায় ২০ বছৰ পিছুৱাই যাও তেতিয়াৰ শিক্ষিতৰ হাৰ বৰ্তমানৰ তুলনাত বহু পৰিমাণে কম আছিল। কিন্তু সেই সময়ত বৰ্তমানৰ দৰে হত্যা, লুণ্ঠন, ধৰ্ষণ আদিৰ পৰিমাণ বৰ্তমানৰ তুলনাত হয়তো বহু পৰিমাণে কম আছিল। কিন্তু বৰ্তমানৰ বৰ্ধিত শিক্ষিত মানুহৰ মাজত এনেধৰণৰ ঘটনাৰাজিৰ সংখ্যাৰ হাৰ প্ৰবল ৰূপত বৃদ্ধি পাইছে। আমি বাক প্ৰকৃত পক্ষে শিক্ষিত হৈছোনে।

ভগৱানৰ ওচৰত মানৱে কৰা আত্মনিবেদনৰ অন্য নাম প্ৰাৰ্থনা। সাধাৰণ অৰ্থত প্ৰাৰ্থনা বুলিলে আমাৰ মনলৈ যিকোনো বস্তু পাবলৈ কৰা ইচ্ছাক বুজায়। আকৌ যদি আমি আধ্যাত্মিক অৰ্থলৈ চাও সেইফালৰ পৰা প্ৰাৰ্থনা হ'ল মনৰ একপ্ৰকাৰৰ ধ্যান। মনৰ এক প্ৰকাৰ সাধনা। প্ৰাৰ্থনাৰ বৈজ্ঞানিক ভিত্তি আছে। বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিত ইয়াৰ সত্যতা আছে। মনোবৈজ্ঞানিক সকলে প্ৰাৰ্থনাৰ উপকাৰিতাৰ বিষয়ে মত পোষণ কৰিছে। এগৰাকী মনোবৈজ্ঞানিকৰ মতে - মগজুৰ পৰা আমাৰ শৰীৰলৈ চাৰিবিধ তৰংগ যায়। সেয়া হ'ল ডেল্টা, যিটা, আলফা আৰু বিটা। প্ৰাৰ্থনাৰ সময়ত আমাৰ মগজুত অধিক আলফা তৰংগৰ সৃষ্টি হয়। ফলত আমাৰ মনলৈ শান্তি আহে। মনত ভয়, শংকা, চিন্তা-দুঃচিন্তা, বিষাদ-অৱসাদ সকলো দূৰ হয়। মগজুৰ পৰা আন তৰংগৰ সহায়ত আমাৰ শৰীৰৰ আন আন অংশলৈ যায়, ফলত আমাৰ শৰীৰটো সুস্থিৰ হৈ পৰে। বিখ্যাত ডাক্তৰ লেৰে ডজে “Prayer is Good Medicine” শীৰ্ষক গ্ৰন্থত প্ৰাৰ্থনাৰ তিনিটা উপকাৰৰ বিষয়ে লিখিছে। প্ৰথমতে মনলৈ শান্তি আনে দ্বিতীয়তে শ্বাস-প্ৰশ্বাস সুচল কৰে আৰু তৃতীয়তে, শৰীৰৰ তেজ চলাচলৰ গতি বৃদ্ধি কৰে। যুৱক-যুৱতীক সুন্দৰ আৰু সুঠাম শৰীৰ লাগে। তেনে শৰীৰতহে, যৌৱন, ঐশ্বৰ্য আৰু শক্তি থাকিব, সেইকাৰণে এটি সুস্থ, সবল আৰু সুন্দৰ স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ বাবে প্ৰাৰ্থনাৰে প্ৰাসঙ্গিকতা আছে। ২২ হাজাৰ মানুহৰ ওপৰত ৯ বছৰ গৱেষণা কৰাৰ অন্তত ‘Harmony’ নামৰ এখন পত্ৰিকা প্ৰকাশ পাইছিল। উক্ত পত্ৰিকাখনত প্ৰাৰ্থনাৰ সম্পৰ্কত ঘোষণা কৰিছে - “যিবোৰ মানুহৰ দৈহিক প্ৰাৰ্থনাৰ অভ্যাস আছে তেওঁলোকেই মগজুৰে বেছি কাম কৰিব পাৰে, তেওঁলোক পৰিশ্ৰমীও। তেওঁ লোকৰ জীৱন সম্বন্ধে উপলব্ধি ভালেখিনি বেছি। প্ৰাৰ্থনাৰ সহায়ত বহুজন মহামানৱ হৈছে। মহাত্মা গান্ধী, আচাৰ্য বিনোৱাভাৱৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা আছিল জীৱনৰ ব্ৰত।

যুৱক-যুৱতী তথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ জীৱন গঢ়াত প্ৰাৰ্থনাৰ বিশেষ ভূমিকা আছে। যুৱকৰ জীৱন সোণালী জীৱন। অতিকৈ চঞ্চল জীৱন। বহুতৰে মন কমোৱা তুলাৰ দৰে। বতাহ লাগিলে উৰি উৰি, নাচি নাচি কৰিবলৈ গুচি যায়। বহুতৰে মন চিলাৰ দৰে। আকাশত নাচি নাচি মাটিৰ কথা পাহৰি যায়। চঞ্চল মনক লেকাম লগাব লাগিব। মন স্থিৰ কৰিব লাগিব। তেতিয়াহে জীৱনৰ প্ৰকৃত লক্ষ্যত উপনীত হ'ব পৰা যাব। নহলে বাট এৰি অবাটে যাব। যুৱকৰ নিগনি চঞ্চল মনক স্থিৰ কৰাৰ এটা উপায় হ'ল প্ৰাৰ্থনা। পুৰা গধূলি ঈশ্বৰক প্ৰাৰ্থনা কৰিব লাগিব।

সেইকাৰণে সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ অধ্যক্ষতাত ১৯৪৮ চনত গঠিত বিশ্ববিদ্যালয় আয়োগে দেশৰ মহাবিদ্যালয় তথা উক্ত শিক্ষানুষ্ঠানত আধ্যাত্মিক বিকাশৰ বাবে ধৰ্মীয় শিক্ষা আৰু পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছিল। সেই পৰামৰ্শমতে আজিও বিদ্যালয়ৰ প্ৰাৰম্ভণিতে প্ৰাৰ্থনা কৰে। মহাবিদ্যালয়বোৰত প্ৰাৰ্থনা কৰা নহয়। কৰা ভাল আছিল। যুৱ-উচ্ছৃংখলতা বহু পৰিমাণে কমিলেহেঁতেন। প্ৰাৰ্থনাই মন শক্তিশালী কৰে। প্ৰাৰ্থনাই মনক ৰসপূৰ্ণ কৰে। প্ৰাৰ্থনাই মনলৈ পবিত্ৰ ভাৱ আৰু দৃঢ়তা আনে। প্ৰাৰ্থনাই যুৱকৰ পৰিশ্ৰম শক্তি আৰু ধৈৰ্যশক্তি বৃদ্ধি কৰে। প্ৰাৰ্থনাই জীৱন সাৰ্থক কৰে, যৌৱন ধন্য কৰে। যুৱক যুৱতীৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা হওঁক প্ৰথম সোপান, প্ৰাৰ্থনাই সকলোৰে কৰক জীৱন মহীয়ান।

যুৱকৰ জীৱন ৰং-ৰূপেৰে ভৰা ৰূপালী জীৱন। যৌৱন জীৱনৰ কঠিয়াতলী। গতিকে আমি কঠিয়াতলীখনত ভালদৰে চাহ কৰি ভাল শস্যৰ বীজ ৰূপন কৰিলেহে জীৱন ভৰালত দুলীয়ে দুলীয়ে জ্ঞান, গৰিমা, আদৰ্শ আদি ফচল পোৱা যাব। যুৱকৰ জীৱনৰ এটি এটি ক্ষণ মুকুতাৰ ধন। এবাৰ হেৰাই গ'লে উভতি নাহে। মানৱ দৰদী কবিয়ে আহবান জনাইছে “গোটোৱা গোলাপ কলি থাকোতে সময় সখি, জীৱনৰ সোঁত বলি যায়.....।”

গোলাপ ফুলৰ সৌন্দৰ্য আৰু কাইট দুয়োটা আছে। গোলাপৰ সৌন্দৰ্য উপভোগ কৰিবলৈ হ'লে ফুল চিঙিব জানিব লাগিব। নাজানিলে কাঁইটে বিক্ষিপ্ত। যুৱকৰ জীৱনটোত দুয়োটা গুণেই আছে। এফালে সুন্দৰ আনফালে অসুন্দৰ। এফালে সদনাম আনফালে বদনাম। যুৱশক্তি জুইৰ দৰে। জুইৰে খাদ্য ৰন্ধন কৰি মানুহ জীয়াই থাকিব পাৰে। আকৌ সেই একে জুইৰে মানুহ থকা ঘৰতো জ্বলাই পুৰিব পাৰি। যুৱকৰ জীৱন-যৌৱন, শক্তি ঐশ্বৰ্য সৎ কামত ব্যৱহাৰ কৰি বহু যুৱক ধন্য হ'ল। শংকৰদেৱ, মাধৱদেৱ, গান্ধীজী, চক্ৰেটিছ, আলেকজেন্ডাৰে যুৱকালত গোলাপৰ কলি বুটলি জীৱনৰ অক্ষয় কীৰ্তি ৰাখি থৈ গৈছিল। আজিও বহু যুৱকে যুৱকালতে বিদ্যাশিক্ষাৰে সমাজ আৰু দেশ সেৱাৰে, গঠনমূলক চিন্তা-চৰ্চাৰে, উৎপাদনশীল কাৰ্যক্ৰমনিকাৰে স্বৰ্ণময় উজ্জলতাৰে নিজৰ খ্যাতি ৰাখি থৈ যাবলৈ সক্ষম হ'ল। অথচ এইখন সমাজৰে এচাম যুৱকে উচ্ছৃংখল আচৰণেৰে, অসামাজিক কাৰ্যৰে, দেশ আৰু জাতিক ধ্বংস কৰিব পৰা চিন্তা চৰ্চাৰে আৰু অৱদানেৰে সমাজৰ অৱক্ষয় কঢ়িয়াই আনিছে। যাৰ কাৰণে সমগ্ৰ যুৱ সমাজেই কলংকিত হৈছে। যুৱ সমাজেই দেশ আৰু জাতিৰ সম্পদ বুলি কোৱা সকলেই আজি যুৱ সমাজেই বিপদ বুলি অভিহিত কৰিছে। দেশ, জাতি আৰু সমাজৰ শান্তি, সম্প্ৰীতি, প্ৰগতিৰ সহায়ক হওক বুলি আশা কৰিয়েই পিতৃ-মাতৃয়ে সন্তান জন্ম দিছিল। ডাঙৰ-দীঘল কৰি যুৱক কৰিছিল। অথচ সেইসকল যুৱকৰ অত্যাচাৰ, অনাচাৰ, ব্যভিচাৰ আৰু বন্দুক-বাৰুদৰ আগত পৰি তেনে হাজাৰজন পিতৃ-মাতৃয়ে প্ৰাণ এৰিব লগা হৈছে।

বৰ্তমান বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ প্ৰভাৱে বিশ্বখন এখন সৰু গাৱলৈ ৰূপান্তৰিত

কৰিছে। বিশেষভাৱে আধুনিক বিজ্ঞানে নানান প্ৰকাৰৰ যন্ত্ৰ কৰিছে। মানুহৰ যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছে। যন্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰি মানুহবোৰ যান্ত্ৰিক হৈ পৰিছে। ‘যন্ত্ৰ, আমি যেন যন্ত্ৰ, একো একোটা যন্ত্ৰ.....।’ যন্ত্ৰৰ আঘাতত ক্ষত বিক্ষত হৈছে আজিৰ যুৱ প্ৰজন্মৰ মন মগজু। সলনি হৈ গৈছে ৰুচি আভুচি। সলনি হৈছে চিন্তা-চৰ্চা, কাৰ্যক্ৰমণিকা আৰু আচাৰ আচৰণ। এনেদৰে যন্ত্ৰৰদ্বাৰা যুৱ প্ৰজন্মৰ মাজত চলিছে ধ্বংসৰ কচৰং। তেনেহ'লে কি হ'ব যুৱ প্ৰজন্মৰ ভৱিষ্যত? কি হ'ব সমাজৰ ভৱিষ্যত?

সকলো বস্তুৰে ব্যৱহাৰৰ এক নিৰ্দিষ্ট সীমা থাকে। সেই সীমাৰ ভিতৰত থাকিলে সেই বস্তুৰে আমাৰ উপকাৰ কৰে। কিন্তু নিৰ্দিষ্ট সীমা পাৰ হৈ গ'ল সম্পদেই বিপদ ঘটায়। ৰসগোল্লা খাবলৈ মিঠা। খাবলৈ ভালপাই যদি একেবাৰে ৩০ টা ৰসগোল্লা খোৱা হয়। তেনেহ'লে অপকাৰ হ'ব। ঠিক সেইদৰে বাইক আৰু ম'বাইলৰ ব্যৱহাৰৰ সীমা আছে। স্থান, কাল, পাত্ৰৰ কথা আছে। বয়সৰ সীমা আছে। বৰ্তমান আমাৰ সমাজত সেই সীমা অতিক্ৰম কৰা দেখা গৈছে। যি সকল ব্যক্তি সমৰ্থবান, যোগ্যবান, বিভিন্ন ব্যৱসায়-বাণিজ্যত জড়িত, অফিচ-কাছাৰীৰ দায়িত্বশীল কৰ্মচাৰী, নৈতিক, আধ্যাত্মিকভাৱে প্ৰতিষ্ঠিত তেনে ব্যক্তিয়ে বাইক আৰু ম'বাইলৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। কিন্তু বিদ্যালয় সমহাবিদ্যালয়ৰ বাইক আৰু ম'বাইল প্ৰৱেশ কৰাৰ লগে লগে শান্তি শৃংখলা ভংগ হোৱাও কিছু ক্ষেত্ৰত দেখা যায়, ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উচ্ছৃংখলতা বঢ়া দেখা যায়। অপৰাধজনিত ঘটনা বঢ়া দেখা যায়। এই ক্ষেত্ৰত বিভাগীয় কৰ্তৃপক্ষ, অভিভাৱক সচেতন হৈ ইয়াৰ প্ৰতিৰোধ কৰিব নোৱাৰিলে শিক্ষাজগতত নতুন ইতিহাসৰ সৃষ্টি হয়।

বৰ্তমান যুৱ প্ৰজন্মক বাবে বাইক ম'বাইল হ'ল বিলাসিতাৰ সম্পদ। ভোগৰ সম্পদ। আভিজাত্যৰ সম্পদ। তেনে উপলব্ধিৰে ব্যৱহাৰ কৰিছে। ফলত নানা অঘটন ঘটিছে। এই অঘটনৰ বাবে বাইক ম'বাইলবোৰ জগৰীয়া নহয়। জগৰীয়া বাইক ম'বাইলৰ চালক সকল। ৰক্ত দান কৰক কিন্তু সেই ৰক্তৰ দান ৰাজ পথত নকৰিব।

গাড়ীৰ চালক ভাল হ'লে গাড়ী ঠিকেই চলিব। বেয়া হ'লে খালত সোমাব। বৰ্তমান বহু যুৱক-যুৱতীৰ গাড়ী খালত সোমাইছে। ইয়াৰ পৰা উদ্ধাৰ পাবলৈ হ'লে আত্মসমালোচনাৰ প্ৰয়োজন। আত্ম উপলব্ধিৰ প্ৰয়োজন হ'ব। ভোগবাদী ৰুচিবোৰ সলনি কৰিব লাগিব। ম'বাইল লাগে কেৱল যোগাযোগ কৰিবলৈ, আনৰ সুখ দুখৰ ভাগ লবলৈ। ব্যৱসায়-বাণিজ্যৰ প্ৰচাৰ-প্ৰসাৰ কৰিবলৈ। বাইক, ম'বাইল প্ৰেম কৰিবলৈ নহয়। প্ৰেমৰ বজাৰ পাৰিবলৈ নহয়। সৃষ্টিমূলক কামতহে বিজ্ঞানৰ আহিলা ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। তেতিয়াহে আমি বিজ্ঞানৰ প্ৰকৃত মূল্য বুজা হ'ব তেতিয়াহে বিজ্ঞানে সৃষ্টিৰ জোৱাৰ আনিব। বিজ্ঞান ধ্বংসৰ বাবে নহয়। এই কথা উপলব্ধি কৰিব বিজ্ঞানৰ আহিলাবোৰৰ সদ্ব্যৱহাৰ আৰু উপযুক্ত নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰিলেহে আমি যুৱ-প্ৰজন্ম সঠিক বাটেৰে আগুৱাই লৈ যাব পাৰিম। ০০০

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত মানুহ সম্পৰ্কিত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস

জেল সিং য়েইন

গৱেষক ছাত্ৰ, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয়ৰ পৰিচয় :

মানৱ সমাজত আদিম স্তৰৰ পৰাই নানান ধৰণৰ লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন হৈ আহিছে বুলি ধাৰণা কৰিব পাৰি। প্ৰকৃতিলব্ধ জীৱ-জন্তু, চৰাই-চিৰিকটি, গছ-গছনি আদিৰ আচাৰ আচৰণ তথা মাত-কথাক অনুধাৱন কৰি আগন্তুক জীৱনৰ সফলতা-বিফলতা, লাভ-লোকচান, সাম্ভাৱ্য প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ, বেমাৰ আজাৰ আদি বিভিন্ন ধৰণৰ মংগল-অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন হৈ আহিছে। মানুহৰ মাত কথা বাহ্যিক বেহ ৰূপ আচাৰ আচৰণ আদিক লৈয়ো বিভিন্ন ধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন থকা দেখা যায়। তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰত বিশ্বাসী মানৱ সমাজত প্ৰাচীন কালৰপৰাই ভূত-প্ৰেত, যথ-যথিনী, ডাইনী আদি অপশক্তিৰ কথা বিশ্বাস কৰি আহিছে। এই অপশক্তিসমূহেই বিভিন্ন ক্ৰিয়া-কৰ্মৰ জৰিয়তে আনৰ অপকাৰ সাধন কৰে বুলি মানুহে বিশ্বাস কৰে। লোকসমাজত প্ৰচলিত এনেধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসসমূহ এক প্ৰকাৰ অন্ধবিশ্বাসৰে সমষ্টি। কেতিয়াবা এনে অন্ধবিশ্বাসৰ ফলত বিভিন্ন সময়ত কিছুমান সমাজত অমানৱীয় কাৰ্য সংঘটিত হৈ আহিছে।

মিচিং সমাজতো প্ৰাচীন কালৰপৰাই বিভিন্ন ধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস প্ৰচলন হৈ আহিছে। বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাই আজিৰ মানৱ সমাজক উন্নতিৰ উচ্চ শিখৰত অৱস্থান কৰাইছে। কিন্তু বিজ্ঞানৰ এনে জয় যাত্ৰাই দিনটো নৈপৰীয়া মিচিং সমাজৰ মানুহৰ মনত আজিও ভালদৰে স্পৰ্শ কৰিব পৰা নাই। তেওঁলোকে পৰিৱৰ্তিত চিন্তাতকৈয়ো পৰম্পৰাক অধিক গুৰুত্ব দিয়া দেখা যায়। এনে বিশ্বাসৰ কোনো বৈজ্ঞানিক ভিত্তি নাথাকিলেও সমাজে পৰম্পৰা ৰূপে মানি চলি আহিছে। আমাৰ এই গৱেষণা পত্ৰখনিত মিচিং সমাজত প্ৰচলিত মানৱ সম্পৰ্কিত

অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিবলৈ যত্ন কৰা হৈছে।

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত মানুহ সম্পৰ্কিত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস :

মিচিং সমাজ মানুহ সম্পৰ্কিত অলেখ অমংগলসূচক লোক বিশ্বাসৰ প্ৰচলন থকা দেখা যায়। সেইবোৰ সাধাৰণতে ব্যক্তি সম্পৰ্কিত, চৰিত্ৰ বা লক্ষণ সম্পৰ্কিত, সমাজ আৰু পৰম্পৰাগত ক্ৰিয়া কৰ্ম সম্পৰ্কিত আদি। তলত সেই সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা হৈছে।

ব্যক্তি সম্পৰ্কিত :

ব্যক্তি বা লোক সম্পৰ্কিত বিভিন্ন ধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস মিচিং সমাজত প্ৰচলিত হৈ থকা দেখা যায়। বিধৱা নাৰী, সন্তানহীনা পুৰুষ আৰু মহিলা, আৰ্বিয়ে পুৰুষ আৰু নাৰী, বোৱাৰী আদিক লৈ অনেক অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস প্ৰচলন থকা দেখা যায়। তলত এই বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।

বিধৱা নাৰী সম্পৰ্কিত :

অন্যান্য লোক সমাজৰ দৰে মিচিং সমাজতো বিধৱাক অমংগলৰ দৃষ্টিৰে চোৱা দেখা যায়। তেওঁলোকৰ সমাজখনে আজিও বিধৱাক সমাজ আৰু ঘৰুৱা মাংগলিক কৰ্মত আগভাগ ল'বলৈ নিদিয়। বিশেষকৈ বিবাহ অনুষ্ঠানৰ কিছুমান মুহূৰ্তত বিধৱা নাৰীৰ উপস্থিতিক লৈ বিভিন্ন ধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন হৈ আহিছে। তেনে অনুষ্ঠান বিধৱাৰ কুলক্ষণীয়া, স্বামীৰ মৃত্যুৰ কাৰক ইত্যাদি মনোভাৱেৰে চোৱা দেখা যায়। বিধৱাক লৈ এনে অমংগলীয়া বিচাৰ কেৱল আনৰ ঘৰৰ বিবাহ অনুষ্ঠানতে কৰে এনে নহয়। বিধৱাগৰাকীৰ নিজৰ পুত্ৰ অথবা কন্যাৰ বিবাহ অনুষ্ঠানতো অমংগলৰ ভয়ত কিছুমান মাংগলিক কাম-কাজত আগভাগ ল'বলৈ নিদিয়। সমাজৰ লগতে বিধৱা মাতৃৰ বিশ্বাস, তাইৰ জীৱনলৈ এনে বিপৰ্যয় আহিলেও তাই সন্তানৰ গাত তাৰ ছাঁ নপৰক। নিজা সন্তান হ'লেও কন্যাগৰাকীৰ বিদায় অথবা বোৱাৰীক আদৰি অনা মুহূৰ্তত বিধৱা মাতৃক ওলাই অহা দেখা নাযায়।

আৰ্বিয়ে পুৰুষ আৰু নাৰী সম্পৰ্কিত :

আৰ্বিয়ে পুৰুষ আৰু নাৰীকো মিচিং সমাজত অমংগলীয়া দৃষ্টিৰে চোৱা দেখা যায়। এনে আৰ্বিয়ে পুৰুষ আৰু মহিলাক সমাজৰ যিকোনো মাংগলিক কাম-কাজত আগভাগ ল'বলৈ দিয়া নহয়। সাধাৰণতে গ্ৰাম্যাঞ্চলসমূহত আৰ্বিয়ে নাৰী থকা ঘৰখনক নিন্দাৰ দৃষ্টিৰে চোৱা দেখা যায়। তেওঁলোকৰ মতে মহিলা পিতৃ গৃহত নহয়, পৰিপূৰ্ণ জীৱন যাপন কৰি স্বামী গৃহত

মৃত্যু হোৱাতো পৰম সৌভাগ্যবান। এনেদৰে আৰ্বিয়ে জীৱন যাপন কৰি পিতৃ গৃহত মৃত্যু হ'ব লগা হোৱাতো ঘৰখনৰ কাৰণে দুৰ্ভাগ্যজনক বুলি গণ্য কৰা হয়। সেয়ে আৰ্বিয়ে মহিলাৰ মৃত্যুৰ বিদায় পৰত তাই দৰে কন্যা সন্তান ঘৰখনত পুনৰ জন্ম নহওক তাকে কামনা কৰি আশীৰ্বাদ বিচৰা হয়। অৱশ্যে আৰ্বিয়ে পুৰুষক লৈ বৰ বিশেষ নেতিবাচক বিচাৰ কৰা দেখা নাযায়।

সন্তানহীন পুৰুষ আৰু মহিলা সম্পৰ্কিত :

মিচিং সমাজত সন্তানহীন পুৰুষ আৰু মহিলাক অমংগলীয়া বুলি গণ্য কৰা হয়। তেওঁলোকে সন্তান জন্ম দিব নোৱাৰা তেনে বন্ধ্যাত্ম পুৰুষ আৰু মহিলাক ফল নধৰা বৃক্ষৰ লগত তুলনা কৰে। মানুহে যাত্ৰা কালত তেনে পুৰুষ আৰু মহিলাক দেখা পালে যাত্ৰা অমংগল হয় বুলি বিশ্বাস কৰে।

সন্তানহীন পুৰুষ আৰু মহিলাক সামাজিক আৰু ঘৰুৱা কিছুমান পূজা-পাৰ্বণ, উৎসৱ অনুষ্ঠান আদিতো বৰ বিশেষ আগভাগ ল'বলৈ দিয়া নহয়। নকন্যাক গৃহ আদৰণি অনা অনুষ্ঠানত পৰিয়ালৰ জ্যেষ্ঠা বোৱাৰীসকলৰ উপস্থিতি একান্তই কাম্য। সেই আদৰণি অনুষ্ঠানত নকন্যাক হাতত ধৰি চাংঘৰলৈ তুলি অনাৰ উদ্দেশ্যে পৰিয়ালৰ জ্যেষ্ঠা মহিলা এগৰাকীক বিশেষভাৱে দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা হয়। সেই ক্ষেত্ৰত দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা মহিলাগৰাকীৰ ব্যক্তিগত কেইটামান কথাত বিশেষভাৱে গুৰুত্ব দিয়া দেখা যায়। যেনে— তাই স্বামী আৰু সন্তানেৰে পৰিপূৰ্ণ এগৰাকী গৃহিনী হ'ব লাগিব, তাই কেৱল কন্যা সন্তানৰ মাক হ'লে নহ'ব; তাইৰ পুত্ৰ সন্তানো থাকিবই লাগিব। পৰিয়ালৰ মান্য অথবা জ্যেষ্ঠা হ'লেও সন্তানহীন মহিলাক এনে কাৰ্যৰ দায়িত্ব দিয়া নহয়। কিয়নো সমাজৰ বিশ্বাস, সন্তানহীন মহিলাই নকন্যাক আদৰি আনিলে তাইৰ অমংগলৰ ছাঁ নকন্যাৰ গাতো পৰে।

বন্ধ্যাত্ম পুৰুষৰ ক্ষেত্ৰতো সমাজখনৰ এই একে দৃষ্টিভঙ্গী। সমাজে তেনে পুৰুষক নপুঙহক বুলি অৱজ্ঞা কৰি যিকোনো কাম-কাজত বৰ বিশেষ আগভাগ ল'বলৈ নিদিয়।

বোৱাৰী সম্পৰ্কিত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস :

অন্যান্য লোকসমাজৰ দৰে মিচিং লোকসমাজতো বোৱাৰীক ঘৰখনৰ লখিমী বুলি জ্ঞান কৰে। কিয়নো বোৱাৰীৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰে ঘৰখনৰ উত্তৰ পুৰুষৰ ভৱিষ্যত। কিন্তু লখিমী ৰূপী বোৱাৰীক আদৰি অনাৰ কিছুদিন পিছতে ঘৰখনৰ কিবা এটা অঘটন ঘটিলে তাইক তেতিয়া লখিমী ৰূপত নহয়; অমংগলীয়াৰ ৰূপত চোৱা দেখা যায়। এই ঘটনাৰ লগত তাইৰ যিয়ে সমন্ধ নাথাকক লাগে ঘৰখনে তাইক বোৱাৰী হিচাপে আদৰি অনাৰ পিছতে এনে অমংগলৰ সূচনা হৈছে বুলি সন্দেহ প্ৰকাশ কৰে। ফলত ঘৰখনৰ লখিমীৰূপী বোৱাৰী লোক চক্ষুত কুলক্ষণীয়া

অথবা অমংগলকাৰীত পৰিণত হয়।

চৰিত্ৰ বা লক্ষণ সম্পৰ্কিত :

মানুহৰ চৰিত্ৰ বা লক্ষণক লৈয়ো মিচিং সমাজত বিভিন্ন ধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন থকা দেখা যায়। তলত সেই সম্পৰ্কে কিছু কথা আলোচনা কৰা হৈছে।
অপ্ৰাকৃতিক আচাৰ আচৰণকৃত লোক সম্পৰ্কিত :

কিছুমান লোকসমাজত বিকট চিঞৰ বাখৰ অথবা অপ্ৰাকৃতিক আচাৰ আচৰণ কৰা লোক দেখা পোৱা যায়। মানুহে যাত্ৰা কালত এনে অদ্ভুত আচৰণ অথবা বিকট চিঞৰ শুনি চকু খালে যাত্ৰা অমংগল হয় বুলি বিশ্বাস কৰে। সেয়ে যাত্ৰা কালত এনে অদ্ভুত আচৰণকাৰী লোকক দেখা পোৱাতো মানুহে কামনা নকৰে।

টুটকীয়া লোক সম্পৰ্কিত :

টুটকীয়া চৰিত্ৰ একাংশ মানুহৰ স্বভাৱজাত প্ৰবৃত্তি। অন্যান্য লোকসমাজৰ দৰে মিচিং সমাজতো এনে স্বভাৱজাত লোকৰ সংখ্যা কম বেছি পৰিমাণে লক্ষ্য কৰা যায়। এনে চৰিত্ৰৰ লোকসকলে যাকে তাকে আনৰ কথা লগাই ফুৰি ভাল পায়। আনৰ মনৰ কথা বুটলি ফুৰাই তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ কাম। এনে চৰিত্ৰৰ লোকৰ আগত কোনো মানুহে বিশ্বাসত একো কথা ক'ব নোৱাৰি। এনে টুটকীয়া স্বভাৱৰ লোকসকলে ইজনৰ কথা সিজক লগাই একপ্ৰকাৰৰ সংঘাটৰ সৃষ্টি কৰে। সেয়ে এনে চৰিত্ৰৰ লোকৰ পৰা মানুহে আঁতৰি থাকিব বিচাৰে। সমাজে তেনে লোকক অমংগলকাৰী বুলি জ্ঞান কৰে। যাত্ৰা বা শুভ কাৰ্যত তেনে লোকৰ উপস্থিতি কোনেও কামনা নকৰে।

সন্দেহবাদী লোক সম্পৰ্কিত :

প্ৰতিটো সমাজতে মুষ্টিমেয় কিছুমান লোকৰ ওপৰত কিছুমান মানুহৰ ভাল মনোভাব নাথাকে। এই সমাজখনে সেই মানুহখিনিত সদায় সন্দেহৰ দৃষ্টিৰে চোৱা দেখা যায়। মিচিং সমাজতো তেনে সন্দেহবাদী লোকৰ উপস্থিতি লক্ষ্য কৰা যায়। সমাজত তেওঁলোকৰ পূৰ্ব অভিলেখ ভাল নথকাৰ কাৰণে তেওঁলোকে কোৱা ভাল কথা অথবা ভাল কৰ্মকো সদায় সন্দেহৰ দৃষ্টিৰে চায়। এনেদৰে লোকসকলে কাৰোবাৰ বিপদৰ সময়ত ভাল পৰামৰ্শ এটি আগবঢ়ালেও কোনেও তাক ভাল ৰূপত গ্ৰহণ নকৰে। এনে সন্দেহবাদী লোকসকলে সমাজত অমংগলকাৰী লোক হিচাপে প্ৰতিস্থা লাভ কৰে। কাৰোবাৰ ঘৰত কিবা এটা বিপদ ঘটিলে বা কিবা বস্তু হেৰালে প্ৰথমে এনে সন্দেহবাদী লোকজনকে আঙুলি টুৰাই। এই কাৰ্যত লোকজনৰ

হাত থাকক বা নাথাকক সমাজৰ দৃষ্টিত সন্দেহবাদী লোকজন সদায় অমংগলকাৰী।

সমাজ আৰু পৰম্পৰাগত ক্ৰিয়া কৰ্ম সম্পৰ্কিত :

প্ৰত্যেক লোকসমাজতে পৰম্পৰাগত কিছুমান ৰীতি-নীতিৰ প্ৰচলন থকা দেখা যায়। মানুহ কেতিয়াও এনেধৰণৰ বিশ্বাসৰ পৰা মুক্ত হ'ব পৰা নাই। মিচিং সমাজত পৰম্পৰা আধাৰিত বিভিন্ন ধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস প্ৰচলন থকা দেখা যায়। তলত সেই সম্পৰ্কে আলোচনা কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

গোত্ৰ বা জাত সম্পৰ্কিত :

গোত্ৰ বা জাত সম্পৰ্কিত অলেখ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস মিচিং সমাজত প্ৰচলন কৰা দেখা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে একে বংশৰ লোকৰ মাজত কেতিয়াবা কাজিয়া লাগি শাৰীৰিক আঘাত লগা, অবৈধ সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰা, খঙত ঘৰৰ সীমাৰ মাটি কটা, আনৰ ঘৰৰ চাং কোবোৱা, ভৱিষ্যতে দুই ঘৰৰ মাজত সম্পৰ্ক ৰক্ষা নকৰা কথাক লৈ প্ৰতিজ্ঞাবদ্ধ হোৱা এনে অনৈতিক কাৰ্য সংঘটিত হোৱা দেখা যায়। মিচিং সমাজে এনে কাৰ্যক গুৰুতৰ অপৰাধ হিচাপে বিবেচনা কৰে। এনে অপৰাধ কাৰ্যক যথাৰীতি মতে শুদ্ধি নকৰাকৈ পুনৰ সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিলে দুই ঘৰত অমংগলে দেখা দিয়ে বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। অপৰাধকাৰীৰ এদিন মৃত্যু হ'লেও এনে অপৰাধক শুদ্ধিকৰণ নকৰিলে ভৱিষ্যত প্ৰজন্মকো অমংগলে লগ নেৰে বুলি তেওঁলোকৰ বিশ্বাস।

যাদু মন্ত্ৰকাৰী লোক সম্পৰ্কিত :

যাদু তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰত বিশ্বাসী মিচিং সমাজে কু-মন্ত্ৰকাৰী একশ্ৰেণী অমংগলকাৰী লোক সমাজত বাস কৰে বুলি বিশ্বাস কৰে। মিচিং সমাজত এনে অপশক্তিকাৰী লোকসকলক মৰ্ফনী বুলি কোৱা হয়। মৰ্ফনাম প্ৰথাত জড়িত মৰ্ফনীসকলে বিভিন্ন কাৰ্যৰদ্বাৰা মানুহক অনিষ্ট সাধন কৰে বুলি মিচিং সমাজে বিশ্বাস কৰে। সেয়েহে সৰ্বসাধাৰণৰ মনত তেনে মৰ্ফনীসকলৰ প্ৰতি বিতৃষ্ণা অথবা ঘৃণাৰ ভাব পৰিলক্ষিত হয়। সমাজৰ অপশক্তিকাৰী ৰূপে পৰিচিত এনে কু-মন্ত্ৰকাৰী লোকসকলক যাত্ৰা কালত দেখা পালে মানুহৰ অমংগল হয় বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে।

জন্ম সম্পৰ্কিত :

মিচিং সমাজত মাতৃৰ গৰ্ভাৱস্থাৰ পৰা জন্ম সময়লৈকে নানাধৰণৰ মংগল অমংগলসূচক

লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন হৈ আহিছে। সাধাৰণতে সন্তান গৰ্ভত থকা অৱস্থাত মাক দেউতাকে কোনো ধৰণৰ অন্যাৰ্য কাৰ্যত লিপ্ত হ'ব নাপায়। সেই সময়ত খাদ্য সামগ্ৰীৰ বাবে বাবদত হাঁহ-কুকুৰা, অথবা অন্য জীৱ-জন্তুও মাৰিব নাপায় বুলি তেওঁলোকৰ বিশ্বাস। অন্যথা গৰ্ভত থকা সন্তানে জন্ম হোৱাৰ পিছত মাক-দেউতাকে হত্যা কৰা জীৱ-জন্তুৰ দৰে আচৰণ কৰে বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে।

পাপ আৰু পৰায়চিতৰ ধাৰণা মিচিং লোকবিশ্বাসত সুন্দৰ ৰূপত প্ৰতিফলিত হৈ আছে। ঘৰৰ বোৱাৰীয়ে শাহুৰ শহুৰক অৱমাননা কৰিলে সন্তান প্ৰসৱৰ সময়ত অসুবিধা পায়। তেনে সমস্যাৰ পৰা মহিলা গৰাকীক মুক্ত কৰাৰ উদ্দেশ্যে শাহুৰ শহুৰৰ ভৰিৰ পানী ধুই খাবলৈ দিয়া হয়।

আকৌ স্বামীয়ে ডেকা কালত কিছুমান অপকৰ্মত লিপ্ত হ'লে এনে অপকৰ্মক সমাজৰ আগত মুকলিকৈ প্ৰকাশ কৰিবলৈ দিয়ে। তেনে কৰিলে তেওঁৰ পত্নীয়ে প্ৰসৱ যন্ত্ৰণাৰ পৰা মুক্তি পায় বুলি সমাজখনে বিশ্বাস কৰে।

জন্মৰ সময়চোৱাত গ্ৰহ, নক্ষত্ৰ আদিক লৈয়ো শুভ-অশুভ ধাৰণা মিচিং সমাজত প্ৰচলিত হৈ আছে। সাধাৰণতে চন্দ্ৰগ্ৰহণ, সূৰ্যগ্ৰহণৰ সময়চোৱাত অথবা অমাবস্যাৰ নিশা গৰ্ভাৱস্থাত থকা নাৰীক বাহিৰলৈ ওলাব নিদিয়। তেনে সময়চোৱাত জন্ম হোৱা সন্তানৰ বৰিষ্যৎ মংগল নহয় বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। ইয়াৰ উপৰিও জন্মৰ পিছত পুনৰ পুষ্ণিতা নোহোৱাকৈ গৰ্ভধাৰণ কৰিলে তেনে সন্তানৰ ভৱিষ্যৎ মংগলদায়ক নহয় বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। তেনেদৰে জন্ম হোৱা সন্তানক বিজুলী চেৰেকনি অথবা ব্ৰজপাতে শত্ৰু জ্ঞান কৰে বুলি তেওঁলোকৰ বিশ্বাস। সেয়ে তেনে সন্তানক ৰক্ষণাবেক্ষণ দিবৰ বাবে এদিনতে তাঁত লগায় বৈ উলিওৱা গামোচা প্ৰতিকূল বতৰত সন্তানৰ মূৰত লগায়। এনেদৰে এদিনতে তাঁত লগায় বৈ উলিওৱা গামোচা মূৰত লগালে বিজুলী চেৰেকনিৰে সন্তানটো নষ্ট কৰিব নোৱাৰে বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে।

মৃত্যু সম্পৰ্কিত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস :

মৃত্যু সম্পৰ্কীয় নানান ধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস মিচিং সমাজত প্ৰচলিত হৈ আছে। মানুহৰ মৃত্যু ভেদে মিচিং সমাজত লোকবিশ্বাসৰ ধাৰণাও বেলেগ বেলেগ। স্বাভাৱিক ভাবে মৃত্যু হোৱা লোকৰ আত্মাই উয়ু আমং অৰ্থাৎ মৃত লোকৰ ঠাইলৈ যায়গৈ বুলি ধাৰণা কৰে। আনহাতে নৰিয়া হৈ আলতে মৃত্যু হোৱা লোকৰ আত্মাই তালীঃ যিঃপং আৰু আত্মহনন অথবা দুৰ্ঘটনাত পতিত হৈ মৃত্যু হোৱা লোকৰ আত্মাই লংতুয়াৰি নামে ঠাইলৈ যায়গৈ। লংতুয়াৰি আৰু তালীঃ যিঃপঙলৈ যোৱা প্ৰেতাৰ্থাই সদ্যনাই তেওঁলোকৰ বংশ পৰিয়ালক অপায় অমংগলৰ

প্ৰচেষ্টা চলায় বুলি তেওঁলোকৰ বিশ্বাস। এনেদৰে মৃত্যু হোৱা লোকজনৰ আত্মাৰ মুক্তি কামনাৰে তাপা তুংপাগ (কুকুৰা বলি) নামৰ পূজা আয়োজন কৰে। পৰিয়ালৰ মাজৰ পৰা মৃত লোকজনৰ আত্মক সম্পৰ্ক ছেদ কৰাৰ উদ্দেশ্যে কুমুৰাৰ এটা অংশ পৃথক কৰি তেওঁৰ নামত উৎসৰ্গা কৰা হয়। ইয়াৰ উপৰি অকালতে মৃত্যু হোৱা লোকজনৰ পত্নী সেই সময়চোৱাত অন্তঃসত্ত্বা হৈ থাকিলে মৃত আত্মাই গৰ্ভত থকা সন্তানটি নষ্ট কৰা কথা চিন্তা কৰে বুলি মিচিং সমাজে বিশ্বাস কৰে। সেয়ে মহিলা গৰাকী আৰু গৰ্ভত থকা সন্তানটিৰ মংগল কামনা কৰি পাংগাঃ মীনঃ নাম (প্ৰেতাশ্বা খেদা) পূজা আয়োজন কৰে। ভকতে গৰ্ভত থকা মহিলা গৰাকীক মংগলসূচক আশীৰ্বাদ কৰাৰ পিছত গাঁৱৰ সকলোৱে কাঁহী বাতি বজাই প্ৰেতাশ্বা খেদে। প্ৰেতাশ্বাই চাংঘৰৰ বাহৰ চোঙাত সোমাব নোৱাৰাকৈ গাঁৱৰ সকলো লোকে নিজৰ ঘৰৰ চুঙাবোৰ ধানৰ খেৰেৰে বন্ধ কৰি দিয়ে।

বিবাহ সম্পৰ্কিত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস :

বিবাহক কেন্দ্ৰ কৰিও মিচিং সমাজত বিভিন্ন ধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলন থকা দেখা যায়। মিচিং সমাজত বিবাহৰ কেইবাটিও পদ্ধতি থাকিলেও তেওঁলোকৰ বেছি সংখ্যক ল'ৰাই ছোৱালী ঘৰৰ মানুহে নজনাকৈ গন্ধৰ্ব প্ৰথাৰে বিয়া পাতে। ছোৱালী ঘৰৰ পৰা ওলাই অহা ক্ষেত্ৰত কিছুমান বিশ্বাস জড়িত হৈ আছে। সাধাৰণতে ছোৱালীজনী পলাই যাওঁতে ঘৰৰ পিছ দুৱাৰেদি ওলাই যাব নাপায়। পিতৃ গৃহৰ পৰা ওলাই আহোঁতে প্ৰথমে পূব দিশলৈ কিছু দূৰ যাত্ৰা কৰিব লাগে। তাৰ পিছত যিকোনো দিশত যোৱাত একো বাধা নাই। ঠিক একেদৰে গ্ৰহ লগ্ন অথবা অমাবস্যাৰ নিশাও বিবাহ হ'ব নাপায় বুলি মিচিং সমাজে বিশ্বাস কৰে। এনে নিয়ম পালন নকৰিলে ছোৱালীজনীৰ গাত অমংগলে লগ লয় আৰু ভৱিষ্যতে তেনে মহিলাৰ সতি-সন্ততি নহয় বুলি তেওঁলোকৰ বিশ্বাস।

মিদাং (শুভবিবাহ) নিয়মৰে বিবাহ কাৰ্য সম্পন্ন কৰিলে দৰা কইনাৰ লগত যাম্‌গুৰ (সখী) ৰাখিব লগা হয়। এইক্ষেত্ৰত দৰা কইনাৰ সখীয়েকজনক লৈ মিচিং সমাজত কিছু বাচ বিচাৰ আছে। সাধাৰণতে দৰা কইনাৰ লগত ৰখা সখীয়েকজনৰ পিতৃ মাতৃ জীৱিত হ'ব লাগে। লগৰীয়াজন বিবাহিত হ'লে তেওঁৰ সতি-সন্তান থকা হ'ব লাগিব। অন্যথা সখীয়েকজনৰ অমংগলৰ ছাঁ ভৱিষ্যতে দৰা কইনাৰ গাত পৰে বুলি কোৱা শুনা যায়।

নকন্যা আদৰি অনাৰ ক্ষেত্ৰত পৰিয়ালৰ জ্যেষ্ঠ মহিলাসকলৰ বিশেষ ভূমিকা আছে। এইক্ষেত্ৰত পৰিয়ালৰ জ্যেষ্ঠ এগৰাকী মহিলাক বিশেষভাৱে দায়িত্ব দিয়া হয়। অৱশ্যে দায়িত্ব অৰ্পন কৰা মহিলা গৰাকী স্বামী আৰু সতি সন্তান থকা হ'ব লাগিব। অন্যথা সতি-সন্তান নথকা মহিলাগৰাকীৰ অমংগলৰ ছাঁ ভৱিষ্যতে ন-কন্যাগৰাকীৰ গাতো পৰে বুলি বিশ্বাস কৰে।

অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ কাৰণ আৰু কাৰক :

মিচিং সমাজত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস প্ৰচলন থকাৰ মূলতে কিছুমান মানসিক আৰু কাৰকে ক্ৰিয়া কৰি আছে। এনে কাৰণসমূহ ভিতৰত শৈক্ষিত অনগ্ৰসৰতা বৈজ্ঞানিক মানসিকতাৰ অভাৱ, পৰম্পৰামুখী চিন্তা চেতনা, সজাগতাৰ অভাৱ যাতায়তৰ অভাৱ আদিয়ে গুৰান। তুলত এই কাৰণসমূহ বিচাৰ কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

শিক্ষাৰ অভাৱ :

পূৰ্বৰ তুলনাত মিচিং সমাজত শিক্ষিতৰ হাৰ কিছু পৰিমাণে বৃদ্ধি পাইছে যদিও গ্ৰামাঞ্চলসমূহত আধুনিক শিক্ষাৰ পোহৰ এতিয়াও ভালদৰে পৰা নাই। পুৰণিকলীয়া নীতি-নীতি বিশ্বাসী মিচিং সমাজত অনাহক মানুহৰ বাহ্যিক ৰেহ ৰূপ, আকৃতি-প্ৰকৃতি, ব্যক্তিগত অক্ষমতা, তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ আদিক লৈ মংগল অমংগলৰ বিচাৰ প্ৰক্ৰিয়া চলি আহিছে। এনেধৰণৰ অমংগল সূচক লোকবিশ্বাস অশিক্ষিত শ্ৰেণীৰ লোকৰ পৰা আৰম্ভ কৰি শিক্ষিত শ্ৰেণীৰ লোকলৈকে এনেদৰে শিপাই আছে যে কেতিয়াবা এনে বিশ্বাসক কেন্দ্ৰ কৰি কিছুমান নাৰকীয় কাণ্ড সংঘটিত হৈ আহিছে।

বৈজ্ঞানিক মানসিকতাৰ অভাৱ :

বিজ্ঞান মানসিকতা অভাৱ মিচিং সমাজত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলনৰ অন্য এটি কাৰণ বুলিব পাৰি। বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ যুগতো তেওঁলোকে তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ, দেৱ-দেৱী, গ্ৰহ-নক্ষত্ৰ, ডাইনী আদি অলৌকিক শক্তিৰ ওপৰত বিশ্বাস কৰে। প্ৰাচীন পৰম্পৰা বিশ্বাসী মিচিং সমাজৰ বেছি সংখ্যক লোকেই যুক্তিতকৈ আৱেগক বেছি প্ৰাধান্য দিয়ে। উদাহৰণস্বৰূপে মিচিং সমাজত আজিও কোনোবা মানুহে নৰিয়াত পৰিলে তেওঁক ডাক্তৰৰ ওচৰলৈ নিয়াৰ পৰিৱৰ্তে বেজৰ ওচৰলৈ নিয়া দেখা যায়। বেজে বিভিন্ন প্ৰকাৰে ৰোগীৰ ৰোগ নিবাৰণৰ প্ৰচেষ্টা চলায়। শেষত ৰোগ নিবাৰণ কৰিব নোৱাৰি কু-মন্ত্ৰকাৰীৰ হাত পৰা বুলি ৰোগীৰ মনত বিভ্ৰান্তি সৃষ্টি কৰে। উপযুক্ত চিকিৎসা নাপায় ৰোগীৰ এদিন মৃত্যু হয়। কিন্তু ৰোগীৰ ৰোগৰ সঠিক বিচাৰ নকৰাকৈ কু-মন্ত্ৰকাৰী ফলতহে ৰোগীৰ মৃত্যু হোৱা বুলি সমাজত প্ৰচাৰিত হয়।

অধিক ৰক্ষণশীল মনোভাৱ :

অধিক ৰক্ষণশীল মনোভাৱো মিচিং সমাজত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস প্ৰচলনৰ অন্য এটি কাৰণ বুলিব পাৰি। তেওঁলোকৰ চিন্তা চেতনা অধিক পৰম্পৰামুখী। পৰিৱৰ্তনকাৰী চিন্তা চেতনাতকৈ তেওঁলোকে পৰম্পৰাক অধিক খামুচ মাৰি থকা দেখা যায়। সেয়ে নেটিৰ অসুখত

ভোগা কোনোবা এগৰাকী ব্যক্তিক ডাক্তৰৰ ওচৰলৈ নিয়াৰ পৰিৱৰ্তে বেজৰ ওচৰলৈ নি জৰা ফুকা পানী খাবলৈ দিয়া, কেচুৰাই বেছিকৈ কান্দিলে আনৰ কু-দৃষ্টি পৰা বুলি মোহ ভঙা, ৰচি পিন্ধোৱা সকাম নিকাম আগ কৰা আদি কাৰ্য আজিও মিচিং সমাজত প্ৰচলিত হৈ আছে।

সজাগতাৰ অভাৱ :

সজাগতাৰ অভাৱ মিচিং সমাজত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ প্ৰচলনৰ আন এটি কাৰণ। মিচিং জনসাধাৰণ স্বভাৱগতভাৱে সহজ-সৰল। সজাগতাৰ অভাৱৰ বাবে সেই সহজ সৰল মানুহখিনিক অতি সহজে যিকোনো কথাত প্ৰত্যয় নিয়াব পৰা যায়। যাৰ ফলস্বৰূপে সমাজখনৰ লোকসকলৰ মনৰ মাজত পৰা অমংগলীয়া ধাৰণাসমূহ দূৰ হোৱা নাই। তেওঁলোকে ক'বাব উৰাবাতৰি এটাকো সত্য-সত্যতা বিচাৰ নকৰাকৈ সহজে বিশ্বাস কৰা দেখা যায়। এনেদৰে কোনো এটা অঞ্চলৰ অমংগলসূচক জনিত ঘটনাই দাঁতিকাষৰীয়া অঞ্চলৰ মানুহৰ মনক সহজে প্ৰভাৱিত কৰাৰ মুখ্য কাৰণ হিচাপে সামাজিক সজাগতা অভাৱ বুলি চিহ্নিত কৰিব পাৰি।

উন্নত যাতায়ত ব্যৱস্থাৰ অভাৱ :

অনুন্নত যাতায়তী ব্যৱস্থা মিচিং সমাজত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসৰ শিপাই থকা আন এটি কাৰণ বুলিব পাৰি। সাধাৰণতে মিচিং সমাজৰ বেছি সংখ্যক লোক নৈ পাৰত বসবাস কৰে। বছৰি আহা বানপানী আৰু অন্যান্য প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগৰ ফলত আজিও সুচল যাতায়তী ব্যৱস্থা সংযোগ সাধন হোৱা নাই। টেলিভিচন, বিজুলী বাতিৰ আদিৰ পোহৰৰ পৰা বঞ্চিত বেছি সংখ্যক মিচিং গাওঁসমূহত আজিও ডাক্তৰী চিকিৎসা কেন্দ্ৰ স্থাপন হোৱা নাই। কৰবাত দুই এখন স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ স্থাপন হৈছে যদিও যাতায়তী অসুবিধাৰ ফলত নিয়মিত চিকিৎসকৰ উপস্থিতিৰ অভাৱ পৰিলক্ষিত হয়। এনেদৰে যাতায়তী দূৰৱস্থাই মিচিং সমাজখনত আধুনিক সমাজ-ব্যৱস্থাৰ পৰা নিলগত ৰাখিছে।

উপসংহাৰ :

মিচিং সমাজত প্ৰচলিত মানুহ সম্পৰ্কিত অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস শীৰ্ষক আলোচনা পত্ৰৰ জৰিয়তে নিম্ন লিখিত সিদ্ধান্তকেইটাত উপনিত হ'ব পাৰি—

- মিচিং সমাজত অমংগল সূচক লোকবিশ্বাস ব্যাপক হাৰত প্ৰচলিত হৈ আছে। এনে অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসসমূহে সমাজখনক বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলায়।
- তেওঁলোকৰ মাজত শিক্ষিতৰ হাৰ ক্ৰমশঃ বৃদ্ধি পাইছে যদিও সেই অনুপাতে সমাজখন অন্ধবিশ্বাসৰ পৰা মুক্ত হ'ব পৰা নাই।

- অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসক কেন্দ্ৰ কৰি সংঘটিত হোৱা বিভিন্ন ঘটনাৰ আঁৰত কিছুমান উদ্দেশ্য প্ৰণোদিত কাৰণ থাকিলেও তেওঁলোকৰ সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ লোকসকল কিন্তু এনে অন্ধবিশ্বাসৰ পৰা একেবাৰে মুক্ত নহয়। তেওঁলোকে এনে কাৰ্যক সহজে বিশ্বাস কৰে আৰু আনৰ কথাত ভোল যায়। অৰ্ধ-শিক্ষিত শ্ৰেণীৰ লোকসকলে অন্ধবিশ্বাস, যুক্তিযুক্ততা আদি বুজি পোৱাৰ পিছতো ক'বাত নহয় ক'বাত তেওঁলোকৰ মাজত এনে বিশ্বাস সোমাই আছে। আনহাতে শিক্ষিত শ্ৰেণীৰ লোকসকলে এনে কাৰ্যক অন্তৰ্বেৰে ঘৃণা কৰিলেও তেওঁলোকৰ শিক্ষিত লোকৰ সংখ্যা অতি তাকৰ। ফলত তেওঁলোকো প্ৰচলিত সমাজ-ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে যোৱাৰ সাহস নকৰে।
- পৰম্পৰাক দোহাৰি মিচিং সমাজত বিভিন্নধৰণৰ অমংগলসূচক লোকবিশ্বাস প্ৰচলিত হৈ আছে। এনে অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসবোৰে সমাজৰ কিবা উপকাৰ সাধন কৰিছে বুলি ক'ব নোৱাৰি। সংস্কৃতি বা পৰম্পৰাক দোহাৰি পালন কৰি অহা এনে অমংগলসূচক লোকবিশ্বাসসমূহ সমাজৰ দূৰ কৰাতো অত্যন্ত আৱশ্যকীয়।
- পৰিষ্কাৰ-পৰিচন্নতা আৰু উন্নত জীৱন যাপনৰ প্ৰতি উদাসীন মনোভাৱ মিচিং লোকসমাজত এক চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য। অৱশ্যে বছৰি অহা বাণপানী আৰু অন্যান্য প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগো তেওঁলোক এনে হোৱা মূল কাৰণ হ'ব পাৰে।

০০০০০

পাদটীকা

১. ড০ শেখ মকবুল ইসলাম, *লোকসংস্কৃতি বিজ্ঞান তত্ত্ব, পদ্ধতি ও প্ৰয়োগ*, পৃ. ৮৭
২. উল্লিখিত
৩. 'Folk' can refer to any group of people whatsoever who share at least one common factor.— Alan Dundes, *The Study of Folklore*, p.2

জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰ আৰু ভাৰতত ইয়াৰ ইতিহাস : এক

চমু অৱলোকন

ড° বিনীতা শইকীয়া গগৈ

গ্ৰন্থাগাৰিকা

সোণাৰি কমাৰ্চ কলেজ

এখন দেশত উন্নত ৰাষ্ট্ৰ বুলিবলৈ হ'লে গ্ৰন্থাগাৰ অতি জৰুৰী বিষয় হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। গ্ৰন্থাগাৰিকতা এক জৰুৰী সেৱা যে অতীতৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে প্ৰতিখন উন্নত ৰাষ্ট্ৰত ইয়াৰ সমাদৰ, ইয়াৰ ব্যৱহাৰ আৰু প্ৰসাৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। জাপানে এই কথা বিশ্বাস কৰে যে- যি ৰাষ্ট্ৰই শিক্ষা-দীক্ষা আৰু জ্ঞান অৰ্জনত আগবঢ়া সেই ৰাষ্ট্ৰইহে দেশখনক নেতৃত্ব দিব পাৰে। গতিকে গ্ৰন্থ অধ্যয়ন আৰু জ্ঞান আহৰণৰ বাবে গ্ৰন্থাগাৰেই হৈছে অতি প্ৰয়োজনীয় অনুষ্ঠান। সেয়েহে প্ৰতিখন উন্নয়নশীল দেশত জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত বহু ইতিহাস পোৱা যায়। ভাৰততো জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰ গঢ় লৈ উঠাত এক সংগ্ৰামৰ ইতিহাস আছে আৰু সেই ইতিহাসক তিনিটা যুগত ভাগ কৰা হৈছে। ভাৰতৰ জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰৰ ইতিহাস আভাস দিয়াৰ আগতে জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰৰ সংজ্ঞা জনাটো প্ৰয়োজন।

The ALA Glossary of Library Terms, defines the National libraries as "a library maintained by a Nation. জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰ হ'ল - এখন ৰাষ্ট্ৰই চৰকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠা কৰা এনে এক অনুষ্ঠান য'ত ৰাষ্ট্ৰৰ বিৰল মূল্যবান গ্ৰন্থ আৰু ন-পুৰণি তথ্যসমূহ সংগ্ৰহ আৰু সংৰক্ষণ কৰি ৰখা হয়।

প্ৰথম যুগ (সূচনা কাল) (১৮৩৫- ১৮৫৯) :

ভাৰতৰ সংবিধানৰ কেন্দ্ৰীয় সূচীৰ সপ্তম অনুসূচীৰ ৬২তম অনুচ্ছেদ অনুসৰি জাতীয় তথা ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰন্থাগাৰৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ সম্পৰ্কে উল্লেখ আছে আৰু ইয়াত উল্লেখ কৰা হৈছে যে ই জাতীয় গুৰুত্বৰ ওপৰত নিৰ্মিত এক জৰুৰী অনুষ্ঠান। ভাৰতত জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰৰ সূচনাৰ ইতিহাস

১৮৩৫ চনৰ পৰা বুলিব পাৰি। কলিকতা (বৰ্তমান কলকাতা)ৰ জনসাধাৰণ আৰু বিজ্ঞান সমাজৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠিত কলিকতাৰ ৰাজহুৱা গ্ৰন্থাগাৰটো প্ৰতিষ্ঠাৰ পৰাই ভাৰতত জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰৰ সূচনা কাল বুলি ধৰি লোৱা হৈছে। সেইসময়ত কলিকতাৰ জনসাধাৰণে, গৱেষক আৰু বিজ্ঞান সমাজে ১৮৩৫ চনত যিটো জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰ গঠন কৰে, সেইটো ১৮৩৬ চনৰ ২১ মাৰ্চ তাৰিখে জনসাধাৰণ তথা সকলো নতুন পাঠক-পাঠিকাৰ বাবে মুকলি কৰি দিয়া হয়। ১৮৪৪ চনত গ্ৰন্থাগাৰটো বৃহৎ পৰিসৰৰ ভৱনলৈ (Specious building) স্থানান্তৰিত কৰে আৰু ইয়াক গৱৰ্ণৰ জেনেৰেল লৰ্ড মেটকাৰ্ফৰ সন্মানাৰ্থে উৎসৰ্গা কৰা হয়। তেনেকৈয়ে গ্ৰন্থাগাৰটোৱে এক দায়িত্ব সহকাৰে জনসাধাৰণক সেৱা আগবঢ়াই আহিছিল। কিন্তু ১৮৫৭ চনত চিপাহী বিদ্ৰোহৰ সূত্ৰপাত হোৱাৰ লগে লগে কলিকতাত বসবাস কৰা ইউৰোপীয়ানসকলে ভাৰতৰ গ্ৰন্থাগাৰৰ প্ৰতি থকা তেওঁলোকৰ সমৰ্থন উঠাই লয়। আকৌ ১৮৫৯ চনত গ্ৰন্থাগাৰৰ কলিকতাৰ পৰিচালনা সমিতিৰ পৰাও তেওঁলোকে সমৰ্থন উঠাই লয়। ইয়াৰ লগে লগে গ্ৰন্থাগাৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত আৰম্ভণি তথা সূচনাৰ যি উৎসাহ সেয়া ক্ৰমশঃ স্তান পৰে আৰু সম্পূৰ্ণভাবে শুকাই গৈ পৰে।

দ্বিতীয় যুগ (১৯০৩ - ১৯৪০ চনলৈ) : সাম্ৰাজিক গ্ৰন্থাগাৰ

১৮৯৯ চনত যেতিয়া গৱৰ্ণৰ জেনেৰেল ভাইচৰয় লৰ্ড কাৰ্জনে উপৰোক্ত গ্ৰন্থাগাৰটো ভ্ৰমণ কৰে আৰু সম্পূৰ্ণ ভগ্নপ্ৰায় আৰু দুৰ্দশাগ্ৰস্ত অৱস্থাত প্ৰত্যক্ষ কৰে। লৰ্ড কাৰ্জনে এনে এজন ব্যক্তি যিজনৰ এটা কলাসুলভ আৰু উদ্যমী মন আছিল। তেওঁৰ কলা আৰু শিক্ষাৰ প্ৰতি ইমানেই উৎসাহী আছিল যে উদ্যমী গৱৰ্ণৰ জেনেৰেল হিচাপে তেওঁ গ্ৰন্থাগাৰটো উজ্জীৱিত কৰাৰ বাবে কাৰ্যকৰী ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে।

সৰ্বপ্ৰথমে তেওঁ গ্ৰন্থাগাৰটোৰ মালিকী স্বত্ত্ব বৃটিছ চৰকাৰৰ অধীনলৈ আনে আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত এই গ্ৰন্থাগাৰক বৃটিছ চৰকাৰৰ সাম্ৰাজিক বিভাগীয় গ্ৰন্থাগাৰৰ সৈতে আৰু ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ লগত সংলগ্ন কৰি পেলায়। ইয়াৰ লগে লগে ১৯০৩ চনৰ ৩০ জানুৱাৰীৰ দিনা লৰ্ড কাৰ্জনে এই গ্ৰন্থাগাৰক নতুন সাম্ৰাজিক (Emperial Library) গ্ৰন্থাগাৰৰূপে নামকৰণ কৰি জনসাধাৰণৰ বাবে মুকলি কৰি দিয়ে। এই গ্ৰন্থাগাৰত গ্ৰন্থাগাৰিক হিচাপে সুদূৰ ইংলেণ্ডৰ বৃটিছ মিউজিয়ামত কৰ্মৰত জন মেকফাৰলেনক (John Macfurlane)ক আমন্ত্ৰণ কৰি আনে। এই জন মেকফাৰলেনেই হৈছে গ্ৰন্থাগাৰটোৰ প্ৰথমজন গ্ৰন্থাগাৰিক যিজনক গ্ৰন্থাগাৰটোৰ সম্পূৰ্ণ পৰিচালনাৰ দায়িত্বভাৰ দিয়া হয়।

১৯২৮ চনত ভাৰত চৰকাৰে মিষ্টাৰ জে. এ. ৰিচে (Mr. J. A. Richey) ৰ নেতৃত্বত গ্ৰন্থাগাৰৰ প্ৰশাসন পূৰ্ণ সংগঠনৰ পৰামৰ্শৰ বাবে এখন কমিটি নিয়োগ কৰে। অন্য বহুতো পৰামৰ্শৰ লগতে এই কমিটিখনে এই সাম্ৰাজিক গ্ৰন্থাগাৰৰ লেখাসমূহ প্ৰদানকাৰী গ্ৰন্থাগাৰ

হিচাপে গঢ়ি তোলাৰ পৰামৰ্শ আগবঢ়ায়। পৰৱৰ্তী সময়ত এই পৰামৰ্শক কাৰ্যকৰী কৰিবলৈ মিষ্টাৰ জন আলেক্সজেণ্ডাৰ চেম্পমেন (Mr. Champman) আৰু খান বাহাদুৰ কে. এম. আচাদুল্লাহ (Khan Bahadur K. M. Asadullah) ই নামৰ দুজন পৰৱৰ্তীকালৰ গ্ৰন্থাগাৰিকে চেপ্টা চলাইছিল যদিও ১৯৫৪ চনৰ "Delivery of Book of Bank Act." কাৰ্যকৰী নোহোৱা পৰ্যন্ত এই পৰামৰ্শত কাৰ্যকৰী হোৱা নাছিল।

কলিকতা ৰাজহুৱা গ্ৰন্থাগাৰত যেনেদৰে এসময়ত পি. চি. মিত্ৰ (P.C. Mitra) আৰু বিপিন চন্দ্ৰ পাল (Bipin Ch. Paul) ৰ দৰে গ্ৰন্থাগাৰিকে সেৱা আগবঢ়াইছিল ঠিক সেইদৰে সাম্ৰাজিক গ্ৰন্থাগাৰটো কেইবাজনো মহান, বিদ্বান আৰু ভাষাবিদ গ্ৰন্থাগাৰিকৰ পয়োভৰ ঘটিছিল- সেই কেইজন হ'ল - হৰিনাথ দে, জন আলেক্সজেণ্ডাৰ চেম্পমেন, কে. এম. আচাদুল্লাহ (Harinath De, Scholar and linguist, John Alexander Chapman, K.M. Asadulla) ইত্যাদি। তেওঁলোক সাহিত্য আৰু সংস্কৃতি চৰ্চাৰ লগতে গ্ৰন্থাগাৰিক সেৱাও আগবঢ়াইছিল। এইখিনিতে উল্লেখযোগ্য যে ১৯৩৫ চনত গ্ৰন্থাগাৰিক প্ৰশিক্ষণ পাঠ্যক্ৰমো সূচনা কৰা ব্যক্তিজনেই আছিল কে. এম. আচাদুল্লাহ (K. M. Ashadulla)। এনেকৈয়ে ১৯৪৭ চনলৈকে বিভিন্ন সমস্যাৰ মাজতো গ্ৰন্থাগাৰটো এক নিৰ্দিষ্ট মাত্ৰাত বৰ্তি আছিল।

তৃতীয় যুগ :

জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰ (১৯৪৮ চনৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে) : স্বাধীনতাৰ লগে লগে ১৯৪৮ চনত নতুন ভাৰত ৰাষ্ট্ৰ নিৰ্মাতাসকলে পূৰ্বৰ সাম্ৰাজিক গ্ৰন্থাগাৰক এক নতুন জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰলৈ পৰিৱৰ্তিত কৰে। কিন্তু এইক্ষেত্ৰত এক অতীব এৰাব নোৱাৰা প্ৰয়োজন আছিল এডোখৰ অতিৰিক্ত ঠাই। এটুকুৰা সুন্দৰ আৰু বহুলভাৱে গ্ৰন্থাগাৰ হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত ঠাইৰ অভাৱ হোৱাৰ হেতুকে বহু সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'ব লগাত পৰিছিল। সেইসময়ত স্বাধীন ভাৰতৰ প্ৰথমজন ভাইচৰয় তথা গৱৰ্ণৰ জেনেৰেল আছিল শ্ৰীৰাজাগোপালাচাৰী (Shri Rajagopalachari)। তেখেতেই কলিকতাৰ বালভেদেৰে ৰাজভৱন (Balvedere Palace) নামৰ এটা বালভেদেৰে ৰাজভৱন গ্ৰন্থাগাৰৰ বাবে আগবঢ়াই যাতে গ্ৰন্থাগাৰটো বহুলভাৱে বিস্তাৰিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কোনো অসুবিধা নহয়। বালভেদেৰে ৰাজভৱনটো এখন সেউজীয়া ধুনীয়া ৱাগিচাৰ সৈতে আহল বহল আছিল। অৱশেষত ৰাজা গোপালাচাৰীৰ পৃষ্ঠপোষকতাত এই সমস্যাটো সমাধান কৰা হয় আৰু ১৯৪৮ চনত জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰলৈ ইয়াক স্থানান্তৰ কৰা হয় আৰু এক নতুন মাত্ৰাৰে ভাৰতৰ প্ৰথম জাতীয় গ্ৰন্থাগাৰৰূপে উজ্জ্বলি উঠে আৰু বৰ্তমানো এক বিশেষ মৰ্যাদা লাভ কৰি গ্ৰন্থাগাৰটোৱে ভাৰতত সেৱা আগবঢ়াই আহিছে।

